ION IONESCU-BUCOVU

F I A S C O

ROMAN

2005

MOTTO:

“De ce iubim întotdeauna cu pasiune ?- fiindcă aceasta ne face foarte fericiţi ; de ce trebuie să o mărturisim sincer ?- fiindcă aceasta îl face fericit pe celălalt ; de ce trebuie să dovedim aceasta, chiar cu preţul sacrificiului ?- pentru a ne da puterea să sperăm că numai în felul acesta omenirea va izbuti într-o bună zi să-şi lepede cel mai mârşav păcat- egoismul brutal.”

Panait Istrati

Viaţa are înălţările şi căderile ei şi de cele mai multe ori noi, oamenii, nu putem s-o influienţăm cu nimic. Două forţe interioare măreţe se luptă de când e omul pe pământ să conducă destinul lui: raţiunea şi inima. Atunci când pui judecata rece înaintea inimii, devii meschin, când inima o ia înaintea raţiunii, devii nebun. Sau chiar dacă nu devii, te consideră semenii tăi.

Meschinilor le place drumul drept, calculul rece din care pot trage foloase, se mulţumesc cu firimiturile aruncate de mai marii lor; nebunilor le plac primăverile, visele, foşnetul frunzelor, mirosul plajelor pustii,femeile frumoase; într-un cuvânt ascultă chemările inimii, glasul ei disperat care-şi cere dreptul la viaţă. E vorba de nebunii romantici şi de nebunia de a-ţi trăi viaţa aşa cum ţi-o cere ea, nu de nebunii clinici care-şi duc viaţa prin ospicii şi nici de condamnaţii de drept comun, adică de hoţi, borfaşi, criminali, derbedei care, din dorinţa de a-şi "trăi" viaţa, săvârşesc în numele ei fapte odioase.

Poate şi de aceea m-am ataşat eu de domnul inginer Ionescu. şi el este tot un nebun, un nebun în sensul frumos al cuvântului care ştie să-ţi răscolească inima. " Mihali- zice- tu eşti plin de romantism, domnule, ce dracu vezi tu de acolo de sus, de deasupra oraşului, din darabanaua aia, de stai acolo ore întregi după program? "De acolo de sus din darabanaua mea, domnule inginer, văd acoperişurile caselor cum lucesc în razele primăverii, văd străzi întregi pline cu lume, nişte linii drepte ca nişte panglici uriaşe care se pierd undeva la marginea oraşului…Se vede aşa de mică lumea de aici încât nu dai doi bani pe ea; mai văd şirul blocurilor ridicate de mine perete cu perete, toată partea aceasta de oraş şi încerc să străpung zidurile cu imaginaţia mea şi să privesc de acolo perechile de tineri îndrăgostiţi cum se iubesc şi cum îşi cresc fericiţi copiii; e poate o femeie frumoasă care-şi aşteaptă înfrigurată iubitul sau poate o mamă care-şi aşteaptă copilul de la şcoală sau de la grădiniţă, sau iubitul care-şi aşteaptă soţia cu buchetul de flori pus în glastră, sau copiii singuri, aşa cum stăteau iezişorii mei, aşteptându-şi părinţii…Apoi mai privesc departe dealurile înverzite proaspăt şi munţii din zare peste care mai stăruie încă mantia iernii şi câmpul acesta cât văd cu ochii…Toate acestea cad peste nefericirea mea ca un glas de clopot care se tânguie-n pustiu…Asta fac eu acolo sus, meditez asupra vieţii, domnule inginer…,Îmi văd, domnule inginer, tot trecutul meu, îmi aduc aminte de toate clipele fericite din viaţa mea, reiau firul vieţii mele şi-l despic în patru să văd unde am greşit… »

"Bă, Mihali, eu i-am povestit directorului despre drama ta şi ştii ce mi-a zis? Ia mai dă-i dracului, domnule Ionescu, de puţoi, vin cu toate dramele lor pe capul nostru să le rezolvăm noi! Ce suntem noi? Mamă şi

tată? şi-apoi am tăcut şi-am plecat. Ăsta e un împuţit de comunist care s-a ridicat prin politică şi-a ajuns să conducă un trust de construcţii! Habar n-are de oameni, de psihologia lor, de tehnica construcţiilor, se ţine cu piţipoanca aia de secretară toată ziua şi ne dă nouă ordine!" " Domnule inginer, n-am şi eu dreptul la viaţă? Zice el: "Nu cumva tu acolo sus te-oi fi uitând toată ziua la casa Marikăi şi-oi fi văzând-o pe verandă în costum de baie făcând plajă sau, mă rog, prin casă, la lumina beculuı, cum se despoaie…" "De ce să nu mă uit şi de ce să nu mă gândesc la Marika. domnule inginer? Ce să fac acum? Să-mi prind viaţa în pioneze? Sau să mă apuc de băutură ca alţii? Vă întreb şi pe dumneata, domnule inginer, şi pe toţi ăştia care aţi fost în şedinţă: Poate cineva să-mi ia dreptul la viaţă? ştie o lume întreagă c-o iubesc pe Marika şi am recunoscut şi eu! Lângă Iulia nu mai pot trăi, nu o mai pot suporta; nu sunt fumuri de adolescent, sunt convingeri de om în toată firea! Ce dacă am doi copii? S-au despărţit ei, alţii, cu o droaie de copii, dar eu cu doi? Sclifositul ăla de secretar de partid credea că face pe deşteptul cu mine…"Uite, tovarăşe, a venit soţia dumitale şi s-a plâns că aşa şi pe dincolo…" " Dar despre ea n-a spus nimic, tovarăşe secretar? N-a spus cum am găsit-o eu cu ăla-n pat şi cum a fugit cu izmenele-n mână şi cum a sărit pe geam? Nuuu! Păi ce era proastă? Nu v-a spus că pleca dimineţa de-acasă şi lăsa copiii încuiaţi în apartament şi se ducea la servici la el şi se suia-n Tatră şi se zbenguia cu el toată ziua? Vrea bani? Vrea pensie alimentară? Să se ducă, dracului la muncă, ea n-a auzit că-n România toată lumea munceşte?" " Mihaly, tu eşti obosit şI stresat, ar trebui, după ce-ţi ispăşeşti pedeapsa, să-ţi iei un concediu medical ceva…" "Domnule inginer, deocamdată nu-mi iau, am început relaţia asta cu Marika, o iubesc al dracului şi mi-e frică să n-o pierd…Mă iubeşte şi ea pe mine şi când un bărbat simte aşa ceva, prinde aripi şi începe să viseze. De mult nu m-au mai încercat astfel de clipe, de pe timpul când o iubeam pe Piri…Atunci jurasem să nu mă mai îndrăgostesc…Dar dragostea nu ne întrteabă dacă suntem pregătiţi s-o întâmpinăm, ea dă buzna peste noi şi ne tulbură cu puterile ei magice biata noastră existenţă!" "Măi, Mihaly, cu ce te-a atras femeia asta pe tine?" " Află, domnule inginer, că nu-i dau nici bani, nici cadouri; de câte ori mă duc la ea, mă întâmpină cu zâmbetul pe buze în prag, mă ia de mână şi mă invită-n casă…Hai, Mihaly în casă- zice- că ne văd vecinii şi punem la cale gurile rele! şi mă serveşte cu o cafea şi vine lângă mine cu glasul ei catifelat ca al lui Piri şi-mi zice : Mihaly, de ce eşti tu supărat? Este aşa de sinceră şi de naturală…" "şi crezi că te ia ea pe tine cu doi copii?" "Eu cred că da, pentru că am întrebat-o şi mi-a zis că dacă asta ne va fi soarta…! " Vezi- zice- ce faci cu divorţul ăla că n-aş vrea să mă mai încaier cu fosta ta consoartă, cum mi-a făcut-o alaltăieri

în Piaţă…Fă-zice- şi mie mi se făcuse o ruşine să intru în pământ, nu alta!-să fii tu a dracului de fufă- auzi, domnule inginer, s-o facă fufă, te jumol toată, şi se răţoieşte la ea, se strânsese lumea pe ele ca la urs…„În fond şi la urma urmei, ce mai vrea, dragă de la tine?- mă întreabă ea, supărată.” Auzi întrebare, ce mai vrea ea de la mine? Acum, domnule inginer, nu mai are nici-un rost, mândruţul ei a ieşit din spital ca o găină capie (doamne fereşte, că nu-i vreau eu răul) cică are capul într-o parte şi schioapăta, merge-n cârjă, ăia l-au pensionat de la şoferia lui, gradul trei, cu drept la alt servici, dar acum nici de portar nu mai e bun, am auzit că bate la parchet în urma noastră…L-a pocit soarta, domnule inginer!…” “L-a pocit pe dracu, soarta, l-ai pocit tu, când l-ai aruncat pe fereastră!” “Ia uite, domnule, nici domnul inginer nu mă crede! Aşa au zis şi ăia de la judecată…Cum să-l pocesc eu când nici nu l-am văzut când a sărit? Eu n-aveam intenţia asta cu el, voiam să-l prind viu şi nevătămat să-l invit pe scaun şi să-l întreb: Bine, vere, văd că vă iubiţi, stai aici să chem şi eu un martor şi să vă fac papucii la amândoi…Tu nu ştii că eu cu amărâta asta am doi copii? N-ai, mă, destule femei în ţara Românească? Dar ce am avut cu cine sta de vorbă, domnule inginer?”

În lungile mele plecări cu maşina, că atunci eram şofer de cursă lungă, simţeam eu că ceva nu-i în regulă şi parcă mă apuca un fior, un bărbat simte imediat că ceva nu e la locul lui cu nevasta, mă apuca aşa un tremurat şi nu ştiam de ce până când o vecină de apartament mă cheamă în hol şi-mi spune: “Domnule Mihaly, te văd om în toată firea şi nu mă lasă conştiinţa să nu-ţi spun ceva! Te-i supăra, nu te-i supăra asta e treaba dumitale, dar eu nu pot să mai rabd!” “Da, tanti, de ce să mă supăr!” “Uite ce e, Iulia dumitale intră seara cu un bărbat străin în casă, eu nu ştiu, maică, dacă e rudă sau amant, dar mi-e milă de dumneata că munceşti de dimineaţa până seara şi ai şi copiii ăia buni! şi n-ai pentru cine, maică…” Eu am tăcut şi m-a cuprins o furie de nedescris. Am plecat imediat de lângă acea femeie şi-am vrut să mă duc la Iulia s-o iau la bătaie…Dar n-am făcut-o, am vrut să mă conving personal, m-am suit în apartament, am jucat ceva teatru, cum că sunt obosit, şi m-am culcat devreme. I-am spus Iuliei că a doua zi trebie să plec la Roman cu niştr tablă galvanizată şi trebuie să stau acolo o săptămână…Cred că ceva prinsese şi fetiţa c-o vedeam tristă şi mă tot ruga să stau acasă. De ce?- am întrebat-o eu. Fetiţa ocolea răspunsul ş-mi răspundea galeşă:”Aşa, că vreau eu…” Am plecat la servici şi l-am rugat pe Iordache de la garaj să-mi bage maşina-n revizie că nu mă mai ţin frânele…şi pe înserat m-am întors acasă .Am descuiat uşa(apartamentul era încuiat cu iala). şi apoi a urmat ce a urmat…Eu, după ce l-a luat salvarea m-am prezentat la Miliţie pentru declaraţii. “Martori ai?”- m-au întrebat acolo. Pe cine să am martor la ora aia? Pe nevastă-mea? Copiii dormiau buştean în camera

lor…şi apoi au urmat anchetele…judecata…mica detenţie… Singura martoră a fost femeia care mi-a spus şi a jurat ce-a văzut. “Bine, tovarăşe Mihaly, -zice judecătorul- dumneta ai dreptate, dar de ce i-ai făcut vânt pe fereastră?” “Eu?” “Aşa a declarat nevasta dumitale!” “Ea, tovarăşe judecător, poate să declare ce vrea, dumneavoastră vă îndoiţi de dreptatea mea, vă jur că n-am nici-o vină, el s-a aruncat pe fereastră la sugestia neveste-mii, fugi pe geam!-am auzit-o, eu n-am avut timp nici să-l văd! Am auzit o bufnitură în stradă, atât!”

A urmat totuşI condamnarea: Un an şi jumătate la locul de muncă…

Seara trec adesea pe la bufetul Trocadero să beau şi eu o ţuică- o ţuică mare!-i-zic eu barmanului; după o zi de învârtire prin slava cerului cu macaraua, am şi eu dreptul la o ţuică mare. “Gata, domnu’ Mihaly, îmi întinde ţuica grăsanul ăla şi eu o iau şi mă retrag cu ea la capătuă tejghelei şi o beau în linişte, niciodată nu-mi place să mă amestec cu cheflii; privesc lumea şi mă detaşez de ea acolo în colţul meu şi mi se pare infectă, murdară şi dezagreabilă…Aşa m-am obişnuit, să privesc lumea de departe, să nu intru în sufletul ei. “Bă, tu ce mai faci cu nevasta?” sau “Cutare, ce mai ştii de curva aia?” Mie şi aici îmi place să vorbesc cu mine însumi…N-apuc să trag două înghiţituri că aud: “Servus, Mihaly!” “Servus!”- îI răspund eu şi întorc capul să văd cine este. “Aaaa, domnu’ inginer Ionescu de la Trust. Servus, domnu’ inginer!” “Fă-mi şi mie un pepsi cu un coniac!”, se adresează el barmanului, şi se retrage lângă mine. “Măi, Mihaly…”- se uită el spre mine, fără să termine gândurile. “Ce e, domnu’ inginer?”- îl întreb eu, crezând că are să-mi transmită ceva de la trust. “Nimic deosebit- zice el în zeflemea- vreau să beau şi eu un coniac cu tine!” “Poftiţi, domnu’ inginer, chiar îmi face plăcere!”- şi se dă mai lângă mine, aşezându-şi coatele pe tejghea şi oftând, ai fi zis, dacă nu-l cunoşteai, că i s-a întâmplat ceva sau are ceva pe suflet.

“De ce sunteţi supărat, domnule inginer?”- încerc eu o întrebare cu toate că ştiam că e foarte greu să pătrunzi în sufletul lui cu o astfel de insinuare. “Stăm cam prost cu planul, bă, Mihaly; înjură ăia de la centrală, vor totul repede şI la cheie, ei nu ştiu care sunt condiţiile în construcţii; îţi pleacă oamenii de pe şantier când nu te-aştepţi şi te lasă cu plan cu tot baltă…” şi dă deodată sticla cu pepsi peste cap, ai fi zis că e bântuit de o mare sete şi se întoarce iar către barman, făcându-i cu ochiul: “Mai repetă o dată figura, şefule!” apoi către mine, spăsit şi vinovat. “Tu mai iei o ţuică?”- mă întrebă el. “Nu mai iau, domnu’ inginer, vreau să mă duc acasă mai devreme, m-aşteaptă puştii…” “Mai lasă dracului casa- zice el- neştiind sau uitând pur şi simplu de situaţia mea- ce,- zice el, nu ştii tu traiul de-acasă?” şi se uită în ochii mei, voia

să mă întrebe ceva dar parcă nu îndrăznea. “Auzi, tu,-zice el într-un târziu, după câteva clipe de tăcere- am căutat tot şantierul un macaragiu să te schimbe, să-ţi iei şi tu un concediu, ceva,şi de-abia am găsit un prăpădit de pe la materiale…” “Adică cum să mă schimbe, domnu’ inginer? Ce, eu nu mai sunt bun de nimic? Am devenit chiar aşa o gioarsă?”- şi de necaz dau repede ţuica peste cap şi pun cinzeaca goală pe masă. El îmi ia repede vasul şi-l strigă pe barman: ” Oltene, mai pune-i una mare lui Mihaly!” şi apoi se întoarce către mine:”Dă-l în aia mă-si că e oltean de-al meu şi nu se supără!” ,Îl văd că-şi dă repede buzunarele peste cap, scoate o brichetă şi dă să aprindă o ţigară. În întind un carpaţi, o aprinde şi pufăie cu poftă din ea. Şi tace şi tac şi eu. Frumoasă e tăcerea-mi-am zis- noi cu vorbele noastre murdărim şi viciem aerul mai rău precum cu fumul de tutun… “…Păi- reia el discuţia de unde rămăsese- te-am văzut eu că în ultimele zile nu mai eşti stăpân pe macara, m-am uitat când te urcai pe scări acolo sus, parcă te împleticeai, poate ai şi tu dreptate, prin câte ai trecut cu curva aia de nevastă-ta…”- zice el şi trage puternic din ţigară, după care răstoarnă o a doua sticlă de pepsi peste cap, strigând iar, de data aceasta cam afumat: ” Olteneee,mai repetă figura!” “Gata, domnu’ inginer!”- sare barmanul spre el, luându-i sticla goală şi punându-i alta plină în mână. şi inginerul se apropie şi mai mult de mine cu o poftă nebună de vorbă. Între timp Olteanul Zamfir, căci aşa îl chema pe barman, puse muzică, avea un difuzor spânzurat drept în capul nostru: ”Mărie şi Mărioarăăă, ochii tăi mă bagă-n boalăăă”, cânta placa”,…sprânceneleee mă omoarăăă” “Olteanul tot oltean- zice domnu’ inginer- aici în inima Transilvaniei el a adus muzica lui oltenească, vouă, ungurilor vă place alt gen de muzică, sunteţi daţi dracului când începeţi voi ceardaşurile alea sau cu romanţele voastre…” “Orice muzică bună e frumoasă, domnu’ inginer, noi suntem obişnuiţi şi cu muzica oltenească…”-îi spun eu, zâmbind,şi bătând cu degetele în tactul muzicii în tejghea. Domnu inginer a tăcut, a ciulit urechile ca un iepure şi a început şi el să îngâne: “…sprânceneleee mă omoarăăă…, hai, măi, Mihaly,mi se adresează el, cântă şi tu, dă-o dracului de viaţă…” Se opri muzica, iar tăceri, doar câţiva cheflii mai vorbeau tare cu limbile încurcate. “Şi de ce, domnu’ inginer mă înlocuiţi? V-am supărat cu ceva, am făcut vreun rău intreprinderii, eu cât am stat acolo v-am adus numai beneficii!” “Aaaa, nu Mihaly, departe de mine gândul ăsta!- sare el ofensat, trezindu-se parcă din bucuria lui de-a cânta- nu, bă, Mihaly, dar eu cred, c-am vorbit şI cu tovarăşul Vlad de la sindicat că pentru tine mai nimerit ar fi un concediu de odihnă într-o staţiune, undeva, să-ţi vii în fire după detenţia ta şi după divorţul ăsta nenorocit…!”

Atunci mi-am dat eu seama că domnul inginer Ionescu este un mare cunoscător de oameni, un mare psiholog. Nici gând să mă dea

afară, el voia să mă ferească de ce era mai rău…şi avea dreptate căci eu acolo sus, întradevăr,aveam revelaţia unui sfânt care călătoreşte printre aştri şi adeseori, în răul meu de înălţime, cum nu-l avusesem până acum,puteam oricând să dau toată viaţa mea peste cap, nemaiputând să stăpânesc colosul ăla de macara ,prăbuşindu-mă cu ea cu tot într-un hău… "Aveţi dreptate, domnule inginer, îmi trebuie odihnă, eu n-am avut concediu de câţiva ani, am muncit ca un prost să iau şi eu ceva parale, dar degeaba!" Domnul inginer era însă absent, nu mai asculta la mine, bătea cu degetele în tejghea în tactul muzici cu gândurile aiurea…faţa i se iritase, o inundase sângele şi ochii i se albiseră în cap. "Tovarăşe Zamfir- îl strig eu pe barman- mai daţi-ne câte un rând!" Barmanul se uită la ceas, îmi face un semn cu degetul cum că este târziu, dar aduce şi al treilea rând."Vă rog să le serviţi mai repede că e ora închiderii şi mă amendează ăştia!"- zice el şi hârşti!, trage acul picupului şi opreşte muzica şi tocmai atunci se trezi domnul inginer Ionescu din visurile lui, sări deodată aşa ca dintr-un somn greu. "Dar pe-astea cine le-a dat, Mihaly?" –se trezi el întrebând cu referire la cele două ţuici. "Eu!"- i-am răspuns scurt. "Nu trebuia, Mihaly!" "De ce, domnu' inginer?" "Uite-aşa, nu trebuia, că ne cherchelim şi râd ăştia de noi şi mâine nu mai suntem buni de nimic!"

Şi am plecat acasă şi eu şi domnul inginer Ionescu împleticindu-ne. Îmi venea să plâng, îmi venea să cânt, aveam aşa o stare ambiguă de fericire şi de nenorocire care mă sfâşia. Mi-era ruşine de lume, niciodată nu băusem în halul ăsta! Niciodată copiii nu mă văzuseră aşa! "Tati- zice pişto când mă vede-ce-ai, eşti bolnav? Iulişca!- o strigă el pe soru-sa- vino să-l vezi pe tati că e bolnav!" "Tati- m-a certat Iulişca- niciodată nu te-am văzut aşa în halul ăsta! ţi-ai băut minţile, tati!" "Iertaţi-mă, copii,am reuşit eu să îngaim, am băut cu inginerul meu de la trust, pregătiţi-vă că mâine vă duc la ţară, eu plec într-un concediu…Vă duc la mătuşa voastră la Remetea…" "Nu-i duci la nicio ţară!"- sare Iulia din cealaltă camenră, gata să-l apuce pe pişto de mână şi să-l tragă în camera ei. "Tu să nu te amesteci, târfă ce eşti! -i-am tras eu o palmă peste fese-tu să-ţi faci bagajul şi să pleci cât mai repede din casa asta! Cu tine am încheiat viaţa, s-o ştii, după concediul ăsta o să deschid divorţul, s-o termin cât mai repede cu tine!"

2

Sindicatul mi-a repartizat un bilet de odihnă la Govora, o staţiune mică de pe Valea Oltului, pitită pe nişte dealuri la marginea unei păduri seculare. Acest concediu m-a făcut să-mi retrăiesc

copilăria şi adolescenţa şi să-mi aduc aminte de cel mai frumos episod din viaţa mea. De la Govora am făcut o excursie la mânăstirile de pe Valea Oltului şi la mănăstirea Bistriţa am dat de cea mai dragă fiinţă de pe pământ, Agneta. Ea mi-a deschis porţile amintirii şi din toate nopţile acelui concediu am făcut un memento, retrăind cu intensitate nişte momente de viaţă pe care eu le crezusem uitate.

Mi-a venit în minte Peter-Bacsi care bolborosea printre balele lui scârboase: " Nu credinţa aproapelui trebuie să te preocupe, pui de călugăr ce eşti, credinţa nu e în icoane sau între zidurile acestei mânăstiri care aduc romatismuri, credinţa trebuie să fie în noi, în viaţa noastră, în viitorul nostru!" şi Peter-Bacsi apoi tăcea, se scula de pe scaunul lui, se deşira ca o fantomă, lungindu-se ca la vreo doi metri şi ceva, trăgându-şi după el un picior bont de lemn şi se apuca să stingă lumânările din biserică şi să mătură, piciorul lui de lemn în acea tăcere înspăimântătoare făcea un zgomot asurzitor, căzând ritmic peste acea linişte şi ecourile lui mă înfiorau, dându-mi coşmaruri la rugăciunile de seară; adormeam în fiecare noapte cu imaginea lui în gând, populându-mi visele copilăriei mele şi aşa destul de zdruncinate.

Şi dimineaţa o lua iar de la cap, ieşea din pronaos fonfăind covrigi sau pâine de cuminecătură: "Asta este, pui de călugăr ce eşti, zicea el printre cei doi dinţi negri pe care -i mai avea în faţă pe maxilarul de jos, să nu-ţi pierzi credinţa în viaţă, în viaţa asta, nu în viaţa de după moarte; eu când am venit de pe front cu piciorul ăsta bontu al meu- şi dădea cu laba mâinii stângi peste el- şi n-am mai găsit pe nimeni acasă, mi-a venit să mă duc în pădure şi să mă spânzur…Mi-a ieşit însă o lumină în cale trimisă de Dumnezeu care mi-a zis: ce faci, omule, trezeşte-te că viţa e un dar al meu; eu ţi-am dat-o, eu ţi-o voi lua!… şi-am venit aici la sfânta mânăstire…"

Şi-i curgeau balele şi se agita şi începea să tremure printre sfinţii ăia reci de gips sau de marmoră şi se-aşeza jos pe covor la poalele sfântului Anton şi începea să numere pengăii sau filerii cu ochii lui de bufniţă înfipţi în grămada de bani şi-apoi îmi făcea cu degetul un semn care voia să zică să mă apropii de el să-mi dea şi mie trei- patru pengăi să-mi cumpăr şi eu de-ale gurii…Dar credeţi că eu făceam ce-mi zicea el? Aşteptam seara cu sufletul la gură să sar gardurile mânăstirii să mă duc cu Piri la film sau la restaurant…şi el, zburlit şi nepieptănat, cu părul vâlvoi, se dădea cu gura la urechea mea şi-mi şoptea: "Bă, pui de călugăr ce eşti, banii sunt sfinţiţi şi e păcat să-i cheltui cu curvele, să ştii că dacă mai aud aşa ceva, te spun lui Pater-Vardian şi ăla te spânzură de limbă în clopotniţă sau în altar…"

Acum în aceste nopţi de primăvară, când brazii îmi foşnesc la fereastră şi veveriţele se dau huţa pe crenguţele lor, departe de

zbuciumul vieţii cotidiene, stau şi mă gândesc cum a ajuns Piri aici la mânăstire după atâta amar de timp; aceiaşi ochi de aproape acum treizeci şi cinci de ani care mă urmăreau prin toată mânăstirea cum m-au urmărit şi acum când povestea istoricul mânăstirii Polovraci; parcă o văd după grupul de turişti cu ochii în lacrimi venind la mine şi întrebându-mă: "Dumneavoastră sunteţi călugărul Mihaly?" Doamneee, uitasem trecutul meu ş era gata să-i spun că nu sunt eu. Sunt un cetăţean din Târgu-Mureş venit la odihnă la Govora şi cu acestă ocazie am făcut o excursie prin mânăstirile de pe Valea Oltului. "Iertaţi-mă- zice ea- v-am confundat cu cineva cunoscut!" "Cu cine?- am întrebat-o eu, zâmbindu-i,- mă întorsesem cu faţa spre ea şi am privit-o în ochi. Ea s-a repezit de gâtul meu, parcă a uitat că îmbrăca haina monahală şi se uita lumea la ea. Tot frumoasă rămăsese, se îngrăşase puţin, se rotunjise la corp şi căpătase chipul Maicii Domnului. O revărsare haotică de sentimente de la regrete la remuşcări cuprinsese întreaga ei fiinţă şi nu pute să se mai abţină. "Nuuu!- mi-a strigat ea- tu eşti Mihaly de la Dej!"- şi atunci mi-am dat eu seama cine era cu adevărat şi am fugit cu câteva decenii în urmă şi întâi mi-a apărut în faţa ochilor Peter-Bacsi, apoi Piri, draga mea Piri, fetiţa aceea intrată la treisprezece ani pe porţile mânăstirii, călugăriţa de astăzi care se ofilise în umbra zidurilor mucezite în această mânăstire. Nu ştiu, parcă cineva îmi luase minţile, n-am avut timp s-o întreb prea multe lucruri despre ea că mă aştepta autocarul şi am lăsat-o plângând la poarta mânăstirii. "Să-mi scrii, Mihaly, să-mi scrii, repeta ea cu lacrimile în ochi, adresa mea este maica Evghenia Vaida…Tu ai venit la mine din alte lumi şi mi-ai tulburat liniştea pe care o găsisem în această mânăstire!" Vasăzică îşi ştersese şi numele din acea lume, nicicum s-o mai cheme Piri, cum o strigam eu, acum se numea Evghenia Vaida. "Te credeam mort demult, te credeam ţărână bătută de vânt, te credeam dus pe lumea cealaltă; un îngeraş te credeam…" Priveam din autocar în urmă mânăstirea, poalele muntelui, stâncile sure din apropiere, valea râului Izvorul Visteriei, unde zice-se că era îngropată comoara lui Decebal şi-a Brâncoveanului şi pe fondul acestor privelişti îmi apărea fetiţa aceea de care mă îndrăgostisem eu prima dată, Piri, şi după numele de călugărie de atunci, Agneta. Acum rămăsese cu mâna ridicată la poarta mânăstirii şi-mi flutura o batistă…

M-am gândit , ca prostul, că eu nu aflasem nimic despre ea, despre viaţa ei după terminarea războiului; cum ajunsese ea aici, ce se întâmplase cu copilul nostru după trecerea ruşilor, şi-apoi ce se petrecuse cu mânăstirea, cu Peter-Bacsi, cu Pater-Vardian, cu Mater-Dolorosa şi cu ceilalţi, cum luase o asemenea întorsătură viaţa ei, unde fusese ea tot timpul când o căutasem eu, şi ce vorbă era aia că mă crezuse mort? Am rugat-o să revin să discutăm mai multe lucruri, să ne lămurim. "Nu,

Mihaly, nu, credinţa şi poziţia mea din mânăstire nu-mi permit asemenea lucruri! Scrie-mi, să-mi scrii!”- repeta ea printre lacrimi.

La un moment dat am avut sentimentul euforic că înnod o viaţă ruptă la paisprezece ani, ce-ar fi să-i scriu eu lui Piri- mă gândeam în autocar cu mintea rătăcită- să lepede haina monahală şi să ne căsătorim? Am fi fericiţi, ar iubi copiii mei ca pe copiii ei, aş începe o nouă viaţă cu această femeie…

Apoi îmi apărea în faţa ochilor arătarea aia de Peter-Bacsi care îmi întindea pengăii lui şi repeta ca un idiot: “Credinţa e-n viaţă, nu între zidurile astea mucegăite, pui de călugăr ce eşti, ia şi tu doi pengăi să-ţi iei de-ale gurii că aici murim de foame…”

Şi Piri, printre lacrimi, îmbrăcată în negru, cu ochii cufundaţi în lacrimi, cu coroniţa aceea pe cap: “Viaţa mea a fost un adevărat calvar, Mihaly, nu ştiu, dar te-am aşteptat nopţi şi zile să vii şi tu n-ai mai venit! Am crezut că ai murit în război că am auzit cum te-au luat ruşii cu căruţa cu caii în Ungaria, ştiam că ajunsesei până la Debreţin şi de-acolo n-am mai aflat nimic de tine! Nişte unguri, în retragere aduseseră vorba despre voi că v-au pus ruşii la zid şi au tras în voi…Ca să uit această poveste, am trecut în Regat şi m-am închinat sfintei mânăstiri…” “Nu, Agneta, este adevărat că eu îţi promisesem că după ce fac rost de bani, voi veni la tine să te ieu şi să fugim în lume: am venit, Agneta, dar am găsit mânăstirea arsă şi părăsită, i-am dat două zile ocol plângând, dar zadarnic, tu nu mai erai acolo şi nimeni nu mai ştia de voi nimic şi te-am mai aşteptat încă doi ani încheiaţi, tot vei apărea, te-am căutat prin tot Dejul şi prin tot Clujul, dar degeaba…Apoi mi-am văzut de viaţă…”

Poate a fost şi tata de vină, Dumnezeu să-l odihnească, dacă el nu mă certa după fuga de la mânăstire, eu rămâneam în sat şi poate auzeam de Agneta şi poate destinul dragostei noastre era altul…Dar la ce-l mai condamn eu acum după atâta pustiu de timp când el poate-i făcut oale şi ulcioare? Sau poate că avea dreptate, voia să mă scoată din sărăcia aia în care înotam toată familia, patru fraţi şi trei surori, toţi fără niciun Dumnezeu pe acest pământ. Ăia mai marii plecaseră la pădure, se făcuseră ţapinari, dar eu, un amărât de copil pipernicit, ce puteam face acolo? Stăteam toată ziulica pe lângă mama, sărmana; ea era singura care mă mai iubea, ceilalţi erau toţi cu ochii pe mine că mănânc şi nu fac nimic. şi poate că aveau dreptate, le mâncam alergătura lor…

Vine odată unchiul Bucsi pe la noi în sutana lui neagră, parcă era un greier borţos, roşu la faţă, gras, cu nişte fălci mari şi cu ochii ca de pisică, duşi în fundul capului. Era preot la Dej, plecase şi el de mic de acasă, îşi făcuse ucenicia tot la Dej la mânăstire şi se ridicase în rang până-i dăduse o parohie în primire. şi zicea unchiul Bucsi:” Bă, Cichi,- căci aşa-l chema pe bietul tata- dă-mi-l mie pe Pişto-ăsta, adică pe mine,

să ţi-l fac cantor că şi aşa nu e bun de nimic pe lâmgă casa omului…" şi tata, când a auzit, a înnebunit de bucurie că plec de-acasă- a scos o sticlă de pălincă şi-a băut-o cu unchiul Bucsi pe toată până s-au cherchelit. Mama s-a retras în camera cea bună şi a început să plângă de bucurie că eu, Kirali Mihaly, feciorul ei cel mai iubit, voi ajunge cantor la biserica din sat ca Verga sau ca Delici şi ea va sta lângă mine şi va cânta la cor alături de orgist şi de femeile avute din sat care ocupau primele locuri pe scaune.

,Într-un fel îmi plăcea şi mie să plec de acasă, mă săturasem să fiu privit ca un paria de ceilalţi, îmi croiam şi eu o soartă, deşi n-aveam tragere pentru călugărie, dar era totuşi ceva! şi aşa îmi pusesem în gând să plec slugă prin satele vecine, acum îmi surâdea un viitor mai bun. Avea dreptate unchiul Bucsi" Trei- patru ani îndură şi el mizeria şi apoi iese om!" şi mama, sărmana, la plecare: "Na, maică, mănâncă, maică, să mai creşti şi tu că dacă rămâi aşa n-o să te bage nimeni în seamă! şi n-ai să rezişti printre străini, maică, să te aibă Domnul în paza lui, că prea mi-ai fost drag…" şi unchiu Bucsi, sever, cu glasul lui de bariton: " Băăă, Pişto, acolo în sfânta mânăstire să fii cuminte, să asculţi pe sfinţii părinţi, să munceşti în credinţă şi să înveţi toate cântările…" şi tata, beat, mirosind a pălincă şi împleticindu-se: "Dumnezeu să te aibă în pază, băăă, mucosule, c-ai avut noroc cu carul, să-i pupi tălpile lui unchi-tău Bucsi că s-a gândit la tine să te facă domn!"

Toate acestea i le povestisem şi domnului inginer Ionescu dar de Agneta nu-i spusesem nimic. Nu-i povestisem adică şi lui că pe lângă relele peste care trecusem, venise şi o bucurie: Agneta! Nu-i spusesem din mai multe considerente: întâi că mă lua în zeflemea: "Fugi, mă de-aci, că femeile sunt nix, adică nimic, pui la suflet toate fleacurile!" şi doi că mă credea un romantic prost care plânge mereu după trecut…

3

Concediul acela mă rupsese de viaţa prezentă şi mă făcuse să trăiesc nişte clipe unice de rememorări care-mi aduseseră în faţă altă lume, apusă demult pentru mine. Au trecut aşa de repede acele clipe încât m-am trezit dintrodată la sfârşitul concediului ca dintr-un vis. Mi-am dat seama că trebuia să plec şi nu cumpărasem niciun cadou pentru cei dragi. Am plecat în oraş să cumpăr jucării pentru Pişto şi o rochiţă pentru Iulişka şi am descoperit că venise primăvara; venise întradevăr o primăvară veselă şi năvalnică cu un soare cald şi strălucitor, cu o natură fantastică care mă înveselise. Pădurea aceea înverzise, de la

un verde închis până la un verde spălăcit care bătea în alb-prăzuliu, păsărelele ciripeau şi veveriţele săreau vioaie în prezenţa noastră de pe o crenguţă pe alta, jucându-se cu ghinda stejarilor şi conurile brazilor; fetele şi femeile îşi lepădaseră hainele iernii şi se îmbrăcaseră cu nişte fustiţe uşoare, defilând ca nişte balerine pe bulevard ca pe o mare scenă. Toată natura parcă-mi şoptea: "Trăieşte-ţi, Mihaly, viaţa!"

Aici avusesem timp destul să mă gândesc şi la viitorul meu, la ce trebuia să fac pentru a-mi descurca viaţa, pentru a-mi alunga pustiul din ea. Am luat trenul în bătrâna Transilvanie, am trecut munţii acompaniat de culorile vii ale primăverii şi-am ajuns la soru-mea, la Remetea, a doua zi. M-au întâmpinat copiii şi mi-au sărit în braţe să vadă ce le-am adus. Din toată sărăcia mea, lui Pişto îi luasem un trenuleţ şi Iulişkăi o rochiţă şi copiii s-au bucurat foarte mult. Sora mea m-a luat şi ea la rost: "Tu, frate, până când mai stai aşa încurcat, n-ar trebui să-ţi descurci viaţa? Na, zice ea, bani pentru divorţ şi termină odată! Ce mai aştepţi de la o femeie care te-a băgat la puşcărie? Ar trebui să fii un prost dacă o mai iubeşti şi acum după câte ţi-a făcut!" Eu am tăcut, poate că soru-mea avea dreptate dar nu i-am dat niciun răspuns, a doua zi de dimineaţă am luat copiii şi am plecat la Târgu-Mureş. ,Într-un fel mi se făcuse greaţă de acest oraş; aici o cunoscusem pe Iulia, rătăcit sufleteşte după povestea cu Agneta, fără experienţa vieţii, imediat după armată. Mă săturasem să mai trăiesc singur, să-mi fac mâncare sau să umblu prin toate bodegile cu fel de fel de lichele. Pe atunci Iulia era vânzătoare la o cofetărie, acolo am cunoscut-o eu, am intrat cu un coleg, şi el tot şofer ca mine, de fapt voisem să servim ceva la un restaurant apropiat dar n-aveam bani prea mulţi de cheltuială şi am intrat în cofetărie. "Hai, Mihaly, să-ţi fac cinste cu o prăjitură!", zice colegul meu şi până să ne dezmeticim noi şi intrasem aici. "Cu ce ne puteţi servi?"- o întreabă colegul meu pe una dintre vânzătoare, căci erau două. "Cu plăcinte cu brânză!"- zice Iulia şi începe să râdă la colega ei şi-mi zâmbeşte şi mie. Eu i-am cerut două porţii şi ne tragem la o masă să le servim. Prietenul meu, un pui de şmecher, îmi şopteşte la ureche: "Bă, Mihaly, mişto gagică, bă, are un bulan a-ntâia!" "Lasă-mă, domnule, în pace cu muierile tale, tu pe toate le faci gagici mişto, mai lasă-le dracului de femei că o să-ţi mănânce capul! Bruma asta de salariu pe care-am luat-o nu-ţi ajunge cu ele!" Luasem şi noi prima leafă de şoferi din viaţa noastră şi ăla îşi cumpărase o şapcă de-astea care erau la modă, în cinci colţuri, şi eu o jachetă, un fel de canadiană trei sferturi şi mă îmrăcasem cu ea. "Domnişoară, zice ăla, aşa pe nepusă masa, când ieşiţi din tură?" Iulia se tot fâţâia pe lângă o masă de lângă noi, se făcea c-o şterge cu o cârpă în mână, avea un spate lat şi o fustă scurtă, strânsă bine la mijloc în care se pierdeau nişte picioare frumoase cu nişte pulpe bălane ca spuma laptelui. "De ce mă

întrebaţi?”- se întoarse ea, dezvelindu-şi nişte dinţi frumoşi, albi, punând în mişcare buzele cărnoase de culoarea vişinei coapte. “Uite-aşa!- îi răspunse prietenul meu,- poate facem o plimbare prin parc sau mergem la o chermeză că e sâmbătă seara!” Ea începe să râdă: “I-auzi, dragă, ce zic dumnealor, se adresă ea colegei care stătea de după tejghea şi număra nişte bani. “Ce?”- întrebă aia distrată, făcându-i şmechereşte cu ochiul, crezând că noi n-o vedem. “Ne invită la chermeză sau la film!” “Păi ce rulează?” “Ce-o fi, parcă era “Căderea Berlinului!” “De ce să nu mergem, răspunse aia de acolo, dar eu parcă l-am mai văzut!”

Eu am fost la film cu Iulia şi colegul meu cu cealaltă s-au dus pe valea Mureşului, la marginea oraşului “ să adminţre natura”, ziceau ei.La film am intrat în discuţii cu Iulia, era şi ea tot de la ţară şi asta mi-a plăcut mult, îmi intrase în cap că fetele de la oraş sunt mai pervertite, mai false…

După două săptămâni ne-am căsătorit şi m-am mutat la gazda ei, am stat acolo aproape doi ani până ne-am luat apartament proprietate personală în rate. A venit apoi fetiţa, Iulişka, nevastă-mea şi-a schimbat serviciul, s-a angajat la Fabrica de confecţii pe post de croitoreasă. Eu am luat o Tatră în primire şi circulam cu ea în toată ţara, plecam de acasă cu săptămânile…Nici mie nu-mi plăcea, dar ce era să fac? M-am înscris apoi la o şcoală de macaragii de şase luni, mergeam cu toate baltă, eram şi prin anul trei la liceu la seral. După ce am terminat şcoala, m-au repartizat la Trustul trei de construcţii, mi-au dat în primire o macara gigant venită din R.F.G. pe care am lucrat până acum.

După fetiţă, după Iulişka, a venit Pişto-ăsta la care ţin ca la Dumnezeu, ăsta seamănă leit cu tata, am un băiat, mi-am zis, are cine-mi va duce numele mai departe!

Când am venit acum cu copiii de la sora mea de la Remetea am descuiat uşa, îi pusesem o ială nouă şi mergea cam greu; m-am uitat la camera Iuliei şi era încuiată cu un lacăt. “Maică-ta nu-i acasă, îi zic eu lui Pişto şi poate că e mai bine, nu ne mai facem nervi!” ,Îi văd pe copii însă că se întristează, se rupea şi în ei ceva, mama rămâne mamă în orice împrejurări, numai răutatea noastră, a oamenilor, vrea să despartă copiii de mame, dar mă întrebam tot eu ca prostul: cum să pedepseşti o nemernică de femeie mai aspru decât să-i iei pruncii de la piept? Dar nici ea nu era dintre acelea care să se pătrundă! ,În ultimul timp pleca de acasă şi-i încuia în apartament zile întregi, ţinându-i nemâncaţi şi nespălaţi.

A doua zi la serviciu toţi m-au primit cu bucurie; şeful de lot, şoni sau şandorf, cum îi zicerau toţi, îmi iese înainte şi-mi zice: “Bine-ai venit, măi Mihaly, te aşteaptă macaraua aia acolo-şi face un semn cu mâna prin aer în direcţia macaralei-gigant- ăla care te-a înlocuit n-a

reuşit să-i dea de cap, se bâţâia pe ea câte-o oră până o pornea, n-are siguranţa ta în exploatare, pe tine te-ascultă şi-o cobori acolo unde vrei…"

Şi domnul inginer Ionescu cu afecţiunea lui: "Mihaly, ne întâlnim diseară la Trocadero să-mi povesteşti cum a fost acolo în concediu!" "Cum să fie, domnu' inginer? Ca-n concediu, de!" "Păi, bine, măi Mihaly, nu ţi-ai găsit şi tu vreo gagică, ceva, pe-acolo?" "Mi-am găsit pe dracu, domnu' inginer, acum acolo sunt numai ceapiste şi de astea nu se alătură nici dracu!" "Dar ia spune-mi, se dă el cu urechea la gura mea, pe la Marica ai fost?" "Să n-apuc să mă mişc de-aici dac-am fost!"- i-o retezai eu.

Drept să spun, pe la Marica aveam de gând să mă duc, voiam să-i spun şi domnului inginer, dar mai târziu, să-i fac o surpriză… "Hai, lasă,- mi-o reteză el scurt- vorbim diseară la Trocadero, acum am treabă, mă duc să receţionez nişte lucrări la lotul patru!" şi o ia încet pe lângă nişte barăci, trăgând de piciorul drept. Spunea, săracul, că rămăsese aşa din timpul bombardamentului. După ce venise din Germania, unde se instruise ca pilot de aviaţie, fusese şi el pe la taică-său prin Bucureşti să-şi găsească vreun servici ceva, taică-său era în poliţie, şi tocmai atunci vin anglo-americanii cu bombele lor şi pisează Bucureştiul şi cade o bombă drept pe clădirea în care stăteau ei, acoperindu-l cu moloz…"Unde eşti, mă?"-, îl întreabă taică-său, după ce se dezmeticeşte bine, privind la peretele dărâmat şi căutându-l cu înfrigurare. "Sunt aici, tată, strigă el, doar capul i se mai vedea prin praf, mi-am rupt un picior, mai bine rămâneam în Germania, acolo…" Vrusese să dea la medicină, dar îl respinseseră din cauză că n-avusese origine sănătoasă şi se instruise în Germania ca pilot să lupte împotriva Uniunii Sovietice…Apoi a divorţat maică-sa de taică-său ca să-şi schimbe numele şi să-i piardă urma ăia de la securitate şi s-a înscris la facultatea de construcţii de la Craiova. Aşa ajunsese el inginer în construcţii…Cât priveşte piciorul, rămăsese cu el şchiopătând un pic. Cei de la aprovizionare îi ziceau "şontâc, a venit tovarăşul şontâc!"- glumeau ei pe seama lui. A doua lovitură o păţise cu frate-său, era student la Timişoara la medicină şi fusese amestecat cu alţi studenţi în acţiuni ostile regimului chiar în timpul revoluţiei din Ungaria din 1956. L-au chemat şi pe el la securitate să dea declaraţii dacă ştie ceva în legătură cu frati-său, au vrut chiar să-l dea afară din facultate dar a intervenit cu un unchi al lui care lucra prin ceceu şi l-au iertat.

Cât priveşte pe tovarăşul Vlad de la sindicat, m-a amuzat vocabularul lui tehnic. Fusese mai întâi mecanic de locomotivă şi apoi l-a luat partidul de acolo şi l-a pus la sindicat. "Hei, tovarăşe Mihaly,- mă apasă el cu mâna pe umăr- cum merge motorul după reparaţia asta?"

“Cum să meargă, tovarăşe Vlad, merge bine!” “O să funcţioneze toate bujiile?” “Eu cred că da! şi dacă a mai rămas vreuna ancrasată o mai ştergem, o reglăm şi o punem la loc!” “Tu ştii, mă,- luă el o mască serioasă, preocupat de bunul mers al intreprinderii- cât a pierdut Trustul pentru că ţi-am dat voie să pleci în concediul ăsta?- şi tot el răspunde pe un ton tăios, muncitoreşte, aşa cum făcea în şedinţele de partid- şase apartamente!- şi-mi ridică o mână cu cinci degete, gata să mi le bage în ochi şi mai ridică un deget de la mâna cealaltă- şase apartamente!”, mai repetă el a doua oară, ţinând de data aceasta cele şase degete în aer ca pe nişte beţe de răboj să le vadă toată lumea.

Ţicneală, îmi ziceam eu, fiecare om are ţicneala lui, dacă n-ar exista în fiecare o astfel de ţicneală nu s-ar mai face nimic pe pământ! şi-am plecat de lângă el, uitând să-i mulţumesc pentru aprobarea concediului.Cred că el asta ar fi dorit, să mă duc la el cu “sărut mâna” şi să-i mulţumesc. Eu eram însă preocupat de altceva, trebuia să dau neapărat şi pe la Marica, cât fusesem în concediu nu-i scrisesem un rând, bănuiam c-o s-o găsesc supărată, bosumflată, dar n-am găsit-o aşa. Mi-a ieşit în uşă zâmbind, cu aceeaşi lumină pe faţă, lumină ce venea dintr-un interior calm, liniştit, cu glasul ei dulce. “Bine-ai venit, Mihaly!” “Bine te-am găsit, Marica!-îi zic eu, zâmbindu-i şi întânzându-i un mic cadou- voiam neapărat să te văd…” Ea a desfăcut cadoul, era un banal batic, şi l-a aranjat pe cap, s-a uitat în oglindă, şi a venit la mine şi m-a sărutat şi-am sărutat-o şi eu. Nu ştiu de ce dar între mine şi ea se strecurase parcă o răceală după acest concediu. ,Întâlnirea cu Agneta parcă mă năucise, fiorul acela de dragoste, primul fior care se naşte în noi rămâne şi ne obsedează toată viaţa. Eram conştient că eu nu mai pot înnoda un fir rupt cu aproape treizeci de ani în urmă…şi totuşi…Era prima mea dragoste care înmugurise şi se stinsese ca o floare îngheţată de gerurile timpurii ale toamnei…

4

Imediat după vizita unchiului Bucsi, am plecat şi eu, împreună cu el, era o seară de vară cu luceafăr spre Cornul Caprei şi cu jumătate de lună spânzurată în vârful unor bătrâni goruni; am plecat cu

lacrimile în ochi, mergeam în urma lui având la spinare o legăturică cu mâncare dată de biata mamă, din toată sărăcia ei îmi tăiase doi pui, îi fripsese şi-i perpelise prin muşdei, îmi copsese şi două pite ardeleneşti, strânsese de la ceilalţi fraţi rufărie mai bună şi mi-o dăduse mie. Aurul lunii cădea peste holdele în pârgă, făcând din acea noapte o noapte ireală. Bătea vântul pe Valea Mureşului aducând cu el miros de flori proaspăt înflorite şi cântau greierii şi brotăceii orăcăiau în luncă şi satul ca o enormă fiinţă obosită rămânea undeva în urma noastră trist, dormind somnul lui…De-abia acum mi-am dat eu seama că s-a terminat copilăria mea şi încep o nouă viaţă, bună sau rea, departe de ai tăi. Poate că era mai bine să muncesc la pădure ca ţapinar decât să mă duc prin străini, oricum nu mă despărţeam aşa de repede de ai mei.

Pentru prima dată în seara asta frumoasă de vară, având în faţa mea sutana neagră a unchiului Bucsi, mi s-a făcut frică de necunoscutul care mi se aşternea în faţă. Deşi fusesem crescut în mila lui Dumnezeu, nu eram pregătit să trăiesc în casa lui, aşa cum îmi spunea unchiul Bucsi. A început să mi se facă frică de o forţă pe care nu puteam s-o percep cu simţurile mele. Acolo la noi în sat fusesem adesea la biserică şi mi se părea că sfinţii au ochi vii cu care mă privesc şi-mi descopere toate gândurile mele şi cele bune şi cele rele. Auzisem de la bunici că popa, în tinereţele lui, atunci când pictase biserica, dăduse ordin zugravului să-i picteze pe pereţi pe fosta lui iubită, o unguroaică al naibi de frumoasă, şi s-o tranforme în sfântă . Noi, copiii, auzisem povestea de la moşii noştri şi priveam cu curiozitate la acea sfântă. Acum devenise o icoană ştearsă de vreme în care se desluşa chipul fetiţei de şaptisprezece ani, căreia pictorul îi pusese toate atributele dumnezeieşti…

În tăcerea acelei nopţi, când eu mă munceam cu astfel de gânduri, unchiul Bucsi nu zicea nimic, tăcea şi făcea nişte paşi mari şi rari de care eu abia mă puteam ţine, rar de tot, îi fâlfâia sutana aia lunga cu care mătura pământul; el se-auzea gâfâind, cred că suferea de astupătură, rumegându-şi gândurile. Un vânt ceva mai tare răscoli holdele de grâu care începură să sune, aducând miros de aglice şi de izmă sălbatecă din luncă, amintindu-mi că ne apropiem de gară. Ajunşi în gară la Gheorghieni, ne culcarăm pe nişte bănci de lemn în aşteptarea trenului. Trenul venise în miez de noapte şi ne furase parcă din somnul nostru să ne ducă undeva în necunoscut. Cântecul roţilor de tren mă legăna şi mă mângâia ca un dulce glas de mamă în acea toropeală care ne cuprinsese şi pe mine şi pe unchiul Bucsi. Spre dimineaţă am ajuns la Cluj, unchiul Bucsi m-a lăsat în gară şi s-a dus să bea şi să mănânce, mi s-a părut că se ferea să stea cu mine, îi era ruşine poate de felul cum eram îmbrăcat; aveam întradevăr nişte haine cam mari, dar erau noi şi frumoase. Doar

mama strânsese de prin casă tot ce era mai frumos. “Lasă, maică, voi rămâneţi acasă, le spusese ea celorlalţi, ăsta micu se duce prin străini şi trebuie să fie şi el mai dichisit, voi puteţi sta aici cum o da Dumnezeu, de ăsta râde lumea pe-acolo, cică e fecior de calic!”

În sfârşit, cu chiu cu vai, am ajuns la Dej. Pare-mi-se că atunci când am intrat pe poarta mânăstirii cu unchiul Bucsi, am văzut-o prima dată pe Agneta, ducea o găleată de apă însoţită de o călugăriţă bătrână, atunci s-a uitat ea la mine pentru prima dată cu nişte ochi ca nişte săgeţi, de o rară sălbăticie, şi prin sufletul meu a trecut un fior rece…Unchiul Bucsi parcă a simţit ceva că m-a tras imediat spre el pe uşa de la chilia de la intrare. “Hai de-aici, zice el, că te spurcă satana!” şi imediat am dat de Peter-Bacsi care ne-a întâmpinat bucuros: “Ce e, părinte, zice el, îl aduci la călugărie la noi?” şi se deşiră până spre tavanul chiliei, gata să dea cu capul de el, făcând cu smerenie o plecăciune în faţa unchiului Bucsi. “Da, măi clopotare, e copil sărman şi-aş vrea să vorbesc cu Pater Vardian să-l primească aici în sfânta mânăstire…Vreau să-l fac cantor la biserica din sat…” Acum am văzut eu câtă namila de om era Peter-Bacsi când a început să-şi tragă piciorul ăla bontu după el. “Haide-ţi după mine, zise el, şi o luarăm pe nişte coridoare, aveţi grijă să nu vă loviţi că e cam întuneric!” Ne trezirăm într-o cameră luminată puţin cu nişte lumânări aprinse într-un sfeşnic.” Pater-Vardian!-îl strigă Peter-Bucsi- a venit sfântul părinte, şi făcu semn spre unchiu, vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră!” Pater-Vardian era ceva mai gras decât unchiu Bucsi, avea o burtă dolofană, o barbă mare, rară şi albă şi un păr siliniu în neorânduială, faţa-i era crispată de o durere nemărturisită, parcă. Stătea ţeapăn în jilţul stăreţiei şi-şi mângâia burta şi citea sau scria ceva, absent parcă la lumea exterioară lui. Târziu de tot, a ridicat capul şi ne-a privit pe sub nişte lentile soiase. S-a îmbrăţişat cu unchiu Bucsi şi l-a rugat să ia loc. “Ăsta este, Pater-Vardian, pruncul cu pricina, şi-mi face vânt în faţă, vreau să-l fac cantor la Biserica lui Delici din Remetea!” şi Pater-Vardian deodată şi-a înşurubat ochii în mine, tăindu-mi răsuflarea cu răceala privirilor lui. “Să te fereşti de afurisenie, bă, Pişto, mi-a strigat el,apucându-mă de braţ, dezvelindu-şi nişte dinţi mari ca lopeţile şi ameninţându-mă, aici dacă nu ne asculţi te mănâncă Gheena!”

Imediat unchiul Bucsi a plecat acasă şi de atunci nu l-am mai văzut, am auzit târziu de tot că a fost împuşcat în piaţa gării din Dej pentru nişte fapte criminale la care luase parte cu un grup de legionari din Cluji.

Pater-Vardian m-a chemat într-o chilie, l-a adus şi pe Peter-Bacsi şi i-a poruncit să mă ducă la baie, să mă sfinţească şi să mă îmbrace în hainele domnului…”Astea sunt hainele tale!- îmi aruncă el nişte anterie soioase,-îmbracă-le, de azi eşti ucenicul Domnului, să nu-i iei vorba-n

deşert niciodată !" şi m-a închinat aşa cum a ştiut el şi m-a uns cu mir pe la subsuori şi-apoi m-a rugat să spun o rugăciune. Eu nu ştiam bine nicio rugăciune, am tăcut însă, n-am vrut să-i spun, mi-era ruşine. "Bine, zice, stai în genunchi! Am să spun eu Tatăl Nostru! A îngânat el ceva aşa ca pentru el, picotind şi a zis, "amin",apoi s-a depărtat de mine boncănind straniu cu piciorul lui de lemn până a dispărut pe uşa coridorului.

Am rămas în acea chilie singur şi am început să plâng. Mă cuprinsese un dor nebun de-acasă. Era prima mea despărţire de familie şi venisem într-un mediu neprielnic plin de singurătate şi de tăcere. M-a trezit din reveriile mele clopotul cel mic al mânăstirii care anunţa masa. Am ieşit toţi la rugăciune şi aici am început să ne cunoaştem, mai erau doi-trei băieţi de seama mea, veniţi tot decurând şi două fete, una Tofana şi Agneta, fata de care avea să se lege destinul meu. Primisem primele cărţi de rugăciuni şi citeam fiecare în gând rugăciunea care ni se indicase de către părintele-pedagog. Stăteam toţi aplecaţi pe cartea de rugăciuni şi din când în când ridicam ochii şi priveam cu o curiozitate bolnavă totul prin prejur. Locul acela străin începuse să-mi placă, de-acolo aveam panorama întregului oraş; mănăstirea era aşezată la marginea oraşului, înconjurată de chilii şi de lăcaşul pentru rugăciuni, având în faţă biserica…Toate erau înconjurate cu un zid gros de piatră şi cu două porţi mari din lemn masiv de stejar.

Cum citeam noi aşa cu ochii pe acele cărţi sfinte , mi s-au încrucişat privirile cu ale Agnetei; ea a lăsat capul în jos şi s-a roşit toată. Eu m-am făcut că citesc dar nu mai puteam, toate literele îmi fugeau de dinaintea ochilor, mă cuprinsese o frică dar şi o bucurie pe care nu mi le mai puteam stăpâni. Credeam cu toată fiinţa mea că există un spirit sfânt în aceste lăcaşuri care ne urmăreşte în secret şi ne condamnă. şi acel spirit sfânt se numea Dumnezeu.

Mi-au trebuit câteva săptămâni până am aflat toate secretele vieţii din mânăstire, aşa ceva mi s-a mai întâmplat în armată, nu puteam să mă obişnuiesc cu viaţa de soldat şi cu gradele militare. Ne dusese noaptea într-un oraş din Moldova şi ne cazase în nişte barăci de la marginea oraşului. Când m-am trezit dimineaţa, am crezut că sunt într-un lagăr de exterminare, şiruri întregi de barăci din scândură, lipite cu pământ, înconjurate de un gard înalt de sârmă ghimpată…şi strigau gradaţii la noi ca apucaţii… Aşa şi aici, erau grade peste grade, toţi dădeau ordine, mai ales la muncă. Dar mie de muncă nu-mi era frică, muncisem din greu acasă şi eram învăţat. Am început să car apă, să fac de serviciu la bucătăria stăreţiei, să servesc la masă, să car hrană la porci, să secer la grâu; era muncă multă ca într-o mare gospodărie…şi toată munca era făcută numai de noi, începătorii…Ni se lăsa timp puţin şi numai pentru

rugăciuni şi atunci cădeam rupţi de oboseală, aproape că adormiam în genunchi cu cărţile de rugăciuni în mâini. ,Învăţasem şi câteva cântări, le prindeam repede, după ureche, mai ales rugăciunile pe care eu le neglijasem în copilărie. Acum a început Peter-Bacsi să mă iubească când a văzut el că îmi dau silinţa să prind totul şi a început să mă ia pe lângă el, fie să-l ajut la treabă, fie să-i fiu de ajutor cantorului. Cantorul, un vlăjgan care se deşira aproape cât sfântul Anton,mă mustra: "Să lungeşti glasul, Pişto, că ai o voce de aur, ai să faci carieră, la sfârşit să urci la "ghi"şi-apoi să cobori la "pa" şi să ţii vocea lungă cu gura bine deschisă cu buzele ţuguiate!"

După câtva timp i-am scris şi lui tata şi mamei şi Ie-am dat veşti bune despre mine şi am primit răspuns de la ei că mi-au citit scrisoarea cu lacrimi în ochi şi m-au îndemnat să fac tot ce mi se cere, să fiu cuminte, să ascult pe sfinţii părinţi, să dau dovadă de credinţă apostolească că numai aşa voi ajunge un bun păstor de suflete.

5

A doua sau a treia zi după scurtul meu concediu, m-am dus pe seară, după ce venisem de la serviciu la baroul avocaţilor şi l-am căutat pe tovarăşul Spânache. De fapt domnu' inginer Ionescu mi-l recomandase. Cu o seară înainte băusem amândoi la Trocadero şi zice: "Bă, Mihaly, dă-o dracului de viaţă, mă, că asta nu mai e viaţă!" El mă compătimea pe mine, dar prin mine îşi compătimea propria soartă. Fusese şi el căsătorit cu o ingineră de la proiectări şi se despărţise de ea, acum era burlac şi sta toată noaptea prin
cârciumi. Căutam să-l înţeleg, îl cunoscusem şi pe fratele lui care era doctor, chiar îmi povestise viaţa lui frate-său, trecuse şi ăla prin multe, fusese cu el copil de trupă în Germania la aceeaşi şcoală de aviaţie, cunoştea limba germană la perfecţie şi, când se pilea, lua vioara şi cânta cântece nemţeşti, mai ales marşuri fasciste de care învăţase el acolo…Când venea vorba de el, domnu inginer Ionescu ofta şi zicea: "E la Gherla, băgat de-ăştia…şi el, sărmanul, nici nu ştia ce-s ăia fascişti…"

Acolo în lumea lui la Trocadero mă întreabă într-o seară:"Mihaly, ştii care e diferenţa dintre mine şi tine? Adică dintre viaţa mea şi a ta?" "ştiu, domnu' inginer, dacă-mi spuneţi!" Se uită în ochii mei şi-mi zice încet, parcă ar fi cântat o baladă :" ,Îţi spun eu care este- şi începe să plângă- tu ai şansa să treci la o viaţă normală pentru că nu ţi-ai pierdut facultatea de-a iubi o femeie! Eu nu mai am această şansă, mi-am pierdut-o, femeile biologic pentru mine nu mai prezintă niciun

interes!…ştiu, tu o iubeşti pe Marica, de fapt ea s-a îndrăgoetit de tine şi ăsta este un lucru mare, Marica e fată la locul ei şi ştii ce-a zis ieri la birouri?" "Ce-a zis?"- fac eu pe curiosul. "Dacă-l iubesc, îl iau aşa cum este, cu copii cu tot!" "A zis ea asta?" "Să n-apuc să plec de-aici dacă te mint!" "Eu te-nvăţ să termini cu curva aia! Am un coleg avocat, îţi dau o scrisoare către el şi bagă , dracului, divorţul ăla odată!"

A doua zi am plecat la Tribunal hotărât să termin cu Iulia cu scrisoarea de recomandare a domnului inginer Ionescu în mână. Era o zi tristă pentru mine. şi natura parcă contribuia la starea mea, se închisese dintrodată, soarele se ascunsese după nişte nori şi bătea un pic de vânt care mă inerva, nu-mi venea uşor să renunţ la mama copiilor mei, sufleteşte mă zbăteam între două sentimente contradictorii; pe de o parte aş fi vrut să mă împac cu ea numai de dragul copiilor, pe de alta o uram de moarte şi nu puteam s-o mai sufăr. "Pe cine căutaţi dumneavoastră?"- mă întreabă o secretară care bătea la maşină ceva. Nici nu realizasem că deja ajunsesem şi intrasem într-un birou. "Pe tovarăşul Spânache!"- îI răspund eu, trezindu-mă din visele mele. "Aaaa! Pe tovarăşul Spânache? Nu e, nu vedeţi că nu e? Căutaţi-l la Judecătorie că azi a avut un proces…" "Bine, domniţă, mulţumesc!"

M-am uitat la ceas, era deja târziu, dacă i se terminase procesul, Spânache al meu nu putea să mai fie la Judecătorie la ora asta. Dar ce-am zis: hai să fac o încercare! Sala Judecătoriei era în altă parte a oraşului. Trebuia să traversez oraşul şi-am luat-o şi eu pe centru, pe Corso, pe jos…Mergeam agale cu gândurile rătăcite… Mi se părea, aşa sălbăticit cum devenisem, că toată lumea se uită la mine şi mă învinuieşte de ceva. Stada se colorase straniu în nişte culori vii, pe de o parte şi pe de alta răsăriseră nişte lalele roşii, lumea, în special tinerii, se plimbau în voie fericiţi, intrau şi ieşau de la cinema sau pur şi simplu omorau timpul pe marele bulevard. Oraşul acesta pe care-l ridicasem aproape jumătate din temelii, eu, cu mâinile mele, spânzurat acolo deasupra cerului cu harabanaua mea, mi se părea acum un oraş necunoscut, străin de mine; de acolo de sus se vedea altfel, de aici de jos, siluietele blocurilor, tăiate parcă din blocuri uriaşe de marmoră străluceau fantastic în lumina primăverii, zvelte şi suple ca nişte catarge enorme pe o mare nevăzută. Rămăsei chiar surprins de noua lui înfăţişare şi chiar mă întrebai de când nu mai dădusem eu pe aici.

Clădirile Judecătoriei rămăseseră tot cele vechi, de fapt, când oraşul era cel vechi, aceste clădiri erau cele mai arătoase, avea dreptate toarăşul Vlad de la sindicat: politicienii din trecut numai judecătorii construiseră în oraşele astea de provincie ca să stoarcă la parale de la bieţii oameni. Intrarea o cunoşteam, îl cunoşteam şi pe portar din timpul detenţiei mele. Bag capul pe uşă şi dau tocmai de el, juca table cu unul.

“Scuzaţi-mă că vă deranjez, tovarăşe portar, îl caut pe domnul avocat Spânache!” Portarul, imperturbabil, tăcu, parcă m-aş fi adresat pereţilor, nu lui. “şase-şase!- sare el de pe scaun, bucurându-se ca un copil- şi se repezi să mute pulurile. Avea nişte degete agile cu care le palma ca prestigitatorii de la circ. “Ce vreai, domnule, dumneata la ora asta?”- mi se adresă el într-un târziu şi iar aruncă zarurile- şase-cinci!- strigă el cu mai puţin entuziasm- aţi scăpat de marţi! -şi îşi îndreptă coloana vertebrală, întorcându-se înspre mine- vorbeşte, bă, odată, tu n-auzi, ce-ai cu tovarăşu’ Spânache?”

De fapt simte că nu pot să-l sufăr, are impresia că toţi care intră aici pe uşa tribunalului sunt infractori, hoţi, pungaşi, puşcăriaşi sau dracu mai ştie ce; el niciodată nu poate să înţeleage cî pe această poartă poate să mai intre şi oameni cinstiţi cu care legea a făcut o eroare. Un proces se desfăşoară între doi oameni, între două părţi- cum spun ei corect în vocabularul lor- una dintre părţi are dreptate, deci rămâne cinstită , cealaltă, nu!- el mă ia pe mine cu” ce cauţi, bă, pe-aici”, parcă m-aş fi dus acolo să-mi facă el dreptate. “Ce să caut, bă,-mă inervez eu- îl caut pe tovarăşul Spânache!” Portarul se chiorăşte câteva clipe la omul cu care juca şah. ,Îmi îndrept şi eu privirea spre el, era un om slăbănog cu un nas coroiat, cu obrajii supţi şi pomădaţi, brăzdaţi de mari riduri adânci, avea un gât subţire, ai fi zis că e un ofticos care a ieşit de câteva zile dintr-un sanatoriu.

“Dânsul e tovarăşul Spânache!-zice portarul într-un târziu, mutându-şi privirea de pe el pe mine şi analizându-mă în tăcere minute în şir, cântărindu-mă din ochi să vadă cu cine are de-aface: mă luase de la pantofi şi-şi ridica privirea încet peste bust şi peste faţă- ce-ai cu el, ce dracului, n-are şi omul o clipă de răgaz să joace şi el o tablă-n linişte?”

Tovarăşul Spânache ăsta închisese tablele în zeflemea, se sculase uşor de pe scaun plin de insolenţă, îşi scuturase scrumul de ţigară de pe haine şi înaintase câţiva paşi spre mine. După felul cum mergea îmi dădui seama că e beat, trăgea rar dintr-o ţigară şi se clătina, degetele de la mâna dreaptă, în locul acela unde ţinea ţigara erau negre, băteau în cafeniu închis.

“Da, deschide el gura, flegmatic, trăgându-mă mai într-un colţ- eu sunt tovarăşul Spânache!” “Scuzaţi-mă că vă deranjez la ora asta, v-am căutat şi la birou şi mi-a spus secretara că aţi avut ceva procese…” “Stai niţel aici- sare el şi o ia repede pe coridor spre un veceu- revin imediat!”

Reveni tot împleticindu-se şi se aşează în faţa unei ferestre: “Ei, acu ia-o de la capăt şi spune ce te doare!” Căută să fie ceva mai degajat, din când în când îşi controla ţinuta ca soldaţii care trec prin faţa superiorilor, îşi scutura haina de scrum şi cum făcea el că mai rău o murdărea.

“M-a trimis la dumneavoastră domnul inginer Ionescu de la Trustul de construcţii…” “Care inginer, olteanul ăla din Gorji?” “Da!” “,În ce problemă?” “,Într-o problemă de divorţ!” “PăI spune, măi omule, aşa!…” După o pauză: “N-a terminat nici acum cu divorţul?” “L-a terminat, domnule Spânache, nu e vorba de el, ci de mine!” “Păi de ce mai lungeşti, măi omule, vorba şi nu-mi spui care e tărăşenia!”- se supără el şi trase din ţigară cu poftă- spine-mi să înţeleg şi eu ceva, ei, şi…? Ce zici că mai face ?” “Cine?” “Cum cine, inginerul ăsta!” “Face bine!” “E şeful tău?” “Da!” “Mai bea el la Trocadero?” “Bea mereu domnule Spânache!” “Mi-e dor de el, domnule, mi-e tare dor de el, a fost o capacitate, am fost colegi de liceu, în clasa a zecea l-au dat ăştia afară că n-avea origine sănătoasă… Apoi i-am pierdut urma şi tocmai acum m-am mai întâlnit cu el. Nu bea decât la Trocadero, de fapt el îi pusese numele acelei cârciumi aşa după o explanadă franceză din Paris, de unde protestau românii exilaţi împotriva Geniului Carpatic…” Am bănuit eu că Spânache ăsta e tot oltean, oltenii se-ajută al dracului între ei când se întâlnesc pe alte meleaguri. şi îl iau mai uşor: “Păi să vedeţi, tovarăşe Spânache…” “Lasă-mă, domnule, nu mă mai tovărăşi aşa, mai bine zi-mi pe nume…” şi-i povestesc eu cum am cunoscut-o pe Iulia, cum m-am însurat cu ea, cum am făcut copiii-ăştia, cum pleca ea de-acasă, cum am prins-o cu ăla şi sunt hotărât să divorţez…

“Domnule, cum zici că te cheamă?…” “Mihaly!” “Eşti cumva ungur?” “Da!” “Asta nu contează! Du-te mâine dimineaţă la birou la noi şi roagă şi dumneata o fufă de-aia de secretară să-ţi facă o cerere în care să spui cu lux de amănunte tot ce mi-ai spus mie, ţi-o ticluie ea, îi dai şi dumneata o ciocolată-ceva şi ţi-o încondeie ea, apoi du-te la barou şi plăteşte taxa şi dacă nu te-oi scăpa eu de ea în două săptămâni să nu-mi zici mie cuţu!”- termină el şi iar îşi aprinse o ţigară, îi tremura mâna pe chibrit, probabil că trăise mica mea dramă, apoi iar a început să-şi scuture haina, era mai mult un tic nervos decât o treabă utilă.

M-a condus până pe scări, uşa Judecătoriei dădea direct în stradă, am simţit deodată cum m-a inundat aerul rece al serii, răspândind un parfum care mirosea a lavandă, tineretul se plimba pe Corso, oraşul parcă-şi trăia orele lui de fericire când se întâlnesc oamenii după o zi de muncă şi-şi povestesc unii altora necazurile şi bucuriile de peste zi…

Eu am plecat, am întins pasul spre casă şi niciodată nu m-am simţit mai singur ca acum. Trebuia să dau pe la Trocadero să mă răcoresc, acolo era şi domnul inginer Ionescu, avea o sticlă cu pepsi în mână, sta singur la capul mesei şi medita cum făcea mereu în astfel de situaţii. N-am apucat să intru că cineva mă trage de mânecă: “Tati- m-am pomenit eu strigat de Iulişka- hai acasă!” Era cu Pişto de mână. “Hai acasă, repetă ea, nu vrem să te mai vedem ca alaltăeri seară!”

6

Peste mânăstire se aşternuse toamna, aşa cum vin toamnele prin Ardeal, cu ploi lungi şi cu frunze care hoinăresc înnebunite prin toate coclaurile. Nori uriaşi se ridicau de la munte peste apele Mureşului şi veneau peste noi ca nişte balauri înaripaţi să verse veninul lor peste toată natura. ,Începusem să mă obişnuiesc cu viaţa din mânăstire. Oricum era mai bine ca acasă, aici aveam ce mânca şi ce îmbrăca şi găseam o oază de linişte de care aveam nevoie în orele mele libere. Făcusem şi multe cunoştinţe, printre alţii şi pe Părintele Visarion de la economat care m-a îndrăgit şi mi-a dat câteva sfaturi folositoare. ,Într-o astfel de zi mohorâtă mă trimite cu nişte hârdaie la reparat la un mitoc din apropiere. M-am dus la grajduri, am luat măgarii şi i-am înhămat la o droagă, am pus hârdaiele sus şi am plecat la acel mitoc. Era pentru prima dată când ieşam din mânăstire, respiram alt aer şi parcă deasupra aveam alt cer, deşi era întunecat şi ne ameninţa cu ploi amarnice. Pe drumul spre mitoc mi s-a întâmplat ceva extraordinar, am întâlnit-o pe Agneta! Era singură, strângea fân, cânta ceva, aplecată cu faţa pe furcă. ,Îmbrăcată în negru, mi se părea ruptă din pânzele lui Rafael, avea o faţă de copil, bălană ca spuma laptelui, cu şolduri rotunde şi sâni copţi şi c-o privire numai săgeţi…M-am dus imediat cu gândul la Sulamita din Biblie, părea că ea este acestă făptură pe care-am întâlnit-o eu rătăcită pe-aici. Am sărit din hardughia mea şi m-am apropiat de Agneta. Cineva parcă din interior mi-a vorbit tare: “Piai ,Satano, că ispita te va duce la pieire!” şi cam în acelaş timp Agneta mi-a strigat: “Pleacă de-aici, Mihaly, că dacă ne vede cineva, ne afurisesc ăştia, şi eu nu mai am pe nimeni pe pământ!” Nu mai ştiam de mine, tremuram tot, îmi pierdusem controlul simţurilor, am luat-o şi-am trântit-o în fân, fără ca ea să se împotrivească; a căzut moale în braţele mele ca o pradă zăpăcită de simţurile mele şi-am început s-o sărut pe gură şi pe gât cu o pasiune care venea de undeva din interiorul sufletului. După câteva clipe, m-am sculat din fân, am realizat ce mare greşală făcusem faţă de Dumnezeu, m-am uitat în dreapta şI în stânga să văd dacă ne-a văzut cineva, şi-am luat-o la fugă către şosea. Deabia acum mi-am dat seama că norii aceia care se vedeau la orizont se lăsaseră foarte jos şi începuse să plouă; bătea un vânt rece de toamnă târzie care m-a săgetat la inimă căci eram îmbrăcat subţire.

Din această clipă s-a instalat în mine, în sufletul meu crud şi nelegiuit o bucurie nemaivăzută, parcă toată mânăstirea era a mea şi

parcă toată natura şi toată lumea erau ale mele, numai Peter-Bacsi, imperturbabilull Peter-Bacsi cu piciorul lui bont care atunci când mergea scotea nişte sunete stranii, mă mai încurca pe lumea asta!. “Du măgarii la obor, fiule, şi treci la rugăciune că se cunoaşte pe faţa ta c-a intervenit ispita…Roagă-te mai mult în seara asta c-ai părăsit pentru prima dată lăcaşul sfânt al lui Dumnezeu… Te văd schimbat la faţă, să-ţi închini şi hainele şi să le laşi în absida altarului să se cureţe de păcatele de peste zi cu care-ai intrat în sfânta mânăstire!”

După această scenă, mult timp am stat şi m-am întrebat de unde a bănuit Peter-Bacsi că eu am păcătuit în sfânta mânăstire. Mă gândeam că poate m-a urmărit şi m-a văzut împreună cu Agneta. Dar n-avea cum să fie aşa căci el nu părăsea mânăstirea niciodată. Poate că citise pe faţa mea acea bucurie pe care nu puteam s-o mai ascund prin smerenie şi rugăciune…Sau poate că cineva îi şoptise despre nelegiuita noastră faptă…

7

Spânache- ăsta e nebun de legat, m-am întâlnit alaltăeri cu el pe Corso şi m-a luat la întrebări: că unde umblu, că de când mă caută el să-mi transmită marea veste. Obţinuse acolo la Tribunal ca procesul să se judece aşa cum zisese el, peste două săptămâni. “Dar, domnule, bătea el cu mâna în copeţile unui dosar, trebuie să adun aici toate probele pro şi contra şi să le pun în balanţă să vedem ce şanse avem! Trebuie să-mi spui totul, cu sinceritate că altfel o dăm în bară…şi când Spânache o dă în bară s-a răsturnat lumea!” “Cum să se răstoarne, domnule Spânache? Hai colea în parc pe o bancă să vă povestesc totul cu lux de amănunte!”

Domnul Spânache,speriat ca un iepure fugit din bătaia puştii, uitându-se în dreapta şi-n stânga (probabil urmărind vreo damă), zice tare: “Haide!” ,Îşi aprinde iarăşi o ţigară de la mucul pe care trebuia să-l arunce, îşi scutură iar haina de imaginarul scrum şi mă invită să-i dau drumul. “Ia-o, domnule, de la începutul începutului să-mi fac şi eu o părere!” Auzisem şi eu că un avocat bun se bagă în sufletul clientului să afle totul pentru a pleda acolo la proces cât mai bine. Era în interesul meu să-i spun totul, cu lux de amănunte ca el să caute acele probe de care avea nevoie pentru a câştiga procesul. “Un proces este ca o bătălie, domnule Mihaly, şi eu sunt generalul care conduce luptele!”

“Să încep cu mine, domnule Spânache, să-mi fac adică autobiografia…” “Nu, domnule, nu asta îmi trebuie mie…

autobiografia ţi-o faci dumneata acolo la servici…sau la partid…, mie îmi povesteşti totul de când te-ai certat cu nevastă-ta, restul nu mă interesează!…”

,Încercam să-mi amintesc totul de la cap şi am început să-i povestesc de la cofetărie, cum ne-am cunoscut prima dată…”Bunnn!- se strâmbă Spânache la mine, dar înainte de ea mai avusesei pe altcineva?” “Da, mai avusesem, iubisem o femeie aproape din copilărie la o mânăstire la Dej şi de-atunci parcă mă blestemase Dumnezeu, parcă cineva-mi scăldase sufletul în leşie şi nu puteam să mai iubesc pe cineva!” “Păi… atunci de ce-ai luat-o?” “Pe cine, pe nevastă-mea?” “Da, pe nevastă-ta!” Am tăcut, nu-mi venea răspunsul. şi eu îmi pusesem această întrebare: de ce o luasem? Iubisem eu această femeie?. “Vezi, domnule,-strigă el ca ieşit din minţi, ghicindu-mi parcă gândurile- vezi că n-ai dreptate, pierdem divorţul, domnule Mihali, şi-ţi iau banii degeaba! Curva dumitale susţine sus şi tare că n-ai iubit-o niciodată şi de-aia s-a aruncat în braţele ăluia!” “Pe ce se bazează?”-îl întreb eu. “Se bazează ea pe ceva, schimbă el tonul, i-am cerut dosarul să-l studiez de la domnişoara avocat Pomană şi ea acolo susţine una şi bună, că n-ai iubit-o niciodată!…,Întrebi pe ce se bazează? Se bazează pe plecările dumitale prin ţară cu lunile, se bazează pe faptul că nu ieşai cu ea la plimbare, la film, la teatru, la dans, se bazează pe faptul c-ai scos-o de la servici… Toate astea i le-a ticluit domnişoara Pomană acolo!” “Domnule Spânache, mă înfurii eu, dumneata în loc să cauţi circumstanţe atenuante să mă disculpi, mai rău mă acuzi?” “Stai, domnule, nu te supăra, femeile ştiu să se apere al dracului de staşnic când e vorba de viaţa lor, şi noi, eu şi dumneata trebuie să găsim nişte argumente foarte serioase să le răsturnăm lor această schelărie nenorocită!” “şi ce argumente doreşti dumneata de la mine, cobor eu tonul ca nu cumva să-l înfurii,să stau acasă lângă ea să ne moară copiii de foame? Eram şofer, trebuia să plec să-mi câştig pâinea! şi… de la servici n-am scos-o eu, a plecat ea, eu eram de acord să ducem copiii la creşă şi să-şi continuie serviciul, ce ,ne strica un ban în plus?…” “Ai probe pentru

toate astea?” “Păi cum să n-am, numai să-mi spuneţi ce acte-mi trebuie…şi ziceţi că n-am iubit-o? Atunci cum vă explicaţi că după ce-am prins-o cu tipul, mi s-a aşezat o ceaţă înaintea ochilor şi-am început să am halucinaţii şi ameţeli…” “Din cauza orgoliilor dumitale de bărbat rănit! Atunci a intrat în funcţie instinctul, gelozia este o formă a instinctului…”

Adică voia să spună că tot ce făcusem eu fusese din instinct şi imediat mi-am dat seama că el îşi culesese informaţiile despre mine din

alte surse. ştia bunăoară că în acea perioadă mi se cam întunecase mintea şi m-a luat miliţia şi m-a dus la Spitalul de boli nervoase să-mi facă un control,cunoştea şi rezultatul testelor la care mă puseseră. şi ce făcuseră? Dăduseră chix! Toate rezultatele erau în limitele normalului…şi domnul miliţian, supărat că nu i-a ieşit pasenţa, m-a luat şi m-a depus la penitenciar…Voia să mă scoată un huligan şi chiar m-au scos la judecată. Zice judecătorul că nu se poate ca un om normal să-şi arunce un semen al lui pe fereastră. Păi dă-l dracului de semen, după ce-l prinzi cu nevasta-n casă, el, neştiind pe unde să scoată cămaşa, se aruncă pe geam ca un prost! şi mi-au dat şase luni la locul de muncă…”şase luni, domnule Spânache, şi copiii îmi mureau de foame acasă…” “Bine, dar n-ai executat pedeapsa..” “N-am executat-o! Văd c-o ştiţi şi pe-asta! A venit domnul inginer Ionescu la mine şi m-a îndemnat să fac recurs, a doua sau a treia zi am ieşit la raport la comandantul închisorii, plecam la muncile agricole, se lăsase aurul toamnei peste câmpie şi sufletul meu plângea ca şi toamna aia nenorocită cu vânturi şi cu ploi amarnice peste toată câmpia Banatului, am ieşit la raport-zic- şi i-am spus ce-am pe suflet şi-atunci comandantul, un om al lui Dumnezeu, a zis: fă şi dumneata o cerere şi depune-o la Direcţia Penitenciarelor şi aşa am făcut şi a doua zi de dimineaţă mă duce în hainele alea învărgate în sala tribunalului să mi se judece recursul…Acolo am rămas înmărmurit, toată sala era plină cu muncitorii de la Trust, veniseră sau îi adusese domnul inginer Ionescu să-mi fie martori. Judecătoarea, aceeaşi care mă condamnase, dă citire cererii mele şi mă întreabă dacă am avocat, n-am, am strigat eu, de unde să iau eu avocat în puşcărie? şi atunci sare domnul inginer Ionescu şi-i strigă în batjocură: judecaţi-l fără avocat!- dar dumneata în ce calitate vorbeşti?-îl întreabă ea- în calitate de clasă muncitoare!- strigă el- priveşte-n sală toţi muncitorii ăştia sunt avocaţii lui! şi dintr-o dată s-a muiat femeia. Căzuse parcă cerul pe ea!” “Tot al dracului a rămas inginerul Ionescu!”-îşi dădu cu părerea Spânache. “La deliberare- reluai eu- mi-au dat un an jumate la locul de muncă. Astă nenorocire mi-a adus femeia mea, domnule Spânache!” “ştiu, zice el supărat, femeia n-ar trebui să aducă nenorociri bărbaţilor, ea ar trebui să aducă fericire şi dragoste în casele oamenilor! Din păcate mai sunt şi astfel de femei…! Copiii cu cine stau?” –sare el de la una la alta. “Cu mine, ei cunosc situaţia şi s-au ataşat de mine!” “Asta nu e bine- încheie el şi plecă cu ochii pe ceas- orice s-ar întâmpla, mama rămâne mamă pentru copii! Mamele au rezonanţe sfinte în inimile copiilor…”

8

Şi astăzi mă întreb cum a intuit Peter-Bacsi schimbarea mea la faţă, cum a citit el în mine starea aceea de fericire care se instalase în inima mea după ce o întâlnisem pe Agneta.

Mai târziu nu mai avea să-mi pară rău de ce făcusem, văzusem aici lucruri pe care Boccacio le descrisese cu mult înaintea mea. Primul lucru care m-a dezgustat şi a alungat ultimii Dumnezei din mine a fost o întâmplare care m-a făcut să mă hotărăsc să fug cu Agneta cu tot, departe, undeva, unde să muncim cinstit şI să trăim cinstit şi, dacă fuga aceasta ne reuşea, destinul meu pe pământ ar fi fost altul, poate o sărbătoare continuă, poate o viaţă mai frumoasă…

Era într-o după masă, tot în acea toamnă mohorâtă, îmi făceam de lucru prin curtea mânăstirii, măturam sau strângeam frunzele uscate, căzute din castanii de pe aleile bisericii. Din clădirea stăreţiei apare supărat şi abătut de-abinelea Pater Vardian, se apropie de mine şi mă întreabă dacă îl cunosc pe părintele Visarion. “Da, îl cunosc, i-am răspuns eu binevoitor, acum câteva clipe îl văzusem la poartă, stătea de vorbă cu Mater-Dolorosa.” Mater-Dolorosa era şefa stareţă, o cunoscusem prin intermediul Agnetei, era o femeie frumoasă, sub treizeci de ani instruită la Roma, la Vatican, venise decurând în mânăstire din Ungaria, trimisă de Episcopia de Budapesta. Agneta mi-o descrisese aspru: “A venit asta aici cu disciplina ei severă, ne ceartă din orice şi ne pedepseşte, pare o zripţuroaică venită din Infern.”

“Mergi şi adu-l la Stăreţie!”-îmi porunceşte Pater-Vardian. M-am dus să-l caut în chilia lui şi nu l-am găsit, am încercat apoi în cancelaria şefei-stareţe, doar îl văzusem cu câteva clipe cu ea la poartă. Am intrat în cameră şi n-am văzut pe nimeni, numai hainele lor stăteau atârnate într-un cuier lângă o masă. ,În timp ce mă uitam prin cameră, aud căzând ivorul de la uşa de-afară şi apoi, după câteva clipe de tăcere, apa clipocind în baie, amestecată cu chiot de femeie, probabil că apa fierbinte o făcea să scoată acele sunete… Câteva clipe n-am ştiut ce să mai fac, rămăsesem stană de piatră, am încercat să sar pe fereastră, dar fereastra avea giurgiuvele groase printre care nu puteam să mă strecor; am vrut să mă bag sub pat, să stau acolo până se vor îmbrăca şi vor ieşi. Nici această soluţie nu era bună: dacă ei rămâneau cu impresia că m-am strecurat acolo să-i urmăresc.

Mater Dolorosa fusese trimisă aici de mătuşa ei, Clara Romulus Popp de Debreţin, soţia baronului Romulus, reprezentant de frunte în guvernul hortist; toţi o ştiau aici de frică, pe lângă misiunea apostolească, ea avea şi una politică, era de ajuns să mişte un deget şi

imediat zburai din mânăstire! Acum înţelegeam eu frămăntările lui Pater Vardian, în jurul lui se ţeseau nişte intrigi pe care el atunci nu le bănuia. Dincolo in baie se intalase voia bună, se-auzeau din când în când şoapte, râsete sparte de pereţi şi apa care clipocea; la un moment dat nu s-a mai auzit nimic, decât în ritmuri rare, icnirile isterice ale femeii, sub presiunea grea a muşchilor vânjoşi ai părintelui Visarion. Eu încremenisem, îmi venea să mă fac duh nevăzut şi să zbor pe fereastră, mă vedeam afurisit, dat afară din mânăstire,luat la trei păzeşte de taică-mi-o care mă ameninţa cu desfierea dacă fac ceva necurat pe-aici: "N-ai fost în stare să-ţi câştigi o pâine singur, acum pune mâna pe ţapină şi hai la pădure, grijania mă-ti de copil neascultător!" şi asta în cel mai fericit caz; puteam să fiu aruncat din mânăstire în mâna jandarmilor sub cine ştie ce motiv şi, din mâna ăstura, nu mai scăpam decât schilodit sau trimis în Germania în lagăr cu jidanii şi ţiganii la un loc. şi gândindu-mă eu aşa, am auzit dintrodată căzând blestematul ăla de ivor, a făcut un zgomot infernal şi eu am căzut în genunchi în faţa uşii întredeschise. A intat mai întâi Mater Dolorosa, înfăşurată într-un cearceaf alb, şi s-a speriat de mine, a sărit înapoi scoţând un ţipăt de pescăruş şi izbucncnind într-un plâns din care nu se mai oprea. După ea a intrat alarmat Părintele Visarion care a tresărit odată, văzându-mă acolo, şi m-a întrebat şoptit, tremurând: "Ce-i cu tine aici?" Femeia rămăsese încremenită şi-şi aoperise sânii cu cearceaful, uitându-se când la mine, când la Părintele Visarion. Dumnealui, cam încurcat reia iar întrebarea:" Ce e, Mihaly, cu tine aici? "M-a trimis Pater Vardian să vă caut!" "Bine, bine,-repeta el nedumerit- dar cum ai intrat aici, că era încuiat?" "Am intrat înainte de a încuia…"-am început eu să plâng. Mater Dolorosa încă mai era sub imperiul fricii şi se plângea Părintelui Visarion că dacă află călăul ăla , adică Pater Vardian, dă de…Am privit la ea şi mi s-a părut că văd o pictură ieşită din mâna meşterilor italieni, un fel de Veneră, albă, cu ofaţă de fecioară şI nişte picioare lungi albe de căprioară. "Bine, Mihaly,- mi se adresează el cu o blândeţe nespusă, taina aceasta s-o duci cu tine în mormânt!" "Vă jur,Părinte că aşa voi face!" "Acum du-te şi spune-i lui Pater Vardian că nu m-ai găsit!" Am ieşit repede pe coridorul întunecos al stăreţiei şi am fugit spre camera lui Pater Vardian. L-am găsit în picioare la capătul coridorului, se plimba nervos de colo-colo, aşteptase cam o oră şi-şi ieşise din pepeni. "De ce tocmai acum, fiară?"-sare el la mine şi-mi pune mâna în gât. "L-am căutat peste tot, pe Pater Vardian, prin toată mânăstirea şi nu l-am găsit!" "Na! na!" -îmi croieşte el două palme pe obrajii mei stacojii încât câteva clipe n-am mai văzut nimic în faţa ochilor. ,Într-un târziu el s-a rezemat de perete şi m-a întrebat, schimbând tonul:" Au plecat cumva în oraş cu trăsura?"

“Cine?”- mă fac eu că nu înţeleg. “Cum cine? Părintele Visarion cu Mater Dolorosa!” “Nu ştiu, Pater Vardian!”

9

Stam noaptea treaz cu gândurile rătăcite şi luam toată viaţa mea de la început să caut eroarea, vorba lui Spânache… Sau urme ale erorii… ,Îmi apărea în faţă Spânache ăsta cu figura lui de zarzavagiu cu întrebările lui aiurite: ai iubit-o? cum dracului să n-o iubesc!, un bărbat când îşi leagă viaţa de o femeie, fără nici-un alt interes, e normal c-o iubeşte! Tot îmi apare în faţă cu figura lui răvăşită, Spânache , strigând ca un nebun la mine: “ Oameni buni, adunaţi-vă inimile voastre rătăcite, făceţi-le grămadă şi daţi-le foc în Piaţa Publică, inimile voastre cele spurcate care vă ţin pe pământ aşa idioţi şi mincinoşi şI rataţi, de ce minţiţi,fraţilor, când trebuie să spuneţi adevărul? Cine zicea că Dumnezeu a dat grai oamenilor ca să-şi ascundă adevărul? Ce tutti-frutti faceţi voi pe pământ? V-aţi depărtat de adevăr, v-aţi rătăcit în jungla minciunii, se-apropie Apocalipsa, vin cei trei îngeri să v-anunţe Finalul…Despuiaţi-vă de hainele minciunii şi ale spurcatelor de ideologii perverse…şi prezentaţi-vă în faţa lui Dumnezeu goi, ca fii ai lui, şi spuneţi-i că nu mai puteţi trăi aşa…” “Domnule Spânache, vă asigur că eu sunt un cetăţean onorabil!”- mă trezeam eu dialogând cu el. “Domnule Mihaly, ai intrat în pielea personajelor lui Caragiale, lasă onorabilitatea la o parte şi spune-mi ce-i în sufletul dumitale?” “Inima mea nu merită să ardă în Piaţa Publică, eu când iubesc, iubesc; când urăsc, urăsc!” “Rahat!- sare Spânache ca un fachir, sigur pe ştiinţa lui,

băgându-mi aproape degetele în ochi şi stropindu-mă cu firişoarele de scuipat amestecate cu tutun- dovedeşte-o!-striga el înfuriat la mine- urcă crucea pe Golgota!…” Vine un timp, gândeam eu, când fiecare urcăm crucea pe Golgota şi Spânache ăsta are dreptate! “…crucifică-te şi apoi să vii la mine să-mi spui: da, domnule, acum sunt curat, m-am spălat în Iordan…”

Spânache trebuie să fie nebun, domnul inginer Ionescu m-a trimis la el să-şi bată joc de mine. Unii oameni sunt nebuni în limitele normalului, adică nu dau cu pietre, nu ucid, nu înjură, sunt nebuni în concepţii, un fel de nebuni care-şI făuresc religia lor şI cred în ea şI nu se abat de la litera ei. El vrea să câştige procesul făcând cu mine lecţii despre viaţă, despre religie, despre morală, vrea să mă convingă că viaţa are erorile ei. Foarte bine, orice viaţă îşI are erorile ei, dar cum trebuie,

domnule Spânache, s-o îndreptăm, făcând altele? Mie mi se pare că viaţa trebuie trăită aşa cum simţim noi, nici-un tipar pe lumea asta nu se poate aplica propriei vieţi…

“ Ei, acum îmi placi!- răspundea Spânache, satisfăcut de răspunsurile mele- stai un pic c-a venit mangafaua…”- şi fugea repede la uşă (mangafaua era o prietenă de-a lui, tot în materie de divorţ); schimba câteva cuvinte cu ea şi venea la mine foarte supărat: “Uite-o, o vezi?, ziua vine să divorţeze şi noaptea se duce şi se culcă cu el, a rămas şi gravidă după ce au băgat divorţul, poftim, mai înţelege ceva! ştii ce i-am spus de data asta? Măi, femeie, du-te acasă şi să nu mai vii pe la mine decât după ce vă trece zăpăceala asta! A plecat foarte supărată, ce-ar fi vrut ea, nooaptea să se culce cu el şi ziua să divorţeze… Asta e, domnule Mihaly, specia umană s-a degradat şi continuă să se degradeze în materie de sentimente, simte şi el, omul, ,săracul, că i se pregăteşte ceva…”

,În detenţia mea de trei zile acolo în penitenciar am cunoscut un băiat de la ţară care semăna leit cu Spânache, era tot un fel de prooroc, ideile lui se plimbau între luciditate şi nebunie, mi se părea că împrejurările care ne adunase în penitenciar erau comune: şi pe el îl duseseră mai întâi la spitalul de nebuni… Ăsta nu e, domnule, nebun, spusese doctorul foarte surprins de atitudinea miliţianului care venise cu el de la ţară să-l lase pe capul lor acolo. Miliţianul, ca să scape de el, insista totuşi şi doctorul i-ar fi spus: atunci treci dumneata în locul meu şi dă-mi mie puşca aia să-ţi strâng toată lumea de pe stradă să ţi-o bag la nebuni! “şi m-a adus aici, al dracului,- mi se confesa el cu lacrimile în ochi, să vedeţi de ce- am trăit cu o femeie două zeci şi doi de ani…” Drept să-ţi spun nu arăta aşa bătrân, era alb în cap, acum avea faţa iritată şi suptă de nesomn, stătea ca un leu în cuşcă, trecuse pragul spre reverie- de fapt se retrăsese în reverie ca singura formă de existenţă posibilă în astfel de situaţii. “…o suspectam de mult pe curvă- legase el discuţia- dar n-am prins-o niciodată, vedeam pe zi ce trece că viaţa familiei mele se duce de râpă, du-te dracului, i-am spus odată, pleacă la putoarea aia de maică-ta şi lasă-mă în plata Domnului cu necazurile mele …,Într-o seară întradevăr a plecat şi eu am răsuflat uşurat, a luat cu ea şi copiii, o fată şi un băiat, cel mare este în armată pe la Suceava şi eu am rămas singur…” “Ce să mai fac? “, mă întreba el pe mine în plimbările noastre prin curtea Penitenciarului sau la muncile agricole, sau câteodată noaptea când nu puteam dormi. “Am început să umblu prin sat să-mi explic situaţia mea, trebuia să conving oamenii să nu zică cumva c-am luat-o razna; unii mă luaseră drept nebun, de fapt de unde plecase această nebunie a mea? Simţi nevoia câteodată să fii liber şi eram întradevăr, o libertate prost înţeleasă…Am auzit aici în Puşcărie de regele Lear de la ăştia politicii care au kilometri de carte la activ, cu facultăţi la Paris sau

la Viena, ştii că mă simţeam şi eu tot aşa? Eram părăsit de toată lumea, mă părăsiseră şi proprii mei copii, mai trebuia să fiu şi orb ca să am toate calităţile eroului meu… Poate că orbisem şi eu sufleteşte…Într-o duminică mă duc la o nuntă, chem lăutarii, îi plătesc bine, vândusem tot de prin casă, chem şi dizoza şi-i dau toate cămăşile de noapte ale neveste-mii şi trag un chef cu ei rupt din rai… Când m-am trezit eu din dezmăţul ăsta şi-am văzut atâta lume pe lângă mine, mi-a venit să-mi plâng de milă. Eram aşa de singur pe pământ… m-am abţinut să nu urlu ca o fiară, dacă aveam un cuţit, cred că-mi luam zilele… A doua zi vine curva de nevastă-mea într-o Dacie cu un miliţian blond, ăsta care m-a adus aici în Penitenciar, şi strigă la poartă: bă, cutare! bă, cutare! ce e, domnule, am ieşit eu calm, am venit să împărţim bunurile, sare curva din maşină, care bunuri?,zic eu tot calm, bunurile neveste-tii, sare blondul, domnule miliţian,i le dau ei că ea a muncit aici, nu dumitale, un fute-vânt, care te ţii de fusta ei! ,Între timp nevastă-mea a început să se jelească: aoleeeooo, aoleeooo, copiii mei n-au ce mânca şi el aruncă sutele de lei pe la lăutari… faceţi ceva, domnule miliţian, că a înnebunit nebunul…Ai înnebunit tu!- am strigat eu la ea, de ce-ai plecat de-acasă ca nebuna?…,În fine, au plecat, n-au rezolvat nimic cu mine, miliţianul a strâns declaraţii de pe la vecini şi m-a băgat, nene, la zdup! Toată vara şi toată toamna stau aici şi la iarnă când îmi vor da drumul am să mor de foame!" Făcuse şi recurs, dar nu ştiu cum s-a terminat povestea…Ăsta seamănă leit cu Spânache…şi chiar i-am povestit şi lui cazul şi ştiţi ce mi-a răspuns?

"Ce, zicea el printre dinţii lui negri, umflându-se în pene ca un cocoş gata de harţă,Roscolnicov nu rămâne cinstit şi după crimă?" "Cine dracului mai e şi Roscolnicov ăsta?"- l-am întrebat eu. "Zici că eşti citit, mi-o retează el, n-ai auzit de Dostoievski?" "Aaa, da, da, "Cruimă şI pedeapsă"- îi răspund eu. "Graniţa dintre eroare şi adevăr-îşi reia el ideea- e ca un spectru de la albastru la verde, depinde prin ce zone cromatice te găseşti!" Adică cum prin ce zone?- mă întrebam eu în aceste lungi insomnii, ascultând respiraţia nevinovată a copiilor prin somn şi tot eu îmi răspundeam: prin zona roşie, prin zona galbenă, prin zona portocalie…

"Spre exemplu, dumneata, atunci când l-ai găsit pe intrus sub pătura nevestei, dacă-i dădeai în cap, te aflai undeva prin zona roşie, adică zona cea mai periculoasă!"- auzeam glasul lui Spânache în mine. şi chiar închideam ochii şi ascultam o sentinţă a unui tribunal cu o sală mare de tot, ca amfiteatrele romane: Două-zeci- de ani de muncă-silnică! şi mă vedeam undeva într-o ocnă de sare etichetat criminal extrem de periculos, legat la picioare, cu târnăcopul în mână spărgând gloduri imense de sare, cu o barbă de patriarh, cu corpul stors de vlagă!

Şi când mă gândesc că totul era posibil…

10

După întâmplarea de peste zi cu Mater Dolorosa şi cu Părintele Visarion m-am retras în chilia mea şi am început să meditez mai îndelung asupra viitorului meu. Seara am găsit pe masă o scrisoare de acasă, îmi scria mama o scrisoare frumoasă, mă anunţa că acolo la Remetea a venit toamna, o toamnă care prevestea multe, aproape toţi bărbaţii plecaseră de-acasă la război, îi concentrase şi pe cei trei fraţi ai mei şi îmi spunea că nu ştie nimic de ei de aproape două luni, mă anunţa că sora mea cea mare Iulişka, se măritase cu un mare domn din Cluj, îmi dăduse şi mie adresa ei, sperând că poate în vacanţa Crăciunului o să dau pe la ea; o chema Zoltan Iulinka şi sta pe strada Puţului, numărul cincispre zece, avea prăvălie şi trăia pe picior mare. Mama era îngândurată cu cele două fete rămase acasă cărora le cam trecuse vârsta măritişului şi nu le va mai lua nimeni, n-au nici-un fel de zestre şi pe deasupra nu sunt nici prea frumoase. Tata- zicea mama- e foarte bucuros că m-a primit aici şi n-are cum să-i mulţumească unchiului Bucsi, de-abia aşteaptă să vină sărbătorile să mă audă cântând cu cantorul Deleş la biserică..

şi noaptea am visat-o pe soru-mea, Iulinka, era îmbrăcată într-o rochie albă de mireasă şi mergea printr-o pădure desculţă, mergea încet, călca pe vârful picioarelor pe covorul verde de iarbă şi ţinea mâinile întinse după un văl invizibil. Cu ea mergeam şi eu, mai eram cu doi băieţi din sat, un fiu de român şI altul de ungur. şi zice feciorul de român: “Soru-ta asta e nebună,Mihaly!” şi eu: “Nu e nebună, mă,ea caută cărările cerului, vrea să găsească un drum sau o scară să se urce la Rai!” şi ăla: “Eşti nebun şi tu, voi, ungurii, aţi înnebunit cu toţii!” şi atunci feciorul de ungur, auzind toate astea, îmi strecoară pe la spate o lamă de brişcă şi eu i-o înfig ăluia între coaste. Fiul de român cade jos şi din spinarea lui a ţâşnit un jet de sânge şi sângele, cum cădea jos, se prefăcea în flori…,În câteva minute a apărut o poieniţă de flori roşii, un fel de bujori şi garofiţe şi Iulişka să le culeagă şi să le facă buchete şi le sufla cu faţa în soare şi petalele lor zburau ca o ploaie de confeti pe deasupra noastră…De sus dintr-un stejar strigă deodată un jandarm: “Cine a dat cu cuţitul?” Avea pana aceea de cocoş la căciulă şi o mustaţă mare şi răsucită şi feciorul de ungur a strigat: “Ăsta!” şi am luat-o la fugă cu soru-mea de mână, îndemnând-o să meargă mai repede că ne omoară. ,În faţa noastră s-a făcut un pod din firicele de nori, era parcă o scară din fuior alb şi Iulişka a început să urce pe acea scară spre porţile cerului,

urca încet, parcă plutea şi norii aceea parcă fierbeau-fierbeau a furtună… Dintrodată s-a deschis cerul, s-a luminat, era un peisaj astral minunat…Apoi a urmat o detunătură de armă, înfundat: poc! “ Nu se poate să tragă în noi!”-a zis Iulişka. Zgomotul acela a fost aşa de tare încât s-a zguduit tot pământul. A venit apoi o furtună, întâi un uriaş vârtej care a amestecat totul, apoi un ropot de ploaie cu foc şi cu piatră, cu şerpi şi cu broaşte care cădeau în răstimpuri…Printre fulgere o vedeam pe Iulişka cum se zbătea să ajungă mai repede sus în Rai…

M-am trezit din acest vis suflând greu, mi se făcuse urât în chilioara mea, era un întuneric dens, mi-am pipăit faţa care-mi era tumefiată, se umflase de palmele primite de la Pater Vardian de ciudă că nu-l găsisem pe Părintele Visarion.

Căutam să răstălmăcesc acel vis în fel şi chip, mă gândeam că poate i s-o fi întâmplat ceva soră-mi, urcarea aceea la cer era poate fericirea peste care dăduse ea acolo la Cluj, măritându-se cu domnul Zoltan, sau bucuria întâlnirii mele cu Agneta, dragostea noastră care ne sălta din mocirla timpurilor către un cer senin… Mai târziu, când dădusem pe la ea prin Cluj să mă conving de traiul ei, am găsit-o foarte nenorocită: devenise o slugă în casa unui hapsân! ,Îmi spunea că ar fugi în lume, dar n-are unde… Tot atunci, în acea noapte, şi apoi mai târziu, când dădusem de greutăţi insurmontabile, mi-am dat seama că furtuna aceea era viaţa în care fusesem aruncaţi ea şi cu mine, desprinşi de familie şi de casa în care ne născusem şi crescusem. N-am mai dormit toată noaptea, plănuiam cu închipuirea mea bolnavă, să-mi croiesc un alt viitor, voiam să fug cu Agneta undeva departe să scăpăm de zidurile negre ale mănăstirii. Dar deocamdată erau numai visuri de copil…

Dimineaţa a dat de mine Părintele Visarion şi m-a invitat să merg în oraş. Se purta cu mine frumos, aproape ca un părinte şi m-a rugat să-i spun lui tot ce-am pe suflet. I-am povestit ce mi s-a întâmplat şi el mi-a trecut mâna prin păr şi m-a mângâiat uşor: “Eşti prea mic ca să înţelegi totul…Noi acum suntem la o răscruce de drumuri…” Atât mi-a zis şi s-a oprit din gândurile lui. Nu mai sunt mic, părinte, îmi venea să-i zic, tâlcuiesc viaţa aşa cum o simt eu. Dar n-am mai deschis gura mult timp până am ajuns în oraş şi a oprit trăsura în faţa unei prăvălii. şi el: “Să dăm pe la prăvălie să-ţi cumpăr nişte pantofi mai frumoşi, ăştia ţi s-au rupt!” Pentru prima dată mă simţeam umilit, primeam pomană. Am pus capul în jos şi am tăcut…Mi-a cerut cei mai frumoşi pantofi şi cei mai scumpi, m-a rugat să mă dau jos din trăsură şi să-i probez, m-am încălţat cu ei, pe cei vechi i-am aruncat în nişte boscheţi şi mi se părea că toată lumea e a mea.

De la Părintele Visarion am început întradevăr să învăţ ce e viaţa, mai întâi mi-a adus cărţi laice de la Mater Dolorosa în ungureşte.

“Citeşte-le- zicea el- viaţa de aici se învaţă, nu din biblie!” Acum l-am citit pentru prima dată pe Petofi şi-am înţeles primii fiori ai dragostei mele faţă de Agneta. Am citit”Divina comedie “ a lui Dante şi mi-a plăcut zborul lui prin lumile ideale alături de Beatrice, apoi “Mizerabilii” Lui Victor Hugo, Thomas Hardy, surorile Bronte, etc… Mi s-a deschis deodată o altă lume în faţă, o lume care venea de departe, cu preocupările ei, cu trăirile ei, mai apropiate de sufletul meu. Am început să-i împrumut aceste cărţi şi Agnetei pe furiş, şi, după ce le citea şi ea, aveam discuţii interminabile despre personaje, despre morală, despre lume…

Ea vedea lumea aşa: o libertate totală ca-n societăţile primitive, să te mişti în voie, fără prejudecăţi, fără ură, fără războaie… Actul moral-susţinea ea- se învaţă, toţi suntem imorali şi ne naştem din imoralitate şi toţi devenim morali la o vârstă oarecare…Despre reuşita în viaţă ea învăţase un citat, pare-se din “Ecleziast” care suna cam aşa: “şI iarăşi am văzut sub soare că izbânda în alergări nu este a celor sprinteni şi nici izbânda în luptă a celor viteji, şi tot aşa: pâinea nu este a celor înţelepţi, bogăţia nu este a celor chibzuiţi şi cinstea nu este a celor învăţaţi, fiindcă vremea şi întâmplarea îi poartă pe toţi pe pământ.”

11

Nu mai dădusem de mult pe la Trocadero, de fapt ţineam mult la promisiunea făcută copiilor, voiam să fiu totuşi pentru ei un tată bun. Vedeam că mă paşte ratarea dar luptam s-o înlătur, să nu mă cucerească ea pe mine.

Domnul inginer Ionescu mă oprea adesea în pauzele de prânz şi luam masa împreună. ,Îmi plăcea să stau cu el de vorbă pentru că aveam ce învăţa de la el. Mă chema în cabina lui, o baracă din pefeleu în mijlocul materialelor de tot felul, ne încuiam acolo şi începea să-mi povestească ce-şi aducea el aminte din viaţa lui. “Diseară, mă ademenea el, sper să te am de client la Trocadero!” “Nu mai merg acolo, domnule inginer, simt pe zi ce trece că mă ratez şi am de crescut copiii-ăia!” “Fiecare om se ratează odată-şi-odată, deschidea el vorba despre acest subiect, atunci când se cască prăpastia dintre intenţii şi realizări, dintre ceea ce voim să ajungem şi ceea ce suntem şi cu orice eforturi, nu mai reuşim să reparăm nimic, începe ratarea…Mie mi-a plăcut zborul…,Îmi plăcea să domin lumea de acolo de sus, din acel albastru siniliu al cerului, îmi plăcea să respir aerul înălţimilor; mă urcam cu ştuca până dincolo de nori şi apoi cădeam în lupinguri ameţitoare până jos şi iar o luam în sus…şi azi mă

întreb eu ce-am căutat în Germania, copil de trupă, să se agaţe de viaţa mea acea nenorocită de bănuială că m-am dus acolo să ajut Reihul, eu, un copil, care la acea dată nu visam decât zborul…şi-acum se ţin rahaţii ăştia de securişti după mine că sunt duşman de clasă…"

"Lăsaţi, domnule inginer- încercam eu să-l consolez- că sunteţi un om realizat, nu trebuie să vă mai preocupe acest vis, ar trebui să ne preocupe mai mult viitorul…" "Rahat!- excama el- ce viitor? Dar să lăsăm asta că aici şi pereţii au urechi, mai bine vin diseară la Trocadero să mai stăm la un pahar de vorbă, hai, zău, promite-mi; aş vrea să-mi spui şi despre situaţia ta, cum mai stai cu divorţul ăla, dac-ai mai fost pe la Marika şi să-mi mai povesteşti ce mai face pârlitul ăla de Spânache! Acum du-te, te-aşteaptă ăia de la zidărie să le pui pereţii în cap!"şi mă lua de mână şi mă împingea pe uşă afară, îi era frică să nu vorbească prea mult; câteodată povestea două-trei ore în şir şi i se părea c-au trecut doar câteva minute, altădată se întâmpla invers, stătea câteva minute şi i se păreau ore. "Hai, la muncă cu voi, că înşelaţi statul de bani şi pe Dumnezeu de zile, suie-te acolo sus şi dă-i drumul…" şi aprindea o ţigară şi ieşa strigând: "Băăă, cutare- nişte nume aiurea de obicei luate din Biblie- bă Iezechile, bă Luca, bă Matei…ai citit, bă Mihaly,- relua el dialogul cu mine-Pildele lui Solomon?" "Le-am citit domnu' inginer, le-am citit de mic, aţi uitat că eu o perioadă din viaţa mea am fost ucenicul lui Dumnezeu?" "Bă, neamul lui Izrael, hai la treabă, dă drumul la drăcovenia aia că ne apucă noaptea şi ne îngheaţă cimentul că e pastă rapidă…"

,Îi ştiam viaţa pe dinafară şi totuşi găsea el câte ceva nou să mă delecteze. "Pe-asta o ştii?"- mă întreba el plin de curiozitate dacă o ştiu sau nu. "N-o ştiu, domnu' inginer!" "Atunci ia stai niţel- îmi făcea el cu arătătorul spre mine- numai un pic: ne chema directoul liceului, mare pedagog, domnule,- când ne prindea fumând prin veceuri ne scria pe cutia de chibrite şi să vezi chestie, ne rugam toată noaptea să termine beţele din cutie şi s-o arunce şi el, nimic, venea dimineaţa, ne aduna într-un pătrat pe toţi, scotea acea cutie, se uita pe ea şi începea s-o citească, Ionescu!- eu eram capul listei- cutărescu…la fermă cu voi, trei zile la fermă şi dacă vă mai prind la Sighetul –Marmaţiei vă e locul!- auzi, domnule, tocmai la Sighetul-Marmaţiei…Altădată îi găseam paltonul în cancelarie şi-i furam cutia de chibrituri, îi puneam alta şi el s-a prins şi cum zic, că deviai, ne chema să ne întrebe ce origine socială au părinţii…"Ai tăi, Mărăşescule?" "Chiaburi, domnule!"- răspundea Mărăşescu supărat. "Fă-ţi bagajele!" "Ai tăi,Popescule?" "Tot chiaburi, tovarăşe director!" "Fă-ţi şi tu bagajele!" "Ai tăi, Ionescule?" "Tot, tovarăşe director!" "Bă ai dracului, da ce bă toată ţara asta e plină numai de chiaburi?" "Eu nu plec! - zice Popescu- nu plec nici de-al dracului,

stau să-i trag clopotele lui Stalin!”- tocmai murise Stalin şI luasem toţi o vacanţă frumuşică de vreo câteva zile, un fel de doliu naţional, după moartea marelui învăţat al omenirii…Plecasem pe coastă la marginea oraşului, ne stânsesem într-un cimitir şi ne chioram toată ziulica la crucile morţilor, le citeam epitafurile şi ne amuzam… Popescu ăsta se împrietenise cu paraclisierul, unul şmit, un neamţ rămas pe acele meleaguri, care-l ţinea pe mâncare să-i tragă clopotele eliberatorului omenirii..Imi mai aducea şi mie ce-i rămânea lui şi ne suiam în clopotniţă şi ne agăţam de funiile alea lungi şi băteam cu o poftă îndrăcită clopotele, acolo deasupra oraşului…Aşa m-a găsit tata, acolo sus, parcă-l văd, venind în iţarii aceia ai lui cu desaga la spinare, întrebându-mă: “Ce e mă cu voi aici, …tu-vă anafura mămicilor voastre, v-aţi trasformat în îngeri şi-aţi pus cartea-n cui?” “A murit Stalin, tată!- i-am sărit eu în braţe- poate scăpăm şi noi de chiaburie, că m-au dat ăştia afară!” “Scăpăm pe dracu, la noi colhozul e în toi!” “Ionescule, îi întreba colegul lui, ce-or fi văzut ăştia la taică-tău de l-au făcut chiabur, că săracu doar iţarii ăştia îi are pe el…? şi aici domnul inginer începea să plângă, îl cuprindea o adâncă tristeţe şi plângea ca un copil, apoi scotea batista, îşi ştergea lacrimile şi continua să povestească foarte senin, parcă nu i se întâmplase nimic deosebit: “Asta a fost ultima mea imagine despre el,hai, părea el să zică, foarte liniştit, după înjurătura lui de anafură, punând desaga jos şi aşternându-ne un prosop dat de mama, hai daţi-vă jos de-acolo şi luaţi ceva-n gură că v-o fi foame şi vouă, parc-aţi fi bolnavi de jigodie de slabi ce sunteţi, şi ce dacă vă dă ăştia afară? Din ţară nu vă dă ei afară şi chiar dacă ne scoate şi din ţară, s-o găsi el vre-un loc pe pământul ăsta şi pentru noi…Noi, ţăranii, cum credeţi că am trăit pe pământul-ăsta? cu cartea voastră? e-hei, am muncit cu palmele, domnule, ăsta e secretul vieţii…Ăsta a fost ultimul cuvânt al lui pe care l-am auzit…Când a ajuns acasă, îl aşteptau unii de la securitate cu maşina neagră, l-au ridicat şi aliluia, nu l-am mai văzut nici în ziua de azi…A murit la Gherla. Toată vara aceea am secerat singur cu biata mamă care udase tot locul cu lacrimile ei…”

Seara am plecat de la lucru ceva mai devreme cu imaginea domnului inginer Ionescu plângând, le-am dat la copii să mănânce şi le-am spus să se culce că eu mă voi duce la Trocadero să vorbesc cu acest om care mă va ajuta cu divorţul. ,Întotdeauna seara mă fascina oraşul, mergeam pe jos să-i respir aerul rece şi să-i iau pulsul, era ora întâlnirilor, fete graţioase răspândeau în jur un aer tineresc de sărbătoare cu gânguritul lor de porumbiţe, îmi părea rău că nu mai sunt la vârsta lor să-mi încep viaţa aici, fără amintiri şi fără remuşcări, s-o încep cu astfel de întâlnire cu una dintre aceste fete fermecătoare, într-un cămin sfânt,

aşa cum zicea tata, un cămin unde să poţi lăsa totul la uşă şi să găseşti în casă doar fericirea.

,În seara aceea la Trocadero era lume multă de tot felul, se îmbulzeau la o halbă de bere şi la o gură de vorbă, am vrut să intru pe uşa din faţă dar n-am mai avut loc, altă uşă care da în grădina de vară era blocată cu lăzi încărcate cu sticle goale şi grădina era tixită până la refuz cu tot felul de cheflii. Nu-mi mai plăcea această atmosferă de bombă cu fum de ţigară şi mirosuri grele de aer închis şi am sărit în grădina de vară printr-un gang care ieşa sub o boltă de viţă-de-vie. L-am căutat pe domnul inginer Ionescu cu privirea prin toate părţile, m-am uitat şi prin crăpătura uşii să-l văd unde stătea el de obicei sorbindu-şi sticla de pepsi cu coniac. Olteanul ăla gras transpirase tot, era foarte aglomerat, mergea de colo-colo cu halbele în mâini, făcându-şi loc printre clienţi. "N-aţi văzut pe domnul inginer Ionescu? -îl întreb eu, puţin supărat de lipsa prezenţei lui. "N-am văzut, domnule, niciun inginer Ionescu!"- sare el pe un ton impertinent care mi-a sărit în ochi. Eu tac şi stau mai departe acolo, urmărindu-i traseul. "Apropo, zice, dându-se pe lângă mine, în seara asta e rost de băut!" şi-mi face şmechereşte cu ochiul. De data aceasta l-am tratat rece şi i-am comandat o halbă de bere. "Am auzit că domnul inginer Ionescu o să se umfle de bani!"-îmi şopteşte el la ureche când îmi aduce berea. "Cu ce ocazie?"-îl descos eu. "Ce, nu ştii nimic?"- mă întrebă el pe un ton ceva mai politicos. "Zău că nu ştiu!- i-o retez eu curios şi dacă tot mă mai ţii cu dinţii la gard să ascult balivernele tele de oltean al dracului, s-ar putea să nu mă mai intereseze!" "Stai, domnule, chiar nu ştii?- se repede el sub ochii mei cu o mutră idioată- l-a chemat Primul-Secretar la el cu invenţia aia a lui, l-a suit în maşină şI l-a dus pe Criş s-o experimenteze, chestia aia a lui e valută forte! O să bem trei zile şi trei nopţi…"

Mi-am luat berea şi m-am retras liniştit în colţul meu sub acea viţă-de-vie. ,Îmi vorbise de o sută de ori despre această invenţie, o desenase pe toate mesele pe unde stătusem cu el, dar niciodată nu-l luasem în serios. Unii oameni vorbesc aşa aiurea despre închipuirile lor, dar când e vorba să treacă la ceva concret,se împotmolesc şi le lasă baltă. Aşa credeam şi despre această bizarerie a lui. "Mai am de rezolvat o chestie, zicea el, captarea apei de la cupe căreia trebuie să-i dau direcţiea pe nişte ţevi de evacuare." Recapitulai încă odată datele pe care mi le furnizase el despre invenţie: era o turbină rotativă care funcţionează pe ape curgătoare, plutind pur şi simplu. Avea dublu scop, zicea el, să dea şi curent şi apă…

În timp ce eu mă pierdusem în turbina lui, veniră nişte ţigani cu o dizoză frumoasă care cânta tangouri spaniole şi începură să-i zică uşor "Adios Muchachos", gândurile-mi fugiră repede de la domnul inginer

Ionescu la anii mei de călugărie şi la Agneta. După care schimbară registrul şi o dădură-n nişte ceardaşuri îndrăcite. Câţiva mustăcioşi se sculară şi începură a-şi bate cismele cu palmele lor în ritmul muzicii, femeile începură şi ele să ţopăie pe lângă ei şi dintrodată se dezlănţui o veselie ruptă din rai. Ia uite, domnule, mă gândii eu, ce face şi muzica din om, mai ales după ce e un pic afumat! Acum să fie şi domnul inginer Ionescu, ce i-ar mai înjura el că nu cântă şi cântecele lui olteneşti!

Nu trecu mult şi-l văzui printre acei jucători, se împleticea, era beat mort, imita şi el acel joc ca o paiaţă, lumea îl îmbrâncea şi râdea de el. M-am sculat să-l trag mai la o parte, dar m-a respins, m-a înjurat şi mi-a făcut vânt într-o parte. Striga ca un nebun, Silvia, Silvia şi trăgea de fustele femeilor să joace cu ele. Doi bărbaţi mai tineri puseră mâna pe el să-l imobilizeze şi să-l dea afară, dar dintr-o smucitură, s-a scuturat de ei, a scos un cuţit din buzunarul hainei şi a început să strige cât îl ţinea gura: "Dacă are curaj vre-un bozgor să se bată cu mine, să vină încoa!" şi învârtea prin aer lama cuţitului, făcând ape-ape în lumina becului de neon. Eu am sărit să-l opresc, i-am pus mâna pe umărul stâng pe la spate şi i-am luat cuţitul. "Aaaa, sare el, tu erai Mihaly? Nu ştiu ce e cu mine! Parcă am o presimţire…Am băut, Mihaly…şi de fericire şi de necaz…Tu ştii, mă, cine sunt eu?" Unul din cei doi tineri mi-a strigat în ungureşte" Dă-i, bă, un , picior în fund, n-ai auzit că ne-a făcut bozgori?" Le-am răspuns că omul e beat, nu ştie ce vorbeşte, altfel e un om onorabil, e inginer la Trustul de construcţii, acum a dat şi el peste o mare bucurie şi a băut cam mult. Barmanul venise şi el în ajutorul lui. "Cine a îndrăznit să se ia de olteanul meu?-întreba el- în cârciuma mea n-are voie să se bată nimeni că aduc şapte miliţieni…" L-am tras după tejghea, l-am răcorit cu puţină apă şi după câteva minute s-a trezit. "Bă, Mihaly, băăă, eu am ţinut la două lucruri în viaţă, la Silvia şi la această invenţie! Pe Silvia am pierdut-o, invenţia în schimb mi-a reuşit, a ţâşnit apă de acolo din fiarele alea şi s-a aprins becul…Am primit brevetul de la Secretarul-Prim…"

12

Spre sfârşitul toamnei, bucătarul stăreţiei, care era angajat civil, plecă în război cu ordin de concentrare şi eu fusei chemat de Părintele Visarion la economat să iau bucătăria în primire. Acest fapt m-a supărat foarte mult, nu-mi mai rămânea timp pentru citit şi nu puteam să mă mai întâlnesc nici cu Agneta. Darul bucătăriei îl învăţasem de la mama; fiind cel mai pipernicit din casă,mă duceam adesea pe vatră şi eram atent cum face mama bucatele. Părintele Visarion auzise de acest dar al meu şi mă ruga adesea să-i pregătesc mâncarea pe lângă bucătarul stăreţiei, mâncare care-i plăcuse foarte mult, rîmânând încântat. ,Într-una din zile vine Pater Vardian la bucătărie şi-l întreabă pe Părintele Visarion cine a făcut mâncarea. "Ăsta, Preasfinţia ta!"-îi răspunde Părintele Visarion şi arată cu degetul spre mine. şi eu cu smerenie: "Am căpătat această învăţătură de la mama!" Părintele Visarion: "Foarte frumos, e bine când omul le ştie pe totate!" " şuncă mai e în cămară?- mă întreabă Pater Vardian- adu-mi şi mie o porţie de şuncă cu vin!" Mi-am adus aminte că e vineri şi-am vrut să-i spun şi lui, dar Părintele Visarion mi-a făcut semn să tac. I-am adus şuncă afumată cu muşdei de usturoi şi o sticlă de vin din vinul de cuminecătură adus de la Debreţin. "Să vină cu masa în scriptorum, am treabă, lucrez la o teză de doctorat despre doctrina Horti şi catolicism, trebuie să îmbinăm religia cu politica!"- i se adresează el Părintelui Visarion şi dispare pe uşă.

După ce pleacă Pater Vardian, vine şi Mater Dolorosa care, de câte ori mă vedea, punea capul în jos şi mă întreba ce mai fac şi-mi întindea câte o sută de pengăi: "Na, Mihaly, să-ţi iai haine că tu eşti ca şi copilul nostru!" "Mulţumesc, Mater Dolorosa, dar eu v-aş ruga ceva şi mai important, Agneta are rude în oraş şi nu îndrăzneşte să vă ceară voie să le viziteze…" "Cine e Agneta asta?"- mă întreabă ea curioasă. "Fata care vă serveşte masa!" ",Îi dau voie oricând doreşte că e o fată bună!"

Şi în acea sâmbătă Agneta a ieşit prima dată pe uşa Stăreţiei după rugăciunea de prânz ,iar eu am sărit zidurile gardului în urma ei şi-am apucat-o de mână şi-am luat-o pe o potecă prin spate şi-am mers cu ea aşa aiurea pe linia fierată până ne-am trezit într-o pădurice de stejar. Era toamnă mohorâtă, uscată şi prăfuită, câmpul tot parcă se îmbrăcase în doliu, negru şi pustiu, pe jos covor de frunze uscate, sunau sub paşii noştri ca nişte mătăsuri bătute de vânt; Agneta tăcea, tăceam şi eu,îi simţeam răsuflarea aproape şi pulsul prin palma pe care i-o strângeam cu palma mea, acele firişoare de vine cum se zbăteau sub podul palmei ca nişte mici viermuşi. Mie a început să mi se facă frică. Agneta a început să plângă: "Mihaly, ce facem noi?"- m-a întrebat ea printre lacrimi. "Nici eu nu ştiu, Agneta!" "Tu, îmi şopteşte ea încet, trebuie să ştii că eu

n-am pe nimeni pe pământ! Bunica aia care m-a crescut şi m-a adus aici a murit şi eu am rămas singură, dacă ne află Mater Dolorosa ne afurisește pe amândoi.” “Nu trebuie să-ţi fie frică de Mater Dolorosa, eu am o taină cu ea…” “Ce taină?”- mă întreabă ea curioasă. şi-i povestesc întâmplarea cu Părintele Visarion după care rămâne buimacă, nu mi-a mai replicat nimic, a întors faţa spre mine şi i-am descoperit ochii-aceia plânşi, trişti şi frumoşi ca două migdale răscoapte şi obrajii roşii şi fierbinţi ca pala focului şi i-am prins faţa între palme şi-am sărutat-o şi ea a căzut moale cu capul pe umărul meu, tăcută, într-un extaz dulce…Am strâns-o în braţe cu ochii pierduţi în zare până departe, la marginea pământului şi-am descoperit acolo o culoare pe care n-o mai văzusem niciodată: un roşu –liliachiu care se vărsase peste tot orizontul… Nu-mi dădeam bine seama dacă mă aflu într-un vis sau aevea, Agneta lângă mine părea coborâtă din basmele pustei, o regină de la curtea lui Atila care coborâse pe pământ să mă zăpăcească…şi în acele clipe mi-a apărut pentru prima dată în imaginaţia mea Pater Vardian cu răutatea lui sub chip de drac…

“Hai să mergem!”- s-a rugat Agneta de mine, într-un târziu. “Unde?”- am întrebat-o eu. Aş fi plecat cu ea acasă, oriunde şi poate aş fi făcut bine, nu lăsam întâmplările vieţii în voia sorţii să-şi bată joc de noi în acest hal…

Adeseori, de acolo de sus când mânui macaraua aceea de-asupra oraşului, printre furnicarul acela de lume, mi-apare câte o fată de vârsta Agnetei în faţă aducându-mi aminte scena aceasta de dragoste şi-mi vine să strig după ea ca un prost:”Agnetaaaa!” Apoi mi se cască în faţă pustiul acela de timp de aproape patru decenii şi-mi strâng mâna pe manşa macaralei, răzbunându-mă pe fierul acela rece şi mut.

Când am venit în mânăstire, m-a luat în primire Peter-Bacsi: “Unde-ai fost, pui de călugăr, că te-a căutat Pater Vardian?” “Aici, unde să fiu?”-i-am răspuns eu prefăcut. “Măăă- îşi lungeşte el glasul ameninţător- ai început să mă duci cu preşul!” Plecase întâi Agneta, trecuse pe strada din faţa bisericii să nu creadă nimeni că ea nu vine din oraş şi apoi în urma ei am apărut şi eu, tot pe unde sărisem gardul, trecând tip-til în chilioara mea de unde aveam de gând să mă strecor în bucătărie pentru a pregăti mâncarea. ,În graba mea de a nu fi observat am uitat uşa de la cămară deschisă şi a intrat un câine, înfăşcându-mi toată şunca din cămară. ,În timp ce câinele fugea cu prada, eu, uitând unde mă aflu, am slobozit o înjurătură la adresa lui Dumnezeu. Tocmai atunci apare ca din senin Pater Vardian. Deschide, Doamne, gurile Iadului, mi-am zis eu, să intru mai repede în el!…

“Cine a înjurat aici?”- întreabă el foarte calm. “Nimeni, cine să înjure?”- am răspuns eu tot calm. “De ce minţi ,ereticule?”- mă întreabă

el cu o gura care părea că mă înghite şi-mi înfige mâna sub barbă şi-mi ridică faţa în sus, trosnindu-mi câteva palme grele peste obrajii mei roşii. “La patru să fii la mine la Stăreţie că te afurisesc, ereticule!”- stiga el la mine, disperat.

Am aşteptat acea oră cu sufletul la gură. ,Încă mai eram plâns, faţa mi se învineţise şi nu-mi dipăruseră urmele palmelor lui. Voiam să-i fac în voie şi pentru acest lucru am îmbrăcat masca smereniei. Mă gândii la tata şi la mama câtă speranţă îşi puseseră ei în mine şi cu ce drag mă aşteptau ei de sărbătorile de iarnă să fac pe ministraşul la biserică şi eu rătăceam ca Iuda trădătorul.

“Ai venit?”- mă întreabă el din scaunul Stăreţiei, mângâindu-şi cei doi ciucuri de barbă care-i atârnau, nepieptănaţi. “Da, Pater Vardian, am venit!”_ i-am răspuns eu îngenunchind în faţa lui şi sărutându-i dreapta. “Care sunt posturile de peste an?”- coborî el glasul. Care sunt posturile de peste an? Aceste lucruri le ştiam de la mama! şi începui: miercurile şi vinerile, ajunul botezului Domnului,postul paştelui, postul sfinţilor Petru şi Pavel, postul Sfintei Mării, postul tăierii capului Sfântului Ioan, postul zilei crucii şi postul Crăciunului…

După ce mă ascultă, zâmbi ironic şi mă întrebă: “ştii ce zice Voltaire?” Nu ştiam ce zisese Voltaire…Auzisem că este un mare scriitor francez, un mare raţionalist, îi citisem”Naivul” şi”Candid” dar nu reţinusem din ele decât latura anecdotică a lucrurilor…

“Nu, nu ştiu, Pater Vardian!”-i-am răspuns eu făcându-mă mic de tot. “Voltaire, reluă el, legând firul gândurilor, zice că dacă n-ar fi Dumnezeu, ar trebui să-l inventăm!” Voltaire ăsta punea, deci, în joc existenţa lui Dumnezeu. şi el după o pauză: “Eşti prea mic, fiule,să-ţi dai seama de sacrilegiul pe care l-ai făcut! De aceea Dumnezeu ne va părăsi, peste noi va trece o pasăre de foc trimisă de El să ne purifice…”

Adevărul este că atunci când pune stăpânire pe noi sentimentul iubirii omeneşti dintre bărbat şi femeie, nu al iubirii aproapelui, devenim deodată conştienţi de existenţa noastră pe pământ şi în numele acestei iubiri, suntem capabili a săvârşi mari acte de eroism, să ne sacrificăm şi chiar să murim…Pater Vardian devenise absent, eu câştigasem lupta! Pentru prima dată l-am văzut strivit de frica evenimentelor ce aveau să vie; băuse, mergea împleticindu-se, faţa lui căpătase culoarea pielii racului. Ce Pasăre de foc- mă întrebam eu- va veni peste noi? “Cel ce va crede, mântui-se-va, iar cel ce nu va crede, osândi-se-va!”- încheie el şi-mi întinse Biblia s-o citesc în Sfânta Biserică.

Se lăsase seara când am plecat de la Pater Vardian, ieşau călugării de la vecernie, am văzut-o pe Agneta foarte tristă, probabil că auzise ce păţisem eu, mă privea pe sub ochii ei migdalaţi, plânşi, şi nu ştia ce e cu mine; eram întradevăr desfigurat şi-mi era ruşine să umblu aşa…

N-am mâncat nimic, m-am dus direct la Peter Bacsi să-i cer cheie de la Biserică, l-am găsit stingând lumânările, bocănea cu piciorul ăla al lui de lemn prin altarul Bisericii şi sfinţii se uitau chiorâş la mine, reci şi neputincioşi, ca la un besmetic rătăcit printre ei…

13

Furat cu treburi de tot felul şi cu serviciul, astăzi m-am gândit că n-am mai fost pe la Marika demult, am tot sperat să obţin o învoire de la serviciu şi să mă duc şi pe la ea, deşi mă cam supărase. "Nu mai stăm de vorbă decât după divorţ!"- îmi spusese ea la ultima întâlnire şi mie mi se păruse un gest nelalocul lui, adică, stai, băieţică,acolo în banca ta că facem dragoste atunci când vei termina tu cu necazurile tale. Eu aveam şi am şi acum altă părere despre dragoste, dragostea nu e ceva ce aştepţi să vie, este un sentiment spontan, este ca şi foamea şi ca şi setea, n-o planifici…
După decepţia ei, devenise foarte calculată: să fim ponderaţi că suntem oameni mari în toată firea… "Să ştii Marika că nu-mi place felul cum pui tu problema!"-i-am spus ultima dată când am plecat de la ea, făcând un pic pe supăratul. şi totuşi nu ştiu de ce te simţi mai în siguranţă când ţi se îndreaptă gândul spre o femeie şi când, fie şi minţindu-te, îţi crează speranţa că cineva de pe acest pământ ţine la tine. E probabil o căutare a noastră, a bărbaţilor, de a ne identifica cu noi înşine şi cu semenii noştri, cu natura, de a fugi de singurătate, de prea multele probleme insolubile, poate şi un paleativ împotriva morţii…şi mi-a venit în minte ziua aceea din Munţii Apuseni când coboram scările la Peştera Scărişoara. "Ah!- a chiuit cineva lângă mine cu un glas subţire, mătăsos,- mi-a scăpat pantoful!" "Cine vă pune, domnişoară să veniţi cu pantofi cu toc la munte?_am ironizat-o eu şi-am prins-o de mână şi-am ţinut-o aşa într-un picior până i-am găsit pantoful cu câteva scări mai jos. Ia-l, Cenuşereaso,i-am zis eu şi ea continua să se sprijine de mine, îndesându-l în picior, până jos unde am dat de zăpadă şi i-am strecurat un mic bulgăre în sân. Ea s-a speriat şi a chiuit, vrând să fugă; eu am tras-o spre mine şi am strâns-o la piept puternic…

Să te îndrăgosteşti de o fată pe întuneric- e o aberaţie- mi-am zis, surprinzându-mă la ieşire lângă o fată foarte atrăgătoare. "Aaaaa, dumneavoastră aţi fost salvatorul pantofului meu?"- a rămas ea mirată, privindu-mă drept în ochi. "Da, eu, mă cheamă Mihali!"-îi întind eu mâna. ",Îmi pare bine- zice ea zâmbind- pe mine mă cheamă Marika!"

Am simţit cum la atingerea mâinii ei s-a întâmplat ceva cu mine, ceva de domeniul absurdului, nu mai puteam să mai deschid gura să mai zic ceva şi de acolo până la autocar am mers cam o oră numai cu ea, îi culegeam flori din fânul proaspăt şi i le împleteam şi i le puneam peste păr; am avut senzaţia că mă aflu în Paradis, eram parcă de o mie de ani cu ea, numai eu cu ea peste toţi Carpaţii Apuseni….

" Şi de unde eşti, tu, Marika?"- am întrebat-o eu într-un târziu. "De acolo de unde eşti şi tu!"- mi-a răspuns ea, fără să numească acea localitate şi aruncându-mi nişte priviri dulci cu mai multe înţelesuri... Dar eu eram din mai multe locuri, de unde era să ghicesc eu acea localitate! Furat de făptura ei, am sărutat-o pe buze şi-am strâns-o în braţe cu o pasiune pe care n-o mai trăisem decât în sărmana mea adolescenţă cu Agneta.

Apoi ne-am urcat în autocar, pe locuri diferite; ea a pus capul în jos şi a tăcut tot timpul. Căpătase o aură melancolică, din când în când ni se încrucişau privirile ca nişte săgeţi otrăvite de Eros, scrutându-ne unul altuia tainiţele inimilor sau rămânând electrizaţi ca într-un extaz hipnotic. La Alba-Iulia am coborât şi am plecat pe jos prin oraş. Era spre seară, adia un vânt cald, semn că primăvara venea şi pe meleagurile noastre. Oraşul, acel burg medieval, ne primea cald şi ospitalier. Dulce revărsare de fericire într-un décor somnambulesc, eu singur cu Marika, uitând de tot trecutul meu şi de toate necazurile mele. "ştii, Mihaly,- mi se adresează ea după o bună bucată de drum, cât mersesem ca nişte muţi- eu am fost măritată, n-aş dori să te mint, să-ţi făureşti visuri, speranţe şi apoi să te dezamăgesc!" Accentuase acel "să te dezamăgesc" într-un anume fel, întorsese capul către mine şi făcuse un joc al ochilor şi-al feţei care m-a înduioşat, jucase o scenă de o sinceritate dezarmantă care mă impresionase. "Foarte bine! - îI răspund eu- îţi admir sinceritatea şi, pentru că ai deschis acest subiect, şi eu am fost însurat!" Ea privise la mine cu o curiozitate diabolică, vrând parcă să spună: cum, chiar ai fost? "Eu am şi copii!"- am continuat eu, riscând ca totul să se termine cum începusem.

Apoi iar am mers o bucată de drum cu gândurile aiurea, se-auzeau doar paşii noştri, rari, pe trotuar, grupul de turişti o luase cu mult înaintea noastră, lăsându-ne furaţi de nebunia noastră apărută din senin.
"şi cum a fost căsătoria ta, Marika?"- o întrebai eu, făcându-i semn să ne întindem pe un covor de iarbă să ne mai odihnim un pic. şi ea mi-a luat-o înainte: "ştii, Mihaly, eu sunt de la ţară, mi-a plăcut aşa de mult acolo, visul meu era să devin inginer agronom, când calc pe iarbă am nişte senzaţii ciudate; frate-mio a fost de vină, pe atunci era secretar de raion, tu, Marika, trebuie să mergi la oraş- zice el,- de ce trebuie să merg neapărat la oraş?- îl întreb eu mirată, pentru că viitorul e al oraşului, zice

el de acolo de sus de la înălţimea funcţiei sale, bine, bine, i-o întorc eu, în Lancrăm, poetul acela pe care voi l-aţi hulit destul spunea că veşnicia s-a născut la sat!, din antichitate şi până azi au apărut şi au dispărut atâtea oraşe în cenuşa lor, satele însă au rămas, lumea s-a retras în ele şi a continuat să are pământul şi să trăiască! Nu ştiu de unde îmi venise mie chestia asta, poate de la profesorul de limba română care ţinea mult la mine şi căuta să-mi strecoare în suflet poezia lui Blaga care pe-atunci devenise prohibit. şi frate-mio se repede la mine: na!-zice- şi-mi arde două palme, să termini cu Blaga şi cu Lancrămul tău că-mi nenoroceşti viitorul- şi mă urcă într-o Volgă neagră şi mă duce la un liceu industrial şi-am ieşit ce-am ieşit: ţesătoare! şi-acum să viu la vorba ta: cum a fost căsătoria mea?, o fericire şi-o nenorocire care s-au succedat cu iuţeala unui fulger şi m-au lăsat goală pe dinăuntru ca o Sahară pustie… Asta a fost căsnicia mea!, restul o viaţă obişnuită împărţită între serviciu şi casă…Din când în când mai citesc câte-o carte, îmi place mult să citesc, în concedii merg la ţară, mă desculţ şi fug ca o nebună prin iarbă…”

După aceste destăinuiri o înţeleg pe Marika de ce stă ea retrasă în ea ca o scoică într-o cochilie, inima ei e frântă şi trebuie să mai treacă multă apă pe vad până i se vor şterge rănile. Despre fostul soţ nu mi-a spus nimic, a fost totul tabu, preferă să tacă, învăluie totul într-o ceaţă pe care nici un senin sufletesc nu va fi în stare s-o împrăştie…Ea a încuiat totul cu nişte lacăte care cu greu mai pot fi descuiate de vre un alt bărbat. “Copiii tăi sunt frumoşi?”- mă întreabă ea acolo pe iarbă, sărind de la nefericirea ei la nefericirea mea.. Eu m-am şi mirat de ce sărise ea tocmai la copii, nu cumva era singurul lucru care o deranja în relaţia noastră? “Da, sunt frumoşi!- i-am răspuns eu- străduindu-mă să împing celelalte planuri ale existenţei mele în lături şi să-i vorbesc mai mult despre ei- sunt frumoşi şi deştepţi!- fata mi-a luat premiul întâi şi pe deasupra e şi hărnicuţă, ea îmi ţine casa…” “Dar…pe ea ca mamă n-o iubesc?” “Nu, n-o iubesc! şi asta nu ţi-o spun din ură sau din alte feluri de sentimente tulburi, ţi-o spun sincer, că asta este realitatea…, ei şi-au dat seama cine este vinovatul…” “şi cine este? Pardon -zice ea- altceva voiam să te întreb…şi zâmbeşte în vârful buzelor dezvelindu-şi dinţii sidefii, bine îngrijiţi- este foarte greu să găseşti vinovatul în dragoste; aici fiecare are impresia că joacă pe teren propriu şi cinstit şi de aceea acuzaţiile cad mereu de partea cealaltă!” şi iar face jocul acela de ochi, rotindu-le luminiţele ca pe două bobiţe de chihlimbar peste făptura mea, întinzând mâna prin iarbă după un fluture care se aşezase pe o gălbenea, dând să-l prindă.

Atunci când mă întreba Spânache dacă am iubit-o pe nevastă-mea, mi-a fugit mintea la Marika cu jocul ei pe teren propriu: erau cam

aceleaşi idei, spuse altfel şi m-a făcut să trag concluzia că oamenii au păreri foarte diferite de ale tale şi te judecă prin prisma privirilor lor.

"Hai să mergem!-zise ea- şi eu am tras-o de mână şi-am luat-o spre catedrala catolică, ţinând-o aproape de braţ- ce curios este,-contrinuă ea- doi străini sunt aşa de aproape de parcă s-ar fi cunoscut de mii de ani!"

Am intrat în catedrală singuri, grupul nostru plecase în altă parte, trebuia să ne întâlnim în centru, la masă; soarele se ridicase sus şi se lăsase căldura, răcoarea catedralei ne făcea bine, Marika mergea şi se închina, am făcut şi eu semnul crucii, însoţind-o în linişte; era ca o ţărancă în evlavia ei cu toate că trecuse print-un liceu şi trăise o bună bucată de timp la oraş alături de frate-său, care era comunist prin vocaţie…

Mie îmi fugise mintea aiurea, în copilărie, şi nu numai acum mi se întâmpla acest lucru, ci de fiecare dată când păşeam într-o mânăstire; cădea peste mine cu aripi de plumb tot trecutul meu cu viaţa aceea şi cu Agneta care rămăsese ca o nălucă să mă urmărească toată viaţa…

"Unde te gândeşti, Mihaly?"- mă întrebă Marika după ce termină rugăciunile ei. Avusei un moment de ezitare, voii chiar să-i povestesc şi ei totul, dar deodată mă gândii că trăirile tale, care au o profundă semnificaţie pentru tine şi-ţi călăuzesc destinul, pentru altul pot să fie banale, nesemnificative, mai cu seamă în situaţia de faţă când la mijloc este o femeie… "La istorie, Marika!- reuşii eu să găsesc din noianul acela de răspunsuri posibile pe cel mai plauzibil- a trecut atâta istorie peste această clădire…" "şi chiar peste noi…"- îmi răspunde ea uşor melancolizată- şi-mi întinde mâna s-o ajut să coboare scările şi să ieşim.

Apoi am luat-o pe străzi aiurea, femeia se pitulase în mine ca un pui de rândunică când îşi vâră capul în penajul maică-sii…Uite, domnule, mi-am zis, oamenii se pot îndrăgosti la orice vârstă şi am bănuit de atunci, şi aşa a fost, că dragostea noastră e ca un blestem frumos, ca o poveste, ca un Eden…

Trebuie, deci, să mă duc pe la Marika…

14

"Peter Bacsi, sunt pedepsit de Pater Vardian să citesc Biblia asta aici în Biserică!" "Frumosul tatei, nu ţi-am spus eu că această credinţă nu stă în Biblie ci în puterile noastre? Poftim cheia, mergi acolo în faţa Sfântului Anton şi dă citire poveştilor tale, eu mă duc să mă culc, îmi ajunge atâta trebăluială de dimineaţa până seara! Cred că Pater Vardian te-a făcut şi eretic! Ăsta ar fi în stare să ne ardă pe

rug ca-n Evul Mediu…" şi a plecat, deodată s-a pus în mişcare în acea tăcere maşinăria aia complicată a piciorului lui făcând un zgomot infernal pe mozaicul Bisericii; ecoul zgomotului se pierdea undeva în Altar ca într-o groapă în fundul pământului până se stingea, rămânând în urma lui decât o vată neagră de linişte şi întuneric care începeau să mă sperie…

Se-auzea vântul toamnei târzii bătând prin turla Bisericii şi prin clopotniţă şi-n Biserică se răcise, rămăsese de peste zi miros de tămâie şi de lumânări arse şi acum mă înţepa uşor şi-mi sporea mai mult frica. Mi se părea că Sfinţii aceia au făcut toţi un complot împotriva mea şi mă privesc duşmăneşte ca pe un intrus. Sfântul Anton, care domina intrarea în Altar era parcă viu, şi-n imaginaţia mea parcă mişcă şi mă ameninţă cu mâinile lui întinse spre mine. Aşa ceva mai păţisem odată la noi în sat, când mă trimisese cantorul să iau vasul aghiasmatarului din Biserică. Am intrat singur cu o frică nemaipomenită să caut vasul şi, când eram la uşa Altarului, a ieşit bătrânul Vida Bacsi, ministraşul, folfăind o coajă de pâine între gingii cu un pahar de vin în mână. Se clătina, mort de beat! El s-a speriat de mine şi eu de el şi-am luat-o la fugă pe uşa Bisericii…

Acum îmi venise în minte această arătare şi începusem să tremur şi de frig dar şi de frică cu Biblia în mână. ,În sfârşit, m-am aşezat în genunchi, sub statuia Sfântului Anton şi deodată m-am încălzit şi m-am potolit din tremurat… Am deschis Biblia la "Pildele lui Solomon": "…cerboaică drăgălaşă şi gazelă fermecătoare- zice acolo- să-ţi fie ea (aici mie îmi venea sub pleoape figura de înger a Agnetei), dragostea ei să te îmbete întotdeauna şi iubirea ei să te desfete…" şi Agneta, ziua, în pădure, cu faţa ei de fecioară neprihînită şi cu chipul ei poate de cerboaică, poate de gazelă, cu dinţii aceia albi, închişi de buzele sângerii şi mari, umflate parcă de boala dragostei, mi se tânguia. "Nu, Mihaly, nu! Era bine să ne iubim ca fraţii, dragostea şi păcatul e începutul morţii, mi-e frică, mi-e frică…" şi eu: "Nu, Agneta, nu, nu trebuie să-ţi fie frică, dragostea e ceva sfânt şi frumos, noi suntem făcuţi unul pentru altul…" şi în ",Înţelepciunea lui Isus Sirah": "…de la femeie e începutul păcatului şi prin ea toţi murim…" şi eu cu gândul rătăceam aiurea şi mă gândeam încotro s-o apuc cu planurile mele…Mă vedeam plecat din această închisoare şi muncind undeva, fie şi la mină la Gherla sau în altă parte la lemne sau slugă la un stăpân cumsecade şi seara când mă întorc acasă să mă aştepte ea în prag; în fond îmi ziceam că asta este adevărata fericire, mica fericire după care tânjim toţi…Mi-a venit în minte soru-mea de la Cluj, ce-ar fi să-i scriu ei şi să-i spun planul meu, cum am găsit-o pe Agneta, cum m-am îndrăgostit de ea şi cum am hotărâm să fugim (de fapt hotărâsem numai eu, fără ştirea ei), s-o rog să ne găsească ea acolo la Cluj un stăpân la care să muncim şi să trăim şi noi pe lângă

casa lui…Apoi mai mi-aruncam ochii şi pe Biblie la “Istoria Suzanei”, fiica lui Hilchia şi soţia lui Ioachim, sărmana Suzana- mă gândeam eu- tot uneltiri şi măgării, tot lume întoarsă pe dos… şi afară începuseră să cadă primii fulgi de zăpadă şi vântul îi arunca pe geam ca pe nişte fluturaşi care se jucau în lumina pală a becurilor. ,Înainte de a-i scrie soru-mi, ce-ar fi să-i scriu Agnetei şi să-i pun scrisoarea sub covor, cum o mai făcusem, ca atunci când vine la vecernie, s-o ia şi s-o citească…

şi m-am apucat de scris, cred că se făcuse noaptea jumătate, vântul bătea mai puţin, cerul însă fierbea de nori şi o zăpadă deasă cădea din înaltul cerului ca cernută de o mână imensă peste tot pământul. Nu mai reţin precis ce i-am scris Agnetei, îmi veniseră în minte fel de fel de idei, de comparaţii, de cuvinte alese, pusesem în joc în această scrisoare toată ştiinţa mea despre viaţă şi toate cunoştinţele mele despre lume, culese mai mult din cărţi.

N-am apucat să aşez bine scrisoarea sub covor că am auzit paşi, paşi mari, uriaşi, şi, când m-am uitat la uşă, l-am văzut pe Pater Vardian desfigurat, cu părul vâlvoi, mort de beat. S-a oprit în mijlocul Bisericii şi a început să răgnească ca o fiară: “Fiuleee, ştii care e acea pasăre de foc de care ţi-am vorbit?” Eu încremenisem, am crezut că aflase de scrisoare şi acum venise să mi-o ia. “Nu ştiu, Pater Vardian!”-am îngăimat eu, tremurând şi retrăgându-mă mai într-un colţ de frică. “Războiulll, băăă, urla el, ne paşte primejdia bolşevismului, pe unde trec aceşti sălbatici dărâmă bisericile şi-i omoară pe credincioşi, ne bagă la cazan, fac colhozuri şi ne dă să mâncăm cu polonicul!” Striga tare ca ieşit din minţi de răsuna toată Biserica ca la slujbele mari şi gesticula cu amândouă mâinile prin aer: “Ne înghite bolşevismul! Tu ai auzit de Stalin?” N-auzisem nici de Stalin, nici de bolşevism, dar mă bucurasem tare că cineva reuşise să-l scoată din minţi. Mai târziu, la şcoală când ne punea directorul să strigăm “ Stalin şi poporul rus libertate ne-au adus!” mi-am dat seama ce era cu Stalin. Acum se cunoştea că Pater Vardian băuse de necaz, mirosea de la distanţă a palincă, vinişoare mici de sânge îi inundaseră faţa lui zbârcită iar pe barbă i se prelingeau firişoare de bale care-i curgeau pe anteriu, murdărindu-i piepţii. Repeta ca nebunul: “Bolşevismul ne va înghiţi şi va îngenunchea fibra noastră hunică de popor luptător!” şi a ieşit din Biserică fără să mai întrebe nimic, cred că uitase de ce venise, a deschi uşa furios, de fapt a trântit-o la perete şi a plecat înghiţit de rafalele de viscol care se înteţiseră şi inundaseră pronaosul, făcând nişte zgomote infernale şi răspândind fiori de frică peste inima mea inocentă. M-am dus repede să închid uşa şi am ieşit pe uşa laterală spre chilii, uitându-mă în urmă să nu vină după mine Pater Vardian.

,În chilie m-am dezbrăcat şi m-am culcat, eram tare obosit şi am adormit repede. Acum am visat un vis la care am meditat mult după aceea. Era seară, o seară cu lună şi stele, aşa cum se lăsau primăvara serile pe la noi prin luncă cu miros de iarbă şi de izmă sălbatică şi de mâţişori de sălcii pletoase; eu eram tot în Mânăstire cu Agneta, o chem la mine, îi fac cu mâna şi ea se uită peste umărul Mater Dolorosei…Peste chilii se lăsase tăcerea şi întunericul, călugării se culcaseră, se-auzea uşor cântecul unui greier. Eu o iau de mână pe Agneta, sărim gardul şi dăm de o apă mare căreia Agneta îi zicea Marea Moartă. "Suntem la locurile sfinte !"- îmi şopteşte ea. Se lăsase soarele peste mare şi briza caldă adia uşor şi se-auzeau valurile mării peste revărsările de violet dinspre Apus., holdele câmpului, holde uriaşe din care nu se vedeau calul şi călăreţul se legănau în valuri verzi şi-n valuri negre peste câmpia nesfârşită. şi Agneta, îmbrăcată toată în alb, desculţă, vine către mine, călcând iarba cu picioruşele ei: "Tu, ungurule, te omoară iudeii dacă te prind pe-aici!" M-am uitat bine la ea, era întradevăr vocea ei, a Agnetei, îmi tăiase pur şi simplu respiraţia pentru că dispăruse de lângă mine şi apăruse călare pe un cal roib arăbesc şi-l legase la marginea unei păduri de chiparăşi. A venit la mine, m-a luat de mână ca pe un copil mic şi m-a condus pe o cărare dosnică până lângă o plajă pustie. "Tu ştii să înoţi?"- mă întrebă ea. "ştiu!"- i-am răspuns eu simplu şi ea a început să râdă nebuneşte, râdea şi se dezbrăca, lăsând gol minunea ei de corp care mă înnebunise. "Hai , zice ea, dezbracă-te, ce mai stai!"-şi-şi lega părul într-un coc în creştetul capului, legându-l cu nişte agrafe. Avea un corp dat în pârgă, în lumina lunii se vedea arămiu, picioare lungi de căprioară, împlinite, talie de trestie, subţire şi mlădioasă, sâni răscopţi, ca două mere roşii înfipte în piepţii ei tari…

Vine la mine, mă ia de mână şi mă trage în apă, apa era caldă, veneau peste noi valuri calde, înspumate, ca revărsările de marmoră lichidă şi Agneta înota ca o nebună, i se vedea câteodată căpşorul mic cum ieşea din spuma mării şi cum dispărea ca să apară în alt loc, apele mării se făcuseră privelişte fără sfârşit, luna şi stelele se legănau în valuri, marea toată împrumutase culoarea cerului, presărată cu mii de luminiţe, valuri de aur şi valuri de argint ne purtau ca pe nişte jucării pe pânza ei nesfârşită. Mie mi s-a făcut frică şi am luat-o către mal, marea urla tare ca un lup, cu mii de guri, vuia ca o uriaşă fiinţă preistorică, un fel de dinozaur uriaş. Peste zare s-a auzit un rânchezat de cal. Este calul Agnetei, mi-am zis, şi am început s-o strig: "Agnetaaaa!" Ea a apărut ca o nălucă de lângă mine: "Taci, tu, din gură, că ne aude Pater Vardian!" şi s-a aruncat în braţele mele ca nebuna şi-am dus-o la margine pădurii de cedri pe o poieniţă, mirosea totul a sulfină, a izmă sălbatică şi-a busuioc şi-a smirnă, briza caldă ne mângâia uşor feţele, bătea uşor frunzele

cedrilor…Aşa trebuie să fie în Rai, mi-am zis, eu cu Agneta în braţe, îmi venea s-o strâng la piept şi s-o sărut, chiar am vrut să-i întând botişorul după buzele ei… Dar Agneta, punându-mi mâna la gură, îmi şopteşte cu o voce languroasă: "Hai de aici că sunt semne de ploaie, tu nu vezi, poate găsim vreo cherhana goală să ne adăpostim în ea." S-a desprins uşor din braţele mele, m-a luat de mână şi mi-a şoptit: "Hai mai repede că ne prinde ploaia!" Când m-am uitat pe cer, întradevăr cerul fierbea de nori, se agita ca şi marea, săgeţi uriaşe cădeau peste pustiul acela de apă şi atunci marea părea o mare de bucle de aur, după care săgeţile cădeau obosite şi rămânea un întuneric slinos, negru, de păcură arsă. şi Agneta, lângă mine, începe să plângă: "Mi-e frică, tu, că vine Pater Vardian şi mă omoară şi te omoară şi pe tine!" După ce-mi spusese aceste cuvinte mi se făcuse şi mie frică…Fulgerele au început să se înteţească, urletul mării se unise cu urletul cerului într-o încleştare uriaşă de forţe, o scăpărare puternică a întregului univers la început de lumi…Agneta se făcuse ghemotoc la pieptul meu şi inima-i bătea nebuneşte, îi simţeam bătăile prin epidermă ca pe nişte zvâcnituri de sălbăticiune. "şi-acum să-ţi spun secretul- zice ea- Pater Vardian are un băiat pe care vrea să-l însoţească cu mine! Mă urmăreşte peste tot!…"

Privii peste întinsul mării, fulgerele cădeau ostenite undeva la sfârşitul pământului. A venit apoi un potop de ploaie care se dezlănţuise parcă peste tot pământul. Am trtas-o pe Agneta lângă mine, i se făcuse frig, tremura toată. "Lasă, Agneta, că n-o să te las eu pe mâinile lui Pater Vardian!" şi-am strâns-o la piept şi i-am sărutat buzele crăpate şi nu mai ştiu cât am stat aşa că ne-am trezit când se domolise natura, de fapt ne trezise un strigăt ascuţit de pescăruş care sfâşiase acea linişte care se instalase după furtună. Lângă noi ne-am trezit cu Pater Vardian în uşă la acea cherhana, era desculţ, îşi ridicase pantalonii sus de genunchi şi-şi pusese pe cap un sac, îl făcuse un fel de glugă să se apere de ploaie. Când m-am uitat mai bine la el, i-am văzut luciul lamei cuţitului sclipind în lumina lunii... Agneta a sărit în faţa cuţitului şi a strigat cât a putut: "Nuuuu!" şi el adresându-se mie: "Pui de năpârcă ce eşti!" şi-a apucat-o pe Agneta de piept şi a trântit-o jos pe nişte paie, în căderea ei s-a agăţat de sacul ud şi lui Pater Vardian i-a scăpat cuţitul jos. Agneta a luat acel cuţit şi s-a repezit la beregata lui, strigând cât o ţineau puterile: "Ajunge cât ne-ai chinuit, deavole, ce eşti!"

M-am trezit cu figura lui Pater Vardian într-o baltă de sânge, căutam prin pătură cuţitul acela care ne înspăimântase, ceva se întâmpla cu mine, visul parcă se prelingea în realitate, mă tot gândeam cum de se înfiripase în mintea mea un astfel de vis când eu nu văzusem în viaţa mea marea; îmi aminteam lecturile proaspete şi nu găseam în ele nici-o urmă a acestui vis. Este în creier- mi-am zis- vreun colţişor străin de noi

şi lucrează după legile lui, punându-ne viaţa la încercare. I-am povestit şi Agnetei visul şi era şi ea de aceeaşi părere, îmi confirma că la moartea maică-sii păţise şi ea acelaşi lucru. Visase o logodnă, ea era mireasă şi ginere un vecin care nu-i plăcuse niciodată…Logodna, nunta, zicea ea că înseamnă moarte şi imediat i-a murit mama…" Dar logodna mea fusese şi mânăstirea, Mihali…"

şi eu, mai târziu, după ce mă întorsesem de la Debreţin şi n-am mai găsit-o pe Agneta i-am dat visului aceleaşi înţelesuri: marea era viaţa, furtuna aceea- zbuciumul vieţii şi Pater Vardian- acele timpuri nenorocite, destinul, fatuumul…

15

Spânache, domnul Spânache-ăsta tot nebun a rămas; m-am întâlnit aseară cu el pe Corso, era cu o damă, o femeie fermecătoare, pe care o ţinea de braţ şi-i explica ceva. "Domnule Mihaly, mă strigă el când mă vede, meştere, mi se adresează el mai familiar, văzând că eu ezit să-l deranjez din conversaţia lui- stai un pic, dragă, se scuză el fermecătoarei dame dacă vede că nu-i răspund, scuză-mă un pic, că am ceva să-i spun dumnealui!- da' ce-ai, domnule, se întoarce el către mine, nu mai auzi, nu mai vezi, ai orbul găinilor, ţi-am aranjat chestia cu divorţul, exact peste două săptămâni, aşa cum ţi-am promis…să-mi aduci formele pe casă ca să băgăm şi departajarea odată cu divorţul…" Eu rămăsesem perplex, mă uitam la el şi nu ştiam ce să-i mai spun. Poate trebuia să-i mulţumesc, poate trebuia chiar să-i dau ceva pentru deranjul lui de-a mă servi aşa de repede. "Ai înţeles?-mă mai întrebă el cu ochii pe acea damă care mergea încet singură în aşteptarea lui şi-şi legăna o geantă maro pe lângă ea- răspunde-mi, ai înţeles?" "Am înţeles, domnule Spânache, cum să nu înţeleg, dar …" "Nici-un dar… eu mă grăbesc- termină el şi se întoarse să plece- să-mi aduci actele casei şi copii de pe certificatele de naştere ale copiilor... Priveam după bietul Spânache… Spânache îndrăgostit…L-am urmărit la braţul acelei dame o bucată de timp pe marele bulevard. Era de o eleganţă ireproşabilă, îmbrăcase un costum de haine cafeniu închis dintr-un camgăr englezesc şi radia tot de bucurie în prezenţa femeii. După ce l-am pierdut din ochi, mi-am văzut de necazurile mele; de-abia acum mi-am dat eu seama, sau mai bine-zis m-am dezmeticit din buimăceala mea: mă voi despărţi de Iulia şi m-au năpădit amintirile trăite atâta timp cu această femeie. Mi-am adus aminte de tot ce a fost frumos între noi, cum ne-am cunoscut, cum a născut copiii, bucuria cu care i-am primit eu, traiul nostru frumos…Unde nu mersese această mezalianţă? La un moment dat mă hotărâsem s-o iert de

dragul copiilor, şi iertarea face parte din legile omeneşti, voiam doar să-i pun o condiţie: să facă ea primul pas spre împăcare, să mă roage s-o iert, s-o aud aşa, iartă-mă, Mihaly, că am fost o rătăcită, regret totul, o iertam, câte nu iartă omul în viaţă! Sunt convins însă că ea, înfăşurată în orgoliul ei, nu va face niciodată acest pas, mândria ei este o mândrie bolnavă care ucide orice sentiment în ea. Apoi m-am gândit: asta mai mi-ar trebui, să mă duc la Spânache şi să-i spun: domnule Spânache, iartă-mă, m-am împăcat sau sunt pe cale de a mă împăca cu fosta nevastă! Parcă l-aş auzi: aţi înnebunit cu toţii, srâng maldăre de hârtie să pot găsi vinovatul din banalele şi idioatele voastre întâmplări şi, când l-am găsit, v-a apucat împăcarea. ,În lungile mele discuţii pe care le-am avut cu el, mi-a povestit fel de fel de cazuri care, în majoritate, s-au terminat cu împăcarea; ce să-i faci- mă consolam- trece omul peste orice în viaţă!

Apoi iar reluam viaţa mea de la cap, căutam să o înnod fir cu fir, un film idiot în care nici eu nu mai credeam. Fiecare om are impresia că trăirile lui sunt unice, experenţa lui de viaţă este a unui guru indian care are toată înţelepciunea la degetul cel mic şi stiinţa vieţii în sânge. Aiurea- gândeam eu- câţi oameni pe acest pământ nu s-au născut săraci ca şi mine, câţi n-au iubit ca şi mine (aici făceam apel la literatură, căutam un erou care să-mi semene şi nu-l găseam), câţi n-au trecut printr-un război, alţii în lagărele de gazare ale nemţilor sau în gulagul sovietic aveau o experienţă mult mai bogată ca a mea şi câţi nu s-au ridicat deasupra acestor vicisitudini şi-au ajuns totuşi oameni normali.

Din vechea mea învăţătură creştină, după ce noul regim îmi spălase creierii cu învăţătura marxist-leninistă, îmi rămăsese una esenţială: acel pom al cunoaşterii din care se înfruptaseră bietul Adam şi Eva, adică primii oameni pe pământ, simbol al înfruntării vieţii pe pământ cu toate primejdiile care te pasc. Cei doi oameni au fost pedepsiţi exemplar: au devenit muritori! Moartea deci, iată plata păcatului! Esenţialul este să guşti din acel pom, adică din viaţa asta nenorocită pe care am trăit-o eu până acum, aşa cum a fost, bună sau rea.

şi totuşi mi-am zis: de ce să nu las viaţa să curgă de la sine?, nu, categoric nu mă voi mai împăca cu Iulia! Dacă voi face acest lucru îmi voi reproşa toată viaţa. Apoi venea o întrebare din neant: “Câte femei nu-şi înşeală bărbaţii, Mihaly, pe pământ, ce a ta e prima?” Cel puţin acei bărbaţi nu ştiu că sunt înşelaţi şi ei o duc înainte fără probleme, se culcă cu ele, fac copii, le sărută, le iubesc, într-un cuvânt îşi trăiesc viaţa! La mine este altceva, eu am văzut totul, finitta comedia! Gata, domnule Spânache, merg înainte în hotărârea mea! “Domnule Mihaly, dumneata ai ceva luciferic în suflet!” îmi spune el odată. Ce înseamnă asta? Lucifer este purtător de lumină, un romantic răzvrătit, setos de adevăr şi dreptate… ,În “Noul Testament” el este Satana, simbol al îndoielii, al

negaţiei, al revoltei… Da, m-am consolat eu, sunt un răzvrătit al vieţii, dar în acelaş timp fac mari eforturi de a mă împăca cu ea, adică cu viaţa!

Legat de revolta mea cu care pierd categoric în viaţă, mi-a venit în minte o scenă de la o şedinţă de partid: toţi se întrebau de ce n-ajunge cimentul şi scândura pe şantier. Eu de acolo de sus, din înaltul cerului, vedeam de ce n-ajunge. Le furau şi le vindeau! Puneau câte un chibiţ mai tânăr, venit proaspăt pe şantier, lua sacul de ciment şi-l vindea, la fel şi scândura, şi fierul beton! şi banii îi împărţeau toţi în ochii fariseului ăsta de inginer de la aprovizionare…,În şedinţă, se scoală fariseul şi strigă: "Tovarăşi!… (domnul inginer Ionescu îmi face cu ochiul, ştia şi el chestia că i-o spusesem de atâtea ori!) tovarăşi!, mai repetă el cu scopul de a se linişti adunarea şi de a se face ascultat; luase o mască de om împovărat de parcă toată construirea socialismului apăsa pe umerii lui încovoiaţi şi pe cocoaşa lui care, atunci când gesticula, îi ieşea în spate cât o minge de fotbal, îmi reproşaţi că nu ajung materialele…ştiu eu ce fac paznicii noaptea? Eu viu la servici dimineaţa şi găsesc materiale lipsă…"Nu este adevărat, tovarăşi, se ridică magazionierul cu statura lui pitică şi puţin chel în creştet, stârnind întotdeauna, când îl vedeai, un râs homeric, eu eliberez materiale numai pentru o zi de lucru, materialele se evaporă ziua şi domnul inginer de la aprovizionare nu e străin de ele!" Toţi din şedinţă s-au pus pe râs şi câteva clipe nu s-a mai înţeles nimic. "Dumneata să taci, tovarăşe, îl apostrofează secretarul de partid de la prezidiu, cu care eu avusesem de-aface atunci cu puşcăria, să vorbeşti când ţi-o veni rândul…" Magazionerul ne spunea că el nu poate aştepta niciodată să vorbească atunci când îi vine rândul pentru simplul motiv că până să-i vină acel rând, el uită să spună ce-avea în cap, uită repede, asta e, şi el de aceea intervine imediat când se iveşte ocazia. Dar atunci, mai de frică, mai de ruşine a tăcut.

"Vezi, domnule inginer Ionescu, prin asta greşim noi, în socialism, că astupăm gura oamenilor cinstiţi şi lăsăm leprele să umple şedinăele cu vorbe goale!" şi n-am mai putut să mai rabd, m-am sculat şi l-am întrebat pe acel inginer de la aprovizionare: "Pe ce te bazezi, domnule inginer, când spui aceste baliverne?" Toţi oamenii şi-au întors privirile spre mine, curiosi să vadă cine-l înfruntă pe dioscur, domnul inginer Ionescu m-a tras de mânică să tac: "Lasă-i, mă, dracului, că nu scoţi tu urâţii din ţară!" Secretarul acela de la raion se întoarce la secretarul de partid pe trust şi cere lămuriri în privinţa mea, cine sunt sau ce vreau, cam aşa ceva, la care acel inginer care vorbea, răspunde sarcastic: "Un puşcăriaş, tovarăşe secretar, care şi-a lăsat nevasta cu doi copii, a început să-i deraieze mintea de pe linie câteodată!" La care eu, nervos, în aprobarea muncitorilor, le-am dat replica : "Eu sunt macaragiu aici pe şantier, tovarăşe secretar, nu sunt nici puşcăriaş, cum insinuează magazionierul,

şi nici nu-mi deraiază mintea de pe linie, eu de acolo de sus văd încotro o iau materialele de construcţii; alaltăeri acest inginer, care se bate cu pumnii în piept că e cinstit şi nu vrea să mintă partidul, a trimis un chibiţ cu doi saci de ciment şi i-a vândut pe nimica toată, unuia care i-a vârât în portbagaj, da, da, nu mai daţi din cap, altădată s-a repetat figura cu scândura, camioane întregi au plecat de-aici cu scândură şi cu fier beton spre şantierul personal al tovarăşului inginer care-şi contruieşte o frumoasă vilă la marginea oraşului!"

Secretarul care răspundea de economic a ascultat ce a ascultat, apoi a zis: "Mai ai ceva de spus?" "Nu mai am nimic, dar rămân indignat de atitudinea dumneavoastră care văd că-i puneţi parte!" Toată sala a rămas împietrită de curajul meu. "Bă, Mihaly, îmi şopteşte domnul inginer Ionescu, trebuia să taci din gură, tu ştii cine e căcatu-ăsta de inginer?" "Cine?" "Este nepotul secretarului-prim, o să te mături, dracului, de pe şantier!" "Să mă mături, domnule, odată, să mă mături, strig eu tare, şi le trag o înjurătură pe ungureşte, asta aştept şi eu, să mă mături, că ajung cu ei până sus!" "Tovarăşe Mihaly, de ce faci afirmaţii gratuite la adresa unui cadru din şantier?"- mă ia secretarul economic cu o voce aparent calmă dar în care fierbea un cazan de draci. Nu prea am înţeles unde vrea să bată el cu această afirmaţie, dar a reuşit să mă înfurie şi mai rău şi i-am răspuns obraznic, chiar cu impertinenţă: " Sunteţi o şleapcă de corupţi, ce, aţi uitat când aţi luat lăzile cu căpşuni de la ceapeul din Ograda? Pentru tovarăşu' cutare, pentru …" S-a făcut că nu înţelege, dar am văzut că s-a roşit la faţă şi a luat altă vorbă.

şi acum revin la ce spuneam mai la început, nu cred că a fi sincer şi cinstit şi a spune lucrurilor pe nume înseamnă a fi revoltat împotriva vieţii; împotriva vieţii abjecte, da! şi acest lucru este o floare rară astăzi când lumea este aşa de dedublată…şi cred că este de vină societatea în care trăim…Comunismul i-a învăţat pe oameni aşa, să spună una şi să facă alta!…

" Domnule, te mănâncă rechinii, domnule, dacă nu te potoleşti, o ţinea una şi bună domnul inginer Ionescu, eu sunt Stan Păţitul, îţi spun una recentă de acolo de la mine din Oltenia, au pus la Sfatu Popular un primar cinstit cu care nu puteau să se joace, când au văzut că nu mai pot fura, l-au lucrat, domnule, la judeţeana de partid, i-au fabricat securiştii o declaraţie nu ştiu de la cine că ar fi fost legionar…şi el, săracul, pe timpul legionarilor avea doar treisprezece ani! şi-n două luni l-au dat afară!…" "Păi, îmi dau eu cu părerea, atunci când îl puseseră nu ştiau c-a fost legionar?" "Tocmai în asta constă ironia, că atunci nu fusese ce zic ei acu că este!" "Interesant, încheiai eu, mârşăvia pe pământ are mii de feţe, şi dacă eu tac, dumneavoastră tăceţi, ceilalţi tac, atunci se întinde ca un cancer peste toată ţara, ne cuprinde pe toţi!"

16

După acel vis nenorocit cu Agneta şi cu Pater Vardian somnul meu a devenit greu şi, nu numai în acea noapte, ci în toate nopţile acelei ierni. Bătaia vântului, un vânt care aducea toate zgomotele de pe pământ cu cele mai înfricoşetoare interjecţii peste mine, îmi spunea parcă de această viaţă care n-ar loc în acest lăcaş, trebuia să fac ceva, dar nu ştiam ce… Eu îmi imaginam mânăstirea aşa cum mi-o descrisese mama, locul cel mai pur de pe pământ, unde ne purificăm şi noi şi unde ne spălăm păcatele… ,În primul rând că pe pământ nu este nici-un loc pur, ci trebuie să-l purificăm noi, oamenii, dacă vrem să mai trăim în viitor. Pe pământ şi-au făcut loc răutatea, ticăloşia, minciuna, interesul, hoţia, fanatismul, egoismul, duşmănia, durerea, şi toate apărate şi legiferate de legi draconice sub masca unor ambiţii de stat sau de partid, toate acestea ca semne ale decăderii morale în care a căzut omenirea, ca semne ale unei crize care anunţă biblic că vine acea Apocalipsă după Ioan. Trebuie, oameni buni, să amânăm acest sfârşit sadic la infinit, să-l facem să dispară din gândul nostru!

După acel vis, deci, m-am sculat dimineaţa de mult şi-am intrat în bucătărie să pregătesc ceaiul. Pe fereastră l-am văzur pe Pater Vardian în camera lui, bolborosea ceva sau îşi făcea rugăciunea de dimineaţă. I-am dus ceaiul şi l-am văzut foarte obosit, cred că nu dormise toată noaptea, avea ochii bulbucaţi de nesomn şi faţa buhăită şi suptă. “Măi, copile, mă întrebă el, aşa din senin cu o voce tristă, tu ştii ce înseamnă bolşevismul?” ,În ultimul timp auzisem de acest cuvânt, îmi spusese şi părintele Visarion de la economat, ăsta citise din scoarţă în scoarţă “Istoria partidului bolşevic” şi avea ample cunoştinţe despre învăţătura lui Marx şi Engels, citise “Capitalul” şi “Manifestul partidului comunist” cu acea stafie care umblă prin Europa, şi cum le aplicase Lenin şi Stalin în Rusia. El îmi explicase aşa: “Domnule, mai întâi materia şi apoi spiritul, lumea e materială, are legile ei, spiritul este determinat de materie, apoi îi dădea cu proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, deci toate bogăţiile sunt ale tuturor, proprietatea este un furt!” De ce era proprietatea un furt, nu puteam să înţeleg, de ce trebuia să se înfăptuiască toate pe cale violentă prin stârpirea vechilor clase, iar nu puteam să înţeleg! Mai târziu, când a început tragedia nemţilor duşi prin Bărăgan sau a ţiganilor, duşi la Bug, sau a chiaburilor şi a oamenilor politici ţinuţi prin puşcării mi-am dat seama că toată schelăria socialismului se baza pe fraudă şi crimă. Cum să iai toată floarea intelectualităţii şi s-o duci pe Bărăgan să le pui sapa în mână şi să le

spui: descurcaţi-vă, făceţi-vă case şi apoi săpaţi un canal cu sapa şi lopata care să lege Bucureştiul de Dunăre?

"Nu ştiu, Pater Vardian, nu ştiu ce e bolşevismul!"- i-am răspuns eu, minţindu-l. "Bolşevism înseamnă sfârşitul lumii!"- bătea el cu pumnul în masă. "Al cărei lumi?"- îmi venea să-l întreb eu, lumea trăieşte de mii de ani pe pământ şi n-o să se sfârşească niciodată! "…înseamnă averea mea dusă pe râpă, înseamnă răsturnări de istorie, înseamnă erezie, şi marele Horti a intrat în panică, a început să se îndoiască de reuşita acestui război şi şi-a făcut bagajele să plece cu cocoana lui într-un loc numai de el ştiut. Să te închini, copil nebun ce eşti, că şi-n Biserică s-a aciuat erezia şi anarhia, poartă-te frumos cu bunul Dumnezeu că ne va pedepsi aspru, ca pe eretici… ştii de ce ţi le spun ţie toate astea?- rămâne el cu gura căscată spre mine- fiindcă ăştia nu mă mai ascultă niciunul, ăstura probabil că le place să-i dea iar de români, ţie ţi-o spun pentru că eşti pur sânge unguresc şi-l cunosc pe unchiul tău, Bucsi, tu eşti tânăr şi trebuie să înţelegi toate acestea, noi, ungurii, am fost o forţă în istorie, ne-am bătut cu toată Europa iar acum am ajuns să fim bătuţi de vânturi…"

N-am mai putut să mai rabd şi l-am întrebat cu un curaj deavolesc: "Care noi, Pater Vardian, că noi, ăştia săracii şi sub unguri şi sub români tot aceeaşi soartă am avut!" "Ptiu, ereticule, mă scuipă el, uite-l, Doamne, cum roade erezia în el…Astea sunt ideile Părintelui Visarion, strecurate în mânăstire!" şi se înfurie, şi bate cu pumnul în masă, aşa obosit şi nedormit cum era, şi iar răgneşte şi bolboroseşte pe ungureşte şi pe latineşte, parcă spunea un text din Biblie, un fel de rugăciune pe care n-o mai auzisem niciodatră; la un moment dat şi-a împreunat palmele şi a îngenuncheat, rugându-se, căzuse într-un extaz bolnav, cuprins parcă de paranoia, în tremurau mâinile şi picioarele ca unui bolnav apucat de friguri. După ce-şi revine, mi se adresează foarte trist: "Pui de năpârcă, am să chem pe unchi-to Bucsi să te ia de-aici că mi-a strecurat un eretic sub acoperişul sfânt al lui Dumnezeu!"

Târziu de tot am aflat că i-a făcut scrisoare la Cluj unchiului Bucsi dar nu l-a mai găsit acasă, fugise în pădure cu tot cuibul de legionari de frica comuniştilor care începuseră să mişune prin oraş. Iar Pater Vardian devenise foarte pasiv, nu-l mai interesa persoana mea, îl preocupa soarta averii lui şi viaţa care erau ameninţate de războiul care se întorsese peste noi…

Vine nu peste mult timp la el Peter Bucsi, cu piciorul ăla al lui bontu, şontâc, şontâc, şontâc, şi-i aduce o veste mare: "Pater Vardian a venit doamna Clara de la Buda, m-a rugat să vă anunţ…" L-am văzut cum s-a luminat dintrodată la faţă şi mi-a zâmbit. "Du-te, pui de călugăr, şi aranjază-i camera de oaspeţi, să-i aşterni covoarele luate de la Stambul

şi plocăzi noi şi să-i faci focul în sobă, să-i pregăteşti mâncare bună, fripturi la jar, şi vin din beciul săreţiei şi, pentru sfinşia sa, doamna Clara, să mai faci gulaş şi sarailii moldoveneşti, du-te la Mater Dolorosa şi cere-i cheia de la cămară!"

Pater Vardian s-a dus şi s-a schimbat, şi-a îmbrăcat straie de sărbătoare şi şi-a pieptănat barba lui sură. Venirea doamnei Clara era un semn că Horti nu-l uitase aici pe Pater Vardian. "ştii, tu, mă, cine este doamna Clara? Dar Micloş Horti?" De doamna Clara nu auzisem niciodată în viaţa mea, pe Horti îl cunoşteam că era pus pe toţi pereţii alături de Hitler, era un bătrânel marinar senil cu faţa suptă, obosit…După război supravieţuise prin Portugalia pâna pe la ooptzeci de ani, nepedepsit… "Doamna Clara este şefa Episcopiei de Buda, fiica grofului Romulus Popp de Debreţin, mâna dreaptă a lui Horti, acum e momentul să aflu care este adevărul despre acest război care nu se mai termină şi ne ameninţă permanent. Sfinţia sa vine din inima Ungariei Mari şi-mi aduce atâtea bucurii…"- se gudura el pe lângă mine şi se bucura ca un copil căruia îi dai bomboane.

M-am dus în chilia mea să mă schimb şi acolo am găsit o scrisoare de la Cluj, îmi scria soru-mea: "Mihali, ce mi-ai scris tu e curată nebunie, stai acolo şi termină-ţi ce-ai început, nu da norocului cu piciorul, la mine n-ai avea unde să stai şi nici n-aş putea să-ţi găsesc un stăpân, tu crezi că eu aici sunt fericită aşa cum îţi scrie mama? Nu, Mihali, nu sunt, las-o pe Agneta aia că ai să găseşti tu alte Agnete pe pământ…,Îmi spui că este şi săracă; uniţi două sărăcii ca să muriţi de foame? Lasă-te de ea şi ascultă de sfinţii părinţi aşa cum ţi-a scris tata că el cu înţelepciunea lui ştie ce face, dacă află de aşa ceva, te omoară, să nu încerci să mai deschizi gura…Zici că vei da pe la mine de sărbători, când a auzit soţul a strâmbat din nas; tu n-ai de unde să ştii, Mihaly, cât de nefericită sunt şi eu aici între străini, bărbatu-meu nici pe-acasă nu mă mai lasă să mă mai duc, îi e frică de faptul că fur ceva sau iau bani din prăvălie şi le dau şi lor…"

Cu acestă scrisoare mi-a sosit prima veste din afară, ostilă, rece, nu mă aşteptam la soru-mea să-mi scrie aşa ceva. După citirea scrisorii, am simţit că mă înăbuş şi am ieşit afară să iau un pic de aer, iarna se mai liniştise, se lăsase un pic de ger şi câmpul acela alb parcă mi se destrăma din faţa ochilor… Am zărit-o pe Agneta la geamul ei, voiam să-i dau un semn să-i spun că planul nostru cu soru-mea ieşuase, dar a dispărut repede…

Când mi-am aruncat privirea în depărtare, am văzut-o pe doamna Clara, cobora dintr-o sanie, era îmbrăcată într-o haină lungă din piele de leopard, avea faţa acoperită cu un voal negru, austeră, ca o regină, cu un corp expresiv ceva mai împlinit decât al Mater Dolorosei cu care aflasem

că este rudă…I-a ieşit în întâmpinare Pater Vardian şi a îngenunchiat în faţa ei şi i-a sărutat mâna şi a condus-o sus la stăreţie.

Eu m-am luat cu treburile mele, am aprins focul la camera de oaspeţi, am măturat şi-am schimbat lenjeria, am aşternut covoare noi pe care le cumpărase mânăstirea, am pregătit baia şi-am pregătit bucatele pentru masa de prânz, aşa cum îmi poruncise Pater Vardian.

La rugăciunea pentru masă, în cinstea doamnei Clara, Pater Vardian a adunat tot personalul şi a făcut o mare slujbă în biserică. Pater Vardiam a deschis slujba cu o filipică împotriva bolşevismului, au cântat corul şi orga cu trei prelaţi invitaţi special pentru acest eveniment. Acum am putut să iau contact cu Agneta, ne-am aşezat amândoi pe aceeaşi bancă. I-am arătat locul tăinuit sub covor unde putea găsi scrisorile mele şi i-am spus ce-mi scrisese soru-mea.

Doamna Clara stătea în faţa Sfântului Anton pe scaunul stăreţiei căptuşit cu muselină bătută în fir de argint, asculta slujba cu interes şi privea din când în când la Pater Vardian sau la Mater Dolorosa…De la această scenă mi-am întipărit-o eu în minte şi-am recunoscut-o mai târziu, în noaptea aceea de Iad din Debreţin când alerga ca o dementă, rătăcită, ruptă parcă din tabloul "Noaptea Sfântului Bartolomeu", printre schije şi printre flăcări, în cămaşa aceea de noapte, albă, de mătase chinezească, dantelată, când m-am luat după ea şi-o strigam, implorând-o să mă ia şi pe mine. "Cine eşti, tu?"- m-a întrebat ea atunci, cuprinsă de spaimă, tremurând toată, plină de sânge…"Parcă te-am mai văzut undeva…"- şi-a dat ea cu părearea privindu-mă mai insistent. " La Dej, la mânăstire…"- am mai avut eu timp să-i răspund. şi m-a luat de mână şi m-a strâns la piept ca pe copilul ei, rugându-mă şoptit: "Scapă-mă, micuţul meu, mă urmăresc doi ofiţeri ruşi, beţi morţi, te rog să mă scapi din ghearele lor!" De fapt deabia atunci mi-am dat eu seama că ne aflam la castelul grofului Romulus, unde de fapt cartiruise unitatea rusească pe care o însoţeam. Ajunsesem seara în oraş, pe înmurgite, îmi amintesc aşa de bine ca astăzi, era o seară liniştită, neagră, fără lună şi fără stele şi pe deasupra se impusese şi un embargo asupra luminii, oraşul tot parcă era pustiu, cufundat în întuneric, treceau pe deasupra lui păsări negre de noapte, lumea parcă pierise în pământ, nu se mai auzea nici ţipenie de om. Ruşii poposiseră la castel şi-şi instalaseră unitatea în apartamentele luxoase ale grofului. Au scotocit peste tot şi-au dat de beciurile pline cu butoaie cu băutură, s-au îmbătat toţi de la ostaşi şi până la ultimul ofiţer şi rupţi de oboseală, s-au culcat pe jos sau pe unde au apucat. Mulţi dintre ei au plecat după unguroaice prin oraş. "Hazaica est? hazaica est?"- întrebau ei. Mă luaseră şi pe mine să le traduc, ştiam limba maghiară şi-i descurcam mai repede. Pe la miezul nopţii, am revenit în castel şi m-am culcat şi eu cu doi prieteni, luaţi tot odată cu mine. Unul

se chema Piţi. “Băi, Piţi, îl strig eu pe la unu noaptea, hai să fugim că ăştia dorm buştean!” “Cum?”- m-a întrebat Piţi în şoaptă. “Pe geam!- îi răspund eu- legăm păturile şi ne dăm drumul pe ele!” Cel bătrân, al treilea ungur, care era cu noi, ne spune: “Măăă, staţi la locul vostru că vă împuţşcă ăştia, treba voastră, eu nu merg!” Noi am coborât încet pe acele pături prin spatele castelului şi ăla a rămas acolo…Târziu, când am ajuns în sat, a venit nevastă-sa să se intereseze de el, plângea, sărmană, şi blestema războiul şi ne blestema şi pe noi că n-am avut grijă de el să-l luăm cu noi. Revin la săritura noastră pe geam: imediat ce am pus piciorul pe pământ s-a aprins tot cerul dintrodată, apoi tot oraşul, parcă ar fi luat toată natura foc, nu ne-am dat seama ce se întâmplă…Piti, speriat a luat-o într-o parte şi eu în altă parte şi acum prin lumina flăcărilor am zărit-o eu pe doamna Clara, fugea prin nişte grădini, desculţă în acea cămaşă de noapte. După ce a auzit că sunt fostul călugăr de la Dej, m-a luat de mână, de fapt se încleştase de mine, şi am urcat nişte dealuri spre o lizieră de brazi tineri şi ne-am ascuns aici, urmărind cu sufletul la gură ce se petrecea cu oraşul, cum lua foc şi cum ieşau pe ferestre flăcările lacome şi cum săreau pereţi întregi din clădiri, până dimineţa când a încetat totul…Se iveau zorii prin praful şi fumul ridicat în slăvi, noi am întins o manta şi ne-am aşezat pe ea, i-am dat doamnei Clara o flanelă de-a mea şi-am adormit strânşi unul în altul şi de frică şi de oboseală.

Şi acum să revin la mânăstire, după slujbă şi după masă, când m-a chemat Pater Vardian să-i pregătesc baia, n-am putut să văd din doamna Clara decât capul şi coapsele pierdute în clăbucul alb din cadă. Când cădeau acele obuze şi schije şi bombe, corpul ei nu mai era acelaşi corp, scrijelit şi urâţit, acum mă încălzea matern şi-mi trezea acea dragoste nebună de viaţă de care mă agăţasem eu de a pleca cât mai repede din mânăstire s-o caut pe Agneta.

“Dormeam sus în dormitor, îmi povestea doamna Clara, acolo pe deal, aud la uşă în miez de noapte, cioc, cioc, cioc, soţul nu putea fi, plecase la Budapesta cu fata la şcoală, eu n-am vrut să deschid; auzisem c-au intrat ruşii în oraş, dar nu credeam că vor veni aşa de repede la castel…Aud bătăi în uşă, loveau puternic cu patul armei, era un ofiţer beat care striga mereu: stoit, hazaica! stoit! A spart uşa, au sărit ţăndări din ea, s-a repezit la mine vrând să mă violeze, eu am sărit la icoană, mă închinam şi mă rugam lui Dumnezeu să mă scapă, el se repede la icoană şi o trânteşte jos pe podea făcând-o praf. Te-a părăsit şi Dumnezeu, i-am strigat eu, înfuriată, era un Tizian veritabil cumpărat de la Paris, criminalule! Nu ştiu dacă a înţeles ceva, vine la mine ca un porc, pune arma jos şi încearcă să mă ia în braţe şi să mă sărute. Eu m-am prefăcut că răspund la obrăzniciile lui, m-am aplecat peste baldachin,

am luat arma şi am slobozit-o în el, apoi am fugit jos pe scări şi-am luat-o la fugă prin grădină…Când m-am uitat în urmă, doi ofiţeri fugeau după mine…Aşa te-am întâlnit pe tine acum…Mi-e frică, nu vreau să mă mai întorc în oraş, ăştia mă vor împuşca!"

Mie însă nu-mi stăteau gândurile la poveştile ei, îmi făceam planuri peste planuri cum să ies din raza oraşului să pot pleca la Agneta…

17

Când am ajuns acasă de la Trocadero o găsesc pe nevastă-mea în hol, mă aştepta. Se îmbrăcase simplu, îngrijit, aşa cum ştia ea că-mi place mie şi mi se păru, de când n-o mai văzusem şi nu mă mai interesa, că se făcuse mai frumoasă, parcă mai întinerise, se spălase la faţă şi luminile ochilor deveniseră mai umane, nu mai arătau a fiară, aşa cum îmi rămăseseră mie în suflet, căpătaseră altă culoare, un albastru bleo-ciel, ca faţa unui lac adânc de munte, cu străluciri safirii.

"Mihaly, începu ea încet cu o voce calmă, chiar duioasă, adică tot se va întâmpla?" Deci primise citaţia de divorţ, gândii eu, şi îi răspunsei foarte indiferent: "Bineînţeles că da!"

"Atunci să te ia dracu, îmi replică ea schimbată brusc, află că am şi eu oamenii mei şi o să iasă ca mine!" "Adică de ce să iasă ca tine?"- o întrebai eu, calm, abţinându-mă de la orice jignire. "Adică o să câştig eu copiii şi apartamentul şi tu o să rămâi ca un prost pe drumuri!" "Păi tu crezi că nu mai sunt legi în ţara asta şi nu mai există niciun Dumnezeu?" "O să vezi că nu mai există pentru oameni ca tine!"-îmi replică ea, schimbând tonul, muindu-şi vocea şi făcând pe indiferenta. "Zăuuu?- îi replicai eu indignat de siguranţa ei- şi ce-ai vrea tu acum, să te bag în casă să ne împăcăm şi să te şi mai iubesc?" "Nu, n-aş vrea asta, zice ea pe acelaş ton calm şi un pic zâmbind, ştiu că tu eşti totdeauna ironic şi niciodată n-ai încercat să mă înţelegi şi pe mine, recunosc, a fost o rătăcire din partea mea, ceva care s-a continuat ca în vis, tu crezi că dacă eram o aia, cum zici tu, mă puteai prinde? Mă duceam, dracului, la un hotel sau în altă parte şi nu mă mai prindeai tu nici cu douăzeci de spioni puşi pe urma mea, asta e!. Dar eu am fost o proastă…" "Bine că recunoşti şi tu…"- îi replicai eu şi mă gândii că avea dreptate Agneta cu reflecţiile ei despre moralitate când zicea că fiecare om are o vârstă când devine moral şi nu se mai gândeşte la abjecţie, îşi spală inima de toate impurităţile şi zice: gata! am trecut prin toate, am gustat de toate, acum stau în banca mea… "Bine că recunoşti şi tu acum, în al noulea ceas c-ai fost o proastă, dar degeaba mai recunoşti, fapta rămâne faptă! ştii ce

zicea Petrarca?- o întrebai eu, după o pauză scurtă. Bineînţeles că nu ştia, n-avea de unde să ştie că nu citise o boabă în viaţa ei, a dat din umeri şi a tăcut. "Petrarca zice undeva că în dragoste orice plăcere din lume e un vis scurt, visul tău a fost şi scurt, şi fatal şi idiot; acum de ce nu-l mai accepţi pe schizofren sub pătură?" Ea tăcea, pusese capul în jos ca un şcolar care n-a învăţat lecţia şi tăcea. Simţeam că în forul ei interior se petrece ceva, că începe să se prăbuşească sufleteşte… Femeia e tare până la un punct, rezistă, suferă, are încredere în ea, dar de la acel punct înainte se prăbuşeşte, cade ca o brezoaie doborâtă de vânt pe un câmp pustiu… şi un val de milă mă cuprinse pentru ea, îmi venea chiar să-i prind mâna în mâna mea şi să i-o mângâi, s-o îmbrăţişez, să-i arăt că viaţa e totuşi frumoasă, are şi mocirlă dar şi senin în ea, s-o consolez şi să-i spun că timpul va rezolva totul, el e meşter mare, lucrează încet şi sigur, ne astupă rănile (nu trecusem eu cu Agneta prin aşa ceva?), timpul ne face fericiţi şi nefericiţi pe acest pământ şi depinde de noi dacă o primim aşa cum se cuvine. Cred acum că de asta venise ea la mine, căuta un punct în Univers de care să se agaţe şi nu-l putea găsi decât la mine….

Dar nu putui să-i spun nimic, am tăcut şi eu lângă ea minute în şir, chiar îmi veni în minte o replică din "Hamlet" , cam nepotrivită pentru situaţia de faţă: când eroul cade, rănit mortal, rosteşte înainte de moarte: "Restul e tăcere…" O tăcere de gheaţă în care fiecare fugeam cu gândurile rătăcite şi ne suspectam pe ascuns, din umbră, bucuriile şi suferinţele. Privii într-un colţ din hol la o mică dramă care se desfăşura sub ochii mei: o muscă căzuse în plasa unui păiajen, venise apoi mastodonul, anunţat de sutele lui de fire, îi inoculase otrava, o paralizase, şi acum o devora în linişte. Musca se zbătuse câteva momente, bâzâind înnebunită, apoi îşi acceptase stoic moartea, fără nicio împotrivire.

"Eu zic să mai încercăm, sparse ea tăcerea, în sfârşit, avem copiii-ăştia pe care trebuie să-i creştem…rămân pe drumuri…" "De ce atunci când ai făcut-o nu ţi-ai dat seama că ai doi copii?" "Ce ştii, tu, se repezi ea, lasă-l odată pe "atunci" ăla", se supără ea şi tăcu. Uite-te, domnule, mă gândii eu, tot eu nu ştiam nimic din ale vieţii, ea era cea care ştie totul, voia adică să-mi spună că nebunia ei nu putea să accepte nicio lege şi, ca orice nebunie, nu mai trebuie judecată!

"Ştii ce mi-a spus prietena ta, aia căreia i te confesai mereu şi i te plângeai? Uite ce mi-a spus: că tu aveai alt destin dacă nu se întâmpla ce s-a întâmplat cu schizofrenul, că chiar voiaţi să plecaţi în alt oraş pentru a vă pierde urma şi a vă apăra fericirea voastră, că îl iubeai la nebunie…Acum te întreb: dacă îl iubeai atât de mult, cum te-ai lăudat tu, acum, când n-a mai rămas decât o epavă din el, de ce nu-l mai iubeşti?

Acum ar avea el mai multă nevoie de tine! Te-a şi căutat de câteva ori şi tu ai fugit din faţa lui, ai zis că nu vreai să-l mai vezi…Aici e marea ta tragedie, aici se bălăceşte sufletul tău în noroi, eşti o rătăcită…eşti făcută din erori…

"Auzi, Mihaly, mi se adresează ea mie şi mă priveşte drept în ochi, te rog eu să nu-mi mai aminteşti niciodată ce a fost, respectă-mi această rugăminte indiferent de ce va mai fi între noi!" "Sunt lucruri peste care nu se poate trece, dragă, în viaţă şi ăsta e unul dintre ele…" "Bine, tu faci ce vreai, dar respectă-mi această dorinţă…" "Nu fac ce vreau, fac ce-mi dictează inima!" "Fă cum îţi dicteză ţie inima, dar nu uita că aşa cum te-ai lăudat tu că ai oameni, am şi eu!" "şi ce-ai să faci cu ei? Crezi că în ţara asta mai sunt şi legi…" "Să vedem, de !", mă ameninţă ea, behăind acel "de" cu limba printre dinţi şi punând capul în jos…Avusei un moment de ezitare între a pleca sau a-i răspunde violent, dar m-am abţinut. La început încolţise în mine ideea de a o invita în casă, de a discuta civilizat cu ea şi chiar de a merge mai departe; chipul ei proaspăt îmi răscolise simţurile, probabil că şi asta vrusese, niciodată n-o percepusem ca acum cu un corp fluid, vaporos şi proaspăt… Privii pe geam undeva departe, luna părea o jucărie proastă printre luminile oraşului, stelele şi ele ca nişte scântei scăpate parcă dintr-un joc de artificii tremurau fragil pe imensa boltă albastră; la Trocadero încă se mai auzea muzică, îmi amintii că nu mai vorbisem de mult cu domnul inginer Ionescu, auzisem prin alţii că vrea să-şi recucerească soţia, pe inginera de la proiectări, şi face eforturi să nu mai bea…Ce om ciudat…

Trecui repede la ale mele, lăsând la o parte poezia lunii şi cafeneaua Trocadero, îmi rămăsese în cap acel "deee" al ei, behăit vulgar şi plin de toate idioţeniile din lume, se amplifica în auzul meu ca un zbieret de brontozaur şi mă tâmpea, răscolind în mine, ca într-un lac limpede, toate mâlurile de la fund.

"Eu am plecat!- îi zisei- la revedere…" şi-i închisei uşa în nas. S-a lăsat apoi o linişte stranie, intrasem parcă într-un ţinut al liniştii, câteva clipe am avut senzaţia că am căzut într-o groapă plină cu vată, apoi am auzit tocurile ei de la pantofi coborând scările: poc, poc, poc, într-un descrescendo care m-a înfiorat…

18

Au venit sărbătorile Crăciunului şi eu am plecat acasă, într-o scurtă vacanţă. Agneta m-a condus până la gară la tren şi s-a înapoiat tristă la mânăstire; ea n-avea la cine să se mai ducă în vacanţă, nu mai avea pe nimeni pe pământ. "Să ştii, Mihaly, că am să mă gândesc

numai la tine!”- mă priveşte ea duios şi o ia uşor pe linia fierată, urmărind trenul care plecase ca o vijelie de lângă ea.

Am ajuns acasă târziu, obosit, după aproape o zi de mers, m-a întâmpinat în poartă mama, foarte tristă, şi când a văzut că eu îi caut pe ceilalţi din priviri, a izbicnit într-un hohot de plâns şi atunci mi-am dat seama că în familia noastră se întâmplase ceva foarte grav. “Nu mai sunt, maicăăă, nu mai sunt, încerca ea să-mi spună printre lacrimi, cel mare a murit pe front şi ăllalt a dispărut, am primit hârtie pentru el, maicăăă!”

Mi-a ieşit doar soru-mea cea mică înainte şi m-a mângâiat peste obraji, sărutându-mă şi ironizându-mă: “Mamă, Pişto ăsta tot mic a rămas, nu mai creşte deloc!” şi m-a luat de urechi şi m-a ridicat cât a putut ea, cu amândouă mâinile. Apoi l-am văzut şi pe tata care ieşise din casă şi rămăsese sprijinit de un gard: “Lasă-l, tu, s-a adresat el soru-mii, nu vezi că i-au dat lacrimile?” “ştiu tată, l-am consolat eu, ştiu de la soru-mea de la Cluj, dar poate că va veni cel dispărut… Pater Vardian mi-a vorbit mult despre război, pasărea de foc, îi zicea el , care a venit pe capul nostru.” “Am visat eu, maică, intervine mama, ieri noapte că sufletele lor vor veni în fiecare seară aici pe sală să bea apă şi să miroase a busuioc!” “Maică-ta s-a cam prostit de când cu moartea lor, a început să vorbească aiurea, n-o mai asculta că mi-a împuiat capul cu chestia asta! Se scoală în fiecare dimineaţă şi le schimbă apa din cana de sus de la grindă…N-o mai asculta că vorbeşte numai prostii!” - o ironizează tata. “ştiu eu ce spun, sare ea, înainte de a veni hârtia aia, eu, cu ochii mei, am văzut o steluţă cum s-a ridicat prin casă, a zburat până la fereastră şi apoi a dispărut…”

Prin sat se întâmplaseră lucruri incredibile, vecina noastră, Iulia Thot, se măritase cu un român şi fugise cu el…L-a găsit satul legat de un gorun pe bietul român, avea limba scoasă şi organele procreative tăiate, lumea vorbea că nişte flăcăi unguri, beţi, făcuseră acest fapt. Pe Iulia au găsit-o la două săptămâni prin pădure nebună, se instalase într-un canton părăsit şi dormea în paie. Tot acolo în pădure, ceva mai la vale, au găsit un ungur tinerel spânzurat şi cu ochii scoşi. şi au fost adunaţi toţi românii care mai rămăseseră în sat la jandarmerie şi-au fost bătuţi şi schingiuiţi să spună cine a făcut această faptă şi ei n-au recunoscut şi i-au scos la marginea satului şi jandarmii au împuşcat la întâmplare trei din ei şi pe ceilalţi i-au pus să sape tranşee… Românii, apoi, într-o noapte, au mânjit cu motorină postul de poliţie şi i-au dat foc, arzând toţi jandarmii.

Biata mamă, cu frâiele minţii scăpate, repeta mereu: “E sfârşitul lumii, Mihaly, se mănâncă om cu om ca câinii până va rămâne satul pustiu…” şi Iulia Thot apărea prin sat în mijlocul acelei ierni desculţă, cu picioarele carne vie şi, îmbrăcată în rochia ei de mireasă, despletită, cu părul atârnându-i până peste şolduri, intra în cârciumă la Făgădău şi

cerea de băut şi lumea-i da şi-o punea să joce ceardaşul…Dacă se îmbăta mai rău, începea să zbiere sau să spargă geamurile pe la casele oamenilor.

Adesea mergeam la biserică şi cântam cu cantorul Delici, biserica era plină, lumea toată sta zile întregi acolo şi se ruga…Mă gândeam că numai Agneta-mi lipsea, ea era undeva , departe, singură…

Bărbaţii care mai rămăseseră în sat se strângeau la cele patru cârciumi, aducându-şi aici bruma de pengăi şi fileri pe care munciseră ziua; stăteau aici zile şi nopţi întregi, beau şi discutau politică, cei mai mulţi români trecuseră în Regat sau plecaseră în satele româneşti, le rămăseseră casele şi curţile pustii, câinii lătrau până mureau spânzuraţi în lanţuri şi pisicile miorlăiau pe lână casă până-şi dădeau duhul şi ele.

,În casa noastră necazurile se ţineau lanţ, după moartea celor doi fraţi, s-a îmbolnăvit şi mama care blestema întruna timpurile, apoi soru-mea a căzut la pat, răpusă de friguri, tata îmbătrânise şi el şi nu putea să mai muncească, de Iulia de la Cluj nu mai ştiam nimic, singura mângâiere şi speranţă le mai rămăsesem doar eu. Aşa zicea tata, fără să ştie că eu îmi pusesem în gând să-mi iau lumea în cap cu Agneta.

Cam aşa au trecut sărbătorile Crăciunului, cu necazuri şi cu întâmplări care mă întristaseră şi mă uimiseră. Deşi nu-mi plăcea să mă întorc la mânăstire, doream să plec cât mai repede din mijlocul acestor necazuri şi să mă întâlnesc cu Agneta. Acolo m-a luat iar în primire Peter Bucsi: “Bine-ai venit ,pui de călugăr ce eşti, credinţa, adevărata credinţă e-n noi, în puterile noastre…” Poate are dreptate Peter Bucsi cu credinţa lui; noi, oamenii, trebuie să credem în noi, în forţele binelui- zicea el ca un Toma Necredinciosul, nu în icoane sau în biserici în care a intrat erezia sau într-un Dumnezeu pe care nu l-a văzut nimeni şi în numele căruia se omoară om cu om, cum zicea mama, şi se fac atâtea răutăţi pe pământ, sau în Biblia lui Pater Vardian care propovăduia credinţa în viaţa de dincolo pe care n-o văzuse nimeni…

19

Ieri de dimineaţă, tocmai când semnam condica, mă cheamă maistru: “Meştere, Mihaly, aşa îmi zicea el mie, te caută cineva la poartă!” “Cine?- îl întreb eu curios, tocmai voiam să mă urc pe macara să-i dau drumul şi acum, auzi, mă caută cineva la poartă, cine e ăla, maistre?” “Un aiurit, îmi răspunde el în zeflemea, parcă ar fi filozoful Socrate!” ,În sfârşit, plec spre poartă, când văd eu cine e, m-a apucat un râs aşa de unul singur, nu puteam să mă mai opresc, auzi

chestie, “parcă e filozoful Socrate”, şi cine credeţi că era? Era Spânache al meu! De-atunci aşa i-am zis: filozoful Socrate!

“Domnule Mihaly, te caut de trei zile şi nu te găsesc, pe unde umbli, domnule,- sare el spre mine, scărpinându-se în cap şi trăgând dintr-un muc de ţigară; avea părul vâlvoi, ai fi zis, dacă nu-l cunoşteai, că scăpase dintr-o încăierare, faţa îi era iritată, brăzdată de lungi şi adânci riduri, cravata îi stătea în neorânduială- ce se întâmplă, domnule, cu dumneata, ce ghinion te paşte, ai o soartă foarte potrivnică, ce zeu din Olimp ai deranjat, că tot procesul ăsta a luat o întorsătură idioată, s-au luat declaraţii de aici şi eşti făcut cu ou şi cu oţet, tovarăşa Pomană-aia, şi cum dracu o mai cheamă, a luat referinţe de la trust împotriva dumitale, centrala urlă că, ce, alt macaragiu mai breaz ca dumneata nu mai găsesc ei acolo, ce ţin în funcţie un bolnav mintal? în fond cine eşti dumneata, domnule Mihaly? Care este realitatea despre dumneata, eşti un om cinstit şi sincer, ce dracu , vor să-ţi bage curva asta pe gât cu sila sau fufa asta a dumitale are pe cineva pe undeva pe sus care are atâta influienţă?, îmi scapă procesul din mână, domnule, nu pot să-l mai stăpânesc, Pomană asta se laudă pe la toţi că mă are la mână, n-a vrut să-mi dea nici dosarul să-l văd şi eu!”

Apoi deodată a tăcut, a scos o batistă din buzunarul hainei şi şi-a şters sudoarea de pe faţă şi de la ceafă şi şi-a aprins acelaşi muc de ţigară care între timp se stinsese, scuturându-şi mereu, aşa cum îni era obiceiul, haina de scrum de ţigară.

Eu am rămas perplex, practic nu mai ştiam ce să-i mai răspund şi ce să mai fac.

“Trebuie să obţinem aprobare pentru amânarea procesului, sare tot el, dar vezi dumneata, mă duc la ei şi mă rog în genunchi să-l pună peste două săptămâni şi acum să-l dau tot eu peste cap; am vorbit şi cu inginerul Ionescu despre dumneata şi el are o impresie frumoasă, zice: cel mai bun muncitor din trust! Dar…ştii ce zicea? Că…i-ai răscolit dumneta într-o şedinţă de partid, te-ai ridicat împotriva unui inginer care are rude la Ierusalim…apropo, ce-ai fost dumneata înainte de a fi membru pecere?” “Ce să fiu? Muncitor!” îi răspund eu. “Dar înainte de a fi muncitor?” “Elev!” “,Înainte de elev?” “Ce dracu am fost?” “Păi dumneata pe mine mă întrebi? înger sau cantor sau popă sau papistraş sau dracu mai ştie ce; îmi spunea Pomană ăsta că îţi este ameninţată şi poziţia politică, cum zicea ea, cică ai devenit tocmai dumneata membru pecere care eşti îmbibat de religie până-n gât…” “Acum îmi dau seama unde bate ea, dar nu ştiu ce legătură are sula cu prefectura! Când eram mic, tata m-a dus prin intermediul unui unchi la mânăstire să mă facă cantor, acolo m-a prins războiul…” “Da, zicea fufa aia, în biografia dumitale n-ai amintit niciodată acest episod, cică de ce l-ai ocolit?” “L-

am considerat nesemnificativ, eram un copil, când unii plecau la şcoli sau la meserii, eu mă închideam între zidurile unei mânăstiri că n-aveam altă posibilitate, dacă v-aş spune ce-am păţit eu acolo ar fi un roman!" "Vezi, domnule Mihaly, acum ţi-au găsit nodul în papură, ce mai tura-vura, eşti de acord să amânăm procesul?" "Nici eu nu ştiu ce să vă mai spun, am început să mă lupt cu morile de vânt, fac cum credeţi dumneavoastră că e bine!" "Eu aşa cred că e bine, încheie Spânache, zâmbindu-mi amical, pentru a mă asigura că mă susţine până în pânzele albe, la revedere!" "La revedere, domnule Spânache!"

Prima mea reacţie a fost să nu mai intru pe poarta acelei întreprinderi, să părăsesc imediat serviciul, să-i las dracului cu macaraua lor cu tot şi să mă mut în altă parte! Dar mi-am dat seama că pierd nişte drepturi, era vorba de vechime, de alocaţia copiilor, de preavizul ăla de cinspre zece zile… M-am dus la macaraua mea, care mă aştepta ca o girafă cu gâtul în slava cerului, mă apropiai de ea, pusesem mâna pe scări să mă sui, dar deodată fierul acela rece trecu prin mine ca o săgeată veninoasă şi mă retrăsei imediat, scuipând-o; atunci când urâm oamenii, urâm şi obiectele cu aceeaşi violenţă şi locurile şi pomii şi aerul, totul viciat din cauza lor…

Deci vreun şef de aici, şi eu îl bănui chiar pe secretarul de partid, căruia nu i-am fost niciodată în graţie, a zis acolo în referat că eu, Mihaly, sunt bolnav mintal? şi chiar dacă eram bolnav mintal, trebuia să râdă de mine? Mă duceam la Spitalul nouă şi mă făceam bine. şi o luai încet, foarte dezamăgit, spre sediul pecere, aveam o poftă nebună de ceartă, îmi treceau prin cap fel de fel de întrebări cu care să-l încui pe acel secretar care e pus acolo să facă ordine şi dreptate şi el îşi face interesele lui meschine; îmi pusei în gând chiar să-i vâr vreo câţiva pumni sub coaste dacă altfel nu se mai pot rezolva lucrurile, să-i arăt întradevăr că sunt bolnav mintal şi să-l întreb: băăă, tu ştii,băăă, ce e socialismul? Socialismul nu este,bă, o adunătură de nebuni uniţi să distrugă oamenii, soarta lor, idealurile lor! Noi am învăţat acolo la lecţiile politice că socialismul este o societate mai dreaptă, pusă în slujba omului, să-l înalţe şi să-i împlinească idealurile pe pământ! "Aiurea, ar fi răspuns inginerul Ionescu la aceste aberaţii ale mele, te făcuşi ideologul socialismului! Socialismul este groparul omenirii, domnule!"

La colţul clădirii mă întâlnii cu directorul trustului, ieşea din birou şi probabil pleca pe şantier. "Ce e, Mihaly, cu tine, te duci să plăteşti cotizaţia?" Se mai întâlnise el odată cu mine şi tot la fel întrebase: "Unde mergi, Mihaly?" "La sediu!" "Ai vreo problemă?" "Nu, n-am, mă duc să plătesc cotizaţia!" şi a plecat. Acum îl văzui şi pe el cu o umbră de îndoială, probabil că ştia prin ce trec eu.

Acolo la sediu deschisei uşa, fără să mai bat în ea, bănuind că la ora aceea nu mai era nimeni. şi totuşi îmi apăru în faţă secretarul de partid, rostogolit într-un fotoliu, umblând cu nasul printre nişte dosare. ,Îmi veni să-i zic: la muncă, bă, grasomane, ieşi în şantier unde pulsează viaţa noastră, nu sta aici cu nasul în hârţoage ! ,Îl cunoşteam şi mă cunoştea demult, de pe timpul când era secretar de raion undeva pe lângă Cluj, acum îmbătrânise, rămăsese tipul vechiului activist de partid cu câteva luni de şcoală pe la "ştefan Gheorghiu" şi cu liceul făcut la fefe, pe timpul când le aduceau directorii de şcoli diplomele acasă; cred că tipul nu citise o carte în viaţa lui, de altfel mai avea câteva luni şi ieşea la pensie, scăpam şi noi şi partidul de el.

Mă apropiai de masă şi-l întrebai scurt o întrebare care-mi veni pe moment, niciuna din cele pe care mi le pregătisem eu şi cu care voisem să-l desfiinţez şi ca secretar şi ca om: "Tovarăşe secretar, dumneta crezi că ai în buzunar două carnete de partid şi eu unul?" "De ce, mă, Mihaly?", se strâmbă el la mine, muindu-se ca o cârpă udă, bănuind de ce venisem. "Mai jucaţi şi teatru ieftin!- i-o retezai eu- de unde ştiţi dumneavoastră că sunt bolnav mintal, de unde ştiţi dumneavoastră că citesc biblia, dacă am fost atunci când eram mic acolo la mânăstire să-mi câştig şi eu o pâine, de unde ştiţi dumneavoastră despre relaţiile mele cu fosta soţie, de ce mă striviţi tocmai dumneavoastră, care ar trebui să mă apăraţi şi să-mi întindeţi o mână de ajutor acum când am nevoie? Credeţi că dumneavoastră nu puteţi fi strivit?"

La un moment dat mi-a fost frică de nebun că dă un telefon la miliţie şi mă arestează. Am mai văzut eu de ăştia care întorc acuzaţiile împotriva lor în acuzaţii împotriva partidului printr-o răsturnare diabolică de cuvinte şi te bagă imediat la zdup! Dar a tăcut, m-a ascultat calm, un fel de a spune "calm", că în el fierbea ca o oală dată în clocot, se roşise tot şi se abţinea, scrâşnind din dinţi; s-a sculat în picioare şi a început bâjbâit: "Eu n-am nicio vină, tovarăşe Mihaly, au venit şi la mine alţii mai mari şi m-au întrebat: a fost la Govora?, a fost!, a fost la spitalul de boli nervoase?, a fost!, nu?- rămâne el cu ochii zgâiţi la mine- scrie-o şi p-asta, au zis ei, aşa după cum fusesei de fapt…"

"Acţionaţi ca nişte maşini de cusut, am sărit eu la el, trebuie să apese cineva pe pedală şi dumneavoastră începeţi să ţăcăniţi, am să mă duc la cece să le spun şi ălora ce oameni ne-au pus aici pe cap, dacă e cazul, voi merge până la preşedintele ţării în audienţă, am să desfiinţez eu acest cuib de mafioţi!"- am terminat eu şi am ieşit furios afară, trăgând uşa puternic după mine.

Această scenă i-am povestit-o şi domnului inginer Ionescu seara la Trocadero şi el mi-a zis în zeflemea: " Mă, Mihaly, poţi să te duci tu şi la Papa de la Roma, sistemul lor e făcut de aşa natură că toate reclamaţiile

împotriva lor, tot la ei vin să le rezolve! Tu crezi că acolo nu sunt tot analfabeţi de ăştia?”

După câteva clipe de derută, m-am gândit că trebuie să mă duc la director să stau de vorbă cu el, oricum, ăsta e om cu carte şi mă înţelege…Pe director îl găsii în toane foarte bune, vorbea despre fotbal cu secretara, asta cunoştea toţi fotbaliştii din lume, le spunea pe nume, ştia câţi ani au, dacă sunt însuraţi, dacă au copii, câte goluri au băgat” un fel de mică enciclopedie a fotbalului, altfel era frumoasă al dracului, să fi avut vreo treizeci de ani, dar nu-i dădeai, născuse şi un copil pe care-l ţinea toată ziua după ea, avea o stare civilă incertă, când era căsătorită, când divorţată, o vizita adesea un vlăjgan care ieşea întotdeauna de la ea din birou cu nervii în grindă şi pleca înjurând şi dând din mâini.

“Pe cine căutaţi dumneavoastră?”- mă întrebă ea după ce termină lunga incursiune în lumea fotbalului şi-şi puse o pilă pe birou cu care-şi frecase unghiile tot timpul cu o desteritate demnă de invidiat cât vorbise cu şeful. “Pe tovarăşul director!”- îi răspunsei eu scurt şi dau un scaun la o parte pentru a mă apropia mai mult de el. ,Îl cunoşteam şi pe dumnealui de mult timp, venise după ce făcusem acea şcoală de macaragii ca delegat al trustului de construcţii pentru a ne angaja. “Pe ăsta îl iau eu, se adresase el şefului comisiei de repartizări, cum te cheamă, măi, băiete?” şi mi-a completat repartizarea pe loc, apoi zi de zi trecea dimineaţa pe la mine cu inginerul şef şi cu domnul inginer Ionescu să mă întrebe cum merge treaba şi ce mai fac.

“Ce e, Mihaly, ce s-a întâmplat?- mă întrebă el, dregându-şi glasul care era cam răguşit şi cercetându-mă cu ochii insistent, nu ne-am întâlnit noi de dimineaţă?” “Nu-i nimic deosebit, tovarăşe director, deosebită a devenit viaţa mea, am ceva confidenţial, zic eu, şi trag cu coada ochiului spre indiscreta secretară care-şi ascuţise urechile să asculte indiscreţiile mele, pentru a umple tot şantierul cu ele.

“Vino la mine-n birou!”- zise el, bănuind unde bat eu cu indiscreţia mea, şi mă bate prietenește pe umăr cu palma dreaptă. ,Îmi venea să nu-i mai spun nimic, e penibil când te destăinui altora despre viaţa ta şi ei se fac că te ascultă şi cine ştie unde le e mintea plecată cu sorcova, nici nu-ţi dai seama dacă-ţi intuiesc sau nu starea ta, dacă nu te ia drept altcineva, un om flecar care umblă după cine-ştie -ce himere…

“Sunt într-o situaţie foarte grea, tovarăşe director, ştiţi că eu sunt în divorţ cu nevastă-mea…” “Ei, şi? Dacă eşti, ce? Eşti primul şi ultimul bărbat care divorţează?” “…şi mai ştiţi că eu în şedinţa aia de partid am criticat pe inginerul cu furtul de materiale…” “Foarte bine că l-ai criticat, nu e critica arma de îndreptare a tuturor?” “… de aici mi se trag toate necazurile…” “Ce necazuri?”- părea el foarte îngrijorat de soarta mea. “De atunci şi până astăzi dosarul meu s-a umplut cu acte care mă

defăimează pur şi simplu: că sunt bolnav mintal, că n-am ţinut la soţie şi la copii, că sunt un puşcăriaş, că am orientări religioase, fiind şi călugăr…”

Directorul stă câtva timp în cumpănă, se scarpină în cap şi apoi mă ia pe un ton sfătos, dar rece: “Da, Mihaly, aşa este, am bănuit şi eu ceva, după cum te vorbea secretarul de partid, am vrut să-ţi pun parte dar vorba mea nu mai contează în acest trust, am auzit că mi-au dat o altă funcţie nu ştiu pe unde, la noi aşa este, când un om este cinstit şi vrea să rămână cinstit până la capăt, intră în joc mafia formată din carierişti, din idioţi, din pungaşi care se apără unii pe alţii…dar… ştii ce e important? Să rămâi cinstit până la capăt, oricare ar fi riscul…” “Mulţumesc de sfat, tovarăşe director, chestia asta o ştiam şi eu dar nu-mi ţine de foame, venisem la dumneavoastră să mă ajutaţi cu ceva…” “Asta nu se poate, îmi răspunde directorul rece, imperturbabil, secretarului de partid îi mai trebuie câteva dioptrii să vadă lucrurile la dimensiunea lor normală şi nu pot să i le pun eu, face şi el ce i se spune de acolo de sus…” “şi atunci ce e de făcut?”, îl întreb eu cu toată revolta din lume în mine, simţind că şi el, directorul, este de aceeaşi părere cu mine. “ Să aşteptăm, zice el pe un ton tragic, să treacă timpul…Nu ştii ce-a zis cronicarul?” “Ce-a zis?” “Că omul este sub timpuri şi nu invers…” “Bine, bine, îi spun eu, chestia asta a spus-o cronicarul acum câteva secole, de atunci şi până astăzi am traversat vreo trei orânduiri şi am ajuns la cea mai dreaptă dintre ele…” “Asta teoretic…” “şi practic?” “Practica o simţim pe pielea noastră…”- zise el dând ocol cu privirea prin întreg biroul să vadă dacă nu l-a auzit cineva. “Poate sunt plantate microfoane şi ne trezim amândoi la mititica!”- i-o retezai eu, văzându-l cum ciuleşte urechile ca un iepure. “Mai ştii, azi totul e posibil…” “Tovarăşe director, practic eu am şi uitat de ce am venit la dumneavoastră…” “De ce?” “Vă rog să-mi aprobaţi o zi de concediu fără plată să merg la comitetul orăşenesc de partid să-i dau pe toţi în gât…” “Să-i dai în gât? Vezi să nu ţi-l frângi tu ! Eu ţi-l aprob cu plăcere, mergi la secretară să-ţi redacteze cererea, dar să vezi că e degeaba…” “De ce e degeaba?”- îl întreb eu din ce în ce mai furios. “Pentru că ăia de acolo îi vor întreba tot pe ăştia de aici şi tot ca ei va rămâne…” “Vreau s-o mai văd şi pe asta!, încheiai eu foarte supărat şi în acelaşi timp hotărât să lupt până voi reuşi, în definitiv trecusem eu în viaţă peste mult mai multe necazuri şi tot eu am triumfat, acum de ce n-aş face-o?

20

Primăvara aceea a venit ca o nebunie peste mine şi peste Agneta; înfloriseră cireşii sălbatic, un alb pur, şi răspândeau un balsam proaspăt, parcă toate bucuriile se revărsaseră asupra noastră şi ne îmbătaseră de fericire. Ieşisem de prin chilii la munca câmpului, în voie, şi nu mai puteam de bucurie când vedeam soarele care se vărsa peste câmpia proaspăt înverzită şi răspândea razele lui binefăcătoare peste întreaga natură…

"Mihaly, am să-ţi spun ceva!", îmi şopteşte ea mie, încet să nu ne audă ceilalţi. "Ce?"- o întreb eu plin de curiozitate. "Mater Dolorosa mă trimite în oraş să-i păzesc casele bunică-sii care a plecat în Ungaria." "şi cât stai?", o descos eu şi bucuros, dar şi trist; bucuros că poate ieşeam şi eu cu ea şi ne vedeam mai des, trist, pentru că n-o mai vedeam prin mânăstire. "Foarte bine! - îi zic eu- du-te, ştie ea de ce te trimite tocmai pe tine!." "De ce?" "I-am spus eu ce e între noi şi a zis că ne ajută, o aşa dragoste, a zis că n-are loc între zidurile acestei mânăstiri." "Tu eşti nebun! Ai făcut tu aşa ceva?" "Da, am făcut-o!" "Nu trebuia, Mihaly, nu trebuia, că ne spune lui Pater Vardian!"

şi a plecat luând cu ea tot ce era mai bun în mine. M-am trezit cu un bilet a treia zi, acolo, în biserică sub covor, cu adresa unde stătea. Aici am greşit eu, acum puteam să pun punct dragostei noastre, puteam să nu mă mai duc după ea, se supăra, nu se supăra, sufeream şi eu ce sufeream şi totul s-ar fi terminat frumos. O dragoste mare întotdeauna se termină prost şi te lasă cu o rană în suflet toată viaţa. Dar puteam eu atunci să fac un asemenea lucru când am aşteptat cele trei zile ca pe trei ani până când am citit biletul?

Ce a fost după aceea a fost o nebunie curată şi existenţa mea limită de acest moment se leagă… şi ce-aş fi devenit eu dacă n-ar fi existat Agneta? Poate ministraş acolo-n sat, sau cantor şi apoi preot şi aş fi luat fata unuia din cei patru cârciumari, că toţi aveau fete, şi aş fi trăit o viaţă liniştită, fără griji, aşa cum mă tot bătea mama la cap s-o fac.

Hotărârea aceasta de-a o urma pe Agneta n-a fost decât o hotărâre nebunească, cred că şi de aceea am pierdut-o, prea mi-era dragă, prea se desfăşura totul ca un vis ca să dureze. Mi-amintesc prima zi după ce am găsit biletul cum am sărit zidurile fără să mai ştiu de frică şi cum am luat-o ca un nebun spre oraş. Casa unde-am găsit-o pe Agneta era un fel de castel aşezat la marginea cealaltă a oraşului, într-o poiană la poalele unei păduri de stejari. Când m-am trezit eu acolo în raiul acela şi când a ieşit Agneta la mine, am crezut că sunt într-un basm sau într-un vis; n-o mai cunoşteam, îşi aruncase acele haine şi-şi pusese pe ea o rochie de mătase înflorată care-i scotea formele corpului ei firav în relief cu nişte

picioare bălane şi o faţă albă cu trăsături fine, nasul mic, obrasnic, şi ochii mari, arcuiţi de nişte sprâncene lungi şi gene somnoroase…Am luat-o de mână şi i-am zis: “Agneto, suntem într-un basm, tu joci pe Ileana Cosânzeana şi eu pe Făt-Frumos din basmele românilor…” Ea n-a zis nimic, a zâmbit şi a tăcut. Am luat-o de mână şi am plecat cu ea pe aleea principală .Căldura mâinii eu parcă ne sudase şi am pornit aşa prin pădure ca doi rătăciţi, electrizaţi de puterea magică a dragostei. Roiau gâzele într-o nuntire cosmică, florile îşi deschiseseră petalele în mii de culori, flori albe, flori roşii, albastre, galbene, un rai rupt din Raiul dumnezeesc; stejari cu figuri stranii, întortocheate în mii de feluri, îşi deschideau gurile lor de balauri, crengi rupte, retezate ca nişte capete de zmei în care mişunau păsările pădurii, mii de păsărele, cântau parcă într-un concert unic, cu triluri de la nota cea mai joasă la sunetul cel mai înalt, pitite într-un verde brotac al crengilor care parcă sprijineau cerul.

Nu ştiu cât am mers aşa, poate o oră, poate două că ne-a prins seara, se lăsase răcoarea, ne cuprinsese nişte fiori care ne scuturau şi de emoţii dar şi de frig, se vedea dunga orizontului, undeva sub poala stejarilor, cineva parcă înjunghiase acolo pe un cer albastru închis un taure şi împroşcase toată bolta cu sângele lui, îl aruncase peste tot orizontul şi picura, se prelingea, parcă, undeva pe pământ, la marginea lui, în alte ţinuturi îndepărtate, străine de noi şi de fericirea noastră.

,Încă îmi mai suna în cap acel verdict al lui Peter Bucsi: “Credinţa e-n noi, pui de călugăr…” şI încă mai trăiam clipele petrecute acasă cu umbra Iuliei Thot sub pleoape, o vedeam desculţă prin zăpadă şi cu părul vâlvoi prin viscolul iernii, îmbrăcată cu rochia ei albă, care-mi amintea, aşa cum povestea lumea despre ea, că fusese în ziua nunţii, plină de frumuseţe şi de o veselie stranie: îmi stăruia sub priviri imaginea satului-iad cu omoruri zilnice şi cu oribilii beţivi care stăteau toată ziua în cârciumi şi cu sărăcia care umbla prin fiecare ungher din casă, cu înmormântările cu alămuri care se ţineau lanţ sau cu imaginea mamei, săraca, care tot îşi aştepta copiii, cei doi băieţi, care de fapt erau morţi, să vină dintr-un război care nu se mai termina…

Mergeam aşa ca doi rătăciţi peste meleaguri de basm, tăcând ca două fiinţe cărora le luase Dumnezeu glasurile, ca două fiinţe care se căutaseră o viaţă întreagă şi acum, regăsite, nu ştiau cum să se bucure mai mult; strania noastră tăcere era amplificată de liniştea care se aşternuse peste pădure, mreaja de întuneric a serii se lăsase pe nesimţite, căzuse peste pădure ca un voal de doliu peste faţa unei frumoase fecioare şi ne învăluise şi pe noi, ne topise pur şi simplu în acel univers fascinant, mirific care ne trezea şi groază dar şi o imensă şi tulbure fericire. Răsărise luna şi ploua peste tot cu stele, adia un vânt cald, mediteraneean, care ne mângâia feţele noastre, obosisem de-atâta fericire

şi am rugat-o pe Agnea să stăm jos într-o poiană pe un covor cu iarbă verde. M-am aşezat întâi eu, obosisem, mersesem atâta timp pe jos şi am tras-o şi pe Agneta lângă mine. De departe, un sunet a spart liniştea pădurii şi fata s-a speriat, a tresărit şi a zis: “Mi-e frică ,Mihaly!” “De ce Agneta să-ţi fie frică?”- am întrebat-o eu , trecându-i mâinile prin părul ei mătăsos şi mângâind-o cu palmele peste obrajii ei înfierbântaţi şi peste ochi şi peste gură şi peste gât. “Nu ştu…”- zice ea şoptit şi tace şi-şi încolăceşte braţele pe după coapsele mele şi mă sărută lung, un sărut care a oprit timpul în loc şi n-am mai ştiut de noi minute în şir…” Nu ştiu, îşi reia ea gândurile, ce se va întâmpla cu noi…”, după care îşi lasă capul moale pe braţele mele şi închide ochii…”Numele meu nu e Agneta, Mihaly! De azi încolo nu trebuie să mi-l mai pronunţi că e numele de călugărie…Tu ştii ce înseamnă Agneta? E numele unui înger, sau poate al tuturor îngerilor din cer…Acest nume mi l-a dat Maica stareţă…Numele meu adevărat e Piri…”

“Nu se va întâmpla nimic, Piri, ai încredere în mine…”-îi dau eu replica la temerea ei. “Nu ştiu- zice ea târziu, cu capul pe braţele mele- am fost destul de nefericită, n-aş vrea să fiu nefericită toată viaţa!”

“ştii ce? Trebuie să plecăm cât mai repede de acolo!” “De unde?” “De acolo, din mânăstire!” “Cum?”- mă întrebă ea, ridicându-şi gura până la buzele mele şi prinzând-o iar în încleştarea unui sărut. “Să fugim! Voi pleca întâi eu să-mi caut de lucru şi apoi te voi lua şi pe tine…” “Nebunule!- zice ea şi-mi dă cu mâna peste gură, şi iar îmi întinde gura ca un pui de rândunică ciocul şi-i sărut buzele cărnoase, livide, uscate. “Mihaly, se trezi ea din acea lascivitate care mă cuprinsese şi pe mine ca o boală, tu ştii, mă, cine sunt eu, mă cunoşti tu aşa de bine de te hotărăşti să fugi cu mine?” “Am avut destul timp să te cunosc!” “Mama, înainte de a muri ştii ce mi-a spus: fă, maică, zice ea trist, îmi pare rău că mor şi te las aşa mică pe lume, ce ştii tu, nici un pui de mămăligă nu ştii să faci, cine te-o mai învăţa şi pe tine ce este viaţa, ce e bucuria şi ce e durerea, ce e fericirea şi nefericirea, tu eşti un copil, acum nu înţelegi multe, fii atentă, maică în viaţă…” “Oamenii înţeleg şi singuri, Agnetă, toate astea!” “ştiu, îmi zâmbeşte ea, dar mie îmi lipseşte învăţătura părinţilor…” “Noi trebuie să învăţăm de la viaţă!”

Şi iar am tăcut să ascultăm murmurul pădurii, noaptea se lăsase deabinelea, luna, spânzurată în vârful unui stejar, ne urmărea ca o hoaţă, lună nouă, cât roata carului, stelele sclipeau şi ele ca nişte licurici, mrejele întunericului puseseră stăpânire pe noi şi ne învăluiseră într-un linţoliu de argint… “De-ai şti tu câtă frică mi-a fost mie în cele trei nopţi cât am stat singură aici! Nici o oră pe noapte n-am dormit, dădeam ocol în fiecare noapte camerelor să mă conving dacă e cineva sau nu…” “De data aceasta n-are să-ţi mai fie urât, sunt eu lângă tine!” “Da, aşa este, se

apropie ea cu faţa de pieptul meu şi rămase aşa lipită ca un copil mic care nu vrea să se dezlipească de la sânul mamei, cu tine nu-mi e frică niciodată."

Mă rugam la Dumnezeu să oprească clipa în loc, aşa de fericit eram cu ea lângă sufletul meu. Dar ea m-a trezit:" Hai, zice, hai acasă!", ca şi cum zisese, hai acasă la noi, la casa noastră, să ne continuăm această stare de fericire… Se sculă, mă prinse de mână, trase cât putu de mine şi mă urni din loc; plecarăm spre castel de mână, Agnea începu să râdă " ştii că ţi-am găsit o pijama care ţi se potriveşte ţie!" "Foarte bine, mă bucur eu, o să mă simt în ea minunat…" Ne continuarăm drumul în tăcere, ascultând sunetele de noapte ale pădurii, un firişor de apă sclipind în luciul lunii clipocea uşor făcând un zgomot lin: câţiva cocoşi cântară la marginea oraşului prima lor cântare, pierzându-li-se ecoul în văile adânci ale pădurii, două păsări de noapte zburară pe lângă noi ca nişte umbre ale nopţii, fâlfâindu-şi aripile peste pădurea somnoroasă, trezind puzderia de frunze care ne înfiorară… "Mihaly, tu ai văzut ce este bogăţia?" "N-am văzut şi nici nu doresc să văd!"

Deabia acum mi-am dat seama ce mult mersesem noi prin pădure când am văzut ce departe suntem de castel. ,În drumul nostru îşi făcu apariţia şi o fântână, curgea de sub un deal şi oamenii îi turnaseră vizduri şi o pregătiseră pentru trecători, avea o apă limpede şi rece, bău întâi Agneta, apoi băui şi eu şi ne răcorirăm inimile şi feţele…

"Şi unde vrei tu să fugim?"-mă întrebă curioasă Agneta şi tăcu, dându-mi răgaz să mă mai gândesc. Varianta cu Clujul căzuse în urma scrisorii primită de la soru-mea, acasă nici atât n-aveam ce căuta, eram destule guri de hrănit, mai rămăsese varianta cu găsitul unui stăpân. "Uite, Agneto, cum m-am gândit eu, vara aceasta stăm la mânăstire şi ne agonisim bani, strângem ban pe ban şi-i punem bine, apoi voi pleca să găsesc eu de lucru, să găsim casă şi masă şi apoi vin să te iau şi pe tine!" "E bine şi aşa, numai să dea Domnul să ne reuşească." "De ce nu ne-ar reuşi?" "Cine ştie…", termină ea sceptică, adică nu se ştie ce neprevăzut mai vine şi ne încurcă iţele. şi iar mă sărută cu sărutul ei copilăresc.

Castelul era aşezat într-o poieniţă la marginea acelei păduri, era un castel vechi cu multe camere făcut de bunicii şefei stareţe, acum îl avea în stăpânire o bunică a ei de peste opt zeci de ani. După război, Mater Dolorosa avea de gând să părăsească mânăstirea şi să se mute aici cu părintele Visarion, departe de cele sfinte, într-un univers edenic pe acest pământ, şi poate că merita această soartă pentru că erau nişte inimi alese rătăcite şi ele ca şi noi prin mânăstire.

Pentru prima dată am avut şi eu ocazia să văd ce este bogăţia despre care Agneta îmi spunea. M-a luat de mână ca pe un copil şi m-a plimbat prin fiecare cameră, am început cu biblioteca, un hol mare închis

în vitralii cu trei pereţi masivi de cărţi legate în piele, cărţi în maghiară şi germană, în româneşte, franţuzeşte şi italiană; apoi o cameră de zi, cel puţin aşa spunea Agneta că-i zice, o imensă cameră plină cu picturi, Degas, Renoire, Dali, Henri Rousseau cu o copie de pe “,Îmblânzitoarea de şerpi”, copii din Edouard Manet, un “Dejun pe iarbă” şi o “Nană”, pictură despre care domnul inginer Ionescu mi-a vorbit o oră, după ce vizitase Hamburgul şi o văzuse acolo la Kunsthalle, o Nană cu un corp ce ţipa de sănătate, privindu-se în oglindă sub privirile livide şi lacome ale unui mustăcios, apoi o copie de pe Dosso Dossi, “Circe” şi o “Madonă” cu gâtul lung a lui Parmigianino.

De jurîmprejurul acelei săli, fotolii uriaşe închideau pereţii şi într-un colţ era aşezat un mare pian cu reflexe ruginii, furniruit în nuc, de sub care pleca un covor persan întins peste toată podeaua; sus, plafonul era tapetat cu ornamente gotice iar de o parte şi de alta a pianului străjuiau două vase mari de Saxa, albe, cu motive florale, plin cu lalele şi petunii, umplea acel clar-obscur cu o lumină ce înveselea ochiul. “Mater Dolorosa ţine mult la această sală, mi-a spus să şterg praful permanent şi s-o păstrez într-o perfectă stare de curăţenie.”- mi-a atras atenţia Agneta. “Merită!”- îi răspunsei eu Agnetei, impresionat de ce văzusem.

Apoi am trecut în dormitor, o cameră tot aşa de mare în mijlocul căreia era aşezat um baldachin, srăjuit de jurîmprejur de o masivă cortină de catifea roşie ce cădea din tavan până în podea; pe pereţi erau fotogreafii de familie înrămate cu rame masive din palisandru, ornamentate cu frunze de stejar, care nu mă interesau, pe jos covoare persane în care se înfundau picioarele ca în iarbă.

Mi se părea că sunt într-o poveste atunci când Agneta s-a întors cu o masă portabilă pe patru roţi pe care erau aşezate bunătăţi de tot felul: caşcaval, şuncă de Praga, friptură de curcan înăbuşită, salată, gulaş şi o sticlă de coniac. “Eşti nebună, i-am zis eu, dacă vine Mater Dolorosa şi ne găseşte aici la acest ospăţ?” “Lasă, că nu vine, zice ea, e prima dată când suntem şi noi împreună, trebuie să sărbătorim acest eveniment!”-şi mă uitam la ea prin cristalurile masive care străjuiau pereţii cum se dezbrăca de rochie şi-şi lua pe ea un capot vaporos, care-i scotea în relief toate formele corpului ei. “Hai, Prinţişorule, poţi veni la masă, mă invită ea, luându-mă de mână şi aşezându-mă într-un fotoliu- hai să gustăm mai întâi din acest coniac!” După primul pahar am avut impresia că întradevăr trăim într-un vis, niciodată nu mă văzusem cu Agneta în această postură, rar de tot când reuşeam să ne vedem câteva clipe, eram fericiţi! Acum eram la graniţa dintre realitate şi vis. “Noroc!”- zise ea şi dădu licoarea vişinie peste cap aproape o dată cu mine. “Noroc, Agneto!”, zisei eu aproape înecat de tăria băuturii. “Nu ţi-am spus să nu-mi mai zici Agneta, pe mine mă cheamă Piri, bagă la cap odată!”

Doamnee, mă gândii eu, ne îmbătăm, dacă nu ne-am îmbătat deja… şi începurăm să înfulecăm pe tăcute, ne era foame întadevăr, nu mâncasem toată ziua…

Nu ştiu cât a durat masa, probabil că am mâncat pe săturate că ne-am trezit a doua zi în acel baldachin îmbrăţişaţi amândoi…

Aşa am petrecut toată vara aceea şi toamna până prin noiembrie când Agneta şi-a terminat îndeletnicirea ei de slujnică şi a revenit în mânăstire. Am văzut-o foarte tăcută, tristă şi slăbită, era parcă o epavă din Agneta de odinioară, preocupată de ceva ce o măcina din interior până într-o zi când veni plângând la mine şi îmi spuse: "ştii, Mihaly, ce s-a întâmplat cu mine?" "Ce?" -am întrebat-o eu curios. "Am rămas gravidă, asta este!", zise ea punând capul în jos de ruşine.

N-am ştiut ce să-i mai răspund, am tăcut, am strâns-o de mână şi într-un târziu i-am spus, hotărât: "Stai pe pace, Agneto, am să încerc să-mi pun acel plan al meu în aplicare; dacă nu mă mai vezi prin mânăstire, să ştii c-am fugit, am să-ţi las un bilet acolo la locul nostru…,Îmi fac un rost şi viu şi te iau şi pe tine!"

21

Cu domnul inginer Ionescu s-a întâmplat ceva extraordinar, doream să vorbesc cu el, să mă sfătuiesc cu el dar de trei săptămâni nu-l mai văzusem prin unitate. ştiam că e plecat acolo să-şi experimenteze invenţia lui şi să şi-o modernizeze cu ajutorul statului, comisia de invenţii i-o brevetase şi i-o omologase şi cei de la comisia apelor îi propuseseră un post de mare şef prin minister; auzisem că intrase şi în posesia unui mare premiu; fusese văzut pe bulevard şi cu Silvia, fosta lui nevastă, inginera de la proiectări, şi unul dintre colegi, cam răutăcios, zisese: "Bă, ale dracului femei, cât a auzit că e rost de bani şi de mutat în Bucureşti, s-a dat iar pe lângă el, până acum nici nu se uita la el, îl trata ca pe un beţiv…"

Eu mă bucuram pentru el pentru că merita să aibă o soartă mai bună; avea un suflet de aur şi adesea împărţea ţigara cu mine sau îmi dădea bani sub formă de împrumut şi apoi nu mi-i mai primea: "Lasă, Mihaly, îmi zicea, că tu cu detenţia ta ai parale mai puţine, ai şi tu copiii ăia să-i îmbraci şi să-i încalţi!" şi am plecat la lucru într-o dimineaţă, luasem maşina doi barat de la staţia teatrului să ajung mai repede. Cineva în maşină, foarte afectat, povestea ceva. Pe lângă el se strânsese aproape toată lumea din maşină şi -l asculta cu mare atenţie: "şi nu l-a depistat nimeni?"- întrebă un pasager. "Cine să-l depisteze, domne, că n-

are nici-un act la el!”- răspunse cel care povestea. “Păi…să vedeţi, reluă ăla, mergeam de dimineaţă, acum, spre staţia de autobuz, coboram de la autogară spre strada Târgului, când acolo, oameni strânşi la un loc, priveau jos, în stradă, la ceva; mă duc şi eu să văd ce e şi când colo, ce văd? un om căzut acolo în sânge, se zbătea ca un pui de găină când îi iai gâtul, unii povesteau că-l văzuseră-n autogară, punea mâna la piept şi repeta mereu: parcă nu mai am aer, domnule! simt că m-astup, era domn bine, cu cravată şi costum nou pe el…” Alţii de lângă el: “Lasă-l, domne-n pace c-o fi vreun beţiv de la bufetul autogării!” “şi stând noi aşa, reluă povestitorul, a venit salvarea şi l-a luat…” “şi ce-a făcut cu el?”- întrebă o femeie foarte afectată care ascultase această tristă întâmplare. “Ce să facă? L-au dus la spital…”

Când am ajuns la lucru, am auzit vestea tristă: persoana aceea de acolo era domnul inginer Ionescu, până la spital murise! L-au dus la morgă şi întâmplător a dat de el frate-său, doctorul, care lucrează la spitalul judeţean.

‚În ziua aceea n-am mai lucrat, am colectat bani de la muncitori şi m-am dus şi i-am cumpărat o coroană şi-am plecat acasă la el. Nu mai puteam să rezist emoţiei, nu-mi imaginam niciodată să-l văd pe acest om mort, avea atâta încredere în viaţă, în acţiunile lui, în proiectele lui de viitor.

Acasă am găsit-o pe soţia lui, Silvia, îmbrăcată în doliu, m-a întâmpinat tristă la poartă: “Dumneta eşti Mihaly?” “Da, doamnă, eu sunt!” “Ultimele săptămâni numai de dumneata mi-a vorbit!” “Păi vă îpăcaseţi?”- îndrăznesc eu s-o întreb. “Bineînţeles, îmi răspunde ea trist, niciodată în viaţa mea n-am fost aşa de fericită ca în aceste două sîptămâni! Nu ştia cum să se mai poarte cu mine…”- încheie ea, ştergându-şi lacrimile. “şi cum s-a întâmplat, doamnă?” “Congestie cerebrală! Ăsta a fost diagnosticul cu care a venit de la spital!”“ Dar n-aţi observat nimic la el deosebit?” “Nimic, domnule Mihaly, era şi el aşa de fericit…Atât am observat: o bucurie şi o fericire prea exagerate!” “şi unde plecase el, doamnă?”-o mai întreb eu. “Trebuia să meargă la Bucureşti să ia repartizarea pentru apartament, ni-l repartizase centrala apelor şi acum trebuia să meargă să semneze formele.”

Priveam această femeie tânără şi frumoasă îmbrăcată în doliu şi mă gândeam la tot ce-mi povestea domnul inginer Ionescu despre căsnicia lor. Dacă şi ea îl înţelegea un pic, cum zicea el, şi dacă punea de la început în această căsnicie mai multă afecţiune şi mai multă dragoste poate că domnul inginer Ionescu n-ar fi murit. ‚Îmi venea să-i zic acestei doamne: de ce nu l-aţi înţeles, de ce n-aţi luptat cu el, de ce nu l-aţi ajutat ca acestă căsnicie să fie mereu ca aceste două săptămâni? Oare să să

răzbune soarta pe ea? Adică să dispară el, nevinovat, ca soarta să-i arate ei că nu e chiar aşa cum îşi doreşte…Stupidă mai este şi soarta asta!…

,În casă l-am găsit întins pe pat, parcă dormea, un somn lin şi frumos între flori, m-am dus şi l-am sărutat şi mi s-a părut deodată că sărut o piatră, se răcise şi se uscase carnea pe el; fratele lui, doctorul,era la capul lui, stătea trist şi îi aprindea nişte lumânări în sfeşnic, l-am salutat, i-am făcut o mişcare din ochi a regret şi el atât a putut să zică: "Destinul!" Al dracului de destin, îmi venea să-i zic, de ce nu curăţă ticăloşii, idioţii, tâmpiţii, răutăcioşii, egoiştii, de ce destinul se răzbună pe oamenii nevinovaţi, pe oamenii adevăraţi care ar trebui să populeze pământul ăsta?

Priveam la acest om care murise fără a-şi încheia socotelile cu viaţa şi mă gândeam la vitregia omului pe pământ. Vechii greci şi-au imaginat că viaţa omului este în mâna a trei zeităţi numite Parcele, fiicele lui Acheron: una, Clotho, ţine fusul vieţii, alta, Lakhesis, îi deapănă firul, firul atât de subţire al vieţii, şi o a treia, Atropos, cu un foarfece, îl taie când îi vine ei, aşa dintrodată, fără motiv, fără logică; această Atropos este o răutăcioasă, pe unii îi uită pe pământ, cum ar fi secretarul de partid, pe alţii, care-şi doresc moartea, îi lasă să se chinuie, iar pe cei mai mulţi, care se aşteaptă cel mai puţin la moarte şi care-şi croiesc planuri şi-şi făuresc vise, le seceră firul vieţii, abrupt, ilogic, ca acestui om. Ce vorbă era aia a lui atunci: acum pot să mor, Mihaly, mi s-a realizat visul! Dar lui nu i se realizase numai acel vis pe linie profesională, realizarea acestui vis îi adusese şi celălalt vis: Silvia. De ce să moară tocmai acum când era în culmea fericirii? De ce să câştige această fericire cu preţul vieţii? Dacă- să presupunem- aş prinde-o pe acestă Atropos, indiferent de frumuseţea ei şi de feminitatea ei şi de poziţia ei socială de mare zeiţă, i-aş scoate ochii şi i-aş da drumul aşa prin lume!

Am plecat acasă muncit de acest sentiment al zădărniciei vieţii şi chinuit de întrebări absurde şi n-am mâncat şi n-am dormit două nopţi la rând. ,Înmormântarea a avut loc într-o vinere, de dimineaţă, plouase, venise o spuză de nori şi muiase praful şi apoi trecuseră, lăsând cerul greu, încărcat de o ceaţă de culoare vineţie, transparentă, ireală. Pe domnul inginer Ionescu îl scoseseră pe o masă în faţa casei şi pe lângă el se perindau într-o tăcere solemnă, dureroasă, muncitori de la trustul de construcţii, orăşeni cunoscuţi, prieteni, colegi de şcoală şi de facultate, oameni de acolo din sat de la el, ţărani, ţărănce, şefi de la comisia apelor şi de la partid, colege ale soţiei de la planificare şi de la centrul de calcul. ,În faţa acestei pierderi toţi rămăseseră muţi de durere…

La orele treisprezece carul mortuar şi-a luat drumul spre cimitir, via Biserica Trei Sfinţi, oraşul tot se mişcase; atunci când unul din cei

trei preoţi i-au citit panegiricul a izbucnit o explozie de plânsete ca în faţa unei catastrofe universale. Eu am mers tot timpul lângă Silvia şi lângă domnul doctor Ionescu, fratele dispărutului. Nu-mi venea să mă obişnuiesc cu ideea că de mâine nu mă voi mai întâlni cu el, nu-mi mai va suna în cap vorba lui: “Bă, Mihaly, p-asta o ştii?” N-o mai ştiu, domnule inginer, p-asta n-o mai ştiu, n-am să mai ştiu nimic despre dumneavoastră. Lângă mine se aşezase o băbuţă de acolo de la ţară care-l jelea ţărăneşte ca în Oltenia la ei: “Băieţelul tuşichii, ai plecat de mic de acasă, maicăăă, parcă te văd cu tac-to prin grădinăăă, maicăăă, cum ai apucat drumul găriii, şi ţi-a dat maica un pol de cheltuialăăă, maicăăă, că n-aveaţi, maicăăă…unde e maică-ta să te vadă şi unde e taică-tău să vină după tineee, că ce mai venea, maicăăă, mai bine mă lua Dumnezeu pe mine, maicăăă, că nu mai am pe nimeni pe pământ, maicăăăă şi nu mai am la ce mai trăi, maicăăă…”

Silvia stătea tăcută, ruptă ca o statuie din bronz, dusă într-o lume a ei de gânduri, îi stătea extraordinar de frumos îmbrăcată aşa în doliu, negrul acela îi retuşea formele corpului, le arcuia, o făcea mai suplă şi mai aeriană, îi deschidea faţa şi-i umaniza privirile; obrajii , puţin subţi, o maturizau şi-i dădeau o aură de femeie cu un interior sufletesc foarte bogat…

,În biserică vorbi despre el şi despre familia lui învăţătorul care-l învăţase carte, să fi avut acum optzeci de ani, era o fire robustă faţă de vârsta lui cu o voce profetică, joasă, făcu mai întâi elogiul ţăranului român care a dat acestei ţări fii şi fiice de toată lauda, îl compara pe acest ţăran cu un uriaş care stă ca o fantomă deasupra marilor oraşe vărsnd din căciula lui miţoasă sămânţa peste aceste oraşe. Un astfel de fiu fusese şi domnul inginer Ionescu! ,Încă de mic era o fire ingenioasă, găsea soluţii la probleme complicate, citea mult, îi plăcea viaţa, a plecat apoi în Germania şi a fost victima unor nefericite timpuri, dorul de zbor şi căderea, claustrarea lui în sat după moartea lui taică-său şi o muncă încordată în agricultură, la secerat şi la arat, la sapă şi la semănat, apoi facultatea şi realizarea lui…

A vorbit apoi Spânache, fostul lui coleg de liceu, era profund afectat, nu putea să-şi găsească o stare de spirit potrivită ca să poată spune despre el ceva care să mişte îndoliata adunare: “Stimabili cetăţeni- îşi începu el alocuţiunea, tremurându-i vocea- sunt profund mişcat de dispariţia domnului inginer Ionescu, nu pot să-mi adun gândurile răvăşite de această tristă poveste că acest om a dispărut, că nu va mai călca pe străzile acestui oraş şi nu-l voi mai vedea pe la Trocadero…Cu el s-a dus şi o parte din noi…L-am cunoscut la vârsta cea mai fragetă, m-am legat de el prin ceea ce se cheamă fascinaţia tenebrosului, nu mă refer la caracterul lui care de multe ori era întunecat, obscur, sumbru, mohorât,

închis chiar,când vorbesc de fascinaţia tenebrosului mă refer la clar-obscurul vieţii lui care semăna cu pictura italiană a secolului al şaisprezecelea, deschiderea lui către viaţă nu se făcea decât la un pahar de vin…când era lucid îşi ascundea trăirile…el persifla întotdeauna viaţa, o lua în derâdere… ştiu că a trecut prin multe dar a rămas întotdeauna om, în orice împrejurare. Eram după prima stabilizare, n-aveam nici-un ban şi n-aveam cu ce să ne cumpărăm ţigări, tatăl lui venea cu mălai la noi la gazdă şi ni-l lăsa să facem mămăligă. La un moment dat mă întreabă: tu poţi să rabzi două zile de foame? Da, pot! şi a dispărut cu mălaiul şi l-a vândut unui frizer. Mălaiul era stricat, îmi spunea el, l-am dat pe ţigări… Ca elev era excepţional, uimea profesorii cu răspunsurile lui, când a fost acum în Germania mi-a spus că a plâns o oră la mormântul lui Gheothe, îi plăcea poezia, îi plăcea viaţa, iubea oamenii, îşi iubea muncitorii din subordine… Rog pe iubita lui soţie să-i ierte petele întunecate şi să-l iubească şi dincolo de mormânt. Trebuie să ştiţi că el acolo a luat o parte din noi, din fericirea noastră, din lumina zilei, din razele astrului ceresc, din frumuseţea naturii şi a vieţii noastre… Se cuvine să-i purtăm o amintire frumoasă! Adio, dragă prietene!. şi zicând "dragă prietene" s-a înclinat în faţa catafalcului, sărutându-şi prietenul pe frunte. Toată lumea, impresionată, a început să plângă…

De la Biserică la cimitir a fost purtat pe braţe, o bucată de drum l-am dus şi eu, convins fiind că aşa mă voi răsplăti de tot ce făcuse pentru mine.

Soarele se lăsase spre apus puţin obosit, la acea atmosferă s-a adăugat şi atmosfera bacoviană a mormintelor şi mirosul de ceară şi tămâie, numai primăvara aceea năvalnică răzbătea printre morminte prin iarba verde şi prin florile care răsăriseră cu miile cu culorile lor pestriţe peste tot pământul. Momentul cel mai dramatic a fost al despărţirii definitive când i-a bătut capacul pe cosciug şi când Silvia, îngenunchiată la marginea gropii căscate, a aruncat pământul umed cu mâna ei peste scândura care a sunat straniu, a gol imens şi a pustiu, răgnind ca o tigroaică: "Unde te duci, iubitul meu?"

După această scenă, mai rămăsesem acolo doar noi trei, eu, Silvia şi cu domnul doctor Ionescu, toţi cu tăcerile noastre, cu gândurile noastre; nu reuşeam să ne dezlipim de aceste locuri, să plecăm acasă şi să-l lăsăm acolo în pământul acela rece…Privii la Silvia, căpătase un luciu rafaelic, îi stătea extraordinar de frumos aşa, vrusei chiar să-i spun, dar m-am gândit că nu era cel mai nimerit moment; ca să-şi înfrâneze stările acelea, luase câteva pilule de luminal care o transpuseseră într-o altă lume, îi domolise mişcările şi starea ei, o făcuse mai senină şi mai rece. Rămăsese în genunchi şi părea că vorbeşte cu cine ştie ce spirite, cu

faţa în jos peste pământul acela negru, proaspăt; din când în când îşi ridica capul, ai fi zis că nu mai are aer şi umblă după el cu gura şi cu nasul şi iar îl lăsa în jos, începând acel dialog tainic cu spiritele…

M-am apropiat de ea şi am luat-o de braţ: "Doamna Silvia, e zadarnic- zic eu- acum e zadarnic să-l mai plângem, şi eu ca şi dumneavoastră am rămas cu o imensă durere în suflete, dar ce putem face? Hai, să mergem acasă!" "Ce să mai caut acasă, domnule Mihaly, ce să mai caut? Până acum, cât am fost despărţiţi, aveam o speranţă, ştiam că trăieşte, ştiam că ţine la mine şi că trebuie să revină; acum ce să mai caut acasă?"

Vrusei să-i spun că viaţa are hăţişurile ei, îmi veni în cap ideea să-i spun că e o femeie frumoasă şi oricând îşi poate relua viaţa de la capăt, dar mă gândii că nu era momentul acum, în aceste triste clipe…

"Eram prin anul doi de facultate- reluă ea firul discuţiei după câteva clipe de tăcere, ştergându-şi lacrimile- îmi amintesc ca astăzi, serviam masa la cantina facultăţii, era o înghesuială a naibii, ieşisem de la un examen şi se îmbulziseră toţi acolo, el era în urma mea cu tava cu mâncare în braţe…Nu ştiu cum se face că cei din spate îi fac vânt şi-şi varsă mâncarea pe bluza mea, o bluză la care ţineam foarte mult, îmi murdărise tot spatele şi mâneca dreaptă. Eu m-am uitat odată la el urât, cu o privire tăioasă, îmi venea să-i bag mâinile-n gât de ciudă. El mă priveşte în ochi, mă ia de mână, mă sărută şi-mi zice: te rog frumos, iartă-mă! Aşa ne-am cunoscut noi… A doua zi m-a căutat la cămin şi mi-a adus cadou o bluziţă fină, extraordinar de frumoasă…Am stat agăţaţi aşa doi ani…El tot mă bătea la cap să ne luăm…Eu nu prea eram de acord, mi se complica studenţia, veneau copiii şi-apoi cu repartiţiile ştii cum era…După doi ani ne-am luat…A fost ceva frumos…Logodna am făcut-o la mine…Amândoi pluteam de fericire…Am trăit fericiţi un an şi ceva şi apoi a venit tragedia, aşa din senin…Nu făceam copii…El mă jigneşe…Numai curvele nu vor să facă copii, zice, şi pleacă de acasă şi vine beat mort…Am trăit aşa câţiva ani buni…Eu nu-l mai puteam suferi în halul ăsta…Aaaa, ai pe altul, zice el, tocmai atunci la proiectări venise un inginer tânăr de la Bucureşti şi m-a căutat de câteva ori la telefon acasă pentru nişte lucrări…Devenise foarte gelos…Mă sufoca, pur şi simplu cu prezenţa lui…şi-am divorţat…Dar n-am putut să scap de el, venea zilnic acasă cu flori, voia să mă recucerească…Eu mi-am dat seama că acest om mă iubeşte mult şi ne-am împăcat…"

Ieşisem pe porţile cimitirului, domnul doctor Ionescu plecase neobservat spre staţia de tramvai, am văzut că părea supărat pe Silvia, mai târziu am aflat că şi el credea, cum de altfel credea toată lumea , că ea fusese de vină, un bărbat e un răsfăţat- zicea el- e un copil: de femeie depinde totul, ea e şi iubită şi mamă şi…

Oraşul în acea seară îşi trăia plenar viaţa, tramvaiele treceau în sus şi în jos, pierzându-se în semiîntunericul străzii, forfota oamenilor, a tinerilor, în special, care ieşiseră de la film, se amesteca cu zgomotul străzii dând impresia că nimic deosebit nu se întâmplase pe pământ, doi cheflii mergeau de braţ şi cântau un cântec obscen, ceva cu o bidinea care n-avea coadă, doi tineri, băiat şi fată, profitând de umbra unui mare castan se sărutau şi se îmbrăţişau pe o bancă de mama focului…

"Mergem pe jos, sparse Silvia tăcerea, îmi face mai bine… şi nu ştiu de ce- continuă ea mai târziu, mergând agale- persoana dumitale îmi inspiră mai multă încredere în viaţă… Aceste destăinuiri mă fac să retrăiesc trecutul mai uşor, n-am nici eu pe nimeni cui să mă destăinuiesc, dumneata ascultându-mă, îmi dai certitudinea că o parte din el n-a murit, a rămas pentru a mă asculta; de fapt aş dori să repar acea greşală pe care am făcut-o cu el: niciodată nu i-am destăinuit lui sincer toate gândurile mele şi el a crezut altceva… Eram într-o seară pe Corso cu el şi-mi recita o poezie de-a lui, Silvia, zice, tu nu mă asculţi, pentru tine am făcut-o, era vorba acolo de o paralelă între mare şi viaţă, tocmai venisem de la Eforie Nord şi-i rămăsese în cap marea, valurile ei, zbuciumul ei. Cum nu te ascult?- îl întreb eu- dacă vreai ţi-o spun pe dinafară, şi am început să i-o recit, îmi plăcuse şi mie şi, după ce am terminat-o de spus ca o şcolăriţă, s-a repezit la mine ca un nebun şi m-a sărutat. Stai, dragă, că ne vede lumea, i-am zis eu, era atâta lume!- la vârsta noastră nu ne mai şade bine să ne manifestăm ca nişte adolescenţi…"

" Da, doamnă Silvia, aşa este, îl cunosc şi eu destul de bine, mi-a vorbit mult şi frumos de dumneavoastră, câteodată îmi venea să vă opresc şi să vă rog să-l iertaţi şi să vă împăcaţi!"

Cât timp am mers aşa cu Silvia, nu ştiu, să fi fost o oră, două, poate chiar trei, pentru că eram absenţi, Silvia cu durerea şi singurătatea ei, eu cu singurătatea mea (Marika niciodată n-a aceptat o plimbare pe Corso). Am ajuns într-un târziu în faţa acelei case îndoliate, tăcând; pe măsură ce ne apropiam, Silvia plângea mai tare, suspina, şi-şi ştergea permanent ochii cu batista. La poartă ne-a întâmpinat o bătrânică, căreia ea îi zicea "mămico", ştiu însă că ea nu mai avea nici mamă, nici tată, muriseră într-un bombardament în Bucureşti; taică-său fusese mecanic de locomotivă şi maică-sa casnică. După acea întâmplare ea s-a mutat la nişte vecini care au crescut-o şi au dus-o la şcoală şi la facultate, probabil, mi-am dat eu cu părerea, această vecină să fie "mămica" care o crescuse… "Hai, zice acea bătrână, că ţi-am făcut bagajele şi am telefonat la gară să ne trimită un taximetrist!"

Aşadar Silvia pleacă din acest oraş şi bine face, mă gândeam eu, plecând din mijlocul amintirilor într-un loc nou, necunoscut, ne simţim şi

noi altfel, amintirile tac pentru moment, nu mai vorbesc, ne creăm o altă ambianţă, renaştem, ne consolidăm sufleteşte…

“Domnule Mihaly, îmi pare rău, zice Silvia cu ochii în lacrimi, eu mi-am cerut transferul, plec din acest oraş unde-am gustat şi fericirea şi nefericirea, la ce-aş mai sta?…Până acum stăteam că era el, acum nu mai are nici-un rost…Te rog pe dumneata ceva, continuă ea, îţi las bani să pui pe fiecare săptămână câteva flori, de preferinţă garoafe, pe mormântul lui, să i le pui din partea mea, eu n-am să mai dau pe aici mult timp…”

I-am sărutat mâna şi am plecat cu acei bani în mână fără să mai spun un cuvânt…Venise deja taxiul şi-o aştepta să se suie în el…

PARTEA a doua

Orice fenomen în lume, zice Goethe, e determinat de doi factori, unul absolut necesar şi invariabil, “soarta”, altul relativ şi variabil”,întâmplarea”…

1

Nici astăzi, după atâta amar de timp, nu-mi pot da seama cine i-a spus lui Pater Vardian că eu în fiecare seară lipseam din mânăstire. Pentru că într-o duminică pe seară pe când stăteam în chilioara mea şi-mi puneam la cale planul de evadare, am avut o surpriză neplăcută. Afară bătea vântul toamnei târzii, aducând cu el un spic rece de ploaie. Eu priveam pe geamul aburit felia aceea de cer întunecat şi mă duceam cu gândul aiurea, spre viitorul meu incert la care acum se adăuga şi viitorul Agnetei şi-al copilului…Aveam gândul ca o pasăre rătăcită prin pustiuri, zburând spre necunoscut. La un moment dat mi s-a deschis uşa repede şi mi-a apărut în faţă Pater Vardian, meschin şi agresiv. " Unde umbli noaptea , satano?"- mă întreabă el cu privirea rătăcită, absent parcă, cu nişte ochi ca de broască, umflaţi în cap. Duhnea de la o poştă a palincă şi-şi freca mâinile de mânie. "Am fost la o rudă în oraş!"- l-am minţit eu. "Măăă, mă ameninţă el, tu ştii ce mi-a spus unchi-to Bucsi? Mi-a spus să te rup în bătaie dacă nu te faci om!" şi se apropie de mine, strigându-mi cât îl ţinu burta: "Minţi, obrăznicătură, tu te-ai înhăitat cu pungaşii, pleci noaptea la furat…De unde ai pengăi prin toate buzunarele şi haine noi?" Aşadar nu ştia de Agneta, gândii eu şi-mi păru bine că îi deturnasem gândurile într-un hăţiş de presupuneri. "Hai, răspunde!"- se repezi el la mine şi-mi croi două perechi de palme peste faţă de-mi trosniră maxilarele şi-i văzui chipul lungindu-se ca unui Hopa-Mitică, clătinându-se printre stelele verzi care apăreau şi dispăreau din faţa mea cu iuţeala unui fulger. "Ia Biblia, îmi aruncă el cartea aceea soioasă pe pat, şi du-te în Sfânta Biserică şi roagă-te la Dumnezeu că numai el poate să te mai scape din ghearele satanei!"

I se făcuse probabil milă de mine că mă apucă de braţ şi mă mângâie cu palmele peste păr. "Nu vreau să te văd borfaş, Mihlaly!"- termină el şi ieşi fără să-mi mai spună un cuvânt. Eu am părăsit imediat chilia şi m-am dus în Biserică cu Biblia în mână. "Iar ai supărat stăpânirea şi-ai mâniat pe Dumnezeu, pui de călugăr ce eşti, mă luă în primire Peter Bacsi cu mutra lui idioată, stai aici că te-ncui pe dinafară…Am să vin eu să-ţi dau drumul…,- continuă el- plec să mă culc că-mi ajunge de azi de dimineaţă, pe frigul ăsta, să tot mătur…" şi începu să boncăne cu piciorul acela pe care-l trăgea după el, dispărând pe uşa din faţă.

Am început să citesc Biblia, literele nu mi se mai lipeau de ochi, vedeam, printre stelele verzi care nu-mi dispăruseră din faţă, rândurile negre, informe, iar în faţa mea pe Sfântul Anton ţinând într-o mână pe Mântuitorul Iisus Hristos şi în cealaltă, cheile Raiului; se înălţa uriaş,

susţinând parcă pe cap masivul balcon unde cânta corul şi unde sta spânzurată orga, încadratră în părţi de două icoane mari cu rame aurite.

,Îmi făceam fel de fel de planuri şi nu mă hotăram la care să rămân, mă prinsese aşa miezul nopţii, am încercat uşile laterale şi erau şi ele zăvorâte. La un moment dat mi s-a făcut urât şi am început să plâng ca un copil mic şi să-mi blestem viaţa…De ce să stau eu aici?- mă întrebam eu în timp ce scotoceam sertarele lui Peter Bucsi- ce-am făcut eu de-am fost blestemat să zac aici în această Mânăstire? ,În sertare am găsit pâine de cuminecătură, mi se făcuse foame şi am început să mănânc cu o poftă nebună, am dat şi peste o damigeană cu vin, mirosea a tămâios, şi lichidul lui şi de sete, dar şi de oboseală, m-a muiat deodată şi mi-a creat o stare de dulce nebunie în care se amesteca şi bucurie dar şi multă demenţă; o vedeam defilând prin faţa mea pe Iulia Thot în rochia ei de mătase şi pe Agneta cu burta la gură într-o figură grotescă…Am privit sus la Sfântul Anton şi mi s-a părut că Hristosul pe care-l ţinea în mâna lui mă amenința din priviri cu mari blesteme…,În mâna cealaltă, parcă Sfântul Anton ţinea pe Pater Vardian cu Biblia în mână, uitându-se la mine cu ironie…

Nu mai ştiu cât am băut şi cât am mâncat, târziu de tot, aproape de miezul nopţii, am auzit ca prin vis vântul suflând cu putere în acoperiş şi cineva care parcă mi-a strigat tare: banii, ia banii, prostule, şi cară-te! Care bani?- mă întrebam eu, vorbind tare cu mine-şi atunci mi-a venit ideea cu leturghiile şi cu cutiile de mir, le-am spart pur şi simplu ca un borfaş, am luat un paraclisier şi le-am trosnit cu piciorul lui până au început să curgă pengăii şi filerii la picioarele mele. Doamne, mi-am zis, iată banii de drum, pot pleca! Cum să plec însă când totul în jurul meu se învârtea, juca precum într-un dans macabru… şi mi-a venit o idee: să sar pe uşile de la balcon! Am luat un scaun şi l-am pus lângă Sfântul Anton, m-am suit pe el şi l-am luat pe Sfânt în braţe, mă căţăram greu pe el, îmi alunecau picioarele, bustul era gros şi nu puteam să-l cuprind…De la acea înălţime Biserica se învârtea cu mine ca o comedie cu lanţuri…Am reuşit să mă agăţ de mâna Sfântului Anton, Sfinte Antoane, ziceam, dă-mi mâna ta în ajutor, Mântuitorul acela se zgâia la mine, egoist, că eu, Mihaly, un muritor de rând care a gonit pe Dumnezeu din suflet şi l-a luat pe deavol drept prieten, îndrăznesc să apelez la acea mână salvatoare, care-l ţinea pe el acolo sus în împărăţia cerurilor; aprinsesem şi luminile, policandrele luminau orbitor Biserica ca în zilele de sărbătoare…Dintr-o zvâcnitură am fost în capul Sfântului, cu unul din picioare m-am sprijinit de cealaltă mână a sfântului care ţinea cheile Raiului şi cu ghearele degetelor m-am prins de balustrada balconului…Am auzit apoi un zgomot puternic şi-am simţit cum îmi fuge de sub picioare masiva statuie, se prăbuşea şi în locul ei rămânea un

gol imens în care se ridicau nori grei de praf… ,În clipa aceea m-am gândit la Pater Vardian, la viaţa mea, mă vedeam deja într-o puşcărie, spărgător de biserici…

Am privit la dezastrul de jos şi am văzut că din Sfântul Anton nu mai rămăsese decât un morman de gips, îi căzuse întâi capul, apoi masivul bust se prăbuşise ca un castel de nisip…Numai mâna cu Mântuitorul căzuse mai la o parte şi rămăsese intactă…Din păcate, ca să mai îmi prelungesc calvarul, am găsit şi la balcon uşile încuiate; umblam ca bezmeticul, nu ştiam ce să mai fac, căutam un cuţit sau altceva cu care să-mi iau viaţa…Am dat de funia clopotului şi-am vrut să mi-o leg de gât, funia însă mi-a refuzat moartea, era prea groasă şi nodul nu aluneca să-mi strângă gâtul…

şi atunci mi-a venit ideea aceea salvatoare cu clopotniţa, mi-am pipăit sânii unde băgasem cele două pungi cu bani şi-am luat-o repede pe scări în sus printr-un întuneric dens şi înecăcios(praful de jos se ridicase până aici), printre păsări de noapte cărora le vedeam sticlindu-le ochii, şi printre lilieci, ajungând sus de tot… M-am dezbrăcat de haină şi m-am şters cu ea de sudoare, am prins batacul clopotului mare şi l-am înfăşurat în ea ca să nu mai sune, am tras funia sus şi am aruncat-o pe un ochi de geam în jos, agăţându-mă şi eu de ea cu toată puterea pentru a aluneca în jos. M-am aruncat, desprinzându-mă de funie, în zăpadă, peste noapte, pe iarba uscată, se aşternuse un covor alb, pufos, afânat de zăpadă…Am stat câteva minute să mă desmeticesc şi apoi am luat-o la fugă, am sărit un gard de nuiele şi am tăiat câmpul în lung, îmi era frică de jandarmi că mă descoperiseră, fugeam şi mă uitam în urmă, la ceafă mi se scurgea ceva cald, am pus mâna şi am văzut că era sânge, mă zgâriasem în cuiele clopotniţei,probabil când coborâsem...

Am mers aşa până am obosit, m-am lungit un pic în zăpadă cu faţa în sus să mă odihnesc, răsărise luceafărul de ziuă şi se lăsase gerul, deabia acum am simţit eu că sunt aproape dezbrăcat, aveam pe mine doar un flanel de lână, pantaloni subţiri, fără căciulă. La început m-a apucat un tremurat uşor, apoi au venit peste mine nişte călduri dulci…Mijau zorii zilei şi se auzeau undeva departe cocoşii cântând şi nişte câini care lătrau. Am zărit ca prin ceaţă doi oameni care veneau spre mine şi atunci, aşa bolnav, m-am sculat şi am luat-o la fugă până când am căzut undeva la marginea unui sat.

De aici nu mai ştiu ce s-a întâmplat cu mine, m-am trezit într-o casă pe pat cu doi oameni deasupra mea şi cu o femeie pe care o chema Iulceo Neni, frecându-mă cu spirt pe faţă şi pe mâini. Unul din acei oameni m-a întrebat: “Ce-i cu tine, Pişto, de unde vii la ora asta?” Eu, printre lacrimi, am îngânat ceva. Celălalt a intervenit şi a zis: “Lasă-l ,mă, tu nu vezi că nu poate să mai vorbească!”

“Am fost slugă…”- am început eu să mint. “şi ce dacă ai fost slugă?”- m-a interogat Iulceo Neni. “Mi-am luat plata şi am plecat acasă şi m-au urmărit hoţii să-mi ia banii…” “Sărmanul băiat, o aud pe Iulceo Neni, uimită de cele întâmplate, prin ce nenorocire a trecut, pe-aici mişună hoţii, ar trebui să chemăm jandarmii să-i prindă!” Când am auzit de jandarmi, am avut o senzaţie nenorocită de sufocare, asta mi-ar trebui, să fiu dat pe mâna lor, cred că Pater Vardian i-a şi pus pe urma mea…Mi-am aruncat ochii pe fereastră, departe în zare se zărea discul de argint al soarelui, ridicându-se parcă dintr-o imensă apă. Casa sărăcăcioasă a lui Iulceo Neni, aşezată la marginea satului părea o colibă părăsită, curtea era pustie, doar o potaie de câine, zgribulit, tremura lângă geam, probabil în aşteptarea hranei. Mă gândeam ce să fac, încotro s-o iau, scrutând cu privirile imensa câmpie albă.

Sunt sigur că acum în mânăstire s-a dat alarma şi Agneta a auzit, mai întâi cred că m-a chemat la el Pater Vardian să-i spun ce citisem din Biblie şi când a văzut că nu mai sunt, a chemat pe Peter Bucsi şi l-a pus să mă caute prin mânăstire. Apoi a anunţat jandarmii de dispariţia mea…

“ Nu, Iulceo Neni, nu mai trimiteţi după jandarmi că am fugit fără ştirea boierului…”- am reuşit eu să îngaim pe şoptite. “Ăsta e vreun pungaş, o fi fugit din puşcărie…”-zise unul dinn cei doi. “N-are mutra de hoţ!- îi dădu replica al doilea. “Hai să mergem că întârziem de la târg!- îi zise primul şi plecară…”Să ai grijă, Iulceo Neni, de el că e copil sărman…”- strigă al doilea din uşă.

Iulceo Neni, trăi-o-ar Dumnezeu, a făcut căldură în casă, mi-a fiert apă şi m-am spălat, apoi a venit cu nişte haine de-ale răposatului şi mi le-a dat de pomană. Mi-a adus apoi pâine cu slană şi-am mâncat bine, după care m-am culcat. M-a luat un somn greu, ca de plumb, eram foarte obosit, extenuat chiar, şi nu ştiu cât am dormit că atunci când m-am trezit, n-am mai avut timp să mă gândesc ce e cu mine.

“Tot n-am pe nimeni, maică, n-ai vrea să rămâi la mine, m-a implorat Iulceo Neni, să devii copilul meu că sunt aşa de singură şi părăsită de Dumnezeu…” La un moment dat m-a fulgerat ideea să-i spun lui Iulceo Neni totul şi să rămân la ea împreună cu Agneta. Chiar m-am gândit să-i scriu Agnetei, s-o trimit pe femeie cu biletul la mânăstire s-o ia şi pe ea. Toate acestea îmi veneau în gând printre visul proaspăt care-mi stăruia sub pleape şi nu puteam să scap de el. Visul meu era foarte aproape de realitate, cu aceleaşi date, eram în mânăstire, noaptea, citind Biblia; la un moment dat am găsit un cuţit şi l-am ucis cu el pe Pater Vardian. De fapt Agneta mă rugase să fac acest lucru. A venit apoi Peter Bucsi cu piciorul lui bont, şontâc, şontâc, şi i-am înfipt cuţitul şi lui între coaste,. I-am luat cheile Bisericii de la brâu, am furat banii din cutia cu mir, şi am fugit cu ei…,În urma mea au apărut trei jandarmi, i-am văzut

cum le fluturau penele de la pălării, alergându-mă…La un moment dat mi-au pierdut urma, unul dintre ei a tras cu puşca după mine, dar nu m-a nimerit. Cam în acest zgomot m-am trezit eu…

Trebuie să plec, mi-am zis, după discuţia cu Iulceo Neni, ar fi fost o nebunie să rămân aici; în câteva zile mă depistau şi mă băgau la răcoare! Am scos câţiva pengăi din sân şi i-am spus gazdei mele: "Mătuşico Iulceo Neni, trebuie să plec, îmi pare rău că te părăsesc, m-ai îngrijit ca o mamă, dar înţelege-mă, ia, colea câţiva pengăi să ai de cheltuială că mă grăbesc!" Bătrânica începuse să plângă apoi să-mi povestească şi viaţa ei, cine a fost, ce a făcut, cum fusese ea măritată cu un grof şi fugise de la casa lui cu un pădurar care, la rândul lui, fusese împuşcat de grof şi ea rămăsese văduvă, chestii de-astea care acum mă interesau mai puţin, eu mă gândeam încotro s-o iau, nu cunoşteam nici terenul şi nici nu voiam s-o întreb pentru că aş fi dat de bănuit.

şi am ieşit afară din casă, am dat ocol ogrăzii şi m-am uitat peste gard pe şoseaua principală. Acum visul acela mi se continua în realitate, am văzut deasupra gardului două mari pene de cocoşi la pălării şi ţevile carabinelor îndreptate în sus cu gurile spre cer.

şi am luat-o la fugă prin grădina lui Iulceo Neni, convins că jandarmii mă caută pe mine, fugeam pe covorul acela alb de zăpadă ca pe nişte poduri aeriene de nori, într-un pustiu alb şi am mers aşa în neştire până am dat de o linie fierată. Am luat-o pe acea linie, fără să mai ţin seamă de punctele cardinale, convins fiind că trebuie să ajung într-o gară de unde să pot lua trenul…

2

Am citit undeva că oamenii care plâng pentru lucruri care nu sunt de plâns pe lumea aceasta adaugă o nouă suferinţă peste suferinţa lor şi îndură două rele. Aşadar am încercat să-l uit pe domnul inginer Ionescu, să revin din nebuloasa în care intrasem, foarte departe de astrul nostru, pe pământ şi să-mi văd de treburile mele. Tocmai când nutream aceste gânduri am primit câteva rânduri de la Marika care mă aduseseră întradevăr cu picioarele pe pământ. "Mihaly, îmi scria ea, nu mi-ai mai dat niciun semn de viaţă, ce e cu tine, te-ai ascuns în tenebrele tale şi pe mine m-ai uitat! Te aştept pe la mine într-o seară din săptămâna asta să mai punem ţara la cale, figură ce eşti! Marika." Nu putui să-mi dau seama dacă e o ameninţare sau voia cu adevărat s-o văd, niciodată nu poţi citi într-o scrisoare şi tonul cu care a fost scrisă…Ar trebui ca ortografia să noteze şi stările sufleteşti ale celui care scrie,

gândurile lui exprimate printre rânduri… Dacă Marika mă cheamă să-mi spună: tu eşti un om neserios, uiţi de mine cu săptămânile şi apoi îmi spui că mă iubeşti! Ei, şi ce?- mă consolam eu- sunt femei pe acest pământ câte vreai, voi găsi eu una care să mă înţeleagă! Trecusem prin destule experienţe amare care mă făcuseră foarte circumspect, nu eram la prima dragoste să primesc toate săgeţile lui Eros în inimă…Căpătasem şi un fel de misoginism care mă depărtase de femei o perioadă de timp. Aşa că…

A doua zi vin mai devreme de la servici, mă spăl, mă bărbieresc, îmi pun cravata şi costumul preferat şi plec la Marika, era într-o vinere, o seară frumoasă, senină, cerul, sidefiu, sclipea sub razele unui soare dulce care se lăsase peste castanii străzii. Bulevardul era plin de lume, atmosfera stăzii ambiantă, puţin răcoare, adia un zefir cald, în rafale, împrospătându-mi faţa bărbierită, ca un evantai plăcut, adormitor.

Am ajuns la Marika pe înmurgite, între timp mai dădusem prin magazine să fac şi cumpărături. Am sunat la poartă şi nu mi-a răspuns nimeni, după câteva minute ieşi Marika, precum o somnambulă, cu ochii aproape închişi, tăcând. “Ce-ai, tu, o întreb eu, niciodată nu te-am găsit dormind la ora asta…” “Am fost de noapte, îmi şopteşte ea, şi de dimineaţă n-am putut să dorm, nu ştiu ce am, Mihaly, parcă am tot corpul în alarmă, azi m-a durut şi capul îngrozitor…” Mă apropiai de ea, îi sărutai mâna şi apoi obrazul rece, ea mă apucă de mână şi mă invită în casă. “ştiu, zice, ce ţi s-a întâmplat, aşa că n-am să-ţi imput nimic că n-ai mai dat pe la mine!” “Da, ai dreptate!”, îi răspunsei eu scurt, evitând să mai comentez un fapt care mă uluise şi pe care voiam să-l uit cât mai repede, aruncând ca paleativ peste starea mea buna dispoziţie a Marikăi. “Spune-mi cu ce să te servesc, martini, coniac, vin sau o ţuică de la mine de la ţară?” “Dacă beai şi tu…”, o îmbărbătez eu. “şi ce anume?”- insistă ea. “O ţuică de la ţară…”, îi răspunsei eu şi privii la corpul ei, care mi se păru deodată altul, puţin slăbit, ca al unei adolescente după o cură de slăbire, călca uşor cu picioarele ei lungi, ca ale unui tigru bengalez care se furişază asupra prăzii. “,Începem cu coniac!- zise ea şi rămăsei uimit de propunere pentru că ea nu suferea această băutură- ştiu că o să-mi spui că sunt nebună, dar astăseară vreau să beau cot la cot cu tine!”, şi apăru cu o sticlă de coniac cinci stele cu două pahare în mână pe care le puse pe masă, unul în faţa mea, altul în faţa ei. Prin ceaţa băuturii, am privit insistent la Marika şi n-am putut să-i găsesc corespondent în altă femeie; o gură mică cu buze cărnoase, o barbă puţin ascuţită, frunte mare, lată, dar proporţionată cu faţa, încadrată de un păr negru, cârlionţat şi bogat, cu două mari onduleuri în faţă, un gât mic, fin, de culoare roză, care se pierdea într-o ţesătură de in, cusută cu motive naţionale…Bustul şi el strâns în acea ţesătură avea ceva din corpul unei balerine, încordată

pentru o piruietă; nişte muşchi tari, fără prea multă carne, iar în faţă două mameloane ţuguiate ca de fecioară, strânse într-un sutien, fesierele cădeau rotunde şi atunci când mergea, se legănau cu şoldurile leneşe, provocztoare…

"Hai noroc!- ridică ea paharul cu licoarea vineţie, şi-l dădu peste cap într-o clipită, rămânând cu gâtul ars, cu gura întredeschisă, trăgând aer pentru a-şi potoli usturimea- ce ai, nu te simţi bine?", mă întrebă tot ea, înghiţind vorbele şi zâmbindu-mi într-un fel anume cu jumătate de gură, un zâmbet care m-a fermecat şi m-a electrizat pur şi simplu. "Noroc, Marika!"-i-am răspuns eu, privind-o drept în ochi şi sărutând-o în colţul gurii, unde terminase ea acel zâmbet, sorbindu-i tot nectarul dulceţii buzelor.

Scăpat din acest sărut, îmi dădui seama că fiecare dragoste îşi are frumuseţea şi misterul ei la orice vârstă. Bunăoară eu rămăsesem cu impresia că prima dragoste contează, restul e floare la ureche, aşa ca să fie, n-am ştiut niciodată că noi, bărbaţii, ne putem transforma în orbeţi la orice vârstă. De atunci am prins o ură nebună pe oamenii care iubesc aiurea, ei nu simt puterea magică a dragostei, o privesc aşa ca pe un fapt divers; dacă ar simţi-o, i-ar ridica cele mai mari temple şi altare ca unui Dumnezeu şi i-ar aduce cele mai mari jertfe. "…mă simt excelent, Marika, continuai eu după acel "noroc", în prezenţa ta mă simt excelent şi , ca să-ţi dovedesc, îţi spun ceea ce nu ţi-am spus până acum: te iubesc!"

"Lasă, mă, vorbele astea mari, mă mustră ea în zeflemea, făcând cu coada ochiului un semn ironic, mai bine bea-ţi paharul ăla că te faci de râs în faţa unei femei!" Adică ea, femeie, bea ca lumea şi eu, bărbat ce sunt, mă codesc! Imediat mă dusei cu gândul la trucurile Evei care l-a ademenit pe bărbat, dar ca să-i fac pe plac, dădui şi eu paharul peste cap. "Aşa da, acum eşti bărbat, conchise ea, glumind, şi iar îmi umplu paharul cu un gest graţios cu mâna dreaptă ca o chelneriţă care vrea să intre în graţia clienţilor, făcând o plecăciune de şcolăriţă, ce ştii tu, Mihaly, schimbă ea dintrodată tonul pe un registru serios, ştii de ce te-am chemat?" "ştiu dacă-mi spui!" - o rugai eu, nedumerit de schimbarea bruscă a ei.

"Măi, Mihali, sunt bolnavă de singurătate, ieri mi-am luat concediul de odihnă şi aş dori să petrecem amândoi undeva, la fundul pământului, acest concediu…ştii ce m-am gândit? Ce-ar fi să-ţi iai şi tu un concediu medical şi să mergem la o staţiune undeva sau într-o excursie aşa aiurea prin ţară; am o colegă, cică-şi închiriază cu iubitul ei un cort, îl pun la spinare şi ies la "ia-mă nene" şi se duc dracului prin toată ţara aşa.!" "ştiu, Marika, îi răspund eu, căutând o posibilitate de-a-i îndeplini acestă dorinţă, eu mi-am luat concediul, ce-ar zice ăia dacă

m-aş duce iar la ei, bă, fraţilor, daţi-mi iar concediu; şi aşa mi-am făcut destui duşmani acolo la trust…" "Credeam că poţi lua un concediu medical, doar câteva zile…"- zice ea şi tace, supărată că nu e altă posibilitate. şi m-am gândit imediat la domnul doctor Ionescu, fratele inginerului decedat, numai ăsta m-ar servi…De fapt la înmormântare mă şi rugase că dacă am probleme, pot apela la el de câte ori am nevoie…

"Da, Marika, există o posibilitate, îi spusei eu, uitându-mă în ochii ei ca să-i văd expresia feţei, mă interesa dacă întradevăr este dornică ca în acest concediu să merg şi eu, am să-mi iau un concediu medical pentru o săptămână!" "Dar vezi şi tu ce faci cu copiii ăia, să nu-i laşi singuri acasă…" "Nu, o asigurai eu, copiii sunt la ţară, la sora mea!. "Atunci meriţi un sărut!", sare ea la mine în braţe, înălţuindu-mă cu braţele pe după gât şi întinzându-mi vârful buzelor pline de un usturător foc al dragostei care m-a cuprins şi pe mine cu flăcările lui nevăzute. O prinsesem pe după glesne cu una din mâini, iar cu cealaltă de după gât, într-o încleştare sălbatică, i-am simţit în palmă pielea de catifea de la picioare, ardea ca o blană de sălbăticiune încinsă la pala unui foc; îi simţeam vinişoarele de sânge cum zvâcneau ca nişte fiinţe minuscule, neputincioase în mâna mea, toată carnea pe ea se înfierbântase şi ea rămăsese încolăcită ca o iederă cu capul pe sânul meu ca un copil care vrea să adoarmă în braţele maică-sii, aţipind cu nasul în căldura sânului matern.

O luai uşor şi o depusei ca pe o ofrandă pe pat, cu faţa în sus, învelindu-i glesnele cu fusta care se săltase până sus, lăsându-i picioarele dezvelite ca într-un tablou de oribilă desfrânare. Ea deschise ochii mari, languroşi de vită rănită, mă privi galeş cu nişte priviri ameţitoare, îşi roti de câteva ori aceleaşi priviri peste tavan, peste întreaga cameră şi apoi îmi şopti : "Mihaly, cu mine se întâmplă ceva, nu ştiu ce, dar se întâmplă…"

Eu tăcui, nu ştiam şi nici nu bănuiam la ce se referă ea, dădui totul pe relaţiile noastre; asta credeam eu că e întâmplarea…

"Mi-e sete, zise ea târziu, cu aceiaşi ochi mari, întorşi spre mine, adu-mi tu, te rog, un pahar cu apă!" ,Îi adusei apă, bău, se răcori un pic pe frunte şi apoi îmi făcu semn că nu-i mai trebuie, s-o pun la loc. "Zici că eşti singur acasă, continuă ea după o pauză, dacă e aşa, atunci rămâi la mine peste noapte!" "Dar ziceai că până la divorţ…" "Da, ştiu ce ziceam, dar dacă mi-ai promis că mergem încolo, trebuie să punem totul la cale amândoi!" "De acord, mâine plec la serviciu de la tine!"- îi răspunsei eu bucuros.

Apoi s-a sculat şi a pus masa, făcuse friptură de curcan la tavă cu rasol şi muşdei şi a adus două sticle cu otonel pe care le-am devorat… "De mult n-am mai mâncat aşa, zise ea, înghiţind cu poftă un dumicat,

când mănânci în doi, ai mai multă poftă…" "Da aşa este!"- terminai eu şi turnai pe gât ultimul pahar, după care mă cuprinse o mahmureală, vinul mă muiase şi mă cuprinsese somnul. M-am ridicat de pe scaun şi m-am aşezat pe pat, lângă mine a venit şi Marika, s-a suit grecește ca o ţigancă care ghicește, în mijlocul patului, mi-a luat capul şi mi l-a pus în poală, încercând să-mi scoată o minciunică din vârful nasului. Parcă eram de când lumea cu Marika, aşa de frumos se purta cu mune.

"Marika, o rugai eu, tu nu mi-ai spus nimic despre tine, despre trecutul tău, pentru mine eşti totuşi o enigmă!" "Ce vreai să-ţi spun? baliverne? ţi-am spus odată că la mine a fost un foc care s-a aprins rapid şi s-a stins tot aşa!" "şi aşa o să se stingă şi cu mine?" "Eu ştiu, îmi răspunde ea blazată, cred că depinde mult de tine, cât vei reuşi tu să-l întreţii aprins… Eu ţin totuşi la dragoste, viaţa fără dragoste mi se pare săracă şi lipsită de sens…" "Da, Marika aşa este! şi eu sunt de aceeaşi părere!"-mă apropiai eu de ea şi o strânsei la piept şi-i sărutai gâtul şi apoi gura care se lăsase peste a mea ca un misterios sorb.

"ştiu ce credeţi, voi, bărbaţii despre noi, femeile; vă urmăriţi doar interesele- zise ea tristă- şi apoi vă retrageţi frumuşel sau…să presupunem că ne căsătorim, durează, săraca iubire, aşa şchioapă, o lună ,două, nouă, şi apoi devenim slugile voastre oarbe, vă spălăm ciorapii, izmenele, cămăşile, vă călcăm hainele, fugim la piaţă, vă pregătim mâncarea…mie de aceste lucruri îmi e oroare, înţelegi tu?" Mie, să fiu sincer, nu mi-a plăcut dizertaţia ei despre căsnicie, vede viaţa prea schematic, printr-o prismă deformată; eu cred că dragostea se consolodează pe măsură ce trece timpul, e ca o apă, pe măsură ce stă mai mult se limpezeşte, capătă sclipiri şi străluciri nebănuite. Nu-i spusei însă nimic de teamă să n-o supăr, o cunoşteam prea puţin şi mi-era frică să nu reacţioneze cine ştie cum…Această concepţie a ei m-a dezamăgit, dacă Marika era o mofturoasă precum Iulia şi caută ceva ce nu poate găsi nici la mine, mai ştii după ce himere umblă ea…"

" Atunci cu ăla, continuă ea, a fost aşa de frumos!, accentuase ultima silabă "mos" şi o lungise pentru a-mi arăta mie totul la superlativ, închisese şi ochii într-un fel anume pentru a se vedea mai bine acel vis prin care trecuse ea- eram la sfârşitul anului patru, prin mai cred, şi-mi pregăteam proiectul de diplomă, îmi alesesem rezistenţa firului de melană şi căutam prin bibliotecă material bibliografic, frunzăream nişte fişiere tematice, când intră un tip şi o întreabă pe bibliotecară: n-aţi văzut-o pe tovarăşa Sechete Marika?- eu sunt, îi răspund eu surprinsă că nu-l cunoşteam pe tip, vă cheamă maistrul până la fabrică, în legătură cu practica… Eu făcusem practica tot la fabrica de confecţii, unde lucrez acum, mă dăduse diriginta unui maistru tânăr… şi tot anul acela maistrul venea lângă mine şi nu mai pleca toată ziua, lucra cu mine, îmi înnoda

firele, schimba mosoarele, oprea sau pornea războaiele…,În sfârşit, las lucrarea baltă şi mă duc, îl găsesc în secţia de ţesătorie. Păi bine, măi, Marika, mă ia el, termini practica şi nu-ţi iai la revedere de la mine, zice… Mă uitai la el, ce vrea, domnule, ăsta cu mine, era un tip blond, copilăros, cu un păr ondulat, o faţă de fecioară, fără niciun pic de rid… Mă ia de mână şi eu, proasta, nici n-am observat că mă scoate afară din secţie, Marika, Marika, zice, aşa tam-nisam, tu n-ai observat cât te iubesc eu? Eu am rămas trăsnită, atât am apucat să zic: şi trebuia să vin aici să mi-o spui? ,În realitate făceam pe mofturoasa că şi mie îmi pica inima după el, eram îndrăgostită peste poate, vorba lui Caragiale, mă fascinase şi mă ameţise cu privirile lui frumoase şi tandre, mă hipnotizase pur şi simplu… Stai să ţi-l arăt!", sare ea din pat şi se duce să ia dintr-un sertar fotografiile şi scoate un album cu nunta lor…Mă lăsă să mă uit singur, pe prima filă bănuii că era el cu Marika, mirereasă, la cununie, stăteau amândoi pe un fotoliu iar în spatele lor cred că erau rudele şi prietenii…Restul nu m-a mai interesat. Dacă mai mă uitam deveneam poate gelos pe trecutul ei, începuse să mă inerveze acest trecut al ei şi fericirea aia a ei de atunci şi tipul acela care o ţinea în braţe şi o săruta…Eu cred că ar fi mai bine ca noi, bărbaţii, să nu ştim nimic despre trecutul iubitelor, e mai bine pentru fericirea noastră şi bine ar fi ca nici ele să nu spună nimic despre trecutul lor…O femeie căreia nu-i ştii trecutul e un dulce mister şi-o dulce ispită; după ce ai aflat totul despre ea e ca şi cum ai călca printr-un pustiu pe care ai vrea să-l însufleţeşti cu prezenţa ta.

Marika observase că acest trecut al ei nu-mi cade bine, îmi trage albumul din mână şi-şi continuă povestea ei de dragoste, schimbând registrul amintirilor: "şi apoi, după nuntă, a început calvarul…Mi-am dat seama că nu e bună niciodată prea multă fericire şi nici nu trebuie să ne bucurăm de ea…A început apoi să întârzie de acasă, azi şedinţă, mâine şedinţă, el era şi membru de partid. ,Într-o zi vine la mine foarte bucuros: ştii că frati-to vrea să mă trimită la "ştefan Gheorghiu"?, mâine plec, să-mi faci bagajul…Păi bine, măi, omule, pe mine cui mă laşi, ce, "ştefan Gheorghiu" e colea?, e tocmai la Bucureşti, se duce dracului de râpă căsnicia noastră! Ce, zice el, e mai importantă căsnicia noastră decât şcoala de partid? Când l-am auzit aşa, mi s-a înfipt un cuţit în inimă! Eu le dau dracului de bagaje, i-am zis, i-aţi boarfele şi pleacă de la mine din casă! Mi-a scris peste o lună de la Bucureşti să-l iert pentru tot ce mi-a făcut că el nu era făcut pentru căsătorie, el trebuie să ajungă cineva…Asta a fost frumoasa mea poveste de dragoste!"- încheie Marika, oftând… "Probabil că omul aspira spre ceva mai înalt!" "Aspira pe dracu, l-a strivit frati-mi-o ca pe un păduche, i-a găsit o chichiţă în biografie, i-a făcut un referat şi acum vinde haine vechi prin talcioc!"

“Lasă, Marika, alţii au păţit-o mai rău ca tine!- o încheiai eu, făcând aluzie la situaţia mea. “Ai dreptate, zise ea, stingând becul şi desfăcându-şi bluza şi fusta să se culce, îi vedeam corpul în lumina geamului şi deodată am uitat tot trecutul ei şi mă repezii la ea prin întuneric şi o cuprinsei în braţe; corpul gol al femeii mă năuci câteva momente, o biruii cu o ploaie de săruturi pe coapse ,pe sâni, pe gură şi o aruncai în pat ca pe o jucărie. “Stai, mă, prostuţule, zise ea, ce eşti aşa de nerăbdător, stai să-mi iau şi eu cămaşa de noapte!” Se sculă, se piti după uşa şifonerului, care între timp se deschisese, şi-şi trase pe cap acea cămaşă de noapte, venind lângă mine ca o pisicuţă. “Hai acum să ne culcăm, dar dezbracă-te şi tu, nu te-i culca aşa îmbrăcat…”

A doua zi am făcut rost de certificatul medical, de fapt nu l-am luat atunci, domnul doctor Ionescu m-a scris în registrul de bolnavi şi mi-a spus că mi-l dă când mă întorc, apoi am fost cu Marika la O.J.T. să vedem ce posibilităţi avem de plecare. Peste o zi se făcea o excursie la Lacul Roşu şi ne-am înscris şi noi cu gândul să rămânem pe acolo o săptămână. şi eu şi Marika am intrat deodată într-o zonă fantastică a vieţii, până acolo a fost o atmosferă debordantă, nişte tineri studenţi cu o chitară cântară fel de fel de cântece, un pensionar umplu maşina cu bancuri despre olteni, de unde la scotea, nu ştiu, era o întreagă enciclopedie de bancuri în capul lui, aranjate tematic, despre dragoste, despre Bulă, bancuri politice cu Stalin când a ajuns în Rai, despre şefi etc. Ar fi vrut să spună el şi despre iubitul nostru conducător, dar îi era frică de cei de la secu, care se infiltraseră peste tot. Marika fusese tot timpul de o veselie exuberantă, eu eram mai reţinut, îmi plăcea să privesc pe fereastră dealurile molcome sau munţii aceia care, când se ascundeau, când ieşeau ca nişte coame de fiare sălbatice să ne cadă în cap pe autocar, sau câmpiile netede ca-n palmă care apăreau brusc ca nişte pajişti de verdeaţă cu flori roşii şi galbene şi albastre; o întruchipare de basm care ne rupsese de realitatea crudă în care ne zbăteam şi ne aruncase într-o lume mirifică…

La Lacul Roşu am ajuns pe la orele trei, am coborât din autocar şi ne-a învăluit o răcoare plăcută, ne-am despărţit de grup şi am luat-o spre biroul de cazare cu scopul de a ne căuta o cameră; Marika o luase înainte cu jumătate din bagaje şi eu rămăsesem să mă închei la şireturi. “Hai, dragă mai repede, striga ea după mine, rezemată de parapetul unui podeţ peste care trecea un pârâiaş care cădea direct dintr-o deschizătură a muntelui într-o mică cascadă şi apoi se aduna şi aluneca precum un firicel de aţă la vale prin nişte ierburi mari, stufoase, tu nu vezi că ne apucă noaptea!”

,În fine, la biroul de cazare ne întâmpină o fetişcană care păru să fie foarte drăguţă cu noi, dar atunci când a fost vorba de două locuri de

dormit, ne-a refuzat categoric. “N-avem, domnule, nici pe cracă, veniţi mai pe seară, poate mai pleacă cineva…” Eram şi foarte obosiţi şi ne-am hotărât să mergem într-un ochi de pădure, am aşternut un pled şi ne-am întins pe iarbă, adormind; să fi dormit vreo oră, două, că soarele nu se mai vedea, se lăsase undeva în partea cealaltă a masivului muntos…De la o cabană din apropiere venea miros de friptură la grătar şi Marika propuse să mergem acolo să mâncăm. Aici am găsit tot atmosferă tinerească, râsete, cântece, se mai şi dansa după un casetofon, un grup de străini cu bărbile mari cântau de mama focului în limba germană şi se zbenguiau ca nişte copii scăpaţi de tutela părintească. Marika începu să râdă: “Doamneee, cum pot să se mai prostească oamenii!” Dar după puţin timp exuberanţa ne cuprinse şi pe noi şi devenirăm “ de-ai locului”, începurăm să dansăm dansurile lor deşucheate, chiar schimbarăm partenerele de dans, jucarăm apoi nişte jocuri pe muteşte apoi ne grăbirăm la biroul de cazare. “Cred că în noaptea asta avem să dormim pe cracă!- îşi dădu Marika cu părerea. “Ce-are aface!- o consolai eu, fără să ştiu cum e când dormi pe cracă o noapte acolo în creierul munţilor- dormim şi noi o noapte în marea carte a naturii, aşternem covoare de iarbă şi ne învelim cu pledul albastru al cerului…” “Hai, dragă, lasă poezia şi hai mai repede!- mă îndemnă Marika. Se făcuse ora zece noaptea şi noi boşbâcâiam ca orbeţii după locuri de cazare. “Ha, ha, ha, râse acea fetiţă, când ne văzu, păi acu veniţi dumneavoastră?” “Păi dar… când, duduie?- o întrebai eu, nervos de răspunsul ei. “Nu mai avem, pe cuvânt, doamnă, nu mai avem, se uită ea la Marica, compătimind-o din ochi. “şi atunci ce facem?”- o întrebai eu furios. “Nu ştiu, răspunse fata, închiriaţi şi dumneavoastră un cort şi dormiţi pe poiană!” “Da, da, bună idee, zise Marika bucuroasă de soluţie şi peste câteva momente ne trezirăm cu cortul în spinare urcând coama unui deal în căutarea unei poieniţe unde să-l întindem.

Zgomotele se potoliseră, se mai auzea doar clipocitul acelei cascade mici şi vântul care aducea o răcoare tăioasă de la nord; luna răsărise şi ea, înconjurată de o puzderie de stele şi se aşezase majestoasă la jumătatea celor doi munţi între care stăteam noi.

“Marika, o întrebai eu, tu ai mai întins vreodată cortul?…Că eu habar n-am…” “Nici atât!- răspunse ea- dar cred că nu e mare filozofie…”

Până la urmă scoserăm din rucsac cortul şi încercarăm să înfigem beţele în pământ şi să întindem pânza cortului. Câţiva trecători care ne văzuseră începură să râdă: “Ha,ha ,ha ia uite-te la ăia că pun cortul pe cer!” Adică noi îl puneam cu acoperişul în jos, Marika râse ca o nebună, într-un timp când eu mă străduiam să-l întind, mă şi inervă râsul ei isteric. “Pune, dragă, mâna, colea că ai să dormi tu mâine, dacă mai

râzi!” Am terminat de aranjat cortul pe la trei noaptea, ne mai rămăseseră câteva beţe, cărora nu le mai vedeam rostul; am aşternut în cort o saltea pneumatică şi ne-am culcat; ne cuprinsese frigul, am luat-o pe Marika în braţe, am sărutat-o, am stâns-o puternic la piept şi am adormit cu capul pe braţul ei, îmi sufla uşor un abur cald ca o dulce sălbăticiune peste gât şi din când în când îmi căuta gura şi mi-o astupa cu gura ei…

3

Am mers cât am mers pe linia ferată şi am ajuns într-o gară, nu-i mai reţin numele şi ce importanţă ar mai avea azi numele acelei gări, era o gară mică cu o sală de aşteptare doi pe doi, într-un godin mai pâlpâiau câţiva cărbuni, pe o bancă de lemn sforăiau întinşi doi călători care probabil aşteptau şi ei un tren, o lampă mică, de miner, pâlpâia la capătul băncii. Călătorii, oameni sărmani, stăteau strânşi unul în altul, tăcuţi şi zgribuluţi, mulţumiţi că au găsit un acoperiş care-i scapă de gerul aspru al dimineţii. “Unde mergi, unchiule?”- îl întreb eu pe unul din călători. “Noo, bădie, zice el, noi merem la Cluj!” şi bucuria mea a fost mare când am auzit că merge în aceeaşi direcţie cu mine. şi ne-am luat cu poveşti, că cine sunt şi de unde vin, unde mă duc şi la cine mă duc; i-am răspuns şi lui cam ce-i răspunsesem lui Iulceo Neni, tot nişte bazaconii…
“ Nooo, bădie, mă atenţionează el, pe-aici colcăie hoţii, ieri la poliţie prinseseră doi tâlhari care omorâseră un grof din partea Dejului şi-i furaseră banii!” Mi-am pipăit legăturile cu pengăii şi filerii şi am văzut că erau tot la locul lor… “M-or luat şi pe mine ca martor şi m-ou pus de-am semnat o hârtie…”, a terminat ţăranul. şi am adormit cu mâna pe legăturile cu pengăi şi iar am visat visul acela cu Agneta şi cu Pater Vardian. L-am văzut pe Pater Vardian în casă, venisem la Agneta şi aveam vorbă cu ea să iasă în grădină şi eu trebuia să arunc în geam o pietricică, care însemna că am venit- şi când am ridicat capul pe geam, l-am văzut pe Pater Vardian la lumina unei lumânări, o ciopârţea pe Agneta şi-i punea bucăţică cu bucăţică carnea într-o ladă, apoi din lada aceea s-a înălţat printr-un nor de fum Agneta, mireasă, cu o diademă de argint, bătută cu safire şi cu smaralde, cu o rochie lungă şi albă, şi-apoi am venit şi eu lângă ea; eram îmbrăcat cu un costum negru, cămaşă cu guler tare şi frac alb şi s-a încins o nuntă frumoasă la care venise tot satul şi eu aruncam pengăii şi filerii şi în stânga şi în dreapta şi calicii se

înghesuiau să-i ia. şi prin acel vis iar mi-am adus aminte de acei bani, m-am pipăit şi erau la locul lor.

"No, bădie, îi dădea înainte ţăranul ăla, să mai fumăm o ţâgare că n-am mai fumat de două zile…" şi se învârtea când pe o parte când pe alta şi se scărpina de păduchi, l-am văzut când mergeam spre Cluj cum îi umblau păduchii pe gât şi pe urechi şi el nu mai putea de ruşine… şi aud un fluierat lung de locomotivă prin aerul acela al dimineţii, rarefiat, un fluierat prelung, lungind pe "u" câteva zeci de secunde şi multiplicându-i ecoul şi speriindu-mi visul acela frumos…De fapt nu ştiu dacă mai continuam să visez sau mă gândeam la acel vis, adevărul că îmi plăcea să mă gândesc, închideam ochii şi întradevăr o vedeam pe Agneta mireasă, aşa cum doream eu şi mă vedeam şi pe mine ginere şi un întreg alai de nuntă şi lăutarii cântând ceardaşuri şi cântece vesele.

şi acel fluierat prelung de locomotivă m-a rupt din continuarea visului şi m-am trezit într-un vacarm de nedescris; ţăranii prin întunericul acela îşi căutau bagajele, fugeau şi se înghesuiau care mai de care să iasă să se urce în tren şi atunci am văzut eu că în gara aceea nu erau numai doi, trei oameni, cum crezusem eu, ci poate zeci sau chiar sute, culcaţi pe jos şi pe bagaje sau chiar printre linii, aşteptând trenul.

Eu cu acel ţăran, badea Maftei, cum zisese el că-l cheamă, ne-am urcat într-un bou-vagon şi am dormit pe nişte paie; am ajuns în Cluj în zorii zilei, toată gara mirosea a gogoşi proaspete. "No, bădie, zice el, că bune-ar-fi, bătu-le-ar focul, cu mirosul lor…" "Nu, bade Maftei, îl rog eu, mergem la restaurantul gării să mâncăm ceva mai bun că are tetea bani!"

Peronul era plin de ofiţeri nemţi şi unguri care ieşeau din acel restaurant luxos al gării, vorbeau, gesticulau, comentând probabil mersul războiului sau afaceri de-ale lor. "Ce e cu voi , mă, păduchioşilor, ne ia un chelner la rost, vreţi să vă dau pe mâna honvezilor? Aţi venit aici să împuţiţi localul?"- ne mai întreabă el, lundu-ne de mână şi dându-ne ca pe nişte obiele afară.

Am plecat în oraş cu acest gust amar, pe badea Maftei l-am lăsat pe peron. Trebuia să mă duc în oraş să-mi cumpăr haine pentru a ieşi din această mizerie materială. Un om cu haine bune pe el are trecere peste tot, cu ale mele nici la cocina porcilor nu mă băgau oamenii. La colţul străzii am văzut un chioşc cu cârnaţi, i-am făcut semn lui badea Maftei să vină să-i dau să mănânce, am luat şi o franzelă pe care am împărţit-o în două şi ne-am retras în sala de aşteptare să mâncăm în linişte. şi poate atunci mi-a văzut tâmpitul-ăla care a mâncat ca un prost, legăturile cu bani, poate atunci şi-a pus el în gând să mă lase lefter şi poate şi-a făcut şi planul cum să facă…Mă alăturasem de el tocmai pentru faptul că pe ţărani îi socoteam mai cinstiţi, de fapt au fost şi au rămas cei mai cinstiţi,

ăsta era o corcitură între ţăran şi orăşean care trăia probabil numai din ciordeală, un fel de mahalagiu care juca perfect rolul unui ţăran naiv.

Din Cluj am plecat pe la prânzul cel mare tot cu un marfar care urducăia şi zdroncănea ca o magazie de fiare vechi, m-a prins oboseala de-abinelea şi iar am adormit, cât oi fi dormit, nu ştiu, când m-am trezit se ţeseau mrejele nopţii ca o ceaţă, acum ştiam unde sunt, începusem să recunosc locurile, nişte goruni mari care păzeau câmpia aia albă şi casele din apropiere şi dealurile molcome care se întrezăreau prin întuneric…Numai badea Maftei nu mai era, dispăruse ca măgarul în ceaţă. Banii-zic- şi mă pipăi la sân, dar legăturile cu bani dispăruseră, de geaba le mai căutam…Am început să plâng, conductorul m-a consolat şi el şi mi-a zis : "Prin aceste trenuri mişună hoţii şi borfaşii, trebuia să te fereşti şi tu!" Un timp am rămas buimac, nu ştiam cum să mai ies din această stare, mi se răsturnaseră toate visurile, rămăsesem doar cu hainele de pe mine pe care le luasem din Cluj, cu ce mai cumpăram eu casă, cu ce o mai aduceam pe Agneta aici, cu ce mai trăiam şi noi până ce ne făceam un rost…Acum, fără bani, eram un nenorocit, începusem să am stări demenţiale îmi venea să mă arunc din tren sau să mă dau cu capul de pereţii vagonului până mi se face chisăliţă.

Mă gândeam că poate este vreun blestem, spărsesem doar o biserică şi Dumnezeu poate mă pedepsise. Am ajuns în Gheorghieni tot sărac, m-am furişat de la gară prin nişte coclauri să nu mă vadă nimeni, am luat-o încet şi abătut pe câmp cu speranţele spulberate, mă hotărâsem să nu mă mai duc acasă, ce va zice tata când mă va vedea că am fugit din mânăstire…Am ocolit satul şi am intrat prin grădină la o mătuşă mai bună din partea mamei şi i-am povestit tot…"Lasă, maică, zice mătuşa Cichi, să nu duci nici-o grijă că taică-to e plecat la pădure, am să merg eu cu tine la maică-ta s-o înduplec!"

Mama m-a întâmpinat înspăimântată, după ce i-am povesatit prin ce trecusem, a început să mă certe: "O să te mănânce puşcăria, Mihaly, cu ce plătim noi stricăciunile sfintei mănăstiri? Ce-o să zică taică-tău?" "Lasă, mamă, căutam eu s-o liniştesc, n-o să păţiţi nimic, eu am să plec undeva să mi se piardă urma…"

Deabia acum când m-am întâlnit cu călugăriţa de la Mânăstire mi-am dat eu seama de ce nu mai m-au căutat jandarmii şi de ce lucrurile s-au încurcat de aşa natură, încât ai mei n-au mai primit scrisoare de la Pater Vardian ca să-i pună în cunoştinţă de cauză.

"Bine, dar după plecarea mea ce s-a întâmplat acolo?"- am întrbat-o eu pe Agneta acum în acea excursie de la Polovraci, impresionat de întâlnirea neaşteptată. "Eu ştiam că tu ai plecat, aşa după cum îmi scrisesei, plângea şi-mi povestea printre lacrimi Agneta, nu-ţi duceam nicio grijă şi aşteptam de la tine un răspuns; nici nu ştii, Mihaly, de câte

ori m-am uitat pe geam să te văd şi de câte ori n-am aşteptat un semn de la tine sau o depeşă, ceva, mai ales că timpul trecea şi eu luam proporţii cu copilul şi-mi era frică de Mater Dolorosa şi de Pater Vardian care mă suspectau să mă afurisească, mă aruncau pur şi simplu pe drumuri…M-ai întrebat de Peter Bacsi. Pe Peter Bacsi l-au găsit dimuneaţa, după ce plecasei tu, în uşa bisericii mort. A venit întâi Pater Vardian cu părul în neorânduială, îngrozit, la început a crezut că e vorba de o crimă, dar doctorii la autopsie au stabilit că i-a stat inima. Nici nu ştii ce bine mi-a părut că n-a fost crimă. că altfel ţi-o puneau ţie în cârcă. Mi-am dat seama că tu nu -l puteai omorî pe bietul Peter Bacsi, un om sărman şi neajutorat ca el. S-a făcut o slujbă aşa de frumoasă la moartea lui cu corul, cu orgistul şi eu tot timpul am plâns şi mă gândeam la tine, la fuga ta, la dezastrul pe care-l lăsasei în Mânăstire cu sfântul Anton dărâmat şi cu geamurile clopotniţei sparte…”

4

Am stat cu Marica o săptămână încheiată suspendaţi din viaţa diurnă, un fel de lună de miere comprimată într-o săptămână, într-o natură sălbatică; niciodată n-am văzut-o pe Marika atât de veselă, se scula dimineaţa cu o poftă nebună de râs, respira aerul acela tare cu nările deschise frenetic şi sărea ca o sălbăticiune a munţilor peste stânci şi peste izvoare. ,Îi priveam corpul plin de sănătate de o armonie aproape perfectă, corpul acela graţios atât de supus în clipele intime, atât de posedat şi de viciat în nelegiuirea lui, malefic, chiar, ca al contesei Veruşhka, care şi-a aruncat la gunoi rangul de mare prinţesă, pozând ca manechin şi apoi devenind celebra artistă macro-păiajen, disputată de cei nu mai puţin celebri regizori. ,Îşi desfăcuse părul lung şi şi-l aruncase peste umeri într-o neorânduială care-o făcea să aibă o înfăţişare de femeie fatală, fruntea lată cădea brusc peste nişte ochi mari, umezi, de culoarea migdalei coapte, încadraţi de nişte sprâncene dese, arcuite ca nişte ogive de biserici baroce, obrajii un pic traşi, roşii ca merele de Muscel, se lăsau uşor, domol, ca două dealuri pierdute sub bărbie; buzele şi ele, mari, cărnoase, de o culoare roşu-vineţie, voluptoase, trădau un fel de patimi şi blesteme ascunse, se închideau în nişte unghiuri de zâmbete fascinante. Peste corp purta o bluză la un nasture, dându-i la iveală carnea tare a pântecului care se pierdea în centura ombilicală, gâtul alb ca marmora era încadrat de incendiul părului care-i lumina faţa şi-i sporea farmecul leonin. ,În jos purta blugi stâmţi care-i scoteau în relief

picioarele de căprioară şi un fund cu fesierele proporţionate ca al femeilor peste care trecuse misterul naşterilor.

De altfel tot timpul îmi vorbise despre dorinţa ei neîmplinită de-a ajunge artistă de cinema; cunoştea toţi artiştii mari ai lumii. "Ce, zicea ea, Alain Delon n-a fost vânzător de mezeluri, sau Frank Sinatra n-a fost şi el vânzător de ziare, sau Barbaro Steissand, paznică în lavabourile unui hatel? şi-au ajuns celebri! Ai auzit de Rex Harrison?, n-ai auzit! ăsta avea o vilă la Portofino spânzurată pe o stâncă, mergea acolo întâi cu Rollsul, apoi lua un jeep şi la sfârşit urca pe un măgar… Tâmpiţi, idei maniace! Tu ai văzut "Unora le place jazzul" sau "Niagara" sau "Prinţul şi dansatoarea" poftim?" Nu, nu le văzusem, îmi plăcuseră şi mie odată sălile de cinematograf, nu plecam eu adeseori cu Agneta la film, sau după aceea cu Iulia, de la un timp mă potolisem, eram mai toată ziua ocupat cu serviciul, când să mai pleci, lucram toată ziua cu macaraua şi noaptea mă întorceam acasă frânt de oboseală. ",În filmele astea joacă o artistă celebră, una Merilyn, a trăit fericită, admirată de toată lumea şi a murit ca o proastă otrăvită cu luminal, sau alta, Theo Bara, care a fost o invenţie a regizorului, nu mergea ceva la ea, n-avea şic şi ăsta i-a schimbat numele şi i-a falsificat biografia. A fost născută din tată spahi şi mamă, prinţesă egipteană, la umbra piramidelor, hrănită cu venin de şarpe, a dezlănţuit lupte fraticide şi…a devenit celebră!" "Cred, Marika, că orice celebritate are la bază o muncă enormă!" "Aiurea! Munca enormă vine pe urmă; norocul! Asta este!" Era convinsă că ea n-a avut noroc, mersese până la uşa Institutului de teatru şi se trezise că n-are fotografiile gata să le pună la fişa de înscriere; s-a dus cu frati-său în oraş să se pozeze şi, când a revenit, se închisese secretariatul şi se terminaseră înscrierile. Apoi a început frati-său să-i dea sfaturi să stea cu picioarele pe pământ, să nu mai viseze cai verzi pe pereţi şi artiste, ci să se apuce de muncă acolo în fabrică, şi aşa a ajuns ea ţesătoare, ratându-şi visele ei, care n-o părăsiseră nici acum şi, cred , după cum vorbeşte, că n-o vor părăsi toată viaţa.

"ştiu, Mihaly, că eu am în mine ceva luciferic care mă roade şi mă macină, poate e ceva bun, poate e ceva rău, dar este al meu; colegele la fabrică îmi spun Torr Nada, uite, a venit Torr Nada, le aud şi eu le-am acceptat porecla, de fapt totul a început de la o şedinţă de U.T.M., se strânseseră toţi în sală şi trebuia să se înceapă şedinţa, secretarul de partid pe fabrică dă cuvântul unui inginer să prezinte referatul, nu mai reţin ce aveam la ordinea de zi; mie, sinceră să fiu, nu-mi plăcuse deloc ce scrisese el acolo în referat, era vorba despre activitatea clubului, despre munca culturală, toţi băteau apa în piuă că s-a făcut ceva, că ar mai trebui să se mai facă, dar nu spusese nimic concret care să încălzească inimile tineretului. Eu atunci iau cuvântul, mă inervaseră la

culme… Tovarăşi, le zic eu, noi ne-am adunat aici aşa de florile mărului să discutăm ce n-am făcut, nu vedeţi dumneavoastră, oameni buni, cum ne mâncăm timpul prin şedinţe, o să facem, o să dregem şi când colo, nimic! Tovarăşa Marika, zice secretarul de partid, adresându-se sălii, s-a dezlănţuit ca o tornadă, despărţise cuvântul în silabe: torr-na-dă, îl accentuase într-un fel anume încât a doua zi colegele mele mă botezaseră, tovarăşa Nada Torr, apoi inversaseră Torr Nada şi aşa mi-a rămas această poreclă." "Interesant, rămân eu entuziasmat, ţi-am mai aflat un nume, ţi-am şi văzut numele pe afişul de la club: Marika Torr Nada, sună extraordinar de frumos!"

După acea şedinţă, pe Marika o numiseră un fel de responsabilă cu teatrul, îi vedeam numele afişat la Casa de cultură şi la club, a luat şi vreo două concursuri judeţene…Directorul teatrului vine la ea şi-i propune să intre la teatru figurantă. "Aiurea, sare ea, eu, figurantă? Trei zile n-am mâncat de necaz, tocmai mă despărţisem de el şi aveam nervii în grindă!"

Stătuse jos în faţa cortului în acea ţinută, ai fi zis că este o hipi- de-alea care zac pe bulevardele capitalelor apusene, croşeta sau îşi cosea un nasture la o jachetă şi, din când în când, printre acele amintiri pe care le depăna, mă strigă: "Măi, Mihaly, ie priveşte!- şi-mi arată o privelişte- uite-te şi tu cât de frumoasă este natura asta a noastră, vezi tu muntele ăla semeţ şi valea aia care cade aşa ca o grădină sălbatică peste albastrul de stică al zării, ei, se mai poate imita aşa ceva, spune tu, n-ar trebui creat un cult al oamenilor pentru natură; oamenii primitivi sunt convinsă că-l au, dar noi, care stăm trei sferturi din viaţă între patru pereţi l-am pierdut demult…"

‚În viaţa noastră, a bărbaţilor, o femeie cucerită, iubită, înseamnă o mare sărbătoare; aşa era acum Marika pentru mine. Eram conştient că fericirea vine şi trece şi că nu va fi aşa mereu, dar în viaţă trebuie să ai şi asemenea clipe care, atunci când vei închide ochii pe veci, să-ţi rămână întipărite pe retină, trecând cu ele fericit dincolo în lumea umbrelor .

A treia zi am trecut în Moldova la mânăstiri, prima noapte am dormit pe dealurile dulci ale Brehuleştilor la o stână, plecasem prin sat să căutăm brânză şi ne-a întâmpinat un dulău flocos cu un lătrat sinistru. Ne-a sărit în ajutor o fetişcană: "Marşi, javră, da şe-i cu dumneavoastră pe-aişi? Taşi Ursu, tu nu vezi că-s oameni buni?" "Vrem să mergem la o stână să cumpărăm nişte brânză!"- o lămurii eu. "Da, începu ea, o luaţî pişi, şi ne arătă o potecuţă ca un fir de aţă care ocolea dealul, d-aşilea mereţi pi coama dealului şi coborâţî într-o dumbrăvioarî!" "E departe?"- întrebă Marika, urmând cu privirea firicelul acela bătătorit printre iarbă care, aproape, se pierdea până în vârf. "Nu-i şine-ştie-şe!" termină fata vorba, privindu-ne nedumerită. "N-ai vrea să ne conduci tu?"- o rugai

eu. “Da, cu plăşere, da’ staţ’ oleacă să leg ale dobitoaşe!” “Hai că te aşteptăm- se rugă Marika de ea- noi nu ne descurcăm singuri!”

Se lăsase şi seara, a coborât întâi o răcoare peste toată valea, undeva departe cânta un corn, mija luna printre nişte arţari, luându-se la trântă cu soarele care se pitise de după dealuri, Marika, moartă de oboseală stătuse jos, se oblojise pe la picioare, mersese mult pe jos şi acum se întinsese pe iarbă, plângându-se că nu mai poate. Seara s-a lăsat repede ca o pânză uşoară, învăluind contururile obiectelor, făcându-le imperceptibile, amestecându-le după imaginaţia noastră. Ne dădeam seama că suntem pe meleagurile poetului, Marika repeta mereu refrenul acelui corn: “Mai suna-vei, dulce corn, pentru mine vreodată?” Luna, ca o jumătate de seceră de aur, se legăna pe cer, singuratică şi tristă; de departe se-auzea, răguşit, zbieret de mioare.

“Să ni-iertaţî, boieri dumneavoastrî, cî…- apăru prin acel semiţntuneric amfitrioana noastră cu doi ţânci după ea-, hai, mîîî, Mitre, mîîî, şi tu Mărie-hăi, că nu staţî acas’, bătu-v-ar Dumnezeu să vă bată de bicisnici!” “Ai şi copii?”- o întrebă Marika. “P-iştea doi şi unu la stâni!” “Cum te cheamă pe tine?” “Pe mini Maria-mare şi pi asta Maria mică!” “Cum o duceţi voi pe aici, Mario?”- o descusui eu, voiam să stau de vorbă mai mult cu ea s-o întreb cum e traiul pe la ei, mai ales că pe Maria n-o atinsese noua civilizaţie. “Cum s-o duşim, ghini, cu oilii câştigăm, cheliţilii le dubim şi faşem negoţ cu ele, încolo sanatati!” “Soţul tău unde lucrează?” “La paduri, unde să lucre, e ţapinar!”- o luă ea pe firul potecuţei, urcând în faţă prin acel întuneric.

De pe deal împrejurimile păreau nişte gorganuri de întuneric, la stâni focuri uriaşe ardeau ca nişte puncte unice în univers. Pe lângă stâna cu pricina curgea un firişor de apă, Marika şi cu mine ne-am dezbrăcat şi ne-am dus să ne spălăm, am mâncat pe săturate brânză cu mămăliguţă şi am băut lapte, după care ne-am culcat într-o şură cu fân proaspăt. De-acolo se vedea cerul în măreţia lui brodat cu mii de luminiţe peste care trona singuratica lună…

Ce fericire poate să fie mai mare decât aceea de a fi cu Marika într-un astfel de univers!

Noaptea aceea nu ştim pe unde a trecut, dimineaţa am plecat la tren, trecuseră aşa de repede cele şase zile, parcă fuseseră un vis; Marika se întristase şi-mi tansmisese şi mie acea stare. Apropierea de acel oraş unde ne lăsasem existenţa noastră diurnă, ne crea o stare de nelinişte, un fel de prevestire funestă a ceea ce avea să vină…

5

N-am stat acasă decât o noapte, o noapte amară, chinuitor de amară, timp în care sărmana mea mamă mi-a făcut mâncare, m-a spălat, m-a primenit şi am plecat. “Să te aibă Dumnezeu în grija lui cea bună, Mihaly!”- mi-a urat mama cu lacrimi în ochi la poartă.

Tot timpul a trebuit să merg numai pe câmp, să ocolesc oamenii, satele şi jandarmii. Zorii zilei m-au prins departe, într-un sat românesc; aici crezusem eu că pericolul a trecut. Mergeam încet, abătut şi preocupat de viitorul meu incert, ce-aş putea să fac?- mă întrebam- unde aş putea să-mi câştig şi eu o pâine şi să-mi găsesc un adăpost pentru a o aduce şi pe Agneta?

Dumnezeu are totuşi grijă de noi, cum mergeam eu aşa, văd un băiat ca şi mine ieşind de la o gospodărie întărită; ridicai capul spre poartă, o poartă veche pe care scria cu litere galbene: “Tâmplărie la Covaci” “Aş vrea să te întreb ceva, eşti tânăr ca şi mine şi ai putea să-mi fii de folos.” “Ce doreşte domnul?”- mă întreabă acel tânăr. “Caut de lucru, nu ştii pe cineva pe aici care-ar avea nevoie de mine?” “Stai, zice el , să întreb pe conaşu, să vedem dacă mai primeşte ucenici la atelier!” ,Îmi plăcuse băiatul, era aşa de cumsecade, simţeam că am să mă înţeleg foarte bine cu el. Alături de atelier era grajdul cailor, am rămas câtva timp singur. Băiatul vine cu conaşul Covaci şi mă recomandă: “Ăsta e băiatul despre care v-am vorbit!” ,În viaţa mea nu mai văzusem o matahală de om mai mare ca el, mai târziu aveam să aflu nici mai mult nici mai puţin că atârnă una sută trei zeci de chilograme; se mişca încet, trăgea picioarele după el ca pe nişte butuci de lemn şi avea capul ca o cutie pătrată de robot , îl văzui că mă apucă de barbă, mă cântări din ochi şi mă întrebă: “Tu eşti, mă, ăla care vreai să intri ucenic?” Se uita la mine ca la un animal în târg pe care vreai să-l cumperi, mi-a întors capul într-o parte, m-a căutat în gură şi a zis, printre dinţi: “Cam miroşi a domnişor! Ce ştii tu să faci?” “De toate, domnule Covaci!” “Fie, zice el, să vii cu părinţii să ne înţelegem.” “Dar eu n-am părinţi!”- minţii eu. “Nu-i nimic, rămâi aici, ia lopata şi fă curat la cai!”

,În urma lui a venit coniţa, cum îi spuneau toţi, era o femeie mărunţică şi slabă, un fel de anti-conaşul căreia-i turuia gura şi noaptea-n somn: “Cî…cî..cum te cheamă,breee, şi de ce st..ai de geaba? Pîpîpune mâna colea să stoarcemîî ale rufe şi apoi să tai lîlemne că aici la nînoi e de lucrru şi noaptea! Cine dîdracu mî-a pus să iau borţosu-ăsta…nu era mai bîbine să iau pe dîdomnu Mantu sîă mă facîă cocoană?”

Acum am început eu să regret plecarea din Mânăstire, unde, de bine, de rău, aveam un trai decent şi o vedeam zilnic pe Agneta şi pe părintele Visarion care-mi umplea buzunarele cu pengăi. Aici stăpânii

uitau cu zilele să-mi dea să mănânc, dormiam ca vitele pe jos prin atelier sau în grajdul cailor pe paie şi citeam romane din colecţia celor cinşpe lei, împrumutate de la coniţa. Aici m-am învăţat să fur mâncare şi aici m-am înrăit ca o fiară. Numai noaptea mai aveam un pic de răgaz şi atunci mă munceau nişte gânduri idioate încât, câteodată, îmi venea să mă ridic şi să blestem tare pe toată lumea, şi pe Dumnezeu, şi pe mama care mă hărăzise pe pământ; pe Agneta nu puteam nici s-o uit, nici s-o mai văd şi, depărtarea şi trecerea timpului, mi-o aduceau tot mai des în inima mea şi mă chinuia amarnic.

La tâmplarul Covaci am stat ca vreo două săptămâni, timp în care n-am intrat prin atelier decât să dorm noaptea, toată ziua mă muncea ca pe hoţii de cai, începeam întâi cu grajdurile, cu măturatul curţii, cu fânul, cu aranjarea sortimentelor de scândură… "De ce stai, mă, şi te uiţi la mine?", mă apostrofa urâta aia a lui Covaci. ,Îmi venea să sar la ea şi s-o ating cu furca peste ţurloaiele picioarelor, dar m-am abţinut şi i-am răspuns ameninţător: "Mi-e foame, cucoană, de două săptămâni m-ai întrebat ce mănânc?" "Ooobraznicule, o să te spun lui Covaci!" Câteodată aceleaşi cuvinte le nimerea fără să le mai sâsâie, de cele mai multe ori însă le lungea şi le cânta ca o gâscă care şi-a prins limba în propriul cioc. "Du-te şi spune-i!"- i-am răspuns eu, hotărât s-o înfrunt, aruncându-i furca în faţă şi luînd-o hotărât spre poarta de la drum. Atunci am realizat eu, privind câmpia, că mirosea a primăvară, ieşise un soare acru pe cer, muiat parcă în leşie şi se topiseră şi nămeţii de zăpadă de pe deal şi dăduse mugurul salcâmului şi-al cireşului şi nişte oameni, vecini de-ai lui Covaci, care auziseră de cearta mea, ridicaseră capetele pe după garduri şi se uitau la mine curioşi cum de îndrăznisem eu să-l înfrunt pe conaşu…

Numai un prost căruia tot satul îi zicea Micloş Mutu, deşi nu era mut, îngâna în urma mea versete din Biblie, trecute prin imaginaţia lui: "Că zice la verset că Sulamita s-a sculat din grădina stăpânului şi a fost necinstită de tâlhari" "Aiurea, Mutule, i-am răspuns eu, habar n-ai de Biblie, eu care am citit Biblia din scoarţă-n scoarţă, ştiam că Sulamita nu fusese necinstită, ăsta, Mutu-ăsta, o confunda cu o vecină a lui Covaci care făcuse copil de fată mare şi-l aruncase în paie şi-i scosese ochii, şi-i smulsese limba să nu mai plângă, după care-l strânsese de gât. Acum se hlizea şi Covăcioaica ca proasta de după gard la el şi râdea de bazaconiile pe care le spunea ăla, făcându-mi mie pe necaz.

Pe drum, căci plecasem aiurea, m-am întâlnit cu o înmormântare, cântau nişte alămuri a ducă, du-l, du-l du-l…- imita o goarnă acel glas sinistru care-l însoţeşte pe mort până la groapă, în urma dricului veneau un ciopor de babe, îndoliate, în fruntea cărora trona imperturbabilul preot cu glasul lui lăbărţat: "…Doamneee miluieşte şi pomeneşteeee…" Apoi

începeau acele babe, fiecare în felul ei: “Aoleeeooo. cutare, cutare, nu-i reţineam numele şi nici nu mă interesa, putea să-l cheme oricum- că te duseşi şi tu, cutareee, pe noi de ce nu ne iai, cutăriţăăă, de ce ne mai laşi să ne chinui pe pământ şi nu ne iai şi pe noiii!”- bănuii că este un om bătrân pentru că-l plângeau numai nişte babe. şi tâmpitul ăla de Mut îngâna mereu către convoiul mortuar: “Să nu vă întoarceţi faţa de la Domnul, că Domnul are grijă de fiecare…” Aici poate că avea dreptate, şi eu crezusem acelaşi lucru când venisem la Covaci, numai că acum mă părăsise, poate se răzbuna că-i sfărâmasem idolii, nu dărâmasem eu statuia plină de măreţie a sfântului Anton?, nu furasem eu banii de mir?, nu călcasem eu canoanele Domnului, făcând un copil cu Agneta acolo în lăcaşul lui?

Doamne, iartă-mă!- m-am închinat eu şi am luat-o pe o şosea dreaptă şi lungă, nu voiam să ţin nici socoteala timpului şi-a locului, doar acele întrebări mă chinuiau…Concluzia era că eu nu mai aveam niciun Dumnezeu pe pământul-ăsta şi rătăceam ca Iuda prin deşert.

Pe acea şosea, din partea opusă, venea o trăsură cu doi cai roibi, mânată de un domn; când m-a văzut, a oprit şi m-a întrebat: “ Eşti de prin părţile locului, măi copile?” Nu era nici ungur, nici român, avea un accent stricat moldovenesc, mai târziu am aflat eu că era armean şi că avea cea mai mare bogăţie de prin partea locului. “Da, domnule!”- îi răspunsei eu binevoitor deoarece în ochii lui văzusem o scânteie de bunăvoinţă. “Nu cunoşti un băiat bun să-l fac negustor?” “Chiar eu în persoană aş putea, domnule, să fac aşa ceva!”- am avut eu curajul să-i răspund şi când am zis “eu”, a scos capul prin cupeu o doamnă elegantă şi a pus ochii pe mine, semăna un pic cu Mater Dolorosa, ceva mai slăbuţă şi mai blajină. I-a şoptit ceva bărbatului pe altă limbă şi el a dat din cap şi mi-a zis: “Suie-te sus!” şi a dat bice cailor care au zburat ca nişte arătări fantastice peste culorile mizerabile ale acelei primăveri. ,În sfârşit, mă gândii eu, nu mă părăsise de tot Dumnezeu, dăduse peste mine un pui de noroc…

şi aşa a fost, domnul cu doamna din trăsură erau familia Lazăr Deleş, angrosist, cam aşa am văzut prima dată scris mare roşu pe firma lui : “Angrosist” “şi unde mergeai tu acum, puiule?”- mă întreabă doamna Deleş, descleştându-şi braţul din mâna bărbatului şi apropiindu-se de mine ca să mă audă. Mirosea a parfum de trandafiri, o nuanţă de miros pe care n-o mai întâlnisem…

Primul gând asupra acelei întrebări a fost să-i mint ceva verosimil, să-mi iventez o mică autobiografie care să-l impresioneze: “Spre casă, doamnă!” “,În ce localitate?” I-am îngânat o localitate vecină, după care i-am povestit necazul meu, cum venisem să mă fac tâmplar la Covaci,

cum muncisem două săptămâni degeaba, cum mă zvârlise pe poartă afară, fără să-mi plătească un sfanţ!…

6

După voiajul meu cu Marika, mi-am reluat activitatea la trust, am plecat de dimineaţă cu autobuzul; oamenii, oraşul, pomii, clădirile, toate mi se păreau ostile; după acea fericire scurtă cu Marika între viaţă şi vis, activitatea asta zilnică, nevoia de-a mânca, de-a umbla să-mi rezolv problema divorţului şi toate problemele diurne, mi s-au părut lipsite de sens.

La trust macaraua mea fusese dată în primire altui muncitor şi pe mine mă lăsaseră ajutor de macaragiu pe-o rablă. De fapt clămpănise unul pe la director că am plecat cu o femeie de capul meu prin ţară şi nici decum că am fost bolnav şi asta tocmai acum când ardea cămaşa pe noi cu îndeplinirea planului. Se zvonise că Preşedintele ţării face o vizită în acest oraş şi acest zvon scosese toţi şoarecii din găuri şi din toate birourile şi se puseseră pe treabă, adunaseră toate materialele, le stivuiseră, dărâmaseră baraca aceea în care stăteam odată cu domnul inginer Ionescu şi în locul ei se începuseră săpături pentru o nouă fundaţie, muşcau nişte buldozere din reavănul pământ cu o poftă de fiară, ca nişte băzăuni întărâtaţi pe un muşuroi de furnici.

“ Ai picat prost, meştere, mă ia la zor noul macaragiu, căruia îmi scăpa numele, deşi mai lucrasem împreună, pare-mi-se că-l chema Belizarie sau Polizarie, dracu să-l ia, aici la noi s-a făcut ordine, a venit alt Dumnezeu şi ăsta vrea să facă curăţenie şi în Rai şi în Iad, a zis că ne purifică şi sufletele noastre alea păcătoase de rugina lenei şi-a chiulului, striga la noi într-o şedinţă ca un bulibaşă; e tânăr, săracu, nu ştie ce e munca de şantier, a terminat acum şcoala de partid şi se crede Vodă-,Împărat!” “şi lumina asta, şi purificarea asta vrea s-o înceapă întâi cu mine?- îl întrebai eu pe Belizarie ăsta care se da huţa pe scara macaralei într-o poziţie care mă inerva,- de ce nu o porneşti dacă te lauzi că este atâta ordine aici, de ce dracu stai spânzurat acolo ca o pupăză şi te uiţi la mine?”

“Păi asta e, că nu prea merge, aşteaptă-l şi tu pe Mihaly, mi-a zis maistrul, să ţi-o pună la punct!” “Mă Belizarie, sau cum dracu ţi-o fi zicând, nu mai putui eu să mai rabd, presupunem că în locul macaralei ăştia era o femeie frumoasă, mă aşteptai tot pe mine să ţi-o pun la punct?” “Haaa, ha, ha, râse el ca prostul, la atâta lucru ne pricepeam şi noi!” “Atunci, dragul meu, dacă te pricepi la femei, trebuie să te pricepi şi la macara! Trebuie reglată, macaraua n-are nimic, nu sunt ei nemţii

ăştia proşti care au făcut-o, dă-mi o cheie de treişpe şi una de şaişpe şi urcă-te sus, e o chestie simplă de reglare, trebuie să-i simţi balansul, o întorsătură de piuliţă în plus a dereglat-o şi te trezeşti cu ea anapoda, poftim, îi strânsei eu cele două piuliţe, dă-i drumul acum!"

Belizarie sau Polizarie ăsta sări repede treptele uriaşei scări, apăsă o manivelă, dădu drumul motorului, care împreună cu buldozerele făceau un zgomot infernal şi ridică gâtul uriaşei girafe care se plimba în voie pe deasupra blocurilor neterminate; câţiva zidari chiulangii care stăteau jos acolo se sculară şi dădură a lehamite din mâini: ia, uite, bă, …le muma-n…, zise unul din ei, au pornit-o, ăştia ne pun la treabă azi…

După ce mi s-a terminat ziua de lucru, m-am dus la director să văd cum e cu retrogradarea mea, ăsta dăduse dracului birourile, le întorsese pe dos, nu ştiu de ce toţi directorii ăştia, când se schimbă, întâi pe birouri căşună, le ia , le mută, zidesc alţi pereţi, îşi caută locul acela călduţ unde scrie "director", apoi trec la reorganizări.

Intrai în acea cameră unde scria proaspăt cu vopsea roşie "director" şi mă întâmpină un băiat de vreo trei zeci şi ceva de ani, avea o faţă de domnişoară, bărbierit proaspăt, tuns ca un boxior, cu nişte mâini vânjoase şi îmbrăcat elegant ca artiştii de cinema. "Pe cine căutaţi dumneavoastră?"- mă întrebă el ridicându-se de pe scaun şi zâmbindu-mi amical. "Pe tovarăşul director!"- îi răspunsei eu scurt. "Eu sunt tovarăşul director!- îmi întinse el mâna- Caraghiorghe mă numesc!" "şi eu, Mihaly!" ",Îmi pare bine!, zise el, făcându-mi un semn cu mâna să iau un loc pe fotoliu- ce necazuri te-au adus la noi?" " E o treabă simplă, tovarăşe director, începui eu să-i povestesc, de vreo câtva timp am o serie de neplăceri în această intreprindere şi nu ştiu cine mi le face!" "Da, ascultăm, zise el curios, demonstrându-mi că acolo la facultatea lor politică au învăţat să pună mai presus de toate dragostea pentru om şi nevoile lui, mai concret, spuneţi ce vă doare?" "Am avut un concediu medical de o săptămână- continuai eu- şi azi m-am prezentat la lucru…" "Foarte bine că v-aţi prezentat, zise directorul, scoţîndu-şi batista din buzunar şi ştergându-şi sudoarea de pe frunte, şi ce s-a întâmplat?" "Nu e foarte bine…Că m-am trezit retrogradat…Am găsit pe macaraua mea pe unu Belizarie sau Polizarie…şi eu ajutorul lui…care lucrez pe ea de aproape cincispre zece ani…" "Măi, tovarăşe Mihaly, lasă-mă un pic să mă dezmeticesc şi eu în unitatea asta că parcă sunt legat la ochi, stai un pic să dau un telefon la sindicat să văd care e chestia- şi îl văzui că puse mâna pe manivela telefonului şi o învârti de câteva ori- alooo, centrala, cu sindicatul, tovarăşă, da, da, noul director- apoi către mine- e vreunul tovarăşul Vlad acolo la sindicat?" "Este tovarăşe director, este!"- repetai eu atent la convorbirea lor, din care nu înţelegeam mare lucru. "Alooo, tovarăşul Vlad, la telefon noul director, Caraghiorghe, am un muncitor la

mine în birou care reclamă că a fost retrogradat…cum te cheamă?, mă întrebă el cu telefonul la ureche… “Kirali Mihaly!”- îi răspunsei eu repede pentru a nu pierde legătura cu tovarăşul Vlad. “…Kirali Mihaly- reluă el convorbirea, i-aţi aprobat certificatul medical? …îhîî..da…da…tovarăşul secretar?…păi pe ce temei?…bine, dar nu mai înţeleg nimic… a fost discutat în şedinţă? …s-a luat vreo hotărâre?, cum, îi luăm unui om drepturile chiar aşa că vrem noi? Asta e culmea… Vă salut!- termină el furios şi trânti receptorul pe furcă, adresându-mi-se apoi mie cu o voce calmă, aparent calmă, pentru că în el fierbeau draciitovarăşe Mihaly, îmi pare rău că acum nu pot face nimic, mai lasă-mă o săptămână- două, să-mi cunosc şi eu oamenii, tovarăşul Vlad de la sindicat zice că a făcut-o secretarul de partid în timp ce mi-a ţinut locul, să-l întreb şi eu să văd cum e chestia…” “şi cum rămâne cu mine, tovarăşe director?” “,Îmi notez eu şi te chem să-ţi dau răspunsul!” Am tăcut şi am plecat, nu ştiam că viaţa va lua o altă întorsătură şi acel tovarăş Caraghiorghe, n-a avut pe cine să mai cheme să-i spună că rezolvase, că nu mai răspundea nimeni pe acel şantier la numele de Kirali Mihaly. Mă întosei şi-i cerui să-mi aprobe o cerere de concediu pentru o zi pe care-o lăsasem vechiului director. “Vă rog să căutaţi dumneavoastră că am lăsat o cerere de concediu fără plată pentru o zi, vreau să merg în audienţă la comitetul orăşenesc sau la judeţeana de partid că am mai multe probleme…” “Da, cu plăcere, eu am găsit aici mai multe hârtii nerezolvate, le-am avizat şi le-am dat secretarei, mergeţi acolo!”

La secretariat m-a întâmpinat puţin supărată secretara aceea căreia toată lumea îi zicea fotbalista, acum pe semne că nu-i mergea ceva cu noul director, o exilase cu biroul undeva la capătul celălalt al clădirii şi acum, bosumflată, îşi ţinea nasul numai în hârtii.

“Dumneta eşti tovarăşul Mihaly?- mă întrebă ea ridicând ochii spre mine şi căutând prin mapă ceva, probabil cererea mea. “Da, eu sunt!” “Poftim!” -mi se adresă ea şi-mi întinse cererea, v-a aprobat concediul acela pentru miercuri că atunci sunt audienţe la comitetul orăşenesc!” “Mulţumesc!”- îi răspunsei eu şi ieşii în aerul acela al începutului de vară, mersei şi mă răcorii un pic la un robinet din faţa blocului care curgea într-un firişor de apă în şanţ şi de acolo la canalizarea din stradă; jos un roi de fluturi albi se jucau pe pânza curată a apei, unul din ei îşi udase aripioarele şi scăpase în apă, mă aplecai şi-l ridicai, prinzându-l cu picioruşele de tulpina unui cireş. Soarele se ridicase şi el ca de un lat de palmă pe cer şi începuse să dogoare; câţiva copii, mai încolo, pe o poieniţă, jucau fotbal cu o minge roşie de gumă, iar dincolo, peste poieniţă, se întindea larma şantierului, se-auzea un întreg vacarm, buldozere, tractoare, remorci, macarale, muncitori care

strigau sau sudau fierul beton, betoniere grele care treceau cu malaxoarele lor uriaşe deschise ca nişte enorme burţi, tâmplari care înălţau cofragi lungi, zidari care pasau şi ei cu mâinile lor cărămizile ca pe nişte mingi de hochei sau le aruncau pe nişte benzi rulante.

Eu mersei la Belizarie-ăsta fără niciun chef, îl văzui că îndrăgise schelăria aceea uriaşă de fier şi în sinea mea îmi păru bine şi nu-l mai deranjai, îi făcui un semn că eu ies prin oraş, el tăie acolo sus cu mâna dreaptă aerul în semn că a înţeles şi, sigur de data aceasta pe el, se înfipse ca o căpuşă în scaunul acela al macaralei, satisfăcut că, în sfârşit, îl lăsam singur cu ea, funcţionând perfect.

Mi se făcuse dor de copii şi mă gândii să mă duc până la poştă să-i dau un telefon Iulişkăi s-o întreb ce mai fac micuţii mei. ştiam că soru-mea are grijă de ei, toată dragostea ei maternă se revărsa asupra lor, ea nu avusese copii şi pe deasupra rămăsese şi văduvă; singurătatea ei era mângâiată de aceşti doi copii care-o adoptaseră ca pe o mamă . şi totuşi inima mea se strânse când îmi veniră în minte clipele de despărţire. Plecasem de lângă ei de aproape două săptămâni şi nu ştiam nimic de fetiţă care plecase la mare şi nici de Pişto care era un năzdrăvan şi cine ştie ce drăcării făcuse el pe-acolo.

Oraşul la acea oră era calm, în afara câtorva cozi la carne, era o tăcere provincială, strada liberă, descongestionată respira în linişte aerul proaspăt al începutului de vară, vitrinele zâmbiau şi ele calm razelor soarelui care le lumina ca un enorm reflector, la hotelul din centru câteva grupuri de militari pompieri făceau o aplicaţie cu două maşini, întinseseră nişte lungi scări până la etajul opt şi urcau greu pe ele în privirile admirative ale câtorva casă-gură care rămăseseră impresionaţi de ce văzuseră.

Dădui pe la un chioşc de tutun şi-mi schimbai bani de telefon, căscai gura şi la câteva afişe cu filmele săptămânii, mă gândii chiar să iau două bilete pentru diseară şi să merg cu Marika la film.

La poştă făcui numărul şi-mi răspunse imediat Iulişka, sora mea, “Ce fac copiii ?”- am întrebat-o eu cu o mare emoţie. “Ce să facă, bine! Fata a plecat la mare, iar Pişto colindă totate coclaurile pe unde umblai şi tu! E-n patria lui, n-avea nicio grijă!” “Să-i dai să mănânce bine dimineaţa că nu prea mânca acasă…” “N-avea nicio grijă, poţi să-l mai laşi până duminică când vine şi fata din tabără! Pa, servus!”

Am plecat înapoi fericit, o fericire mică, cuminte, peste un fluviu de nefericiri care dăduseră buzna peste mine…

7

Cu angrosistul Deleş intru iară într-o poveste fantastică. Armeanul locuia într-un pitoresc castel aşezat pe o vale numită Valea Amintirilor, un fel de luncă peste care curgea un firav izvor; într-o parte a acestui pârâiaş se întindea o pădure în scări până în vârful unui deal; în cealaltă parte, după luncă, începea satul la marginea căruia Deleş avea depozitele, chiar aşa se şi numea partea aceea de sat: La depozite. Erau nişte magazii uriaşe pline cu fel de fel de mărfuri, de la banalele cuie până la maşini de cusut "Singer".

Ajunşi la magazii, domnul Deleş m-a instalat într-o cameră elegantă, mi-a poruncit să mă îmbăiez, mi-a trimis lenjerie nouă şi două costume de haine noi-nouţe foarte elegante. "Te fac om, băiatule, dacă joci cinstit! Aici ai totul pe mână, am încredere oarbă în tine…" M-am uitat în oglindă şi nu mă mai cunoşteam, îmi stătea aşa de bine cu unul din costume ca unui tânăr solgărbirău. Când m-a văzut patroana, doamna Marta, a tresărit, m-a luat de mână şi a exclamat satisfăcută: "Aşa, copile, hai acum la masă, vei lua masa împreună cu noi!" M-am uitat mai insistent la doamna Marta şi mi-a sărit în ochi pieptănătura ei originală, avea o cărare aleasă pe mijloc, părul lins, strâns într-o parte şi-n alta la urechi în bucle mari, o faţă de copil, blondă cu ochii cernelii, un gen aparte de femeie căreia cu greu îi găseai corespondent pe lumea asta.

"Ia spune-mi, mă întrebă ea cu un glas subţire, câte clase ai, că te văd un copil instruit?" De fapt pe drum intrasem în vorbă cu ea despre literatură, vorbea de Petrarca, de versurile lui de dragoste care sunt cuprinse de o senzualitate aparte , stricându-le limpezimea; dragostea senzuală e nebunie curată, eu le alăturam mai de grabă unui preromantism, dacă se poate vorbi de aşa ceva în Evul Mediu şi ei i-au plăcut ideile mele. "N-am prea multă carte, doamnă, eu am învăţat mai mult din viaţă!" "Mi-a sărit în ochi cultura dumitale şi am rămas plăcut surprinsă câtă carte ştii!" "Nu ştiu prea multă carte, n-am avut privilegiul să învăţ într-un liceu! N-am avut condiţii materiale…" "Nu condiţiile fac totul…-îmi răspunde ea cu un zâmbet fermecător, înclinată spre destăinuiri- mai trebuie şi altceva!" şi făcu un semn din mână cu două degete, apoi oftă şi tăcu.

După masă domnul Deleş a plecat la Budapesta, era cuprins de febra unor mari afaceri, neglijindu-şi soţia, care întotdeauna rămânea pe planul doi. De fapt în această familie am avut ocazia să văd un lucru care infirma părerea lui tata despre fericire. El zicea aşa: dacă ai mâncare şi bani, eşti fericit, la atât restrângea el noţiunea de fericire! Pentru doamna Deleş existau şi mâncare şi bani şi totuşi era o mare nefericită. M-am convins de toate astea într-o seară când duielam cu acea părere a lui tata;

pentru mine fericirea era Agneta, nu ştiam cum să fac s-o aduc aici. Priveam pe geam nişte viţă-de-vie, câteva frunzişoare prinse de adierea unui vânt care jucau fantastic la fereastra mea, ca nişte fluturi; aşa se juca şi soarta cu mine, devenisem peste noapte mâna dreaptă a angrosistului Deleş, îmi dăduse pe mână mărfuri de milioane de forinţi, toţi prăvăliaşii din judeţ care se aprovizionau din aceste depozite îmi băgau ghemotoace de bani în buzunar să le măresc anumite cote de desfacere…

Şi în această seară, deci, tocmai când mă gândeam unde ajunsesem, vine doamna Deleş în camera mea ca o furtună, era îmbrăcată într-o cămaşă de noapte şi cu mâna la ochi, plângea şi suspina. “Ce s-a întâmplat, doamna Deleş?”- o întreb eu. O prinsesem de mână şi o strângeam tare în aşteptarea răspunsului. “Of, domnule Mihaly, dumneata ştii ce e fericirea?” Domnule, mă gândii eu, toată lumea pune această întrebare şi nimeni nu-i dă răspunsul. “Ascultă şi dumneata, zice ea , şi începe să-mi citească dintr-o carte pe care o scosese de subsioară, fericirea e o pasăre albastră iar lăcaşul ei este în inima noastră…” Scăpasem de Peter Bacsi care îmi vorbea de credinţă că e tot în inima noastră şi acum venea această doamnă să-mi spună alte bazaconii. “Mai lăsaţi-o dracului de fericire că n-a gustat nimeni din ea, are mii de feţe asunse şi când omul crede că a pus mâna pe ea, fuge, se ascunde!”- îi zic eu. “ştii că eşti deştept şi ai dreptate! Eu fug demult după ea, zise ea, lăsând cartea jos şi ridicând ochii spre mine, nişte ochi mari, speriaţi, cu genele înrourate de lacrimi, să-ţi spun şi ţie istoria vieţii mele, începu ea să mi se destăinuie, mama mea a fost turcoaică, da, da, turcoaică get-beget, poate de-aici vine neliniştea mea atât de tulburătoare, m-am întâlnit cu Deleş la Istambul în bazar, venea după covoare şi după giuvaieruri, obişnuiam să trec în fiecare zi pe-acolo să iau pulsul vieţii…,Îmi plăcea acea lume pestriţă unde se întâlnea occidentul cu orientul într-o simbioză curioasă, dată de tagma negustorilor. Pe mine mă crescuse un bei, cu mama avea vreo patru cadâne… m-a instruit, m-a dus la şcoli înalte, am făcut şi artele frumoase, pictam, scriam poezii…La un moment dat pe mama a izgonit-o din serai şi amândouă am devenit muritoare de foame…Am început să vând picturi în bazar, picturi diferite, cu peisaje şi ceruri senine, cu vapoare legănate de ape, cu pescăruşi şi cu bazarul multicolor, cu mansarde şi bordeluri…” Mă uitai pe pereţi să-i văd picturile, tot castelul acela era plin cu picturi, le înrămase în palisandru aurit şi făcuse cu ele un fel de muzeu.

“Şi, cum îţi spuneam, reluă ea, a venit Deleş şi m-am îndrăgostit nebună de el şi m-a luat în Armenia; Deleş m-a salvat din acea sărăcie, mama între timp a înnebunit şi am dus-o la un azil de nebuni şi, după câţiva ani , a murit. Am venit apoi la Budapesta, în timpul acela mergea

foarte bine comerţul…Ideea lui Deleş a fost să vină undeva la ţară şi a ales aceste locuri. şi Deleş m-a claustrat aici, în această văgăună, instituţia căsătoriei e cea mai oribilă intituţie de pe pământ!" şi eu, săracul, care ardeam de nerăbdare s-o iau pe Agneta! Ce aud din gura acestei femei? Nu se poate să fie aşa, dar n-am vrut s-o contrazic.

"După ce am trăit câtva timp cu iluzii, ocupându-mi timpul cu pictura, mi-am dat seama că viaţa mea este iremedial ratată. Deleş mă foloseşte ca pe un obiect, apoi pleacă, rămânând ca nişte animale singuratice, mărginindu-ne să bem apă, să mâncăm şi să dormim…"

"Nu e chiar aşa, doamnă Deleş, am încercat eu să-i schimb părerile, angoasa dumneavoastră a luat o întorsătură tragică!" "N-ai dreptate, mie-mi place zborul păsării, nu închistarea într-o cuşcă! Deleş al meu mi-a aruncat până şi şevaletul tocmai când îi spusesem că doresc să fac Castitatea sluţită şi Desfrâul frumos ca un copil, ‚Înţelepciunea tâmpită şi nebună şi Nebunia frumoasă ca o nimfă…Eşti nebună, mi-a zis el, tu nu vezi că delirezi?"

A făcut o pauză, a oftat şi iar a început să plângă, înfundată în perne…M-am apropiat de ea, de căpşorul acela frumos al ei şi am început s-o mângâi pe frunte şi pe obraji; câtva timp a tăcut, cuprinsă ca şi mine de o dulce ispită. Desprinzându-se din acele dulci mângâieri, puţin jenată, mi-a reproşat: "Tu încă nu înţelegi toate acestea!"

Le înţelegeam perfect, dar eu eram mistuit de focul Agnetei. Chiar am vrut să mă destăinui şi eu şi să-i spun suferinţa mea. Mi-a venit ideea s-o rog să o primească şi pe Agneta aici ca un semn de bunăvoinţă. N-am avut însă curajul, eram prea nou să-i cer acest lucru.

Au urmat aşa multe seri, la rând, venea la mine cu chipul ei care parcă se înseninase şi-mi povestea ore în şir tot trecutul ei. După plecare, peste chipul ei se suprapunea chipul Agnetei şi mă chinuia ore întregi, nu puteam să mai închid ochii până dimineaţa, în capul meu auzeam numai finalul din" Chorus mysticus" sau vocea bătrânului Goethe cu "Das Ewig-Weibliche" al lui…

Dimineaţa o luam de la cap, intram într-o enormă magazie şi sortam marfa în rafturi, îmi plăcea să am acolo o ordine desăvârşită, de fapt cu ordinea îl impresionasem pe stăpânul meu şi-i câştigasem încrederea.

‚Într-o sâmbătă de dimineaţă, domniţa mă anunţă să pun caii la trăsură că doreşte să se plimbe. Sâmbăta după masă şi duminica, din proprie iniţiativă, luam caii şi plecam cu ei pe luncă ca o continuare a îndeletnicirii mele de ţăran de odinioară. Acum mi-a schimbat planurile şi îmi părea rău. Mă cam inervaseră şi vizitele prea dese ale ei seara în camera mea, începusem să mă tem de stăpân, poate cine ştie ce credea…De data aceasta era ceva nou: o plimbare care mă încântă şi pe

mine…şi-am plecat imediat după masă, era căldură mare, se-apropia luna lui cuptor, grâul dăduse în pârgă, venea postomol peste noi în valuri verzi-gălbui, mirosea a levănţică şi-a busuioc şi zefirul aducea aer răcoros în valuri şi doamna Deleş, încântată de asemenea poezie, tăcea şi privea cu o uşoară melancolie câmpul acela mare, nesfârşit. Am luat-o pe un drum de ţară, printre lanuri şi am coborât un prundiş, aici am intrat într-o vâlcea în care cântau mii de păsări cu glasuri de vioară, de oboi şi de piculină, un întreg concert…Mergeam pe sub umbra unor goruni bătrâni care ţineau pe vârfuri pânza albastră a cerului, spălăcită de-atâta lumină, printre care treceau leneşi câţiva nori zdrenţuiţi spre apus. Lăsasem trăsura cu caii să pască şi plecasem să mă tăvălesc pe iarbă; în urma mea, domniţa Deleş plângea, am văzut-o cum i se scurgeau pe obraji lacrimile pe care din când în când le ştergea cu o batistă…Câţiva bivoli se bălăceau cu o mare lentoare în apa râului care curgea pe lângă noi, deasupra lor un uliu se rotea nestingherit, dominând înălţimile. “Să mă duci în mijlocul pădurii, Mihaly-mi-a poruncit ea, ştergându-şi ca un copil lacrimile- natura mă fascinează!” Am tăiat pădurea în două printr-un colnic drept şi-am ajuns într-o poieniţă cu o iarbă mare, doamna Deleş a coborât din trăsură şi a luat-o prin acel fân desculţă…

Această poieniţă aveam s-o revăd cu altă ocazie în destinul meu tragic şi avea să-mi aducă aminte de aceste dulci şi înşelătoare clipe. Am oprit şi eu trăsura şi am dat drumul la cai să pască, de-atâta singurătate caii nu se depărtau deloc de noi, păşteau prin preajmă, adulmecând mirosuri de fiare sălbatice.

“ Dă-mi mâna, Mihaly!”,mi-a cerut ea mâna pentru a se sprijini de mine în timp ce coboram o vale domoală; femeia a alunecat şi s-a rezemat cu amândouă mâinile de mine, luîndu-mă aproape în braţe. Nu ştiam ce să mai fac, eram pus într-o situaţie umilitoare. De plăcut îmi plăcea, dar avansurile ei mi se păreau deplasate. ,Într-un moment de nebunie, neputând să mai rabd, am strâns-o puternic în braţe ca pe o povară ce mă chinuia demult şi mi-am dat frâu liber simţurilor, i-am rupt violent bluza, am sărutat-o sălbatic, mi-a venit la un moment dat chiar să-i trântesc câteva palme… Ce s-a întâmplat după aceea a fost o nebunie curată; nu ştiu cât am stat acolo pe iarbă tăcuţi, fiecare cu gândurile rătăcite aiurea. La un moment dat doamna Deleş a chiuit îngrozitor: “Mihaly, priveşte!” M-am uitat şi eu în locul cu pricina şi am văzut, încolăcită la capul nostru o viperă uriaşă cu capul întors spre noi şi cu limbile scoase din gură în vânt. Ne-am sculat repede şi am fugit la trăsură. Doamna Deleş cu degetul spre mine m-a ameninţat: “Copil sălbatic ce eşti şi fără ruşine! - şi m-a sărutat pe obraz- hai să mergem că mi-e groază de ce-am văzut!” Eu am înţeles că a zis “că mi-e groază de ce-am făcut” şi am pus capul în jos. Tot drumul am mers pe tăcute.

Doream să-i spun că eu n-aş vrea să se mai repete această scenă pentru că am o iubită de la care aştept un copil şi nu vreau s-o trădez. Dar nu i-am spus de teamă c-ar putea reacţiona împotriva mea. Devenisem un fel de jucărie în mâna acestei femei…

Seara n-am mâncat, m-am apucat să-i scriu Agnetei, îi păstrez acele scrisori şi astăzi şi le recitesc adesea cu nostalgie: "24 iulie 1944. Draga şi dulcea mea Agneta, Astăzi m-am întrebat cât a trecut de la despărţirea noastră. M-am rătăcit, Agnetă, şi de viaţă şi de tine, am spart mânăstirea să fur bani, să fim împreună şi iată că nu suntem…Am rătăcit în căutarea unui culcuş mai cald să ne statornicim viaţa şi-am dat de răutatea şi de zgârcenia oamenilor; să ştii, dragă, că nu te-am uitat, numai că timpul a trecut aşa de repede şi de-abia acum îţi pot da veşti mai îmbucurătoare despre mine. Mi-e dor de ochii tăi ăia marii şi de îmbrăţişările tale şi de gura ta dulce. Nu ştiu de ce, cu trecerea timpului, te iubesc mai mult şi mai cu fără speranţă. Nu mai ştiu absolut nimic despre tine, spune-mi ce faci, ce face copilul nostru, a mişcat, că a trecut demult de patru luni…

Mă chinuie nopţile, te visez mereu mireasă la nunta noastră… Pe-aici a venit vara, cred că şi pe acolo a înfrunzit pădurea noastră…

Eu sunt bine, a dat norocul peste mine, am servici la un angrosist care ţine foarte mult la mine. Astăzi am vrut să-i propun soţiei lui să te aduc şi pe tine aici, dar am amânat pentru alte clipe mai favorabile. Sper să trăim fericiţi şi să creştem copilul nostru în linişte, adică băiatul, visul meu, căruia îi vom pune numele meu.

‚Îţi mai aduci aminte ultima seară când ţi-am spus că plec şi când ai început să plângi şi eu ţi-am mângâiat pletele? A trecut atâta timp, dragă Agnetă…"

Aici am întrerupt-o cu gândul de-a o continua a doua zi, duminică, având mai mult timp liber. M-am culcat să dorm dar nu puteam, gestul doamnei Deleş mi-a răscolit toată fiinţa…Dimineaţa, trecând să dau la cai, m-a întâmpinat iar şi m-a întrebat, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic: "Ce-ai, dragă, de eşti trist aşa? Ce-ai tu pe suflet, nu vrei să-mi spui şi mie?" ‚Într-o clipă de sinceritate am scăpat toată istoria mea cu mânăstirea, cu Agneta, i-am spus c-o iubesc foarte mult şi-mi pare rău pentru ce-am făcut, i-am arătat şi fotografia ei. A urmat atunci o pauză, doamna Deleş m-a privit în ochi şi mi-a zis: "Să-i scrii imediat să vină aici nefericita ta fiinţă că vă cunun eu cu Deleş! Vă fac o casă mare şi vă consider copiii mei! E singurul lucru bun pe care-l pot face în viaţa mea! Fiind tu fericit, voi fi şi eu fericită!" Am plecat de la doamna Marta cu o imensă bucurie în suflet, dar şi cu o îndoială: de ce lega ea fericirea ei de fericirea mea? M-am dus în cameră şi mi-am luat coli cu gândul să-i scriu acolo, pe câmp, cu caii. Am plecat cu o bucurie nespusă,

cântând şi fluierând ca un flăcău de la ţară care a avut o noapte frumoasă cu iubita lui. Fericirea vine, deci, şi din altă parte, nu numai din mâncare şi bani, cum credea tata.

A doua scrisoare am scris-o la pădure cu lacrimi în ochi, întâi am recitit-o pe prima şi-am rupt-o. Voiam să-i împărtăşesc marea bucurie…" 25 august 1944. Dragă Agnetă, ‚În sfârşit, prima scrisoare îţi aduce şi suprema bucurie! Vom fi împreună! Mi-am găsit nişte stăpâni extraordinar de buni care mi-au promis că ne vor face casă şi ne vor considera ca şi copiii lor. Doamna Deleş mi-a promis că ne vor şi cununa. De-abia aştept, dragă Agnetă, să ne întâlnim, mi-e un dor nebun de tine, de ochii tăi ăia marii, să ne plimbăm fericiţi peste aceste frumoase meleaguri, departe de Pater Vardian şi de Mater Dolorosa; n-a fost zadarnic chinul meu, n-am fugit din mânăstire degeaba, cu totate că banii aceia s-au dus pe apa sâmbetei. Cineva, fie El şi Dumnezeu, are grijă de noi, prea am trăit o viaţă amărâtă şi plină de chinuri. Să ai grijă de copil, îl vom boteza aici şi-i voi pune numele meu. Dacă va fi fată îi vom pune numele tău.

Frumoasă e viaţa şi plină de neprevăzut, Agnetă, acum am bani, am de toate, numai tu îmi lipseşti. ‚Închid ochii să te văd, să-ţi încheg chipul din goluri de întuneric, mă uit la fotografia ta şi nu ştiu dacă mai eşti aceeaşi. Ce repede a trecut timpul şi a venit partea aceea frumoasă a vieţii când ne putem bucura. Sărut aerul şi copacii, sărut pământul şi zic că sunt obrajii tăi, îmbrăţişez grâul care a dat în pârgă şi care seamănă la culoare cu coapsele tale, sar în sus şi zburd ca un copil şi, dacă aş avea aripi, aş zbura la tine şi m-aş aşeza ca o pasăre pe pervazul ferestrei tale şi ţi-aş spune tot ce nu pot să-ţi spun acum.

De azi dimineaţă soarele răsare altfel peste noi, razele lui parcă sunt zâmbetul tău şi faţa lui, faţa ta cea luminoasă! Vino, Agnetă, vino mai repede în Paradisul nostru…" Aici am întrerupt iar scrisoarea şi am plecat acasă, parcă era un blestem să n-o termin. Nu mai aveam stare, voiam s-o închei cât mai repede şi s-o pun la poştă. ‚În poartă mă aştepta doamna Deleş, schimbată la faţă: " Mihali, îţi dau o veste foarte tristă: s-a anunţat la radio că românii s-au aliat cu ruşii şi înaintează mereu, tu eşti ungur, eu sunt bogată, războiul va întoarce palmele către amândoi…" Apoi s-a dus în pridvor, a scos o sticlă de coniac şi a început să bea ca nebuna, mi-a întins-o şi mie şi am sorbit cu sete câteva înghiţituri, aveam gândurile tulburi, dacă şi acum planurile noastre se vor duce de râpă? Dacă războiul ăsta…

A doua zi de dimineaţă am împărţit marfă, veniseră negustori din aproape toate satele din împrejurimi şi trebuia să mă grăbesc. Printre acei negustori îl văd şi pe tata, n-am ştiut ce mai fac de bucurie, dar şi de teamă, că dădeam prima dată ochii cu el după isprava mea. Când l-am

văzut, mi-a venit să plâng, era sărmanul îmbrăcat ca un cerşetor, îmbătrânise şi slăbise mult. “Mihaly, fiul meu, se repede el la mine şi mă sărută, de când nu te-am mai văzut eu pe tine, măi, băiatule?” Nu ştiu ce se petrecuse în sufletul lui, probabil că bunătatea părintească n-are margini pentru că nici nu mi-a amintit de fuga mea din mânăstire, a sărit la mine bombardându-mă cu un potop de sărutări şi plângând.

Pe la ora unsprezece a venit şi domnul Deleş, era trist şi taciturn, mi-a spus să nu mă mai duc la gară pentru a ridica marfa de la patvagon, fără a-mi motiva de ce. I-am făcut cunoştinţă cu tata, au semnat contractul meu şi au stabilit şi preţul. I-a dat tatei şi un avans, i-am mai dat şi eu din ce strânsesem, i-am căutat un costum de haine pe măsură şi am plecat amândoi în camera mea. “Fiule, zice tata, îmi pare bine că te găsesc aranjat, altceva m-a deranjat pe mine şi anume fuga ta din mânăstire şi stricăciunile făcute sfântului lăcaş,am primit de la mânăstire două scrisori, una de la Pater Vardian, în care te roagă să te întorci înapoi că te iartă, şi alta de la o călugăriţă cu care te-ai încurcat tu pe acolo şi după câte se vede i-ai promis c-o iai…Tu vezi timpurile cum sunt, mai amână…” “Ai scrisorile la tălică?” “Le am, de asta am venit, să ţi le aduc. Mi-a spus Silaghi, vecinul nostru, unde eşti, te-a văzut când a venit să ridice marfa şi a strigat la mine acasă: bă, Ciki, l-am văzut pe fit-o, e mare boş la Deleş, şi am venit să te văd! Poftim şi scrisorile şi vezi ce faci, că maică-ta e foarte îngrijorată…” Am citit scrisoarea de la Agneta pe nerăsuflate şi o păstrez şi astăzi ca mărturie cât am iubit-o. Am purtat-o cu mine peste tot, până când şi în scurtul meu episod cu războiul şi, de câte ori îmi aduc aminte de ea, o recitesc: “Dragă Mihaly, îmi scria ea, nu mă obişnuiesc deloc fără tine, stau zile întregi la fereastră să te văd şi nu te mai zăresc, te-aştept să vii de undeva şi nu mai vii, trimite-mi vorbă pe vânt sau pe lună că noaptea dorm cu geamul deschis s-o pot săruta. De ce întârzii, au m-ai uitat, aşa îţi ţii tu promisiunea? Stau nopţi întregi şi zile întregi şi plâng ca o proastă şi-am slăbit şi m-am uscat ca o frunză bătută de vânturile toamnei târzii…şi ştii de ce? Dacă nu vii mai repede, eu voi fugi sau îmi voi pune laţul de gât, nu mai pot sta aici “aşa”! (Când am citit “aşa” m-a m gândit la copilul nostru!)

Totul aici este cum ştii, umbra ta şi gestul tău au fost iertate şi uitate de sfinţii părinţi, Pater Vardian a înnebunit de tot, zbiară toată ziua, părintele Visarion şi cu Mater Dolorosa au dispărut din mânăstire; e bine că a plecat Mate Dolorosa, am impresia că ea ştia despre dragostea noastră, pentru că din când în când îmi cerceta cu coada ochiului burta… Cică s-au dus în Ungaria şi nu ştiu ce-au mai făcut…Mânăstirea a rămas mai neagră şi mai tristă, toţi aşteaptă ceva; pasărea aia de oţel cu care ne speria Pater Vardian e războiul, ştia el ceva, se-aude că românii cu ruşii

au făcut pace şi au întors armele împotriva nemţilor…Nu mai ştiu ce voi face dacă va veni războiul peste noi…

Să am o putere, Mihaly, aş zbura spre tine ca o păsăruică şi ţi-aş veghea somnul şi viaţa ta. Am visat azi noapte că eram împreună la casa noastră, tu stăteai pe pat şi eu pe-o laviţă şi deodată s-a auzit un zgomot puternic şi ce crezi că era, Mihaly, luna era, făcuse explozie şi cădea spre pământ o ploaie de praf galben, ce frumos era, Mihaly, tu ai început să fugi după mine prin grădină să mă prinzi şi eu te amăgeam, era ceva fantastic, un décor de vis…Tu m-ai prins şi m-ai strâns în braţe şi m-ai trântit în fân, totul parcă se desfăşura în altă lume, ne mişcam încet, după alte legi, şi-am făcut dragoste şi-am speriat un stol de porumbei din preajma noastră care dormeau într-un nuc şi-au zburat pe deasupra noastră, erau porumbei albi; după ploaia aceea galbenă, s-a făcut o dungă albă pe cer ca un ştergar azvârlit peste albastrul acela, cale spre care au zburat acei porumbei şi unde s-au pierdut. După care m-am trezit cu bătăi de inimă…Am pus ochii pe luminiţa lămpii şi m-am închinat.

Oare plecarea porumbeilor să fie semn rău pentru noi? Eu ştiu că mă iubeşti şi ştiu că te lupţi acolo unde eşti să mă iai de aici, dar te rog fă-o mai repede până nu va fi prea târziu. Te aştept, dragul meu, cu lacrimile în ochi şi cu suspinul în suflet, a ta nefericită Agneta."

După citirea acestei scrisori mi-a rămas ceva amar în gură, mă răscolise şi mi-o adusese în faţă pe Agneta, cuprinzându-mă un dor nebun de ea. N-am mai mâncat, l-am condus pe tata la gară şi, reîntors, m-am apucat să-i scriu pe adresa din oraş, care mi-o transmisese.

Scrisoarea mea nu mai are dată, este de altfel ultima scrisoare şi mă gândesc şi astăzi, că dacă ajungea în mâna Agnetei poate că viaţa noastră s-ar fi schimbat; scrisoarea însă a rămas în mâna mea în drum spre poştă şi, pe urmă, în graba cu care am plecat, am băgat-o în buzunar.

" Dragă Agneto, îi răspundeam eu, de la un timp mă urmăresc gânduri tulburi şi poate ai avut dreptate în visul tău cu acei porumbei care au zburat şi s-au pierdut în infinitul cerului. Porumbeii aceia au fost pacea şi liniştea noastră şi visul nostru, spulberate în neant…

Nu ştiu cu ce să încep, am vrut să-ţi scriu două scrisori şi nu le-am terminat, erau întotdeauna depăşite de evenimente. ,Între timp am primit scrisoarea ta şi parcă am stat de vorbă cu tine, ţi-am mângâiat părul şi ţi-am sărutat ochii aceia mari şi dulci; am aflat multe despre tine şi-mi pare bine că încă nu ţi-ai pierdut încrederea în mine. Iată hotărârea mea: îndată ce primeşti această scrisoare, pleacă imediat cu trenul spre mine, mă cauţi aici la armeanul Lazăr Deleş, angrosist, pe care-l cunosc toţi. Am aranjat să locuim la ei, fiindu-le de ajutor în gospodărie.

Cât de mult timp a trecut, dragă Agnetă, şi câte nu s-au mai întâmplat în răstimp. Timpurile sunt şi aşa tulburi, chiar dacă va veni războiul, noi, împreună, vom fi totuşi fericiţi; ştiu aici o colibă în pădure şi vom trăi ca sălbaticii până va trece primejdia.

Aici o duc bine, dragă Agnetă, stăpânii mei sunt buni, mă plătesc bine şi nu fac mai nimic, iau de la gară marfă şi o desfac în tot judeţul, citesc mult, doamna Deleş are pereţii căptuşiţi cu cărţi precum era castelul dragostei noastre. Mă gândesc mult la tine şi-mi pare rău că n-am plecat împreună, eram mai siguri unul de altul. Pe-aici miroase a toamnă şi este aşa de frumos, vila domnilor Deleş este aşezată pe o luncă la marginea satului şi de acolo încolo urmează un câmp de porumb, o mare de verdeaţă dată în galben care unduieşte în bătaia vântului, după care vine dealul, pădurea, o pădure mare netăiată de sute de ani…

Aş vrea să termin această scrisoare mai repede, s-o pot pune la poştă, să vină ca vântul spre tine şi să-ţi anunţe marea veste.

Terminând scrisoarea e ca şi când m-aş despărţi de tine de aceea nu-mi vine să pun punct, ţi-aş scrie mult şi-aş cuprinde tot universul în braţe şi ţi l-aş trimite ţie povestit, ţi-aş spune ce-i în lună şi-n stele şi pe faţa cealaltă a pământului, ţi-aş spune ce-i în sufletul meu şi-n sufletul tuturor oamenilor, ce se petrece acolo în război şi ce se petrece în Bucureşti, care, după câte aud, e întors pe dos de către anglo-americani, ţi-aş spune despre stăpâna mea care e o fire zbuciumată şi nefericită, despre viaţa ei, despre planurile ei cum vrea să ne cunune, despre drumurile mele şi despre aventurile mele…

Dar mă opresc aici, sărutându-ţi ochii şi guriţa şi fug să-ţi pun scrisoarea la poştă, mica mea nălucă rătăcită prin mânăstire, al tău pe veci,Mihaly.”

şi am plecat să pun scrisoarea la poştă, am mers câteva sute de metri şi dintr-o dată acea localitate la o comandă, parcă, a fost înghiţită de flăcări, au început să ţăcăne mitralierele şi armele automate de prin podurile caselor şi din grajduri, din ogrăzi şi din şanţuri ca nişte fiare blestemate.

Eu am luat-o la fugă, strângând cu scrisoarea la piept pe un câmp, fără să-mi dau seama că acel început era de fapt sfârşitul fericirii mele…

8

„În drumul meu spre Casa albă- cum îi zicea tot oraşul acelei clădiri noi din marmoră albă în care se găsea comitetul judeţean de partid şi consiliul judeţean- m-am întâlnit cu Spânache care mi-a dat ultimele indicaţii înaintea divorţului. “Tot divorţul, domnule, depinde de ce faci dumneata acolo la comitetul judeţean de partid, cum pui problema cu acei denigratori ai dumitale, nu ştiu de ce, dar eu prevăd un eşec, un mare eşec, poate cel mai mare din viaţa mea de avocat. Dumneata acolo la primul secretar să pui problema ca un comunist vechi, cine-ai fost, cum ai muncit, cum te-ai căsătorit, cu copiii, cum ai ridicat acea problemă în şedinţă cu furtul de materiale de pe şantier, cum după aceea, au început tatonările şi denigrarea dumitale cu spitalul de nebuni, cu imaginara vină a destrămării căsătoriei…”

“Bine, domnule Spânache, aşa voi face!”- i-am răspuns eu, grăbindu-mă spre judeţeană; venea ora fixată pentru audienţe şi trebuia să fiu acolo, ştiam de când fusesem în audienţă la cece că trebuie să te prezinţi cu câteva minute mai devreme să-ţi ia datele secretarele sau directorul de cabinet şi apoi să faci anticameră până le vine lor cheful să te cheme.

Dimineaţa tot oraşul pare grăbit, oameni sculaţi cu noaptea-n cap aleargă cu somnul încă sub pleoape spre staţiile de autobuze sau tramvaie, unii fug cu copiii în braţe sau puşi după ceafă să-i ducă la creşă, alţii fac piaţa în mare grabă şi aleargă spre locuinţele lor; după forfota oamenilor urmează forfota maşinilor, ambalări de motoare, claxoane, strigătele şoferilor sau chiar înjurături adresate pietonilor, scârţăit de frâne…un vacarm care creşte în jurul orei şapte şi scade brusc cu ora opt, acum oraşul intră în orele lui calme când stada e plină de pensionari.

Clădirea Comitetului judeţean de partid era aşezată în centrul oraşului, are un stil aparte faţă de celelalte blocuri; când priveşti de afară ai impresia că este o jucărie de grădiniţă făcută din cuburi albe, înăuntru, însă, are coridoare imense cu intrări şi ieşiri pe care nu le bănuieşti, camere şi cămăruţe repartizate pe secţii şi sectoare, săli de şedinţe, săli de recepţii, biblioteci, magazii, bufete, cantină, librărie.

Pe portar îl cunoşteam demult, de pe timpul când eram secretar de uteme la inteprindere, îi ziceam nea Pandele, pe atunci nea Pandele ăsta era secretar cu propaganda la raion şi ne întâlneam adesea la şedinţele de instruiri. Ne povestea el adesea cum făcea şedinţe cu bibliotecarele din raion şi le lua de moţ când nu aveau cititori suficienţi, “să faceţi cititori că de-aia sunteţi plătite”- le spunea el-” de ce la tovarăşa este cititori mulţi…” şi una dintre ele cu umor, îi pusese numele nenea Este, scrisese

în caietul ei nenea Este cu E mare şi Pandele îi ceruse caietul să vadă dacă a luat notiţe şi dă peste poreclă, "de ce bă, băieţi, îmi zicea ea mie nenea Este?"- ne întreba adesea, "pentru că trebuia să zici *sunt* bă, prostule" îi reproşa în glumă un coleg.

După desfiinţarea raioanelor, nea Pandele este dat afară şi trecut la munca de jos din lipsă de studii, mai întâi vânzător de bilete pe un autobuz, apoi portar la judeţeană. Găsise un vechi prieten de-al lui, se întâlnesc şi ăla îl întreabă: "Ce mai faci, nea Pandele? Ai îmbătrânit!" "Am îmbătrânit, tovarăşe!" "Cu munca cum stai?" "Stau prost! Am ajuns vânzător de bilete pe autobuz!" "O să te luăm la noi la regiunea de partid, avem un post de portar vacant!" şi nea Pandele ăsta s-a încadrat portar aici. N-ai zice că o ducea rău, dar îmbătrânise, avea faţa brăzdată de riduri; în costumul lui de portar parcă era un ostaş din armata catanghează, îşi mai lăsase şi mustaţă, o mustaţă bătrânească, răsucită la vârf care dăduse în alb.

"Ăăăă, să trăieşti, tovule Mihaly, mi se adresează el mie , nu te-am mai văzut de-atunci de când ne adunam la propagandă, ce vânt te-aduce pe la noi?" "Un vânt rece, nea Pandele, un vânt rece-n plină vară, să trăieşti şi la mai mare, îi zic eu cam ironic, azi portar, mâine ministru!" "Ehei! Râzi de mine, s-au dus timpurile alea, azi pe lângă originea sănătoasă trebui să ai şi carte! S-au dus timpurile alea cu *astăzi carte nu se cere, să fii prost să ai putere!*

"Aşa este, îi întăresc eu convingerea, mulţi rămăseseră în funcţii nu pentru că *aveau carte* ci pentru că aveau relaţii, o vedeam şi eu şi întreaga suflare de oameni; ceva însă se schimbase în bine: legalitatea, îl măgulesc eu, am venit pentru o audienţă la tovarăşul prim!" "Ăăăă, păi dacă e-aşa, mergi repede la camera două zeci şi înscrie-te! şi cu ce problemă?" Nu i-am mai răspuns, am urcat la camera două zeci şi m-a întâmpinat un tip foarte antipatic căruia toţi îi ziceau tovarăşu Radu. ",În ce problemă eşti dumneata la noi?"- mă întreabă el cu o mutră acră, sătul parcă de oameni, sastisit, umflat ca o gogoaşă colosală; mişca din buze rar, din nişte buze groase, unse parcă cu alifie, şi clipea dintr-un ochi, pâlpâia mereu, ai fi zis că i-a o intrat o muscă în el şi n-o poate scoate. ",Într-o problemă personală, îi răspund eu rece, intrigat de mutra lui respingătoare, aş dori să vorbesc cu tovarăşul prim, dacă s-ar putea!" "Cum să nu se poată, dacă aveţi audienţă…şi în ce problemă, că trebuie să scriem aici."- îşi mişcă el acele buze unsuroase într-o formă ovoidală, caraghioasă. "S-au ţesut la trust, acolo unde lucrez eu nişte intrigi împotriva mea care-mi fac rău în procesul cu divorţul, toate au plecat de la o şedinţă de partid în care eu am denunţat nişte hoţi în persoana unui inginer care are rude la Ierusalim!" "Da, zise el, după care strigă

următorul!- apoi adresându-se mie, ia loc pe fotoliu până vă vine rândul…”

După ce am stat jos şi i-am luat seama, am văzut că sala aceea era imensă, o sală lungă cu un covor persan mare, dintr-o bucată, iar undeva, într-un colţ, se ridicau nişte lămâi înfloriţi, puşi în nişte vase mari cu ornamentaţii populare din zona Horezului; perdelele lungi fluturau în adierile îmbietoare ale unui vânt de vară. Lângă mine, ceva mai la o parte mai stăteau încă doi oameni şi o femeie, care aşteptau şi ei ca şi mine audienţă la primul secretar. Mi-a venit rândul după o oră de aşteptări, timp în care mi-am făcut planul discuţiilor, doream să fiu cât mai concret, cât mai convingător şi cât mai scurt. Imediat ce am intrat acolo pe-o uşă capitonată m-a lovit în ochi politeţea exagerată a celui care dădea audienţe. Secretarul prim era plecat la Bucureşti cu probleme, acesta probabil era secretarul doi sau trei. “Luaţi loc, tovarăşe Mihaly, mă rugă el, făcându-mi semn cu mâna spre un elegant fotoliu de partea cealaltă a biroului, luaţi loc şi să-mi spuneţi ce necazuri vă aduc la noi.” Băiat bun, zisei eu, ăsta mă va înţelege! Era de statură înaltă, brunet, îmbrăcat într-un costum impecabil, vorbea rar şi apăsat, cu o anumită hotărâre în glas, spre deosebire de directorul de cabinet, avea buze frumoase, de domnişoară, şi o supleţe în mişcări de cal de cavalerie.

“ Lucrez la trustul de construcţii, tovarăşe secretar, aşa-i ziseseră toţi cei care ieşiseră de la el, tovarăşe secretar, sunt membru de partid cu vechime, am muncit cinstit, mi-am făcut cu prisosinţă datoria…” ,Între timp ba mai suna cineva la telefon, ba mai intra acel buzat şi-i mai şoptea ceva la ureche şi eu aveam impresia că nu mă ascultă. “Da, continuaţi, interveni el, văzând că eu tac, după care iar răspundea la nişte telefoane, dădea altora sarcini şi-şi nota ceva într-un carneţel tip agendă. “,În şedinţa de partid de pe luna aceasta, am criticat pe un inginer care fura din ciment şi din materialele de construcţii şi le vindea…” “Da, da!”- îmi confirma el din când în gând, demonstrându-mi că mă ascultă. “…după această şedinţă, reluai eu, am început să am fel de fel de piedici, mai întâi cu divorţul…sunt despărţit de soţie, am prins-o cu unul şi m-am despărţit de ea…tot cursul judecăţii înclină în favoarea ei, adică apartamentul, copiii, bunurile de folosinţă îndelungată…şi toate acestea datorită oamenilor pe care-i are peste tot că i-a servit din averea statului cu te miri ce…avocata Pomană a luat referinţe de la ei şi vrea să mă înfunde!” “Da, da…, continua secretarul cu nasul în hârtii, continuaţi!” De fapt eu cam terminasem ce aveam de spus, dar îmi veni în minte şi faptul că în urma concediului medical , mă retrogradaseră. “Uite, săptămâna trecută, am fost în concediu medical şi ei acolo, în lipsa mea, m-au retrogradat…”

“Ai terminat?”- mă întrebă el, punând stiloul jos şi privindu-mă în ochi. “Da, am terminat!”

“Măi, tovarăşe Mihaly, mă luă el, problema dumitale e de domeniul absurdului, mă întreb eu cum poate acel inginer, care zici dumneata, că a furat, să influienţeze atâta lume, de la director şi până la secretarul de partid, poţi influienţa un om, doi, dar nu pe toţi aceşti oameni; eu am să încerc să stau de vorbă cu aceşti şefi ai dumitale şi am să văd ce pot face…, mă înţelegi, trebuie să mă informez şi eu…Noi, tovarăşe Mihaly, ne confruntăm cu o serie de probleme majore, uite, rafinăria stă degeaba, nu mai avem petrol, n-avem ce le mai da oamenilor de lucru, planul ţesătoriei este la pământ, uzina de autocamioane nu mai pătrunde pe piaţa externă, calitatea produselor noastre e slabă, trebuie să facem ceva în această privinţă…” Adică, voia să-mi spună că ce vin eu cu prostiile mele, ei au sarcini mult mai grele de rezolvat…

Din acest discurs al secretarului de partid, îmi dădui seama că el era departe de nedreptăţile mele şi tăcui; am rămas convins că acest om nu putea să facă nimic pentru mine, problema mea, e-hei, nu era nimic pe lângă marile probleme care frământau judeţeana de partid. Mă uitai la el cum stătea ca un şerif în acel fotoliu şi perora despre sarcinile lui şi-ale judeţului şi nimeni din cei care veneau aici cu problemele lor nu pleca rezolvat şi nici nu îndrăznea să-l contrazică. Am plecat profund mâhnit de felul cum ne tratează vătafii ăştia de partid. ,Îmi venea să-i strig : “Tovarăşe secretar, lăsaţi lozincile la o parte, ne-aţi vorbit despre greutăţile prin care trecem, dar toate aceste greutăţi le înfruntăm cu oameni…Dacă-i trataţi aşa cum mă trataţi pe mine, greutăţile se vor înmulţi şi socialismul se va duce de râpă!” Nu i-am zis însă nimic, îmi dădeam seama că sunt o fire impulsivă şi probabil că tonul spuselor mele îmi făce rău tot mie, mă mai trezeam pe la securitate.

şi am plecat, deci, cu un imens gol în inimă pentru că dreptatea mea rămăsese tot undeva la fund; ba, mai mult, dreptatea mea putea fi a tuturor acestor oameni care umblă după adevăr şi nu-l găsesc niciunde. şi m-am întrebat cum e mai bine, comunist fiind, să treci pe lângă nereguli şi să le laşi să curgă, să te faci că nu le vezi, să nu vezi furturile, să nu vezi aranjamentele, să nu vezi pilele, plocoanele…sau să mergi, în credinţa ta până la sfârşit, luptându-te cu absurdul.

Văzusem şi asemenea oameni care se luptaseră cu acest absurd şi ajunseseră rău. Ceva este putred în Danemarca!…

9

După fuga aceea pe câmp, luat prin surprindere de război, m-am trezit în casă la Deleş. “Doamnă Deleş, i-am spus eu, oraşul e-n flăcări, se-aud împuşcături peste tot, hai să fugim, să facem ceva!” Doamna Deleş părea însă absentă, o cuprinsese un fel de amnezie totală, stătea în mijlocul camerei cu sticla de coniac în mână şi bea din ea; mi -a întins-o şi mie, dar mie numai de băutură nu-mi ardea, îmi era groază de ce văzusem, tremuram tot, nu puteam să mă mai stăpânesc. “Mie, Mihaly, mi-a răspuns ea imperturbabilă, îmi e tot una! şi a început să se îmbrace în faţa mea, îmi întindea să-i ţin portjartierele şi ciorapii, nişte ciorapi subţiri şi fini cum nu mai văzusem până atunci; la un moment dat rămăsese goală în faţa mea, se uita în oglindă şi-şi dădea cu ruj pe buze.

Am auzit apoi la poartă două camioane, am privit pe geam şi l-am văzut pe domnul Lazăr Deleş îngrozit, mi-a făcut semn cu mâna să cobor repede scările. “Ia oamenii ăştia, mi-a zis el, şi încarcă ce poţi de la magazii în cele două camioane, vezi să iai lucrurile de valoare; acolo am urcat ce-am putut, jumătate din marfă rămăsese neclintită în rafturi. Au venit apoi peste noi domnul şi doamna Deleş, s-au urcat în cabinele celor două camioane şi au plecat. “Eu ce fac, domnule Deleş, l-am întrebat eu îngrozit că mă lăsase aici, spuneţi-mi ce să fac?” Doamna Marta cu ochii pe mine începuse să plângă, a scos mâna pe geam şi şi-a trecut-o prin părul meu. “Dragul meu, îmi şopteşte ea, tu stai aici să ai grijă de gospodărie şi de tot ce-a mai rămas în depozite, toate sunt ale tale!” “Eşti nebună, sare domnul Deleş, vreai să-l omoare, pleacă, băiete, unde vei vedea şi tu cu ochii că aici vor să se instaleze ruşii cu comandamentul!”

N-am mai stat, m-am dus repede sus şi mi-am făcut bagajul, am vrut la un moment dat să-mi încarc căruţa cu mărfuri şi să plec, poate le vindeam pe drum sau rămâneam eu cu ele; auzisem însă că furtul în timp de război se pedepseşte cu moartea şi m-am lipsit! Am încuiat cele două magazii cu gândul să revin după ce trece primejdia, am legat cheile bine la cureaua de la pantaloni, am înhămat caii domnului Deleş la căruţă şi am plecat cu lacrimile în ochi, privind pentru ultima oară raiul acela pe care-l lăsasem în urmă. Am dat bice cailor şi am luat-o pe un drum lăturalnic de ţară către Remetea, am gonit caii ca un nebun să nu mă prindă ruşii şi-am ajuns acasă pe seară cu caii în spume; era un amurg vânăt ca în apocalipsă, satul se zăpăcise, se schimbau stăpânirile sau erau pe cale de a se înfăptui acele shimbări, mulţi săteni şi români şi unguri fugiseră din calea răutăţilor prin păduri.

Lucrurile luaseră o turnură nenorocită pentru unguri, încă din marginea satului o bătrânică căreia i-am uitat numele, mi-a spus să mă întorc pentru că mă omoară românii. Eu n-am ascultat-o, doar trăisem în bună vecinătate cu ei, voiam să ajung neapărat acasă, mi-era drag nemaipomenit de cai şi de căruţă, era o avere: erau nişte cai mari şi frumoşi, roibi, pintenogi, şi o căruţă boierească ferecată în bronz, nouă-nouţă…

Acasă am găsit-o pe mama bolnavă, îmbătrânise şi aiura, spunea de pe lumea cealaltă poveşti cu sfinţi şi cu cei doi fraţi morţi, îi slăbise şi vederea şi nu mă mai cunoştea bine. Când a auzit că am sosit eu, a început să plângă. "Nuuu, nu, n-am făcut nimic, maică,!" Parcă îi era frică de ceva, avea în ea o vinovăţie ascunsă pe care, parcă, nu voia s-o dea în vileag. "Mamă, am strigat-o eu, sunt eu, fiul tău, Mihaly!" Ea a început să mă sărute şi să mă strângă în braţe ,iar eu i-am povestit că am venit acasă şi mi-a dat stăpânul căruţa cu caii. "Fugi de-aici cu aşa ceva, maicăăăă, că te omoară ăştia…" Care "ăştia", mă întrebam eu; mama nu bănuia ce se întâmplă, ea o ştia pe-a ei, "ăştia" pentru ea era stăpânirea, indiferent care-ar fi fost ea, fie unguri, fie români…

,În aceeaş seară m-am întors cu caii şi cu căruţa în pădure, auzisem că ruşii, în înaitarea lor, fac masive rechiziţii de cai şi de căruţe şi-mi părea rău să pierd mândreţea de cai şi de căruţă; le-am făcut acolo în mijlocul pădurii un adăpost din crengi de tufă şi tot acolo îmi pusesem în gând s-o aduc şi pe Agneta, să ne retragem aici din faţa războiului. Toată ziua stam cu caii şi-i păşteam prin pădure şi seara intram în sat să aflu veşti şi să mă aprovizionez cu hrană.

" Iulia Thot a înnebunit de tot, Mihaly, mă punea mama la curent cu ce se întâmpla în sat, vine seara din pădure şi zbiară prin sat ca fiarele, a găsit un măgar şi vine călare pe el şi se duce în faţa sfintei biserici şi-şi face nevoile în prag, pângărind credinţa lui Dumnezeu; nu ştiu ce-o fi mâncând femeia asta, trăieşete cu fructe de pădure şi cu ce capătă de pe la oamenii cu dare de mână… S-a dus alaltăeri pe la soru-sa şi n-a găsit-o acasă, ungurii stau mai mult fugiţi, şi i-a dărâmat soba, zicea că ei nu-i trebuie sobă că sângele ei e cald şi aşa, a pus apoi o căldare mare pe foc şi i-a adunat toate găinile de pe bătătură şi le-a fiert cu fulgi cu tot…şi când a venit soru-sa, a frânt-o în bătaie, de-atunci a început să umble despuiată, înfăşurată într-o pânză albă şi spune la toată lumea că ea este Isus Hristos.

,Într-o seară vin acasă mai devreme şi mama mă aşteaptă la poartă: "Maică, ştii ceva? De geaba ai pitit tu caii acolo că te-a pârât unu ruşilor că i-ai ascuns. Mai bine predă-te!" N-a apucat să termine mama că au şi sosit două patrule ruseşti şi mi-au pus în vedere să mă prezint la ei la comandament cu caii şi cu căruţa că, dacă nu, mă împuşcă. M-am

dus imediat cu o patrulă a lor, formată din doi ofiţeri şi i-am luat, când i-au văzut celovecii, strigau bucuroşi : “Aaaa, haraşo, haraşo!” I-am înhămat şi m-au dus la comănduirea lor care era instalată în vechea primărie, nici nu mai m-au lăsat pe mine să mân caii, au pus ei mâna pe hăţuri şi le-au dat bice. Caii, necunoscându-i, s-au opus să plece, săreau în sus cu amândouă picioarele de dinainte şi nu mai făceau un pas.

Era sâmbătă seara, tata, îngrijorat, îmi ieşise înainte şi mă aştepta cu sufletul la gură. Cei doi ofiţeri au vorbit ceva pe ruseşte, apoi mi-au făcut semn să trec eu la cârma lor. Unul din ei s-a aplecat peste carâmbul căruţei şi i-a spus lui tata că mă ia cu ei mai departe, să n-aibă nicio grijă că mă voi întoarce. şi aşa m-am trezit pe front cu trupele sovietice şi româneşti, aşa mi-a fugit gândul de la Agneta, la care voiam să merg, s-o aduc la domnul Deleş, aşa m-am despărţit de mama pe care n-aveam s-o mai văd vreodată, de tata, şi de sat şi de meleagurile mele dragi.

Ruşii au mai stat două zile în sat, timp în care s-au pregătit minuţios de înaintare. Pe noi ne-au pus sub pază severă şi ne-au ordonat să cărăm muniţie noaptea. Au lăsat două unităţi în urmă şi ei au început să sape întărituri. De acum încolo începe un joc fantastic cu moartea. ,În fond mi-am zis: dacă am pierdut-o pe Agneta, viaţa pentru mine nu mai are niciun sens şi m-am aruncat ca nebunul în faţa gloanţelor, doar voi curma mai repede această viaţă care-mi fusese potrivnică. Destinul însă n-a vrut să se întâmple aşa, a dorit să trăiesc în continuare şi să mă chinui.

Unitatea rusească a plecat din sat într-o dimineaţă de mult pe o năpraznică ceaţă cu un convoi întreg de căruţe, era toamnă de-abinelea, miriştiile rămăseseră negre în urma noastră, porumbul dăduse şi el în galben, undeva pe lângă noi se-auzeau învolburate apele Mureşului, şoşotul valurilor mă ţinea într-o amorţeală dulce. ,În urma lor, nemţii minaseră terenul, echipe germane şi hortiste lucrau de zor la plantarea minelor, se săpau observatoare şi convoaie de maşini urcau şi coborau şoseaua ca nişte şerpi uriaşi, le vedeam de departe cum îşi plimbau farurile ca licuricii pe câmpia pustie.

Cu mine ruşii mai luaseră încă doi unguri din sat, toţi trei eram cu căruţele în şir, pe unul din ei, bătrân, îl cunoşteam mai de mult, de pe timpul când noi, copiii, mergeam pe luncă cu caii la păscut şi el venea la noi şi ne spunea braşoave; era un fel de văcar al satului, acum ajunsese sărman, n-avea nici copii, trăia singur cu baba lui, mai mult din mila satului. Mult timp m-am întrebat de ce l-au luat ruşii tocmai pe el până când într-o zi am aflat că el cunoştea bine Pusta ungară şi-l luaseră un fel de călăuză pe lângă un pluton de cercetare.

“ Greu, Pişto, îmi zicea el, greu la vârsta mea să mă mai trambalez cu mârţoagele mele prin toată Ungaria…”

Zorii dimineţii căzuseră peste noi ca un incendiu, ceţa dispăruse odată cu întunericul, undeva, departe, se-auzeau cocoşii cântând şi câinii lătrând; eram atenţi şi la glasul piţigăiat al ruşilor din care nu înţelegeam mare lucru, rupeam câteva cuvinte şi începusem să mă obişnuiesc cu gândul că odată şi odată voi termina şi această aventură. Vedeam şi eu că ei erau sătui de război, umblau alandala după palincă şi femei şi-l înjurau mereu pe Hitler: bifoimachi, nemeţchi! bifoimachi Hitler!

Primul contact cu focul a fost simplu, pe la ora zece am oprit şirul de căruţe la marginea unui lan de porumb să ne mai odihnim; coborâsem din căruţe şi stăteam pe malul şanţului în aşteptarea comenzii de plecare, unii intraseră în porumb să-şi facă necesităţile şi veneau pe rând cu ştuleţi de porumb şi-i băgau în gura gloabelor sleite de foame şi de drum.

şi dintrodată, aşa din senin, văzduhul a început să fiarbă, mai întâi câteva puşti mitraliere, apoi catuşele ruseşti care secerau totul în faţa lor, măturau lanuri întregi de porumb. Proiectilele brăzdau bolta şi loveau cu nesaţ coloana germană, se-aprindeau uriaşe flăcări, ardeau maşini, cisterne cu benzină aruncau în sus jeturi de foc, se-aprindeau satele, niciodată în viaţa mea nu mai văzusem un război, am rămas uimit ce proporţii poate să ia o luptă; caii noştri au luat-o razna pe câmp, eu am fugit după ei, unii din ei fuseserp loviţi şi se zbăteau în hamuri stropşind totul cu sânge. Lupta a durat cam o oră, timp destul să văd un infern dantesc. ,În şanţ, lângă mine doi soldaţi ruşi, unul tăiat în bucăţi şi altul cu faţa mutilată, rămăseseră ca nişte stârvuri stropşite cu sânge.

Trebuie să fug din acest infern cât mai repede, mi-am zis, le-am împărtăşit şi celor doi consăteni gândurile, dar Vida Baci, căci aşa-l chema pe bătrân, m-a sfătuit să stau la locul meu, să ascult ordinele că ruşii nu ştiu multe şi ne împuşcă dacă simt ceva. Nu ştiu de ce oamenii când îmbătrânesc capătă o obsesie a morţii, o frică permanentă de moarte, aşa cum făcea acum Vida Baci care mi-a zis: “Eu nu fac aşa ceva, măi Pişto, mai am câţiva ani de trăit şi ţin la ei!” “Vida Baci, îi spun eu, murim şi singuri dacă mai vine un măcel ca ăsta!”

După această primă înfruntare cu moartea a urmat o acalmie, s-a început iară organizarea, ruşii au instalat pe malul stâng al Mureşului un post de observare cu un pluton care l-a cooptat şi pe Vida Baci, ca un bun cunoscător al locurilor, care i-a dus prin locuri dosnice, ştiute numai de el. Plutonul a fost dus de mine cu căruţa, era un drum plin de hârtoape şi în acelaşi timp foarte periculos pentru că îl aveau nemţii sub observare şi puteam din clipă în clipă să fim măturaţi de pe faţa pământului. Vida Baci bolborosea rugăciuni şi-şi făcea mereu semnul crucii, ruşii stăteau tăcuţi pe carâmbul căruţei cu puştile mitraliere gata de tragere şi ne ţineau şi pe noi sub observare.

Soarele se ridicase sus, începuse căldura, tăcerea ne omora, spaima de moarte se înfipsese în inimile noastre ca o hidră cu mii de gheare şi nu după mult timp ne-a luat în primire o ploaie de gloanţe, noi am sărit din căruţă şi ne-am aruncat în pământul jilav, am tras căruţa într-un lan de porumb şi am mascat-o cu frunze de stejar, iar cailor le-am dat drumul să pască prin nişte stufăriş , fiind morţi de foame; ploaia de gloanţe s-a oprit, ruşii au plecat târâş spre observator chiorându-se prin nişte binocluri, unul din eu a scos un aparat de transmisie şi a început să vorbească repede cu superiorii lui.

Aşa ne-a prins noaptea, sleiţi de puteri şi nemâncaţi; eu cu Vida Baci ne-am retras spre căruţă şi ne-am trântit să ne odihnim, cu o sentinelă lângă noi, formată din doi soldaţi, bătrânul s-a perpelit toată noaptea şi mă striga mereu :" Măi, Mihaly, murim, mă!" "şi ce dacă!"- îi răspundeam eu. "Păi tu crezi că moartea e aşa o jucărie?" "E mai ceva ca o jucărie! Eu vreau să mor şi nu ştiu cum să fac!" "Tu glumeşti?" "Nu glumesc deloc!" şi târziu de tot am aţipit cu ochii pe cer numărând stelele, trebuie să fi dormit bine din moment ce am visat un vis foarte frumos. Era război, ca şi acum, eu stăteam tot la armeanul Lazăr Deleş, odată, într-o zi oarecare mă pomenesc cu doamna Deleş la mine la magazii :" Mihaly, mă strigă ea, te aşteaptă la poartă o fată frumoasă!" "E Agneta!"- zic eu şi fug repede s-o întâlnesc, dar acolo , în loc de Agneta, m-a întâmpinat un rus cu mitraliera întinsă spre mine. Doamna Deleş mă strigă: "Mihaly, întoarce-te înapoi că Agneta a luat-o la fugă spre luncă!". Auzind-o aşa, am luat-o şi eu după Agneta. Rusul a început să tragă cu mitraliera în mine, trăgea şi gloanţele ricoşeau şi nu-mi făceau nimic. ,În vale am găsit-o pe Agneta făcându-şi baie, era despuiată şi se spăla pe cap, lua apă cu pumnul şi şi-o punea peste părul despletit. Era tot vară, frunzele copacilor foşneau, adiate de un vânticel cald, iarbă mare, pufoasă, plină de maci roşii sălbatici şi de crăiţe şi de ochiul-boului, mirosea a parfum adus de vânt şi-a porumb şi dovleac copt…Eu m-am aşezat pe iarbă, mi-am lepădat un flanel şi l-am aşternut să vină şi Agneta. Doamneee şi frumoasă mai era când venea spre mine, ca o naiadă cu corpul ei sălbatic, se despletise şi fuiorul părului îi atârna lung până la mijloc, avea ochii umezi şi speriaţi, scăpase parcă de la moarte, dintr-o imaginară încăierare şi se agăţase de mine, ca o ultimă scăpare. Eu am luat-o de mână şi am fugit cu ea în pădure, acolo l-am întâlnit pe Vida Baci, era pădurar, avea o barbă albă şi era foarte bătrân, slăbise şi-şi legase cornul de vânătoare la brâul roşu. "Ce e cu voi pe-aici?"- ne-a întrebat el. Eu i-am răspuns că fugim de război, Agneta se ruşinase de goliciunea ei şi pusese capul în jos în spatele meu. "Nu mai e nimeni în sat!- a zis el- e totul distrus, haideţi la coliba mea în pădure!" După ce-am ajuns ne-a spus: "Staţi aici şi iubiţi-vă în linişte, războiul

aici nu va veni niciodată!" şi ne-am băgat în nişte fân cosit proaspăt care mirosea a luncă. "Aveţi grijă, mai copletă el , că pe aici mai vine şi Iulia Thot!" După ce a plecat pădurarul, Agneta mi-a luat mâna şi m-a rugat: "Ia pune mâna ,Mihaly, pe pântecele meu să vezi cum mişcă!" "Da, da, e băiatul nostru!", îi repetam eu şi-o mângâiam, până când a venit o fiinţă necunoscută, părea să fie Iulia Thot, şi ne-a rugat să nu ne împreunăm aici căci în acest loc a fost omorât legionarul, adică unchi-to Bucsi, şi a fost aruncat în mocirlă ca pe un stârv, hrănindu-se păsările cerului din el trei zile. Apoi se făcea că acea casă este lăcaşul pe care ni-l promisese doamna Marta Deleş, ne instalasem în el şi trăiam fericiţi. Curgeau frunzele de tei peste părul despletit al Agnetei şi luna se legăna romantic pe oglinda de un luciu opal al apei şi noi, singuri, ne iubeam şi ne desmierdam…

10

Ziua divorţului veni foarte repede, o aşteptam şi n-o aşteptam cu atâta nerăbdare. Voiam într-un fel să intru şi eu în rândul oamenilor, adică să termin cu Iulia, fosta mea nevastă, şi să-mi încep o altă viaţă cu Marika. ,În dimineaţa aceea Pişto m-a supărat grozav, am tras de el să se scoale să mergem mai repede la tribunal dar în zadar; n-apucam să fac doi paşi până în bucătărie că o auzeam pe Iulişka strigându-mă iar: "Tati, Pişto iar s-a culcat!" ,Îl ridicam în fund, îi puneam hainele în braţe să se îmbrace şi când reveneam, iar îl găseam trântit într-o parte cu ochii cârpiţi de somn. I-am lipit două palme să-l trezesc şi, în loc să se îmbrace, l-a apucat un plâns cu sughiţuri. "N-am să mai vorbesc cu tine, mă ameninţa el printre lacrimi, de ce m-ai bătut, tu ziceai că nu mă baţi niciodată, am să cer să rămân la mama!" "Poţi să rămâi unde vreai tu, îi răspund eu, dar acum , când trebuie să fim la tribunal la ora fixată, îmi faci fel de fel de fiţe!" "Ce treabă am eu cu tribunalul vostru!- îngâna el vorbele, ştergându-şi năsucul cu mâneca pijamalei şi frecându-se la ochi, am să le spun acolo că eşti rău!" "Poţi să le spui ce vreai şi poţi să rămâi unde vreai, dar să vedem cine-ţi va mai face zmeul şi cine o să ţi-l mai urce în slava cerului!"

A tăcut şi a început să se îmbrace…

Când am păşit pe uşa tribunalului, nu ştiu de ce, parcă m-a apucat un tremurat; intrasem într-o stare nenorocită inexplicabilă, vecină cu absurdul. Tribunalul este o instituţie care nu mai ţine seama de legile sufleteşti, el are legile lui aspre cu decrete şi cu articole scrise pe alte criterii. Era o pauză între procese, toată lumea sta ţeapănă şi mirată,

printre ei şi mulţi gură-cască, avizi de subiecte senzaţionale; se judecase un proces de crimă şi lumea rămăsese năucă, văzuse un criminal în carne şi oase, îşi omorâse soţia într-o noapte, o violase aşa moartă şi apoi îi tăsese unghiile de la mâini cu cleştele, îi tăiase limba , după care ieşise în curte urlând ca un câine turbat la lună: "Săriţi, lumeeee, că mi-am omorât nevasta!" "Cine-a omorât-o, cutare?"- îl întrebase un vecin. "Cum cine, eu!"-îi răspunsese el foarte senin. "Ai, mă, nu fi prost şi nu mai glumi cu mine!"-îi răspunsese vecinul, nevenindu-i să creadă. "Să fie-al dracu care te minte! Ia lumânările astea şi aprinde-le tu că eu plec la miliţie să mă predau!"

,Îl pedepsiseră cu pedeapsa capitală, venise un băiat al lui din armată, unicul dealtfel, şi făcuse recurs şi-i dăduseră două zeci de ani de închisoare . Omul ajunsese într-o stare jalnică şi se luase la ceartă cu fiul său acolo la tribunal că trebuia să nu intervină, să-l fi lăsat cu acea pedeapsă cu moartea că el şi aşa n-avea de ce mai trăi pe pământ. "Kiraly Mihaly!"- auzii o voce piţigăiată de femeie, probabil grefiera. "Prezent!" -strig eu, trăgându-mi copiii de mâini, aproape de masa judecătorilor. Când îmi ridic capul îl văd pe Spânache lângă mine, aşezat pe un scaun, avea o figură răvăşită, arăta parcă a jigodie tăvălită prin ţărână.

Se dă lângă mine şi-mi şopteşte: "Am avut o noapte grea, domnule Mihaly! Am gura amară şi plină de venin…" După ce pronunţă *venin*, scuipă o flegmă în batistă urmărind cu privirile pe partenera lui de proces, avocata Pomană. "Credeam că nu vine fufa-asta, adăugă el, ascuţindu-şi privirile şi încrucişindu-le cu ale unei fetiţe care stătea lângă nevastă-mea, auzisem că e chemată la Bucureşti la Tribunalul suprem cu un recurs extraordinar. Lângă acea fetiţă nevastă-mea stătea retrasă, aşteptându-şi parcă rândul la fotograf. Era îmbrăcată cu o rochie cumpărată de mine tocmai de pe la Suceava, i-o adusesem cadou de două zeci decembrie, ziua ei de naştere, făcusem de aşa natură ca în ziua aceea să fiu acasă, am ajuns cu maşina pe la orele treisprezece şi am găsit-o cu copiii la masă. Când m-a văzut cu rochia, s-a sculat de pe scaun, mi-a sărit de gât şi m-a sărutat. "Eşti o bomboană, Mihaly, ai început să fii şi tandru!" Auzi, domnule, ştia şi ea ce e aia tandreţe!

Realitatea era că în acea rochie îi stătea foarte bine, mătasea uşoară, colorată viu cu un câmp de albăstrele, îi subţia corpul, făcând-o mult mai tânără şi mai frumoasă. ,Îmi veni în minte acel gând idiot care mă mai vizitase de câteva ori ca să mă împac cu ea, să şterg totul cu burtele şi s-o iau de la cap, să uit totul şi să plec într-un alt oraş cu ea unde nu ne mai cunoaşte nimeni şi unde nu ne mai arată nimeni cu degetul.

“Tovarăşe, Kiraly Mihaly, îţi menţii acţiunea de divorţ?”- căzu acelaşi glas subţire care cu câteva clipe înainte mă strigase să vadă dacă m-am prezentat. “Da!”- am răspuns eu categoric, după câteva clipe de ezitare în care în sufletul meu se declanşă parcă un uragan, un fel de ciclon devastator, care-mi răscoli toate amintirile, oprit brusc de acest “da” căzut ca o sentinţă de undeva din străfundurile conştiinţei mele. “Atunci veniţi şi semnaţi!” şi m-am dus într-o tăcere solemnă, mi se părea că toată acea lume îngrozită de acel criminal acum se uită la mine cu aceeaşi ură cu care privea pe acel inculpat în acea crimă.

,Între timp s-a format şi completul de judecată; judecător era aceeaşi femeie care mă condamnase atunci, aducându-mi acea învinuire absurdă că l-aş fi aruncat pe fereastră pe iubitul neveste-mi. Părea chiar să mă cunoască, mă privi de câteva ori în ochi aşa cum faci cu o veche cunoştinţă să te convingi că este ea şi nu o altă persoană care-i seamănă, apoi îşi vârî nasul într-un teanc de hârtii pe care eu le bănuii că fac parte din dosarul meu. ,Îmbrăcată în acea ţinută sobră, părea o femeie îmbătrânită deşi nu depăşise trei zeci şi cinci de ani. “Cum dracului, domnule, avuserăm noi noroc tot de femeia asta?”- se întreba Spânache şi în acelaşi timp mă întreba şi pe mine, nu putea să fie un bărbat, ăştia sunt mai înţelegători…Parcă eşti născut în zodia nenorocului, zău-aşa!”

“Tovarăşul Kiraly Mihaly, se sculă ea solemnă de pe scaun, cheamă în judecată pe numita Iulia Kirali pe motiv de abandon de familie şi de legături extraconjugale cu numitul Ilieş Bella şi cere divorţul şi partajul… Reclamantul prezintă ca probe declaraţia numitei Marta Terente, vecină de apartament, şi declaraţiile lui, autentificate de miliţie şi de notariat…” ,În sală se făcuse o tăcere de mormânt, dacă ar fi fost acolo un orb, ar fi avut impresia că a ajuns într-o sală pustie. “Are cuvântul apărarea!”- mai continuă aceeaşi judecătoriţă, dând impresia de acestă dată, după mimica feţei, că este, dacă nu de partea mea, cel puţin neutră. “Da, se sculă acea fată de lângă nevastă-mea căreia, dacă nu o cunoşteai, nu-i dădeai nici douăzeci de ani, d-apoi s-o mai numeşti şi avocată, şi cu ochii către mine zise pe un glas subţire: deocamdată îi pun reclamantului două întrebări, şi desenă cu mâna prin aer un arc de cerc, ridicând două degete în sus în semn că două întrebări sunt o nimica toată, una, să ne spună tovarăşul cât timp a trăit zi de zi împreună cu numita Iulia Kiraly în timpul cât au fost căsătoriţi? şi a doua, dacă reclamantul, atunci când s-a căsătorit cu ea a fost animat de sentimentul curat al dragostei sau s-au căsătorit doar ca să intre în rândul lumii? După o scurtă pauză în care înghiţi două guri de aer, accentuă: doresc răspunsul pe loc!” “Au fost perioade când am stat şi câte şase luni împreună şi apoi de la serviciul meu veneam aproape săptămânal acasă!”- am răspuns eu scurt şi la obiect. De altfel avocatul Spânache mă pusese în gardă de

mult cu aceste întrebări, focul de apărare îl pregătise el, eu trebuia doar să răspund concis la întrebări. “Al doilea răspuns: e normal că am fost animat de sentimentul curat al dragostei, cum îl numiţi dumneavoastră, atunci când m-am căsătorit…Cum altfel făceam cei doi copii?”

“Onorată instanţă!- continuă avocata Pomană- aş începe apărarea numitei Iulia Kiraly printr-un citat din Victor Hugo: omul are nevoie de dragoste…viaţa fără duioşie şi fără iubire nu e decât un mecanism uscat, scârţâitor şi sfâşietor… şi mai ales femeia are nevoie de dragoste, aş adăuga eu, această fiinţă căreia natura i-a creat un plus de sensibilitate… Am stat zile întregi cu această femeie de vorbă, îi cunosc viaţa ei pe dinafară, nu are o biografie complicată, e chiar lineară, dar experienţa ei de viaţă de până acum mi-a arătat că toate acţiunile de care a fost învinuită au o explicaţie în fondul ei afectiv de care soţul ei n-a vrut să ţină seama. O fi iubit-o, nu ştiu eu, dar nu i-a dovedit-o niciodată! Numai banii pe care-i aducea acasă nu erau suficienţi, trebuia să mai vină şi cu acea căldură sufletească de care are nevoie un cămin. A luat-o la braţ vreodată, a plimbat-o pe marele bulevard, a dus-o la dans, la film, la teatru, la operă? Am aici o serie întreagă de documente de la intreprinderea la care lucrează, pe unele din ele le-am pus la dispoziţia judecătoriei, pe altele le pot pune acum. Tovarăşul Kiraly Mihaly, în această perioadă nu-şi mai făcea serviciul conştiincios, se apucase de băutură, venea acasă târziu şi adeseori îşi bătea soţia; am două certificate medicale eliberate de Policlinica judeţeană care atestă că în două rânduri numita Iulia Kiraly a avut urme de vătămare corporală, lăsate brutal de mâinile acestui om. Desigur că nu mai poate fi vorba de o împăcare, ar fi imposibil ca aceşti oameni să-şi mai revină din rătăcirile lor. Eu propun însă, având în vedere circumstanţele atenuante ale petentei ca să-i fie încredinţaţi amândoi copiii şi locuinţa spre folosinţă. ,În cazul în care tovarăşa Iulia Kiraly nu le va asigura copiilor o educaţie corespunzătoare şi o bună creştere, propun tribunalului să împuternicească comisia de tutelă să hotărască soarta copiilor!”

Până la un puct îmi plăcu peroraţia avocatei Pomană, avea în vorbire ceva agresiv, răscolitor, contrastând cu faţa ei de copil, liniştită şi dulce; nu mi-am închipuit niciodată că o fată tânără cum e ea, ieşită proaspăt de pe băncile facultăţii, poate să aducă argumente de peste tot, din literatură, din medicină, din etică, din activitatea zilnică, pentru a susţine actul acela nesăbuit al Iuliei… Propunerea precum copiii şi casa să rămână la ea m-a scandalizat enorm; a şters de pe faţa Iuliei tot noroiul, toată mocirla şi le-a aruncat pe faţa mea. Spânache a observat acest lucru şi la terminarea ultimelor ei vorbe el izbucni, nestăpânit cu o vervă demenţială:

“Da, onorată instanţă, avocata Pomană amestecă literatura cu viaţa, vine cu citate din Victor Hugo, care a trăit cu un secol în urmă, să justifice imoralitatea unei femei. Mai trebuia s-o urce pe soclu ca pe Emma Bovari şi atunci, cu acest argument, numita Iulia Kiraly este achitată, absolvită de vină, o vină pe care o incriminează şi un orb. Avocata Pomană a uitat că noi astăzi trăim în socialism şi cuvintele lui Victor Hugo nu prea se mai potrivesc calapodului nostru, numita Iulia Kiraly a uitat că a semnat un act de căsătorie care o obliga să-i fie numitului Kiraly Mihaly o soţie cinstită şi devotată şi să se dedice creşterii şi educării celor doi copii. Să mă scuzaţi, dacă vă întreb, tovarăşa Pomană, dumneavoastră de ce nu v-aţi căsătorit până acum?” “,Întrebarea de faţă, interveni judecătoreasa , nu face obiectul procesului nostru şi se respinge!” “ştiu că nu e obligată să răspundă, dar i-am pus această întrebare fiindcă are legătură cu acest caz. Tovarăşa Pomană a iubit un bărbat care a părăsit-o pentru o altă femeie şi din informaţiile mele a ţinut foarte mult la el. Acum de faţă se judecă acelaşi caz, dar ceva mai grav, pentru că sunt doi copii la mijloc. Iulia Thot, căci aşa ochema înainte de căsătorie, nu mai merită să poarte numele acestui bărbat, ea şi-a părăsit soţul şi copiii şi a vrut să se căsătorească cu individul Ileş Bella, care după accident l-a părăsit, nemaifiind în toate facultăţile fizice şi morale. Se întorsese către sală şi perora ca un conferenţiar în faţa unei săli pline, care vrea să-şi onoreze publicul cu gesturile lui de bunăvoinţă şi de respect. Am aici,şi bătu cu palma peste nişte hârtii, o declaraţie a unei prietene, nu interesează numele, căreia i s-a plâns că dacă nu se întâmpla acel accident stupid, îl lua pe concubin de soţ şi atunci era fericită. O întreb eu, de ce nu-l mai ia acum, ar face un act de omenie şi de mare dragoste. Dar acum, aşa sluţit, cum arată, nu-l mai iubeşte! şi vă întreb, oameni buni,şi onorată instanţă, a fost un act cugetat din partea ei? Cât despre acele referinţe de la serviciu, numai noi ştim cum le-a obţinul tovarăşa Pomană, prin ce împrejurări şi cu ce relaţii…”

Tăcu deodată, brusc, ca şi cum începuse şi se întoarse spre mine, mă privi atent în faţă, mă cercetă, apoi iar începu, mai exploziv, mai violent: “Uitaţi-vă la acest om care are pe faţă toată durerea din lume că i s-a destrămat căminul şi că doi copii au rămas pe drumuri şi fără mamă! Spuneţi-mi ce trebuia să facă el ca să stea în prejma soţiei şi s-o mângâie, şi s-o ducă la film şi la teatru, aşa cum vrea tovarăşa Pomană? Trebuia să se lase de serviciu şi să moară toţi de foame! Ce-ar însemna dacă toate soţiile marinarilor care lipsesc câte şase luni de-acasă ar face la fel? Acest argument nu e unul serios şi, să mă ierte colega mea, aici o privi nostalgic, o măsură de sus până jos, dacă-i spun că mai are multe de învăţat în ale avocaturii!”

Urmară apoi câteva întrebări puse copiilor: “Kiraly Iulişka, tu cu cine ai vrea să rămâi?” Fetiţa, încurcată, mă privi întâi pe mine, apoi discret o măsură şi pe maică-sa şi răspunse cu un glas stins: “Cu amândoi!” “şi dacă va fi cazul să se despartă părinţii tăi, tu pe cine preferi?”- urmă judecătoriţa. Fetiţa se lipi de mine şi tăcu, nu dădu niciun răspuns, la fel făcu şi Pişto şi completul de judecată, lăsând totul baltă, se retrase pentru deliberări.

Avocatul Spânache scoase repede o ţigară, o aprinse cu o dexteritate de prestidigitator, trase câteva fumuri adânc în piept şi plecă încovoiat, scuturându-şi reverul hainei şi ieşind pe uşa din spate. “Aici se petrece ceva absurd…”- fuseseră ultimele lui cuvinte, adresate aiurea, fără ţintă, mai mult un dialog surd cu el însuşi, cu celălalt Spânache care nu mai credea în reuşita acestui proces. Eu am ieşit după el dezamăgit, fără nicio speranţă.

Pe coridor lumea se înmulţise, probabil că începeau alte procese; era o atmosferă apăsătoare, oamenii supăraţi tăceau, părea să nu-i mai intereseze istoria mea cu Iulia, câteva femei mai la o parte plângeau şi-şi povesteau una alteia, printre lacrimi, motivele prezenţei lor la tribunal. “De-acum mi-e indiferent !”- mi-am zis, îl dau dracului şi pe Spânache, nu mă mai interesează nici cum se termină procesul, nici cui îi rămân copiii şi apartamentul, doresc să fiu liber, să ies din această atmosferă apăsătoare, dezolantă, s-o iau pe Marika şi să plec cu ea aiurea, într-un alt oraş, să-mi încep o altă viaţă aşa cum mi-o doresc eu.

Hotărârea judecătorească fu cea aşteptată: divorţul se terminase, Iulia îşi luase numele ei de fată, ambii copii îi rămăseseră ei pentru educare şi îngrijire (de, mama!) şi din cele trei camere ale apartamentului mie îmi revenea una. Spânache turbase, îi venea să urle: “Domnule, atâta nedreptate n-am mai văzut! Trebuie să declarăm recurs!” “Nu mai declarăm niciun recurs!- i-am răspuns eu- vreai să-mi mai mărească pensia alimentară? Nu vezi că ăştia ţin cu ea?”

Am ieşit afară şi am privit strada de acolo de sus de pe scările tribunalului, mi se părea pentru prima dată în viaţa mea că sunt liber să mă pierd prin această mulţime anonimă. ,Îmi stăruia în minte doar scena despărţirii de copii, a plecat întâi Pişto, apoi Iulişka, trăgându-mă de mână după ea. “Adio, Iulişca, îmi venea să-i spun, eu şi cu voi de azi încolo vom fi nişte străini, nu mă vei mai ajuta la bucătărie, fata mea cea vrenicuţă, şi nu mă vei mai întreba cum a fost acolo pe front, tăticul tău de azi încolo îţi va fi un străin…” Dar tot eu mă consolam, câţi părinţi nu se despart de copiii lor! Nu sunt eu nici primul ,nici ultimul…Viaţa trebuie să meargă înainte!…

11

Din acel vis m-a trezit o bubuitură puternică, un fel de trăznet infernal care a zguduit pământul ca pe o jucărie. ,Îmi rămăsese în gând acel şarpe care înota prin balta de sânge şi nu ştiam ce se întâmplă şi unde mă aflu. Sărise cumva în aer acel fantastic castel dăruit de Marta Deleş? Nu! După dezmeticirea mea mi-am dat seama că sunt pe front sub un tir aspru de artilerie; românii şi ruşii începuseră forţarea Mureşului. Dealurile roase din faţa mea începuseră să se năruie, zăream prin focul aruncătoarelor îngrămădiri de oameni fugind ca bezmeticii, cătuşele sovietice cu gurile lor numeroase de foc vărsau flăcări pe ţevi. Nemţii intraseră în panică şi se petrecuse o învălmăşală de nedescris. Am sărit în căruţă şi am vrut să fug, caii , speriaţi, au luat-o razna de-a latul Mureşului, căruţa s-a scufundat, văd numai capetele cailor cum înoată prin valuri, zgomotul e infernal, caii fac efortul groaznice, trag, se zbat, ruşii cu românii, în urale se năpustesc peste pâlcurile de nemţi în toiul tragerilor de artilerie, aruncătoarele înghit flăcări, cad grenadele din toate părţile, peste tot urlă moartea, focurile de armă şi de mitralieră cresc în intensitate, nu mai ştii din ce parte să te fereşti… ,În sfârşit, iată-mă pe mal, eu cu Vida Baci şi cu încă doiruşi; caii se speriaseră şi fugeau aiurea. Unul din cei doi ruşi la spatele nostru cu arma întinsă striga ca un nebun să mânăm mai repede. ,În urma noastră pe apele Mureşului, capetele de oameni deasupra cărora se ridicau armele erau parcă nişte delfini care înaintau cu o vitalitate nemaivăzută spre celălalt mal.

Aici a fost al doilea botez al focului şi aici mi-am văzut vinovăţia mea; nu trebuia să mă las atras în această aventură, aveam destule posibilităţi să fug.

Rătăciţi cum eram de unitatea nemţească, am tras într-un sat românesc ceva mai departe de Mureş, am coborât, ne-am uscat, ne-am spălat şi gazda, o mătuşică bună, ne-a pus ceva pe masă şi am mâncat, căci eram sleiţi de foame. Mătuşica avea o fetişcană, să fi avut vârsta Agnetei, o crescuse de mică în lipsa părinţilor care se înecaseră în Mureş. Ruşii au pus ochii pe ea şi au suit-o în căruţă mai mult cu forţa pe motiv că ştie bine locurile şi trebuie să le arate calea cea mai scurtă. Ne-au oprit cu căruţa la marginea satului, ei au coborât fata din căruţă şi au tras-o în porumburi. “Acum e momentul să fugim, Vida Baci, dăm bice cailor şi gata!”- i-am şoptit eu consăteanului meu. Vida Baci a strâns hăţurile tare. “Eşti nebun, zice, vreai să ne împuşte ruşii?” ,În porumb am auzit glasul fetei stins şi trupul ei fraget zbătându-se, striga mereu, nu, nu, nu, până când s-a aşternut tăcerea şi a început vântul să mişte

lanurile cu porumb, foşnetul foilor de porumb acoperiseră acel zbucium al fetei care se auzea din ce în ce mai încet.

După o perioadă de timp, a ieşit unul din celoveci făcut leoarcă de sudoare, bolborosindu-şi nemulţumirea. Fata în urma lui avea bluza zdrenţuită şi fusta făcută fâşii-fâşii, faţa-i era plină de pământ, blestema şi plângea, nu înţelegeam clar ce spune căci ruşii ne-au poruncit să plecăm repede.

Seara am poposit între două dealuri, pe un câmp pustiu şi gândindu-mă la fata aceasta mi-a venit în minte Agneta şi apoi visul din noaptea trecută; de-abia acum aveam timp mai mult să mă gândesc la el şi la tulburătorul lui înţeles: o vedeam pe Agneta, o simţeam chiar lângă mine, apoi îmi apărea în faţă doamna Deleş, cu acea pălărie pe cap, îmbrăcată în doliu, vedeam şi coliba aceea şi hârdăul, apoi castelul de cristal cu pereţii plini de oglinzi de opal şi şarpele înotând prin acea baltă de sânge… Ce sens puteam să dau eu acestui vis? I l-am povestit şi lui Vida Baci dar el era preocupat de moartea lui…"Mie de-aici mi se trage!- repeta el. N-avea timp să-mi descifreze mie nălucirile mele. "Eu tot fug, Vida Baci, te rog să nu mă spui că mă caută şi mă împuşcă!" El a rămas cu ochii holbaţi la mine. "Dacă fugi tu, mă împuşcă pe mine, Mihaly, fii răbdător că are el grijă Dumnezeu de noi. Dacă e vorba să mă las doar în grija lui Dumnezeu sunt sigur c-o să-mi găsesc în curând moartea, mă gândeam eu, fără să i-o spun şi consăteanului.

Şi totuşi, din toată povestea asta cu Agneta eu n-am priceput un lucru: de la cine a aflat ea că pe mine m-au luat ruşii cu căruţa pe front şi că a auzit întâmplător în Cluj pe peron că " *băiatul ăla marili al lui Cichi din Remetea a murit".*

Zice că atunci când a auzit numele localităţii a apucat-o un tremur, ea ştia că Cichi este tatăl meu, dar "băiatul ăla marilii" a fost frati-mio, nu eu, ce-a făcut-o pe ea să creadă că am fost eu? Dacă Agneta nu auzea întâmplător aceste vorbe poate că mă mai căuta, poate că mă mai aştepta; pentru ea, eu de atunci eram mort, am pierit din visurile ei de viitor şi, ca dovadă că m-a iubit, a rămas credincioasă sfintei Mânăstiri.

Acum, când m-am întâlnit cu ea, n-am întrebat nimic nici despre copil şi nici despre situaţia ei de după război, ce-au păţit ei acolo la Dej în iureşul acelor năvalnice răsturnări şi multe altele au rămas neclarificate…

După câte îmi amintesc nu putea fi vorba despre moartea mea, pe zece sau unspre zece septembrie ruşii ne-au făcut un inventar amănunţit unde fusesem cuprins şi eu. Probabil fuga mea de la Debreţin, dezertarea mea, să fi însemnat pentru ai mei că am dispărut sau am decedat. Ruşii trimiteau familiilor înştiinţări despre soarta noastră în astfel de situaţii.

La Cluj se afişeau astfel de liste, să se fi interesat Agneta de soarta mea acolo? Eu am întârziat foarte mult prin pădurile din împrejurimile Debreţinului, cam o lună şi ceva, apoi am trecut în ţară în urma trupelor ruseşti şi româneşti pe căi dosnice, nevăzut de nimeni….

şI acum să reiau firul povestirii de unde l-am lăsat. După ce-am coborât dealurile Carpaţilor Apuseni, am dat de un câmp neted ca-n palmă, porumburi nesfârşite, aproape uscate, galbene, se întindeau peste tot câmpul. Aici ruşii ne-au pus serios la muncă şi pe noi şi pe localnici: săpam zi şi noapte întărituri, la Berten era fixată prima fâşie de apărare a nemţilor pentru oraşul Debreţin, a doua fâşie era stabilită pe aliniamentul Hoszupaly- Hajdubagos-Sarand, un vast câmp brăzdat de mari canale pentru irigaţii pe faimoasele ferme *tania*. Timpul se schimbase brusc, se lăsase o ceaţă deasă, începuse să burniţeze, jos se făcuse o mâzgă cleioasă care se lipia de roţi şi se agăţa de picioare. Nemţii îşi aruncaseră în joc ultimele resurse, instalaseră puncte de observare peste tot: în copaci, în case răzleţe, în turnurile şi clopotniţele bisericilor, în poduri şi în căpiţele de fân. Botezul focului l-am primit în satul Pusta Told unde s-a încins o luptă violentă. Ruşii au pătruns ca din senin în sat şi, cu toate punctele de observare ale nemţilor, i-au luat prin surprindere, ca din oală. Pe noi ne-au pus să cărăm muniţii pe linia întâi. Călcam peste morţi şi peste răniţi cu lăzile de muniţii în braţe; lupta devenise aprigă şi scurtă, moartea ne pândea din toate părţile…

Mai păstrez din acele timpuri un carnet pe care-mi făceam însemnări în scurtele mele răgazuri. Mă gândeam că dacă voi muri, se va găsi cineva să-mi ia acest carnet şi să-l trimită celor dragi, chiar voiam să ajungă în mâinile Agnetei să vadă şi ea prin ce iad am trecut. ,În carnet mai aveam şi trei fotografii, una în care eram eu cu Agneta, în civil, fotografiaţi la Dej în scurta noastră fericire, în a doua era Agneta, călugăriţă, şi în ultima tot ea, se fotografiase special pentru mine, era îmbrăcată într-o bluză albă, cu faţa plină de lumină, zâmbind aşa cum numai ea ştia să zâmbească, lăsând uşoare umbre pe obrajii ei în dreptul gropiţelor; prin păr parcă i se jucase un vânticel şi i-l răscolise. Aceasta îmi era fotografia cea mai dragă pentru că era cea mai apropiată de firea ei, în cea în care era călugăriţă părea îmbătrânită, probabil din cauza hainelor negre. ,În fotografia în care era cu mine stătea prea ţeapănă, sub emoţia gestului de-a sta lângă mine.

Cât priveşte carnetul e foarte greu să mai descifrez tot ce-am scris în el, caut zadarnic să-mi mai reamintesc anumite scene din el şi e imposibil să mi le mai reamintesc; sunt însemnări seci care nu-mi mai spun nimic. ,În aceste însemnări sentimentele mele faţă de Agneta mi le ascundeam, în afară celor câtorva scrisori, n-am lăsat nimic scris care să-mi trădeze zbuciumul meu pentru ea…,Încerc să reiau firul povestirii

mele cu însemnări din carnet, peste multe trec, fiind neimportante, pe cele mai multe le trăiesc şi astăzi şi le aştern pe hârtie neschimbate pentru autenticitatea lor: “18 octombrie…lupte grele… Vida Baci doarme, de fapt se odihneşte, lupte grele, deci, în direcţia Kaptalan-Komoros, unul din caii mei a murit…Eram la marginea satului învăluiţi în pânza densă a unei ceţi ce se lăsase peste tot pământul, într-o dimineaţă, pitisem caii şi căruţa într-un lan de porumb, eram foarte obosiţi, peste zi muncisem de ne spetisem cărând la muniţii. Acum ne odihneam, eu dormeam pe câteva braţuri de coceni lângă botul cailor, focul se liniştise şi, când totul părea că s-a sfârşit, mă trezeşte un răpăit scurt de mitralieră, venit foarte de aproape, urmat de un rânchezat de cal…Imaginea lui o am permanent în minte, nu numai oamenii, dar şi animalele au un gest suprem în faţa morţii: se ridicase în două picioare, retezat peste gât şi zbira ca nebun cu sângele târâş, ţâşnindu-i din vinele gâtului. Eu am sărit şi i-am îmbrăţişeat botul cald, prăvălindu-mă peste el; rămăsese cu ochii mari , calzi şi umezi spre mine, cerându-mi parcă ajutor…”

“…pătruns în Debreţin prin gara principală, imagine fantastică a oraşului: clădiri mistuite de flăcări, oamenii treziţi în toiul nopţii fugeau bezmetici, foc de arme, morţi, răniţi, tunuri antitanc şi aruncătoare uşoare trăgeau aiurea, grenade, explozii seci de proiectile de artilerie care cad cu nasul pe caldarâm, lăsând în urmă uriaşe gropi…aici a fost o “noapte a sfântului Bartolomeu”

“…19 octombrie, tancurile sovietice şi vânătorii de munte pătrund în oraş…”

Eu rămăsesem cu un singur cal pe care mi-l luase comandantul şi umbla călare pe el, mi-l aducea numai seara ca să-l hrănesc. Stăteam mai mult degeaba pe lângă comandament, mă cam luaseră la ochi că aş vrea să fug, probabil că le spusese vreo şopârlă de intenţia mea. Cineva dintre ai noştri îi trădase totuşi pentru că au fost luaţi prin spate şi mulţi au fost făcuţi prizonieri de nemţi, fără să poată trage un foc de armă.

“…mâine în zori vom fi executaţi, viţa mea până aici a fost, viaţă nenorocită de copil sărman; de ce trebuie să ne mai naştem dacă trebuie să murim? De ce trebuie să mai iubim dacă iubirile se destramă? De ce trebuie să mai cunoaştem fericirea dacă pleacă repede din viaţa noastră? De ce ai mai răsărit tu, Agneto, în faţa mea, cine mi te-a adus şi cine mi te-a luat? Mâine, deci, în zori vom fi executaţi şi eu nu ştiu de ce, când aveam eu timp să mă duc la inamic şi să-i furnizez date secrete?...Poate că trebuia s-o fac, atunci aveam pentru ce muri! Adio, mama mea, adio tatăl meu, adio frăţiorii mei şi surioarele mele, adio Agneta mea, adio lumină!”

Aici a fost întradevăr un hotar între viaţă şi moarte. “Hei, tu, a strigat un ofiţer rus la mine, unde-ai fost după masă?” “Să culeg stuleţi de porumb pentru cal, domnule ofiţer!” “Tu trădător, tu vândut inamicului, hoţule, tu împuşcat!” Nu ştiu ce-a mai strigat la mine că mă pierdusem şi nu mai auzeam nimic. Cu mine ruşii mai bănuiseră doi localnici unguri, doi cumnaţi cu gospodăriile vecine, şi pe o femeie, o ţigancă unguroaică, cred, găsită beată la poalele pădurii. Nu ne-au mai întrebat nimic, ne-au încuiat într-o magazie şi ne-au pus sub pază severă. Dimineaţa ne-au scos pe un platou în spatele unei mori în ruină, parcă văd şi astăzi zidul acela înalt, murdar; îmi ridicam privirile şi vedeam cordeaua albastră a cerului în zorii zilei, stăteam toţi patru înşiraţi în rând la distanţi de câţiva metri unul de altul, ne puseseră cu faţa la zid şi cu mâinile în sus. Un rus, căruia îi auzeam doar vocea, striga tare: “Cel care ne-a trădat să spună, scăpaţi de moarte!” Nimeni însă n-a suflat o vorbă, probabil că şi ceilalţi erau nevinovaţi şi nu aveau ce spune. Au adus apoi o grupă de soldaţi, cam şapte-opt, după zgomotul paşilor, am auzit comanda *foc*, apoi am zărit ca prin ceaţă pe cei doi ţărani prăvălindu-se, după care femeia a început să zbiere şi să blesteme…,În aceeaşi clipă execuţia aceea a fost întreruptă de o detunătură puternică, ceva infernal, care mi-a luat piuitul. M-am prăvălit la pământ, aşteptând să mor, dar nu simţeam nici o rană, corpul îmi era intact, rămăsesem doar cu acea piuitură care mi se prelungea în creieri ca un lung fluier de locomotivă. Când am deschis ochii, în spatele meu se deschidea o groapă, un fel de hău, şi un pustiu peste care zăceau bucăţi de carne de om: mâini, picioare, trunchiuri, capete, toate împroşcate cu sânge; căzuse probabil un obuz sau o bombă, altfel nu-mi pot explica ce se întâmplase… şi, ironie a sorţii, peste cadavrele celor executaţi, zăceau şi cei ce ordonaseră acestă crimă!

,În viaţă norocul vine într-o clipă, aşa venise şi la mine; am sărutat pământul, m-am sculat şi am fugit ca un nebun la marginea oraşului…Undeva la liziera unei mici pădurice l-am întâlnit şi pe Vida Baci, se da de ceasul morţii că a pierdut legătura cu comandamentul sovietic…”Acum e momentul să fugim, Vida Baci!” “Eu nu fug, uiţi că în satele noastre s-a instalat stăpânire românească şi ăia împreună cu ruşii ne împuşcă dacă aud că am părăsit posturile!” M-am despărţit de el şi am hotărât să fug…

12

Păşind jos de pe scările tribunalului pe caldarâmul străzii spălate proaspăt, am avut o senzaţie ciudată ca în copilărie când păşeam primăvara prima dată desculţ prin iarba verde; mi-a venit s-o iau ca mânjii la fugă pe marele bulevard şi să strig în gura mare că în sfârşit, *sunt liber*, o libertate pe care n-o mai simţisem demult.

Soarele se ridicase sus şi se lăsase căldura, o căldură înăbuşitoare, amestecată cu o toropeală grea, ameţitoare, sufocantă. Am căutat să beau un suc rece, dar n-am găsit; m-am abătut prin parc crezând că foşnetul copacilor îmi face bine, am ocupat un loc pe o bancă cam singuratică pe care mai stăteau doi tineri îndrăgostiţi, dar m-am sculat şi am plecat dându-mi seama că le tulbur frumoasele lor clipe de dragoste, îi sânjeneam din povestea lor. M-am întins pur şi simplu undeva pe iarbă cu faţa în sus, gândindu-mă de-acum la viitorul meu. Mi-am amintit întâi de Marika, va fi ea pentrtu mine o soţie ideală? Voi mai rămâne la acelaşi servici să-mi omor zilele cu Polizarie sau Belizarie ăla pe macara? Mai este cazul să mai rămân eu în acest oraş în care petrecusem atâtea necazuri? Deşi îl construisem aproape din temelii, acum manifesta faţă de mine o indiferenţă şi o respingere care mă dureau. Din acest oraş dispăruse cel mai bun prieten al meu, inginerul Ionescu, n-aveam cui să mă mai destăinui, n-aveam de la cine mai auzi o vorbă bună. Acum, dacă mai exista el, îl invitam la Trocadero şi-i ceream sfatul, oricum în asemenea momente aş fi ţinut seama de sfatul lui.

Un lucru este cert, sunt liber, ca o pasăre care poate să-şi ia zborul în orice clipă spre alte ţinuturi. Voi lua masa la Marika să mă bucur împreună cu ea de această libertate. M-am sculat şi am plecat spre casa ei, am dat pe la cofetărie şi am luat un Cheri Brandi şi o ciocolată, am mai întârziat un pic pe la un chioşc de ziare, apoi am mai căscat gura pe la nişte vitrine şi în jurul orei treisprezece am fost la poartă la ea. Am găsit storurile ferestrelor trase. “E la ţară, mi-am zis, de unde să ştie ea că vin eu astăzi? Sau poate că este prin oraş…?”

Am strigat totuşi să văd ce-mi spune gazda, dar nu mi-a răspuns nimeni, probabil că şi gazda era plecată undeva.

“Pe cine căutaţi, nene?”- mă întâmpină vocea caldă a unei fetiţe care iese din curtea vecină. “Pe Marika o caut!”- îi răspund eu, jenat de faptul că trebuie să dau socoteală acestui copil de prezenţa mea aici. “Păi, cum, nu ştiţi?”- mă întrebă fata mirată. “Ce să ştiu?” “Nu ştiţi că pe tanti Marika a luat-o cu salvarea la spital?” Asta chiar e culmea! “De unde să ştiu eu acest lucru?” “Da, repetă fata, au luat-o acum vreo trei-patru zile în stare gravă, nici nu mai vorbea tanti Marika!” “şi ce avea?” -încerc eu să aflu cauza bolii. “De unde să ştiu eu, nene?”- rămâne fetiţa

mirată cu un gest care mie mi-a plăcut extraordinar, o mimică a fetiţei pe care citeai că şi ea era îngrijorată şi îndurerată de acest fapt. “,Îţi fac cadou ţie această ciocolată şi-ţi mulţumesc frumos că mi-ai spus!” “şi eu vă mulţumesc frumos, nene, pentru ciocolată!”

M-am urcat în maşina patruzecişidoi şi-am plecat spre spital. La ora aceea maşina era aproape goală, şoferul plictisit îşi vedea de traseu şi eu mi-am perforat tichetul şi m-am aşezat pe o bancă. Ce se întâmplase cu Marika, nu mai fusesem de vreo săptămână pe la ea, îmi tot spunea că este bolnavă de singurătate, încolo n-avea nici o boală fizică, chiar m-am mirat câtă sănătate poate să fie în această femeie dacă ea se încumetase să meargă cu mine acolo la munte, ce-o apucase oare acum?

Drumul până la spital era lung şi obositor, trebuia să traversez oraşul în partea nordică, îmi defilau prin faţă noile cartiere, magazinele, poşta, casa albă, teatrul, apoi fabricile oraşului întinse pe zeci de hectare la marginea de nord; după aceste fabrici urma spitalul, o clădire impunătoare, aşezată undeva pe platoul unei coaste între brazi, la poalele unei păduri. Clădirea fusese dată decurând în funcţiune şi era o mândrie a oraşului şi a noastră, a constructorilor. Acum la această oră, clădirea era tăcută, câţiva bolnavi, în pijamale, priveau de pe ferestre forfota oraşului care în orele de vârf lua proporţiile unei metropole.

Am coborât în staţia de autobuz şi am urcat pe jos aleea care ducea la uşa spitalului cu ochii pe geam s-o zăresc pe Marika, să-i fac semn să coboare să stau de vorbă cu ea. La poartă nu era nimeni, portarul primea poşta dintr-o Dacie, vizavi, număra nişte bani, bolborosind ceva în legătură cu ei. “Ce doreşti, dumneata, mă întâmpină el rece, ordonându-şi plicurile în nişte cutiuţe, probabil pe secţii. “Doresc să vorbesc cu Marika Partenie, tovarăşe portar!” “Bine, domnule, dar astăzi nu e zi de vizite!”- mă repezi el. “ştiu, reluai eu dialogul, dar tocmai astăzi am aflat, e ceva urgent, vă rog s-o căutaţi!”- îl rugai eu, strecurându-i o bancnotă de zece lei în buzunarul halatului. Amabilitatea lui crescu dintrodată, lăsă totul baltă şi plecă în clădirea principală s-o caute. ,Întârziera lui începu să mă îngrijoreze, dacă Marika era grav bolnavă şi nu putea să vină? Dacă ea este probabil la alt spital sau a fost externată şi a plecat acolo în satul ei într-un concediu medical?

“Mi-e imposibil s-o găsesc, domnule, am răscolit toate saloanele, nu există nici o bolnavă la urgenţe cu acest nume! A fost una Marika ce a decedat alaltăeri, dar nu poate fi vorba despre persoana pe care o căutaţi!” “Daţi-mi mie voie acolo în secţie!”- insistai eu cu inima îndoită, aş vrea să vorbesc eu cu surorile, poate aflu totuşi ceva. “Poftiţi, dar îmbrăcaţi halatul ăsta să nu vă prindă doctorul de gardă că mă dă afară!”

Acolo la urgenţe am găsit o soră care croşeta la lasetă. “Da, vă rog, mă întâmpină ea indiferentă văzând că bag capul pe fereastră, ce doreşti dumneata?” “Aş vrea cu Marika Partenie, a fost adusă aici la urgenţe cu câteva zile în urmă!” “O fi fost, zise ea cam sastisită, dar, de aici, merg la celelalte secţii, de unde să ştiu eu cu ce diagnostic a plecat ca s-o pot căuta la ce secţie a fost repartizată! Nu ştiţi cu ce diagnostic a venit?.” “Nu ştiu, doamnă, de unde să ştiu eu?” “Să mă duc să întreb pe celelalte femei din salon, poate ştiu ele ceva!” “Vă rog!”- insistai eu, atent la discuţiile lor prin deschizătura uşii. “A fost, a fost- se-auzea o voce de femeie, a fost cu mine la reanimare, Doamneeee, ce s-a mai zbătut!” “şi?”- am intrat eu împins parcă de o stranie presimţire. “Au ridicat-o alaltăeri părinţii!” “S-a zbătut până şi-a dat sufletul!”- a zis o altă femeie de lângă ea. “Cum, le întreb eu, a murit Marika?” “Din păcate, da, domnule!”- zice aceeaşi femeie. “Doamnă, reiau eu discuţia pe alt ton, poate n-a fost ea, era o femeie înaltă, robustă, plină de sănătate!” “Se poate, domnule, dar a făcut septicemie, sau cam aşa ceva…” Am tăcut, n-am mai putut să mai zic nimic, ce era să mai comentez; am închis uşor uşa şi am luat-o încet spre ieşire. Totul se învârtea cu mine, parcă-mi luase Dumnezeu minţile şi nu mai ştiam ce fac. “,Îmi pare rău, zice sora, să vă dau nişte extraveral, ceva?” “Nu, nu-mi mai trebuie nimic!”- am mai avut eu puterea să mai zic şi simt deodată, de la acea înălţime cum întreg oraşul o ia razna cu mine, se învârtea ca o ilustrată pusă la roata norocului, cu o viteză ameţitoare, blocurile se amestecau cu străzile şi cu maşinile şi cu pietonii şi se transormau într-o roată ameţitoare, informă. “Halatul, domnule!”- strigă portarul după mine. ,Îi dau halatul fără să pot scoate o vorbă şi o iau uşor la vale pe aleea cu platani. Nu ştiu de ce aveam senzaţia că mă aflu într-o junglă, oamenii treceau pe lângă mine ca nişte umbre preistorice, le vedeam decât forma de bipede, mi se părea că au în mâini pari cu care aşteaptă să mă lovească, să mă scuipe şi să urle după mine. La întretăierea cu bulevardul m-am rezemat de un gard, nu mai aveam direcţie şi-am vrut să mai stau un pic să-mi revin. ,Îmi desfac haina şi mi-o agăţ în vârful unei uluci, mă aplec sub robinetul unei pompe de apă să mă răcoresc; apa îmi făcu bine, parcă m-a trezit dintr-un vis la realitate…

Două cucoane trec pe lângă mine şi exclamă, sarcastic: “Ai dracului de beţivi nenorociţi, nu pot să mai rabde nici ziua!” Vasăzică aşa arătam eu, ca un beţiv nenorocit! Mi-a venit să le scuip, m-am abţinut însă, poate că aşa arătam eu în clipa aceea. Lumea poate să mai fie şi murdară şi abjectă, vorba cântecului: “*Cât este lumea de lume/ Este plină de minune!”* M-am îmbrăcat cu haina, de fapt mi-am pus-o pe umeri şi-am luat-o uşor pe trotuar spre marginea oraşului; în calea mea

am găsit o ţigancă cu garoafe, cu un braţ de garoafe roşii şi albe, i-am întins două sute de lei pe ele şi i le-am luat pe toate, printre ele mi-au apărut umezi, ochii aceia mari şi albaştri cu adâncurile lor nebănuite, ai Marikăi, şi peste obrajii mei s-au rostogolit primele lacrimi…

Îmi venea să-mi blestem soarta, soarta acesta pe care oricât ai căuta s-o preîntâmpini, rămâne tot soartă, hazard. Pentru început mi-a venit ideea să mă duc la înmormântarea ei. Sincer să fiu nu ştiam bine nici din ce localitate este şi la ce bun să mai merg eu acolo să se mai uite lumea la mine ,să mă mai compătimească. Când am luat aceste garoafe, aceasta mi-a fost intenţia: să merg acolo în satul ei, să intru în casă şi să-i aştern pe lângă ea pe pat, garoafe albe şi roşii, s-o sărut, aşa moartă cum este şi-apoi să plec unde-oi vedea cu ochii… Dar nu mai are nici un rost…

Îmi adusei aminte că în aceeaşi situaţie fusese câdva, nu demult, şi Silvia, soţia domnului inginer Ionescu, şi deodată hotărâi să mă abat spre cimitir, voi presăra aceste garoafe pe mormântul uitat al domnului inginer, plătindu-mă astfel de datoria Silviei. Pe drum mă întâmpinară câteva femei îndoliate, veneau spre ieşire în linişte, triste, abătute. O fetişcană mă întrebă dacă nu cumva ştiu unde este mormântul profesorului Curticărescu; nu ştiu, i-am răspuns eu, şi chiar nu ştiam, intram pentru a doua oară în acest cimitir.

Mă aşezai pe o bancă lângă mormântul domnului inginer şi-mi veni aşa deodată să-i zic: domnu inginer, una mică! Hai că chiar mi-au scăpat scripeţii minţii, gândii eu, vorbind de unul singur, şi cum mă frecam cu acele garoafe în braţe, dădui în buzunarul hainei de sticla cu Chery Brandy pe care o luasem de la cofetărie pentru mine şi pentru Marika. Aranjai florile frumos pe mormântul domnului inginer, o garoafă roşie, poate cea mai frumoasă o aruncai în vânt pentru Marika, mă întorsei apoi la sticla pe care-o lăsasem pe bancă, o desfăcui, turnai câteva picături pe mormântul reavăn şi apoi începui să beau, licoarea vişinie, dulce şi rece îmi făcu bine, mă binedispuse, rămăsei într-o stare de imponderabilitate sufletească cu toată fiinţa mea răvăşită…

13

Drumul de la Debreţin până acasă l-am parcurs mai mult noaptea prin pusta ungară şi pe drumuri dosnice, de aici înainte carnetul meu de însemnări are filele albe; doream să ajung cât mai repede acasă, s-o întâlnesc pe Agneta. Bănuiam că ea trebuia să fie

undeva să mă aştepte. ,Îmi socoteam zilele, săptămânile, lunile de când mă despărţisem de ea şi mi se păreau o veşnicie.

Undeva, într-o gară am găsit un tren plin cu răniţi români care mergeau acasă, în patrie, şi m-am agăţat şi eu de el; m-am urcat sus pe vagoane şi priveam de acolo cum, în urma războiului, viaţa se refăcea încet, ţăranii îşi culegeau bruma de porumburi care mai rămăseseră, prin sate şi prin oraşe se reparau clădirile, şoselele, străzile, liniile ferate. La Cluj am coborât din tren şi n-am mai avut răbdare, am luat-o pe jos spre casă.

Am ajuns acasă bolnav într-o seară, spre asfinţit, m-a întâmpinat tata plângând şi eu mi-am dat seama că în familia noastră s-a întâmplat iar ceva grav, căci tata nu plângea din orice fleac. “Mama?”- îl întreb eu. Tata nu mi-a răspuns nimic, a dat din cap că da, ea s-a prăpădit, apoi m-a luat şi m-a sărutat ca niciodată în viaţa lui. Ce tristă şi ce pustie era curtea fără mama! O aşteptam parcă să-mi aşeze masa şi nu se arăta, îmi venea s-o strig, s-o caut prin grădină sau prin casă, acolo unde se ducea ea la treburile ei, dar îmi dădeam seama c-o caut sau o strig degeaba… Mama mea, bătrânica aceea dulce care mă întâmpina de fiecare dată cu căldura ei sufletească, nu mai era, se dusese pentru totdeauna pentru mine. “O să vină, maică, odată timpul ca eu să nu mai fiu, îmi spusese ea cândva, să ai grijă de sufletul tău, să te păzească Dumnezeu de rele căci relele te îmbătrânesc şi te câinesc!” Venise, mamă, şi această vreme, venise prea repede, de-acum chiar că nu mai sunt copil, mi-au dat şi tuleele şi-am trecut şi printr-un război.

Seara, fără să-i spun lui tata, am plecat la Dej; îl minţisem pe tata că trebuie să ne prezentăm la Cluj pentru a ne înregistra că am venit din misiunile noastre. Gândul meu era cum să fac să ajung la Agneta mai repede. ,În drum spre Gheorghieni am urcat dealul pe la cimitir şi i-am sărutat mamei mele mormântul, ţărâna aceea proaspătă care-o acoperise; era o zi mohorâtă cu ceaţă, burniţa, era cred început de decembrie fără zăpadă, un câmp negru plin de ciori, singur pe potecuţa pe care altădată plecasem cu unchiul Bucsi; am început să plâng ca un copil, plângeam şi-i sărutam chipul Agnetei pe care-l păstram într-o fotografie.

Până la Dej am făcut două zile şi o noapte, spre seară intram în gară cu emoţia revederii; am tăiat câmpul spre mânăstire dar, spre surprinderea mea, mânăstirea nu mai era, în faţa mea apăruseră nişte ziduri ruinate afumate…M-am apropiat de un copil care-şi păzea nişte capre prin bălării şi l-am întrebat: “Măi, băieţel,eşti bun să-mi spui şi mie ce s-a întâmplat aici?” “Ruşii, nene, zice el cu o voce rece, subţire, piţigăiată, care-mi bate şi astăzi în urechi, au venit ruşii şi -au instalat în clopotniţa aia o mitralieră şi dincoace de ziduri şi-au pus tunurile şi uite, vezi, matale, pomul acela din faţa noastră, pe-acolo au apărut ruşii şi-au

început să se bată cu nemţii…Noi am fugit în pădure, auzeam de-acolo cum trăgeau cu tunurile…”

,Între timp de el se apropie o femeie tinerică: “Hai, măi, acasă, i se adresă ea, ce naiba, că te-apucă noaptea cu ele pe-aici, când le mai mulg eu?” Avea în cap o basma neagră, pe spinare un cojocel de miel bălan şi în picioare nişte sandale crăpate. O privii de sus până jos, făcu şi ea la fel cu mine şi, până la urmă” văzându-mă străin, intră-n vorbă cu mine: “Pi şine cătaţi domniavoastră?” “Aveam aici la mânăstire o fată pe care-o iubeam, pe nume Agneta, venisem pe la ea să văd ce mai face!” “Cum arăta surioara?” “Era cea mai tânără fată din mânăstire, era frumoasă, bălană, cu gropiţe-n obraz.” “Gropiţeeee…”- se gândi femeia câteva clipe. “Da, şi de statură potrivită!” “Bine, dar mânăstirea o fost evacuată, au mai rămăseseră câteva măicuţe şi vreo doi călugări bătrâni…Dar o venit blestemul ăsta pe capul lor, pe călugări i-or dezbrăcat ruşii şi i-or trimis pe la casele lor, iar pe cele călugăriţe le-au dus în pădure şi ş-au bătut joc de ele, după care a plecat fiecare încotro vor fi văzut şi ele cu ochii.” “ştiţi cumva numele celor care au rămas aici?” “De unde să-l ştiu, că noi stăm tocmai în partea ceea…” şi arătă cu degetul un sătuc de peste deal.

Priveam acele ziduri şi căutam să desluşesc chipul Agnetei printre ele, unde să se fi dus, încotro să fi luat-o, ce să se fi întâmplat cu ea? “A fost greu, toca mereu acea femeie, văzându-mă pierdut, două zile s-au bătut aici, pe una din călugăriţe au găsit-o nişte oameni spânzurată în pădure…Dar nu e cea pe care-o căutaţi dumneavoastră că era mai bătrână…”

Clopotniţa era retezată în două, clopotul rămăsese spânzurat într-o parte şi acoperişul zburase pe un zid lateral, curtea mânăstirii era plină de gropi care acum se umpluseră cu apă, zidurile căzuseră, bucăţi întregi săriseră departe pe o porumbişte ca în urma unui mare cutremur.

M-am aşezat jos pe o ridicătură de pământ şi am privit orizontul în spre apus, soarele se lăsase jos de tot, palid, neputincios, razele lui roşietice de-abia reuşeau să străpungă norii fumurii dinspre pădure.

Femeia aceea îi da înainte cu ceea ce ştia ea, povestea totul rece şi sec, parcă n-ar fi durut-o nimic; amesteca lucruri adevărate cu poveşti care circulaseră şi pe vremea când stătusem eu aici; se făcuseră pe seama mânăstirii legende pe care oamenii le credeau adevărate.

“Bine, bine, o descoseam eu, dar nu ţii minte nici un nume, cel puţin un nume din toate poveştile astea?” “Bine, zicea ea, dar tălică nu ştii că bieţii călugări şi călugăriţe au numele lor de călugărie?” Cu această vorbă am rămas eu: “Călugării au numele lor de călugărie…” ştiam aşa ceva, dar voiam să aud din gura ei cel puţin un nume de care să-mi leg amintirile mele. Dacă aş fi Dumnezeu să tronez undeva

deasupra muritorilor, să văd totate ce se întâmplă pe pământ, poate că aş vedea-o şi pe Agneta pe undeva, dar eu sunt un biet muritor şi pe deasupra fără experienţa vieţii…

Am simţit atunci în acea seară, după ce băieţelul acela şi cu femeia au plecat cu caprele lor spre sat că ceva s-a rupt în mine, era ultimul fir, ultima speranţă care mă mai ţinea legat de Agneta; acea ruptură din mine însemna de fapt despărţirea de Agneta pentru toată viaţa şi poate şi de adolescenţă, de tragica şi zbuciumata mea adolescenţă.

A coborât apoi noaptea peste acele ruine peste care împărăţeau păsările de noapte ale cerului,m-am tras şi eu într-o chilie pe nişte paie, într-un colţ şi am încercat să mă odihnesc, n-am dormit, însă toată noaptea, am plâns întruna până dimineaţa parcă aş fi înmormântat-o pe Agneta aici; plângeam amarnic ca un copil, blestemând clipa când mă născusem… Chipul Agnetei se amesteca cu chipul mamei şi pierderea lor, al fiinţelor celor mai dragi de pe lumea asta, mi-au dat certitudinea că de acum voi rămâne singur în lume ca o frunză bătută de vânturile toamnei….

14

Din cimitirul unde îl îngropasem pe domnul inginer Ionescu m-am trezit seara, capul îmi atârna greu după ce golisem acea sticlă, mă sculasem dintr-o grea beţie şi căutam să-mi revin să mă întreb ce e cu mine; încercam să fac ordine în evenimentele acelei zile, să mi le aşez în cap şi în inimă, în raţiune adică şi sufleteşte. Iulia se dusese pentru mine pentru toată viaţa, trecuse prin viaţa mea ca o pasageră parşivă şi acum rămăsese singură în acerst oraş, pentru mine ea nu mai era decât mama copiilor mei. Iulişka şi Pişto erau prea mici ca să înţeleagă anumite lucruri. Marika, cu Marika s-a întâmplat ceva extraordinar, ea era pentru mine speranţa, era viitorul, era fericirea şi s-a dus şi Marika. Este exact cum ar fi căzut o bombă peste mine şi m-ar fi descompus pur şi simplu, trebuie să fac un efort sisific, să-mi adun maţele de pe jos ca eroul din poveste, să le scutur de noroi, să-mi adun inima prăfuită şi ciuruită de schije, mâinile, picioarele, să recapăt iară suflu, puterea aceea magică de care are nevoie orice fiinţă ca să se menţină pe pământ.

Este uimitor câtă vitalitate trebuie să aibă omul în el ca să poată supravieţui, să lupte cu el şi cu ceilalţi, cu lozincile despre viaţă, cu minciuna, cu hoţia şi cu toate relele de pe pământ…

Mă întreb dacă, după toate prin cele câte am trecut, n-ar trebui să devin un blazat, să mă declar un învins al vieţii şi să trăiesc ca un vierme, rămânând cu ochii pe cer, cerând milă şi îndurare de acolo de unde de fapt n-o să vină niciodată. Nu ştiu dacă se va întâmpla acest lucru, sunt prea aproape de toate evenimentele; probabil că după ce va trece un timp şi mă voi detaşa de aceste tragice evenimente, în inima mea va răsări iară o rază de speranţă…

Acum mă aplecai şi luai de pe mormântul domnului inginer Ionescu o garoafă albă, curată, un alb extraordinar de culoarea zăpezilor pure, îmi luai haina de agăţătoare pe umăr şi plecai către autostradă; reflexele serii băteau în oglinda asfaltului ca nişte licurici pe luciul unei ape, se jucau parcă, apărând şi dispărând în adâncuri. Luminile oraşului se aprinseseră şi ele părând de la această distanţă nişte mărgele strălucitoare înşirate pe o enormă aţă, din când în când farurile maşinilor apăreau şi dispăreau în noapte ca nişte imense farfurii zburătoare care se joacă pe bolta albastră a cerului.

Trebuie, mi-am zis, să plec din mijlocul acestor amintiri care mă torturează şi mă vor tortura mult timp dacă voi mai rămâne aici. Ridicai mâna în faţa a două faruri, dar maşina trecu nepăsătoare pe lângă mine, aruncând în urmă gazele de eşapament şi împroşcându-mă cu acel fum înecăcios de benzină nearsă. Trecură şi a doua maşină, şi a treia şi a patra tot nepăsătoare, lăsându-mă în urmă ca un semn de întrebare. Nu stăteam pe loc, îmi pusesem în gând să merg şi eu pe jos până voi găsi un milostiv să mă scoată din acest infern să mă ia, să mă ducă dracului în paradis; aerul serii îmi făcea bine, mă răcorea şi-mi ozona coşul pieptului care se îmbâcsise de-atâta fum de ţigară.

‚În sfârşit alte faruri îmi apărură şi eu ridicai insistent mâna să oprească. Era o maşină mare, probabil o Tatră sau un Buceag, scârţâiră frânele brusc şi pe geam scoase capul un ţânc. Prin acel semiîntuneric îi zării faţa pistruiată şi părul în dezordine pe frunte. “Ce doriţi?”- mă întrebă el, preocupat de urletul motorului care torcea. “Să merg şi eu cu dumneavoastră!- îi răspunsei eu, evitând numele oraşului în care trebuia să sosesc pentru faptul că nu-l ştiam. Aştept de o jumătate de oră şi ăştia cu maşinile mici nici nu se uită la mine, s-au boierit!” “He-he-he, behăi el, s-au ajuns, sau dracu să-i ia, poate le e frică de hoţi, hai, urcaţi-vă, să-mi spuneţi unde să opresc că eu sunt în tranzit!” “ ‚Înainte!”-îi răspunsei eu tot în zeflemea. “Tot înainte!- repetă el deviza pionierului pe care o ştia probabil din copilărie, hai, Mariţo, se adresă el apoi maşinii,*tu eşti rablă, eu cioban şi nu facem nici un ban!*”, apoi apăsă pe acceleraţie şi maşina plecă ca un bolid pe autostradă.

La început nu-mi plăcu pentru că era distrat, doream să mă lase în pace să-mi ling rănile, să zac preocupat de gândurile mele, căldura din

cabină mă moleşise şi mă trăgea la somn. Din când în când priveam prin oglinda retrovizoare cum se depărta acel oraş de mine pe măsură ce urcam dealurile, luminile deveneau nişte steluţe şi blocurile îngrămădiri informe de cuburi…

Când voi mai veni pe-aici?- mă întrebam eu cu gândul la Iulişka şi la Pişto şi tot eu îmi răspundeam în gând: niciodată!. Copiii se vor mări, îşi vor da seama şi vor veni la mine, eu în acest oraş nu voi mai călca în viaţa mea! Probabil că la acestă oră mă caută directorul să-mi facă dreptate sau ăia la care-am fost eu în audienţe să-mi ceară date concrete: cum a fost, cum s-a întâmplat, chestii de-astea care nu mă mai interesează. "Toarce, nu alta, nene, mă! Să moară Veta, ia ascultaţi-o şi dumneavoastră, m-a costat o mie jumate şi-o damigeană cu vin toată afacerea, până nu dai, nu iai! Cu ailaltă muream de foame, stăteam cu ea mai mult pe la garaj, nea Mărin ăsta e şef de garaj, oameni suntem, că plecase unu de la Autobază, îl băgaseră la zdup pentru furt şi-i rămăsese Mariţa văduvă: nea Mărine, îi zic eu, mişc şi eu din urechi , ca omu, o sută, două, ce sută, bă, zice, o mie nu zici tu, şi jumătate,bine, nea Mărine, facem afacerea, mă duc şi mă împrumut şi viu cu damigeana şi cu mia jumate la garaj şi gata, pui mâna pe Mariţa! Să moară Veta dacă nu e aşa!" "Maşină bună, i-o laud eu, are motor nou!" "Aş, îmi răspunde el, acu toarce, acu face fasoane! Ca femeia văduvă, până-i afli toate melicurile!"

,Îar tăcurăm, urcam nişte serpentine abrupte şi şoferul era atent la volanul lui. Se zăreau pe fereastră stânci prăpăstioase, hăuri adânci şi coame de dealuri potolite cu câte-o stână spânzurată în vârful lor în care ardea o vatră de foc. Pe parbriz, jos la bord, şoferul îşi lipise o colecţie de ilustrate japoneze cu fete care-ţi fac cu ochiul pe care eu le vedeam în farurile maşinilor care ne depăşeau. ,Îmi pusesem în gând ca de fiecare dată când trece câte-o maşină să privesc o ilustrată. ,În mijloc nebunul pusese *Cina cea de taină*, sfinţii ăia care se ospătau la masă stăteau lângă nişte fete goale în diferite poziţii obscene, aşezate de o parte şi de alta; unele îţi făceau cu ochiul, altele, privite din alt unghi, îşi schimbau poziţia, pline de lascivitate. "Unde vă uitaţi, mă întrebă el, la expoziţia mea? Să moară Veta, am amestecat sacrul cu profanul, pui tu sfinţii la masă cu gagicilii- astea, ai că eşti nebun, bă Mireo, mi-a zis o fufă de la Platforma chimică care face naveta în oraş şi o mai iau şi eu din când în când la cabină. Fă, i-am zis, le vezi tu pe-astea? N-aş da nici una pe tine, astea femei, nu tu!"

Pe cer undeva deasupra noastră o stea făcu un arc de cerc, stingându-se-n neant. "Domnule, mi se adresă Mirea-ăsta trecând de la un subiect la altul, ce părere aveţi de farfuriile zburătoare?" "Ce părere să am, nici o părere, problema rămâne în discuţie…" "Păi, bine, măi,

nene, să moară Veta, mata ai auzit de lespedea de pe mormântul lui Pascal? Ce dracu, domnule, să moară Veta, e posibil ca acum nu ştiu câte mii de ani să fi fost cosmonauţi şi ăştia din ziua de astăzi de-abia se screm s-ajungă pe lună?" "Sunt lucruri pe care nu le pătrundem cu mintea noastră, pământul ca şi cosmosul ca de altfel şi viaţa noastră mai au multe enigme de dezlegat, îmi dădui eu cu părerea, sunteţi însurat?", îl întrebai eu mai mult în glumă. "Eu?- se strâmbă el la mine, crezi c-am băut gaz, nene, să moară Veta dac-oi face prostia asta vreodată, nuuu, nene, nu! Am fost şi eu două zile cu una de la Alimentara şi ce crezi că-mi făcea, domnule? Să moară Veta dacă nu-ţi spun drept, se-apucase de furat cu şefu, azi ceva, mâine, ceva, până m-antrenează şi pe mine; mă, zice, vino cu maşina la depozit că-mi dă şefu nişte făină şi zahăr…şi ce crezi, domnule, să moară Veta dacă nu-ţi spun drept, mă duc mai înainte cu o oră, atunci scăpasem şi eu din tură, şi o găsesc pe tipă cu şefu călare pe saci, să moară Veta dacă nu e aşa! N-am mai stat la discuţii, am lăsat-o şi-am plecat dracului acasă…şi ce credeţi, domnule, că s-a întâmplat, le-a făcut inventarul şi i-a băgat la zdup! Ei, ce zici, dumneata, dacă intram şi eu în cârd cu ei , nu eram şi eu acu la mititica? Dumnezeu, pupa-l-aş!" "şi v-aţi despărţit?" "I-am tras vreo două-trei labe peste bucile popoului şi-am trimis-o acasă la mă-sa! şi vine mă-sa la mine c-o falcă-n cer şi cu una în pământ, scălămbăindu-se la mine: ce-ai , mă, cu ea? şi eu ştii ce i-am răspuns? I-aţi curva acasă, cocoană, şi nu-ţi mai zgâi fasolele la mine că vă fac garaj pe-amândouă! şi s-au dus dracului…Peste câteva zile a băgat-o statul la zdup şi pe ea şi pe şefu! Asta a fost însurătoarea mea! Dar ce văd eu în mână la dumneavoastră? O garoafă! O duceţi soţiei?""Da, îl mint eu şi în acelaşi timp mă amăgesc şi pe mine, mâine e ziua ei şi trebuie să fiu acasă!" "Sunteţi plecat de mult?" "De foarte mult…Pe soţia mea o cheamă Marika, mi-e aşa de dor de ea de când n-am mai văzut-o, mâine o să tragem un chef, mamă, mamă!" "Ai nu mă-nnebuniţi că trag şi eu pe dreapta şi vă treziţi cu mine-n casă!" "Mi-ar face plăcere!" "Copii aveţi?- continua el şirul întrebărilor, învârtind roata volanului şi alternând faza mare cu faza mică, acolo unde sunt copii e şi fericire!" "Da, am şi copii!" "Conform decretului?"- se strâmbă el la mine. "Nu tocmai…dar mai e timp!" "Aşa e, domnu'şef, copilu şi necazu nu ştii când vine!" "Am doi, precizai eu, o fată şi un băiat!" "Pereche! Să vă trăiască…" "Mulţumesc!"

Atunci când fusese vorba despre căsătorie, Marika mă strânsese de mână: "Lasă, Mihaly, că eu am să am grijă de copiii tăi ca de copiii noştri, am să le vorbesc frumos, am să mă port frumos cu ei, am să-i educ ca o adevărată mamă!" Marika, Marika! ,Îmi apărea dinaintea ochilor chipul palid al Marikăi aşezat pe catafalc, apoi groapa neagră, enormă, căscată, ca o gură uriaşă, care o înghiţise, apoi gloata aceea de

lume din sat care-o plângea…Aici, undeva, într-o poiană care, acum noaptea, se vedea ca un ochi negru, la marginea pădurii, venisem într-o duminică cu ea, un fel de prânz la iarbă verde, plecasem tot la fel cu o ocazie, cu un camion-cisternă care adusese petrol la Platforma chimică. Era o dimineaţă însorită de primăvară, dăduse floarea salcâmului, mirosea toată natura a lavandă, înfrunziseră pomii, un fel de verde prăzuliu pusese stăpânire pe întreaga pădure şi iarba crescuse mare, până la glezne. Marika s-a desculţat şi a luat-o la fugă prin acea iarbă, fugea ca nebuna cu părul vâlvoi şi chiuia, dăduse năvală peste acea natură trezită proaspăt din latenţele ei, se bucura ca un copil. Fermecată de prospeţimea aerului şi a întregului univers.

La un moment dat s-a oprit din fuga ei şi s-a lăsat uşor în iarbă ţipând: “Ah, Mihaly, m-am înţepat!” M-am apropiat de ea şi-am început s-o compătimesc ironic: “Ce-ai făcut, dragă?” “M-am înţepat!- se văicăreşte ea- vino, tu, să mi-l scoţi…” “şi plângi numai din atâta?” Era îmbrăcată cu un balonzaid alb, călcat proaspăt şi cu o rochie bleo cu guler alb ca o şcolăriţă, părului îi dăduse drumul de la ceafă peste umeri şi i-l luase vântul, se jucase prin el ş-l încurcase. M-am apropiat de piciorele ei, i-am prins piciorul rănit între palme şi-am început să i-l mângâi. ,Îi trag uşor un mărăcine din călcâi, o iau în braţe şi o duc pe iarbă unde ne lăsasem bagajele şi o culc pe o bluză a mea.

Eram întadevăr fericit, parcă primăvara aceea era numai a noastră, toată lumea, tot pământul, toate gâzele şi tot albastrul acela al cerului însorit erau numai ale noastre. M-am aşezat şi eu lângă ea în iarbă, cu faţa în sus, extaziat de culorile dulci ale primăverii şi de fiorii care ţi-i dă o femeie pe care o doreşti şi-o iubeşti cu toată inima şi cu toată fiinţa.

“ Mihaly, mi-a zis ea, dacă voi muri înaintea ta, aici să vii să mă îngropi, aici în această linişte în iarba asta neumblată, în mirosurile astea ale primăverii, îmbătătoare!” Marika! Marika!, nu ştiam că voi trece prin aceste locuri căutând umbra făpturii tale, nu ştiam că voi trece pe-aici hăituit de soartă, singur ca un câine vagabont, mergând neunde, aiurea!

“Alaltăeri am dat pe la mine pe la ţară, mă trezeşte şoferul din gândurile mele, şi-am găsit pe-ăla bătrânu săpând la nişte porumb, bă, tată, îi zic eu, mai stai la locul tău cu munca asta că te-ai spetit săpând şi tot sărac ai rămas! Ai, mă, zău, mi-o întoarce el, cine dracu să mai sape că, voi, tineretul, aţi plecat toţi la oraş şi-aici la noi au rămas trei cu mapa, doi cu sapa, să moară Veta domnu’ şef, ştii că are dreptate?” şi tot el mă întrebă aşa ca din senin: “Domnu’ şef, ce e cu insulele Bermude?” “De unde să ştiu eu ce e cu insulele Bermude?” “Să moară Veta, dom’ şef, eu aveam patru la geografie! Am auzit aseară la televizor, mă ia el, că acele insule, unde-or fi ele, formează un triunghi, triunghiul Bermudelor, domnule, zice, toate vasele, toate avioanele care-au intrat în

acel triunghi, au dispărut fără ca cineva să le mai dea de urmă! Aşa să fie?- mă întreabă şi tata. Aşa o fi dacă spun ăştia, îi răspund eu. Ai grijă, zice, cu maşina asta să nu intri şi tu pe-acolo că dracu te mai scoate! Bunăoară eu şi cu dumneavoastră, undeva pe-aici prin serpentinele astea să dispărem cu Mariţa cu tot, să ne-nghită pământul şi să nu mai dea nimeni de noi!"

"Eu am intrat de mult, tinere, în *Triunghiul Bermudelor*!"- îi răspund eu cu o notă de umor absurd. "şi cum e, domnule, pe-acolo?" "Cum să fie? Ajungi într-o lume invizibilă, nu mai ai simţuri şi inimă, te transformi în altceva, într-o nouă stare a materiei cu alte caracteristici decât cele terestre!" "Au, dom' şef, să moară Veta, să ne ferească Ăl de sus s-ajungem pe-acolo!"

Triunghiul Bermudelor!- e o chestie să mergi aşa până undeva şi să dispari în neant, fără să mori; să se trezească toţi cu tine c-ai dispărut de pe suprafaţa pământului, să intri într-un mediu acvatic…Bunăoară să înoţi pe fundul oceanelor, să ţi se ia toate durerile omeneşti, să-ţi făureşti acolo palate de sticlă, să te plimbi pe puf de corali printre alge, să nu mai auzi de zbuciumul de dincolo de apă…*Un adevărat Fiasco…*

PARTEA a treia

Viaţa ca labirint…

Drumurile vieţii sunt un Labirint spre moarte…

1

„În acest oraş am ajuns noaptea, cerul se întunecase, nori ameninţători în partea de răsărit anunţau prin fulgere largi care luminau tot orizontul că va veni ploaia. şoferul cu care sosisem mă lăsase pe undeva pe centură, cu maşina lui n-avea voie s-o ia prin oraş; nu-mi dădeam bine seama pe unde mă aflu deşi venisem de atâtea ori cu marfă. Erau nişte coclauri neumblate, pe o parte a şoselei se deschidea o perdea de lăstar, pe cealaltă nişte pământ ridicat, probabil rambliul căii ferate. Din faţa mea apăru un beţiv cântând, venea probabil de la vreun chef, cânta şi vorbea singur:*Toată lumea s-a culcat/ Numai eu prin cârciumi beat…*Când m-a zărit a srtigat la mine: "*Băi, somnambulule, bă!*" Vorba asta m-a supărat. *Somnambulul…*Adică un om care merge dormind, un bolnav care merge visând…

La ora aceea tânjam după un pat, aş fi dormit şi nimic mai mult, aş fi dormit o noapte lungăăăă, lungăăă, cât viaţa mea; dacă nu erau norii aceştia, m-aş fi culcat sub cerul liber, pe o bancă undeva prin grădina publică, mi-era însă frică şi de hoţi, auzisem că oraşul e plin de puşlamale care mişună noaptea prin locurile dosnice, îmi croia una şi mă descotorosea de ultimele parale din buzunar.

La gară!- mi-am zis- acolo se doarme bine, pe la unsprezece se stinge forfota şi poţi dormi, mă culcasem de atâtea ori în fel de fel de gări, şi mai mici, şi mai mari, şi mai calde , şi mai reci, şi iarna, şi vara şi mă obişnuisem, băgam capul în gulerul hainei şi adormeam.

Acum altceva mă preocupa pe mine, mă întrebam mereu unde greşisem, unde era eroarea, dacă era vreo eroare, de ce mă exclusese acel oraş din viaţa lui, acea lume în care trăisem până la această vârstă. Nu mă mai gândeam nici la Pişto, nici la fată, cu atât mai mult la nevastă-mea; mă obseda eroarea, un fel de eroare de calcul pentru care luasem câmpii. Mă gândeam că dacă ar mai fi trăit domnul inginer Ionescu, poate rămâneam acolo, treceam peste orice şi rămâneam împreună cu el. Aşadar eram exclus din acel oraş şi din acea lume, de fapt greşesc când zic *exclus*, eu mă autoexilasem, eu singur îmi purtam crucea; ruperea cu trecutul, mă gândeam eu, nu se poate face decât autoexilându-te undeva în neant, să nu mai vezi şi să nu mai auzi nimic din acea lume…

După acea noapte dormită pe băncile de lemn din gară, biciuit de tunete şi fulgere şi de-o ploaie furtunoasă, m-am sculat dimineaţa şi-am luat-o încet spre Forţele de muncă. Buletin? Nix! Ce fac cu miliţia? La Forţele de muncă m-au lămurit repede: "Nu încadrăm pe nimeni fără buletin de oraş decât salahor în construcţii, muncă necalificată, salahoreală pe şantiere…De acord! şi mă trimite într-un cartier nou care se finisa, jos era o întreagă forfotă, viitorii locatari făceau muncă

voluntară, tasau pământul, săpau, greblau, plantau pomi, un fel de arbuşti ornamentali, măsurau cu sforile, împărţeau terenurile din faţa blocurilor; erau mulţi tineri şi mai mult bărbaţi, unii fumau şi glumeau, alţii dădeau zor şi plecau la servici.

M-am prezentat la birourile şantierului trei cu o adresă de la Forţele de muncă. "Da, zice un tânăr care păruse că mă ascultă, dar cred că nu înţelesese nimic din ce-i spusesem eu, da, da, luaţi loc!- şi stătui pe nişte canapele lipite de perete, tânărul era în conversaţie cu o duduie, o tot peria şi-o mângâia cu mâna pe gât şi pe obraji, pe amândoi obrajii; bănuii că-i era foarte dragă după felul cum o privea, ea se gudura pe lângă el ca o mâţă, mai c-ar fi plecat, mai c-ar fi rămas "Zici că vii după masă Tinuţo?"-îi zisese Tinuţa sau Tincuţa, că nu auzisem bine. Ea tăcea, punea capul în jos, el la fel, rămăsese doar cu o mână pe obrazul ei şi i-l cipea, ea se roşise, probabil că eu îi stinghieram. "Da!", zisese ea cu o jumătate de gură şi dispăruse pe o uşă interioară. Doamneee, îmi ziceam eu, frumoasă mai e dragostea asta, de-ar ţine-o Dumnezeu numai aşa, dar Eros e parşiv şi înşelător, ce-i place astăzi, mâine devorează…

"Da, da, mă introduse tânărul după ce rămase singur cu mine, văd adresa, la noi numai de ăştia vin!" Atunci nu mi-a sărit fisa cine sunt *ăştia*, numai după, în contact cu băieţii, aveam să aflu cine sunt *ăştia*. şi mă trimite să-mi fac formele pentru cămin, undeva cam la vreo cinci-şase sute de metri de centrul şantierului, era un cămin de nefamilişti şi de mâine, *la lucru!*

La cămin mă luară doi băieţi în primire: "Nou, Bătrâne?" "Nou, băieţi!" "Te luăm cu noi la mortar!" "Merg, băieţi!" Veseli băieţii, nici armata cred că n-o aveau făcută; erau un fel de Stan şi Bran, unul slab şi scund, altul gras, o matahală de om care nu făcea nimic până nu-l întreba pe celălalt. Umblau teleleu cam toată ziua, *după fufe,* ziceau ei, şi seara îmi împuiau capul cu balivernele lor despre femei. "Salve, Bătrâne!" "Salutus, Bătrâne!" "Mă, îi ironizam eu, voi să nu-mi spuneţi c-aţi fost iar la curve că minţiţi, ce-i cu atâta latină-n voi?" "Din popor, Bătrâne, că la fără frecvenţă, latina, nix!" "Nuş'ce dracu- zisese ăla grasu-l-a găsit pe bazbuzucu-ăsta- şi arătă către cel slab care rămăsese aşa, într-o poziţie de nevinovat, scărpinându-se-n cap, de fapt pe chelie, că n-avea păr, de, tânăr şi fără păr, nu mai văzusem aşa ceva, nu- ş' ce dracu dracu a văzut ăsta la una de la cantină- şi începu să râdă ca un nebun, hî-hî-hî-hî, că merge aşa, şi-şi făcu picioarele lui înalte două paranteze în formă de o şi începu s-o imite p-aia, uite-aşa, şi se fâţâia şi-şi scutura fundul, imitând-o pe cantinieră prin cameră, era artist, nu altceva, dat dracului, şi apoi începea: *Femei, femei, e plină lumea de nebune/ De ce v-aţi mai născut pe lume*…,Întâi lua poză ca Herlea, zicea el, apoi rar: *Fe-mei, fe-meiii…*, întindea o mână înainte, cu corpul drept, ţeapăn, capul sus, privea

undeva pe pereţi, cealaltă mână uşor îndoită la spate şi mergea aşa prin cameră: *E plină lumeaaa de nebuneee/ De ce v-aţi mai născut pe lumeeee?*" Când zicea *lumeee* celălalt îşi schimba poziţia, se îndrepta spre el şi asculta ce asculta şi apoi se întorcea spre mine: "Ăsta nu se mai face bine, Bătrâne!, apoi către ăla: bă, Isoscel, bă- da, da, chiar aşa-i zicea cel slab celui gras, vocabular din geometria plană, scoate sticla aia şi parizerul şi hai, să-i tragem o masă colea la Bătrânu în pat, să ne ierţi, Bătrâne, că venim aici că e mai la centru!" "Gata, bă, Trapez!"- zisese cellalt-şi iar jucă scena cu cantiniera, venea legănându-se cu sticla într-o mână şi cu pachetul cu parizer în cealaltă mână, asta era mâncarea lor: parizer cu păine şi, după gust, muştar. "S-o sărute întâi Isoscel pe frumoasă, duse el sticla la gură, auzi, Bătrâne, acolo la noi în sat, şi iar gâl-gâl-gâl, acolo în sat la noi, reluă el pe alt ton, că eu îs şoldovean, începu el să vorbească în limba lui ştefan cel Mare, o fo unu, bădia Mihai, care dughea chei şi se ucea cu dânsele-n iarmaroc la Suşava să le vândă. Cât şei, bre, pe chele?-întreba unul, o mie şi juma!-îi răspundea ăla, da' ce bă-i chelea nevete-ti de-ai scumchit-o aşe? păi, ghine, măi, omule, de unde ştii tu cât faşe chelea neveste-mi? cum să nu ştiu, zice ăla, c-am dughit-o eu! şi ăla cu *cheilii*, nici una, nici două, pleacă acasă, ia un retevei şi se pune cu el pe nevastă-sa şi jap! jap! jap! Da nevasta, după şe ia bătaie-i zâce; tu nu vezi , tontule, că ăla-şi bate joc di voi?- acu pup-o şi tu Bătrâne!", îmi întinse el sticla şi mie, tăcând, se oprise parcă toată Moldova din mers, dispăruse undeva, şi fălcile lui începură automat să toace parizerul, măcina pur şi simplu, se-auzeau dinţii cum calcă ca pitrele de moară unii pe alţii…Printre dumicăţi, uitându-se la tovarăşul lui, începea: "… a găsit-o p-aia, mâncărică- mâncărică, păsărică-păsărică, ce bă, zice, ce dacă are picerilii aşa, ce scula ştie carte sau are simţ estetic?…"

"Bătrâne, începu Trapez care tăcuse până acum, descleştindu-şi gura după ce sărută sticla, ăsta a înfundat pe dracu, să vezi eri-seară, îl iau şi pe el s-o conducem pe tipesă că face naveta tocmai în nord, în cartierul cel nou, are acolo o garsonieră, o cameră cu instalaţiile sanitare aferente, se strâmbă el, cum probabil făcea cantiniera când le-aducea aminte că ea e cineva, are garsoniera aia, ei n-au nimic, sunt nişte păduchi de moldoveni pripăşiţi prin aceste locuri, doar stâlpul casei, gagiule, dacă ai stâlpul casei bun, stă muierea la casa ei potolită, hî-hî-hî, şi merge şi prostu cu mine, ea-l cunoscuse mai demultişor, îi făcusem eu cunoştinţă cu ea la un bal al nostru, al constructorilor, îi zicea, a draculuі, domnu Trapez, domnu' Tapez în sus, domnu' Trapez în jos, eu îi şoptesc: lasă-mă, mă, şi pe mine în seara asta cu ea…" "Cine zisese să te lase cu ea?"- întervenii eu, pierzându-mă-n lungile lui paranteze. "Cum cine, Bătrâne, Trapez-ăsta!- se strâmbă el şi făcu o figură către gras, el

nimic, se ţinea scai de noi, că ce lună, că ce stele, că ce vânticel, o luase la poezie să se dea cult, auzi, mata, până-i zise: auzi, Tanţo, fă-mi şi mie rost de-o gagică pe-aici, şi Tanţa asta ne duce direct la o colegă a ei de la seral, strigă, făăă, Mimi, ăăă-răspunse un glas de babă, Mimi e-acasă? Este! Este! Da' cine-o cheamă? Cum cine, eu Tanţa! Tu eşti, Tanţo,fir-ai a Dumnezeului, că nu te mai cunoşteam! şi, Bătrâne, pac!-intrăm şi Mimi-n casă…şi eu cu Tanţa rămânem în cameră şi el îmi şopteşte: ştii că-mi place tipa! Are picior, are cur, are mijloc, are faţă gen Aura Urziceanu, zăpăcita aia care cântă muzică uşoară şi-o apucă ăăitul câte-o oră, are de toate, ce mai! şi iese cu ea pe alee, avea o alee lungă cu o boltă de viţă nobilă şi ce dracu face el nu ştiu că supără fata sau pe babă, că le confundase, mă-nţelegi? ,În casă întuneric şi el, nerăbdător, a confundat fata cu baba, hî-hî-hî! De-atunci Mimi, agâm, domnule, nix, domnule Trapez, era fată cu onoare, pardon, mă-nţelegi, Bătrâne, şi l-a dat dracului pe bazbuzucu-ăsta!"

"Hai, mă, plimbă sticla aia!", fu rândul lui Trapez să-l ia la rost pe Isoscel; nu-i plăcu povestea, rodea întruna la parizer, dintrodată se făcu linişte, afară se-auzea bătând vântul, începuse un spic de ploaie, sus pe acoperiş, o tablă făcea zgomot, bonc, bonc, bonc.

"Vine iarna, Bătrâne, iarna cea mârşavă, cea hoaţă, cea curvă, care pentru noi, constructorii, înseamnă sinucidere: să lucrezi pe schele, să acoperi geamurile cu polietilenă şi să tremuri prin camerele pustii, tencuindu-le, făcând mortar şi cărându-l şi aruncându-l la două zeci de grade minus, de-aia fug, domnule, toţi din construcţii…"- zise sceptic Trapez.

"Bătrâne, mi se adresă şi Isoscel, trist , foarte trist, probabil că acele câteva clipe de tăcere care ne-aduseseră aminte de ce avea să vie, îl melancoliză, eu sunt pe fir să aflu ceva din viaţa ta, mi-ai spus că eşti tot de ăştia, scăpaţi de 23 august cu amnistia, mi-ai povestit şi cum a fost acolo; eu, să fiu sincer, te-am crezut, te-am crezut după păr, erai tuns ca peria, şi te-am mai crezut că erai în curent cu ce era acolo, cu organizarea, adică, ştiai precis că nu mai e buda aşezată în centru ca pe vremuri, că acolo e boierie curată, cearceafuri pe paturi, curăţenie, organizare…Eu îţi spun că m-ai minţit! Cine te credea cu violul, ai stofă, dumneata eşti om de viol, apoi ai zis complice la o crimă, că ai stat doi ani, că n-ai familie, că n-ai copii, că n-ai pe nimeni pe pământ…Am stat nopţi întregi şi mă gândeam la tine, nu puteam să dorm, îmi apăreai trist sub pleoape, domnule, omul ăsta ascunde ceva, are cultură, are maniere, are bun simţ, dar…tace, tace şi oftează, te-am auzit strigând într-o noapte-n vis o femeie care începe cu I, Iulia sau Iuşca, nu-mi mai aduc bine aminte…I-am zis ăstuia, bă, cu Bătrânul e un mister, un mare mister, ce dracu ascunde nu ştiu, noi de fapt nu ştim nimic despre tine,

nici cum te cheamă, nici de unde eşti, nici ce e cu tine pe acest şantier, aşa picat din lună…Nu te cheamă, domnule, Kiraly Mihaly?-o fi ungur, zice ăla de la biroul şantierului, o fi, am zis eu, după accent, o fi că vorbeşte cam stricat…Când ce să vezi?, ieri mă întâlnesc cu un şofer din coloana a patra care adusese ciment şi var, tu cu Trapez treceaţi la lucru, bă, zice ăla, şoferul ăla, ştii că pe ăsta îl cunosc? ei, zău? -să fiu al dracu dacă nu-l cunosc- zice- ăsta e macaragiul de la noi, ăsta e Mihaly, e o întreagă poveste cu el, săracul… şi-mi povesteşte, Bătrâne, toată viaţa ta…şi tu, Bătrâne, tăceai şi noi te-am crezut ca proştii…Tu voiai să-ţi îngropi trecutul şi noi, eu cu Trapez-ăsta, să îngropăm dacă se poate zice aşa, viitorul…”

2

Trecuse aproape o lună de la venirea mea aici, se obişnuieşte omul cu de toate, munca de ziua mă odihnea bine noaptea; munca fizică cred că e cea mai bună doctorie pentru astenici, dormi noaptea, domule, dus, fără vise, ca un copil neîntors.

Dar într-o noapte visai un vis care mă puse pe gânduri. Eram cu constructorul şi arhitectul Dedal în Grecia antică, amândoi trebuia să construim Labirintul, să prindem Minotaurul…

Toată luna aceea plouase, o ploaie de toamnă cu noroaie şi ceţuri, cu nori care alunecau pe deasupra blocurilor spre apus. Mă indispusese grozav această atmosferă bacoviană, plină de oftică…Mă gândii mult la visul meu aiurit: eram cu Dedal la bâlci la Remetea, se făceau bâlciuri frumoase odată pe-acolo de numele unui sfânt, bâlciuri la care venea lumea din şapte sate, mersesem şi eu când fusesem mic cu tata şi cu mama cu căruţa cu caii, tata vindea piei de căciulă: cumpărase un berbec merinos de peste munţi de la ungureni, venise cu el pe jos şi în câţiva ani toate oile erau schimbate. Acest bâlci din visul meu avea ceva fantastic în el. Se amesteca mitul Labirintului cu bâlciul şi cu simbolul oglinzii; se învârtea o comedie cu lanţuri cu nişte tineri în ele cu o exuberanţă pe care n-o mai văzusem, lângă ea bazarul din Bagdad cu tarabe cu aur, inele mărgele, bijuterii, cercei, broşe, şi arăboii şi turcaleţii, buni de gură, vindeau, strigau şi-şi lăudau marfa.

Aici fac o paranteză, habar n-aveam de Bagdad, dar am avut ocazia să ajung şi pe aici şi probabil că visul meu era un fel de avantpremieră la viaţa mea viitoare.

Undeva la marginea acestui Turn-Babel era o baracă mare făcută din scânduri, de jur-împrejur lipită cu afişe şi reclame, dar ce reclame, cu

oameni rânjiţi, lungiţi, borţoşi, graşi, scofâlciţi, apoi fachiri cu şerpi din îndepărtata Indie, guri din ramura budistă, dând sfaturi cum să-ţi întocmeşti viaţa…

Intru şi eu, zic, la uşă un om, managerul, cred, gros, ceva mai scund ca unchiul Bucsi, dar cu o burtă mare, umflată, cu nişte perciuni care-i atârnau peste obraji, striga înnebunit: veniţi, oameni buni, veniţi în acest Labirint, câteva minute de vis, de fericire, de oroare, de groază, toate-n câteva minute! E Dedal, zic eu în gândul meu, care mă împinge pe o uşă peste care cădea o perdea de catifea, după care apare un perete pe care scria mare, în dreapta, *Lumea ca Labirint,* în stânga *,Viaţa ca Labirint,* sus, deasupra, *Sufletul nostru ca Labirint…Grasul acela, am zis eu cred că e unchiul Bucsi, ştiam că-l condamnaseră la moarte la Cluj, ştiam că fusese executat pentru crimele lui, ştiam că ştie şi tata treaba asta, de fapt el mi-o spusese, el adusese vestea…*

Cinci lei intrareaaaaa!- striga el, punând o pâlnie la gură. Lumea se-nghesuia, intra veselă şi ieşea tristă, îngrozită. Cineee iese de-aici, striga managerul, se face mai înţelept, devine mai înţeleptîîî…

Aiurea, zic, ştiu eu poantele astea cu Labirintul, teme afumate: Lumea ca labirint, Viaţa ca Labirint, gogoşi cu oglinzile concavo-convexe, cu ecrane simultane…şi totuşi intru, aici a fost greşala mea, c-am intrat ca-n Bolgiile din Infernul lui Dante…*Cred că unchiul Bucsi a vrut să se răzbune pe mine că nu-i urmasem calea sutanei lui…*

Cât am intrat acolo, a apăsat pe un buton şi s-au schimbat toate, pe un coridor de circa o jumătate de metru se deschidea un culuar care n-avea capăt, mergea aşa cât orizontul şi nişte şerpi din oglinzile din părţi întindeau gurile spre mine şi fluierau cu limbile lor aeriene pe la urechile mele. Agresiune morală, zic, societăţile trecute păcătuiau prin agresiunea fizică, cunoaştem chestia cu Galileo, cu Giordano, cu rugul, cu securea, cu Brâncoveanu, managerul ăsta procedează mai subtil, agresiune morală, te agasează până te înnebuneşte, până te îndobitoceşte, până-ţi desgărdineză creierul…

Apare apoi Marika, era acolo culcată la munte pe iarbă, era vară, mirosea a fân, a flori, a parfum de lavandă, parfumul ei preferat care te înnebunea cu mirosul lui…Marika era întinsă pe spate în rochia ei de pânză topită, privea cerul, aduna din albastrul lui puf de păpădie şi-l sufla în vânt…Marika!- strig eu- ce-i cu tine aici? Sărisem şi eu dincolo, în oglindă, şi o îmbrăţişasem. Ea se uită la mine speriată şi mi-o retează scurt: lasă-mă, Mihaly, că sunt supărată pe tine, n-ai vrut să vii la înmormântarea mea! Ce să văd acolo?- o imploram eu. Pe mine!- striga ea. Dar eu nu voiam să te văd aşa, să te ştiu aşa! Pleacă!- zice ea supărată- lasă-mă aici în lumea mea…şi deodată apare un sat, o fanfară, cântec liric de alămuri, o căruţă, câteva femei în ea, doliu, tot satul în

doliu, în căruţă un sicriu, flori pe lângă el, printre ele se vedea faţa Marikăi, palidă, dar frumoasă, parcă dormea, parcă visa, parcă se săruta, aşa cu ochii închişi…

Totul curgea la vale spre cimitir, tot satul, toate lacrimile, toate durerile, toţi copiii, toate apele, toate frunzele, în special frunzele, se scuturau ca toamna şi, luate de vânt, zburau la vale, zburau, zburau…Doamneee, e timp de baladă, unde-o duci, Doamnee, unde-o duci Tu, odată cu frunzeleeee?…

Deodată oglinzile alea idioate care te lungeau la infinit de nu-ţi mai vedeai capul şi picioarele, te făcea un fel de fir de om lung, apoi dacă mişcai o clipă, îţi vedeai ochii ca de broască, cu capul turtit, oval, rotund…Sau te scuturau şi te umflau cât un balon uriaş, te lăţeau şi te deformau ca pe o fantomă din închipuirile copilăriei…

şi iar apărea Marika, corp de balerină de data acesta, uşor, lin, plutea pe muzica lui Bizet, se ondula ca o baiaderă: Marika, Marika, dulci iluzii, dulci vise, dulci desfătări…

şi apoi o Vrăjitoare urlând: tu, numai tu, ai omorât-o pe Marika! Tu, cu dragostea ta! ţi-ai bătut joc de ea acolo la munte, fă socoteala, brută, iunie, iulie, august, trei luni, era în trei luni, aşa a spus doctorul, ai să-i porţi păcatul, septicemie, moarte rapidă, ai înţeles? Ce crezi tu? Femeile au sufletele ca viorile, cântă şi mor, plâng şi mor, vibrează şi mor, iubesc şi mor, se dăruiesc şi mor…

Lasă-mă, Vrăjitoare nenorocită, îi strig eu, lasă-mă! Plângeam şi-o ascultam şi-o blestemam… Lasă-mă că mă înnebuneşti, ştiu şi eu aceste lucruri, nu mi le mai aminti! ţi le amintesc, zice sluta dracului, ca să te eliberez de acest coşmar, tu nu vezi că te-ai rătăcit, *rătăcitule, rătăcitule, rătăcitule!*

Eu rătăcit?

Apoi iar Marika acolo la munte pe iarbă, culegea flori pe un orizont sângeriu, ca preotesele lui Zamolxe; se înnopta, ah! obsesiile din pânzele lui Degas- era un fel de roşu mâzgălit în cercuri, un roşu pur de crep-saten fin bătut de vânturile serii prin care umblau demonii morţii ei, răscoleau seara, noaptea, orizonturile spre apus. Purta pe cap o diademă de pietre strălucitoare, ochii ei mari se minunau în faţa oricărei flori, faţa ei în clar-obscurul serii părea o creolă din Tahiti, un fel de *Femei din Tahiti ale lui Gauguin*, corpul călca lin, cu picioarele desculţe peste omătul ierbii, venea spre mine cu amândouă mâinile întinse, implorându-mă: ah! iubitule, dor îmi mai era de tine-şi mă cuprinde de după gât şi se lasă peste mine ca o dulce povară, strivindu-mă cu sânii ei tari şi cu carnea ei încinsă, Marika, Marika,- o strigam eu, tu eşti nebună, stai, nebuno, stai!- şi ea se agăţase de mine şi eu o învârteam cum ai apuca pe cineva de ambele mâini şi te-ai învârti cu el, ne învârteam nebuneşte

până o adusesem la orizontală şi ea: ah! Mihaly, să nu-mi dai drumul că mă fac ţăndări de stâncile astea şi deodată mi-a scăpat, şi-a descleştat mâinile de după gâtul meu şi mi-a scăpat în hău, Marikaaaaa!…

şi apoi iar vrăjitoarea dracului urlând: tu, numai tu ai omorât-o pe Marika, trebuia s-o ţii legată de inima ta, de sufletul tău! După care urmează căderi de ecrane, suprapuneri de imagini, totul foarte rapid: o apă, o apă mare, un fel de Mureş de pe la noi, eu cu ruşii în căruţa noastră, băteam caii nebuneşte, îi biciuiam să meargă repede, cuiburile de mitraliere băteau nebuneşte peste noi de pe malul celălalt-stoi!- strigă un rus, şi eu opresc, jos, sari jos! şi sar şi acel rus care strigase *stoi* întinde pistolul spre mine, rânjeşte şi strigă: kaput! şi bu, bu ,bu, pâr, pâr pâr, trage în firava mea făptură, trage şi nu mă nimereşte şi ceilalţi încep ca la comandă să râdă, să rânjească, ha, ha, ha, urla valea Mureşului, cam pe acolo pe unde făcusem eu dragoste cu Iulia înainte de a ne căsători şi eu o luasem la fugă- şi ăia, ha, ha ,ha, şi cuiburile de mitralieră pârrr, pârrr…şi iar cad ecranele şi iar apar oglinzile… Aţi văzut cumva *Marietta de Corot*? Fugind eu aşa dau pe valea Mureşului de castelul pe care-l păzisem odată cu mica mea castelană, puiul de călugăriţă de la Dej, şi o găsesc întinsă pe iarbă în postura *Mariettei*, un nud dulce, întins pe un linţoliu, se odihnea ca o leoaică sătulă în lumina soarelui, femeie în toată puterea, cu fesiere arămii, răscoapte, şi piept de doică, mâinile le ţinea sub cap şi mă privea, ironică, cu ochii semideschişi cu nişte lumini ce străluceau şi scăpărau de ură. La început am vrut s-o îmbrăţişez, mi se făcuse atâta dor de ea că-mi venea să sar la ea şi să-i iau corpul centimetru cu centimetru la sărutat: tu, aici? De când te caut eu, te-am căutat prin viaţă, prin gând, prin amintiri, Agnetă, dragă, şi tu nu mi-ai dat nici-un semn că mai exişti pe pământ! Tăcere! Nu vedeam decât ochii aceia care scânteiau de ură. Femeia întărâtată e tigroaică, mai mult leoaică, panteră, ura ei nu o poate stinge decât o cruntă răzbunare, atâta zicea: te-am blestemat destul, apăsa vorbele printre dinţi, te-am blestemat destul, *fugitule din viaţă*, ce mai cauţi acum la mine? *Tu, duca, tu signore e tu maestro!* Agnetaaaa!- strig eu uimit de ura ei care mă lovea drept în moalele capului, iartă-mă, iartă-mă, iartă-mă! cine ne-a rătăcit pe noi unul de altul să n-aibă parte de apa care-o bea, de sângele care i se scurge prin vine, de ziua de mâine, de dragoste, de iubire, de-mpliniri, topitu-i-s-ar iubita-n braţe!

Lascivă, ea tăcea şi se-ntindea ca o şerpoaică-n linţoliu, lascivitatea ei mirosea a cuib de curvă parşivă…A bănuit că eu în acele clipe o detest, o privesc cu scârbă. Nu te mai recunosc, dragă, i-am zis eu, unde este puritatea din tine, unde este curăţenia sufletească când îmi jurai dragoste până la mormânt?. Ha, ha, ha, râde ea şi râsul ei semăna cu rânjetul rusului care trăsese după mine, *dragoste nu există decât în*

poveştile proaste, nereuşite, spuse seara pentru adormirea sufletelor nenorocite…Există ură, ură există, omul şi-a perfecţionat specia, ura la patrupede era atacul direct, sfâşierea, care pe care, omul a modernizat această sfâşiere, a subtilizat-o, dar în esenţă a rămas aceeaşi…

Are dreptate Agneta, gândii eu, aplicându-i teoria la menajul meu cu Iulia; nu ştiu, dar cred că toate femeile detestă bărbaţii lor, îi urăsc, chiar, trăgând cu ochiul la ceilalţi pe care-i văd mai onorabili, mai pedanţi, mai pe gustul lor…

"Aveam să văd cu ICRALUL meu, umblând din casă-n casă fel de fel de familii, fel de lel de cupluri, fel de fel de femei…-reluase Isoscel discuţia într-una din seri când veneam mai de vreme la dormitor-Bătrâne, să vezi diseară o scenă de amor la melodie, îi fur femeia omului din casă şi-o iau la birt şi-apoi la pat, coardă bătrână, te-nnebuneşte, trei luni nu mai duci dor de femeie după ce te culci cu ea, te-ndoaie, te transpiră, te dă gata, ştie meserie gagiaoa!"

Tot el îmi povestise o istorioară incredibilă: Doi pensionari, un el şi-o ea, ea pleacă la plimbare, el, bolnav de cancer la pat…"Eu lucram la baie, puneam faianţa- se explică Isoscel- bolnavul îmi zice: tinere, vino te rog până la mine! Mă duc. Stai jos. Stau. ,Îi tremurau bătrânului mâinile…Dă-mi albumul ăla, mi-l cere el. I-l dau. Priveşte aici! Privesc. Doi tineri cam la două zeci de ani, o pereche frumoasă. Suntem noi- zice el- eu şi ea…Atunci ne iubeam la nebunie! Tuşeşte, unde dracu are ascuns cancerul? în gât? în burtă? în plămâni? Am luat-o din dragoste, zice. Tace şi începe să plângă, cheamă în ajutor pe Isus, Isuse Cristoase, zice, şi deodată sare la biografia mea. Eşti însurat?- mă întreabă. Nix, la mine însurătoarea e alifie rară…O fi, zice, dar tot vine ea odată şi-odată săptămâna oarbă. Beai? Beau! Dacă beai, ia din frigider că am pălincă! şi iau şi palinca şi-mi toarnă el un pahar…Un bărbat, zice el, are o viaţă frumoasă dacă are o femeie ca lumea! Ce te-a nemulţumit la ea, nea cutare?-îl întreb eu pe bătrân după ce dădusem paharul cu pălincă peste cap şi prinsesem un pic de chef de vorbă. Nimic, zice, adică tot m-a nemulţumit! Dar dumneata nu bei un păhărel? mai sperii boala, alcolul de multe ori scoate omul din groapă. şi-i pun şi lui, şi-l dă peste cap, gâl,gâl, gâl- îi văzui mărul lui Adam zbătându-se în firavul lui gâtlej ca o mică fiinţă care vrea să scape din laţ. Adică n-a fost bună la pat?-reluai eu-scuzaţi, adică aşa ca bărbatul cu femeia… sau, mă rog, vă neglija, scuzaţi, cu mâncarea, cu curăţenia? Sau pleca de-acasă, scuzaţi, şi nu mai venea? şi probabil, scuzaţi, cheltuia toţi banii…I se luminară ochii, râse, îi mai turnai un pahar, mă apucă de gât, mă trase lângă el şi mă sărută. Unde m-a sărutat? Pe obraz! "Pe care obraz?"-îl întrebă ironic Trapez. Nu ştiu că i-am frecat o noapte cu sponciul să nu se prindă cancerul de mine! M-a sărutat-zic- şi zice: ea le-a avut pe toate!, le-ai

ghicit!- şi iar mă pupă, uite acu -zice el încet, uitându-se-n stânga şi-n dreapta să nu-l audă cineva- a inventat chestia asta cu cancerul să mă omoare prin înfometare! Nu-mi dă să mănânc, tinere, începe el să plângă, şi mie mi se făcu milă de el… Numai orăşean să nu fii, Bătrâne, acolo în sat la noi ţărăncile-şi îngrijesc bărbaţii ca pe copiii lor, îi spală, îi primenesc, le fac mămăliga la timp, le pune masa la timp, se culcă cu ei la timp, nu-i îmbolnăvesc de nervi până găsesc prezervative! şi ştii, Bătrâne, ce-i spun cancerosului? Domnule, dă-le dracului de medicamente că nu-ţi fac nici un bine, îţi las pălinca asta aici sub pat, îi tragi în fiecare zi câte două păhărele şi dup-aia bagi nasul în frigider şi-ţi alegi ce-ţi place şi trage-i până te saturi!

A făcut aşa, mă scuzaţi, cam vreo săptămână, până s-a pus omul pe picioare. Peste câtva timp mă întâlnesc cu el şi-mi zice: tinere, n-ai mai venit pe la mine, am să-ţi dau un mare dar, ţi-am pus în secret un cec de cinci mii cu câştiguri în Dacii, am fost la control şi mi-au dispărut metastazele…S-a dus dracului cancerul meu… Acu a dracului nu vrea să se mai culce cu mine…Bagă, domnule, divorţ, dă-o dracului, scuzaţi, s-o sperii un pic…şi-a băgat divorţ…Zice: acu'sunt liber, pardon, mă duc la orice curvă şi mă simt mai bine! Aut Caesar, aut nihil!- şi asta datorită ţie, un tânăr pe care nu dai doi bani. şi cecul?- îl întreb eu pe Isoscel. Cecul e în buzunar la tetea! Mă ţin de capul lui c-a zis că mă înfiază şi-mi face şi buletin! şi apartamentul, scuzaţi, zice, după ce mor eu…"

şi acum să revenim la *Marietta lui Corot*, să nu uităm că suntem în bâlci la Remetea în baraca labirintică, pardon, zisese Isoscel, Bătrâne, de unde atâta cultură pe capul dumitale, pardon, scuzaţi, că-i dai când cu Gauguen, când cu Corot, când cu Michel-Angel… Autodidact, Isoscele! Am vizitat muzee, am vizionat filme, am trecut prin toate bibliotecile oraşelor pe unde mergeam…Pictura am îndrăgit-o când am cunoscut-o pe Marika, cu ea am vizitat Brukentalul, micul nostru Luvru, cum zicea ea…

Tot în conversaţie cu ea care parcă se îmbrăcase în negrul acela al Agnetei, pe o zi de vară, ploioasă: şi ce să facem, Marika sau Agneto, ce să facem ca să nu ne mai urâm, să ne anesteziem acest mârşav sentiment? Tace, aceiaşi ochi scânteietori de ură, îi văd şi dinţii scrâşnind, văd animalul din ea cum rupe lanţurile şi se repede la mine: să nu mă mai întrebi nimic, auzi? *Nimic! Eu n-am ce să mai vorbesc cu fugiţii din viaţă…*

Eu, fugit din viaţă? Eu, care-am atacat-o direct, care-am luat-o de coarne de mic şi m-am luptat cu ea! Adică cu viaţa!

şi apare Spânache fumând: eroare, domnule Mihaly, domnişoara nu vă cunoaşte, eroare, tribunalul n-avea cum să vă dea dreptate, erau

copiii la mijloc, mă-nţelegi?-legea ţine cu ei, îi lasă la mamă, mă-nţelegi?

şi iar se ridică ecrane şi cad ecrane ca-n filmele din Occident; ăia, zice unu care rătăcise cărările şi-o apucase vreo doi ani p-acolo, tot în construcţii, au adus cinematografele în parcări şi-n chempinguri…şi iar se suprapun imagini, imagini dungate ca-ntr-un televizor stricat căruia îi cad şi i se fragmentează imaginile de sus în jos, dispare, fuge, aleargă frumos cu picioare căprioare, Agneta, goală puşcă, ca un animal preistoric rătăcit printre oameni. Apoi Remetea. Pădurea. Iulia Thot. Plânge desculţă şi dezbrăcată la picioarele bărbatului care zace spânzurat de unguri pe-o creangă, spânzurat şi scopit, mai rău ca Inchiziţia, şi se vaietă nebuna aia şi tot satul e strâns acolo; imaginile cad la relanti, uşor, şi Iulia Thot se zbate şi zbiară ca o fiară; de ce mi l-aţi ucisîîîî? Ucigaşilorîîî, şi femeile vorbeau ceva între ele, să-i ascundă locul unde fusese organul procreierii şi de unde acum pleca un şuvoi de sânge pe picioare în jos- ucigaşilorîîî!, şi jandarmii lui Horty, marele, imbatabilul regent Horty: hai, luaţi nebuna asta de aici, şi Iulia Thot care zbiară, se zbate epileptic în braţele lor, îmbrăcată în rochie de mireasă… De ce i-o fi tăiat-o, fă?- întreabă o femeie, mai mult se întreba. Auzi că să nu mai procreieze că strică rasa!- zice alta şi face semnul crucii.

Hai, plecarea!- zice şeful jandarmilor care făcuse ancheta,- cine va mai face ca ea, ca ea va păţi! Lumea pleca şi întorcea spatele plângând, veniseră la spectacol, aduseseră şi fete tinere ca să înveţe să nu se mai încurce cu români şi acum plecau înspăimântate, suspinând de mila Iuliei. Cine era Iulia! Ce fată! Ce frumoasă, cum îşi mai purta corpul pe deal de sărbători, mureau ungurii după ea, se tăiau, toţi ar fi luat-o! şi ea a ales, a preferat, un român! Lăsaţi-mi noraaaa, striga mama ucisului, e fata meaaaa, cu ea am mai rămas pe pământîîîî!

Vrăjitoarea: ştii cine aţâţă sângele din oameni? Tot oamenii! E născut pe pământ să fie luptă, luptă între păsări, luptă între gâjgănii, luptă între animalele pădurii, dar dintre lupte, cea mai rea, e lupta dintre oameni! Ura şi duşmănia macină pământul!

“Aici, Bătrâne, s-a spus o vorbă mare, pardon, scuzaţi, auzi, matale, ce frumos a vorbit a dracului de Vrăjitoare: ura şi duşmănia macină pământul! O fi al treilea război care vine şi nu mai vine, terminam dracului cu ICRALUL nostru, că s-au strâns toţi proştii aici, o să cadă blocurile pe ei de proşti ce sunt!”

Oglinzile, te-arată cum erai când erai mic şi cum vei fi când vei fi bătrân, striga acel Dedal, făcând palma pâlnie, şi nu numai pe tine, ia-ţi în gând o persoană şi ţi-o arată când vreai tu, la tinereţe, la bătrâneţe, la vârsta mijlocie… Eu, când oi fi bătrân, îi zisei şi mă uitai chiorâş la el. şi apare un moşneguţ cu un ciomag în mână, mergeam cocoşat, căci eram

eu, barbă albă, păr lung pe ceafă, un fel de plete…Poţi să stai şi de vorbă cu el, adică cu tine, zise şmecherul de Dedal. Dialogul între mine şi eu, bătrân: Eu: Dincotro vii, moşule? El: Da' ce te interesează, cocoşule? El: Viu cu *fugiţii din lume*! Erau cuvintele pe care mi le zisese şi Agneta sau Marika…,Începuseră să-mi placă aceste cuvinte, *fugiţii din lume, rătăciţii, cucuvelele, păsările de noapte,* adică nu mai ţin pasul cu lumea, nu mai sunt ca lumea, nu mai vorbesc ca lumea…A fugi din lume înseamnă a intra în tine, sau dacă n-ai unde în tine, în pustie, sau în altă lume, alta decât cea trăită anterior. Vae soli! şi singurătatea este tot o formă de fugă din lume, singurătatea firului de iarbă dacă nu e în iarba lui, singurătatea firului de nisip dacă nu e în Sahara lui, singurătatea lupului din codru dacă nu e în haita lui, singurătatea unei stele dacă nu e în constelaţia ei…

Eu: şi unde mergi moşneguţ simpatic? El: Spre pomul cunoaşterii şi-al înţelepciunii…Când eşti copil iubeşti joaca, când eşti tânăr, iubeşti viaţa, când eşti bătrân, iubeşti înţelepciunea!- termină el. A fi înţelept, mă întrebai eu, înseamnă a te împăca cu viaţa, aşa cum e ea, bună sau rea, frumoasă sau urâtă? Eu: Aici, bătrâne, nu suntem de acord! A te împăca cu viaţa, aşa cum e ea, înseamnă de fapt a te condamna singur! Lupta! Lupta pentru ceva nobil! Doar suntem comunişti!

Isoscel, după ce le povestisem eu visul meu: Comunist, Bătrâne? te-am mirosit eu, scuzaţi, pardon, după vorbe, după concepţii că ai mintea altoită cu ceva leninism! Să taci din gură că dacă te aud ăştia, baptiştii-ăştia din cartier că ţii cu Lenin nici nu ne mai bagă în case. Ăştia ţin la credinţa lor şi la neveste, pardon, scuzaţi, ca la ochii din cap. Nu te lipeşti de ele nici de-al dracului. Ieri seară am încins una, se făcuse noapte, pardon, scuzaţi, bărbatul la servici şi ea să-mi puie să mănânc, şi eu, sărut mâna doamnă, da' nu luaţi un pahar cu noi? Nu luăm, zice, că nu servim masa acum! Nici dacă vă rog eu, îi zic, şi-i fac un ochean, Bătrâne, pardon, scuzaţi, de-o zăpăcesc, o căpiez, începe să se-nvârtească prin bucătărie ca oaia capie şi vine la mine roşie toată să dea noroc, eu o prind de mână şi încerc s-o sărut, nu, zice, la noi nu se admite! şi n-a admis, a fugit în sufragerie…Bine, doamnă, nu s-admite, nu s-admite, dar mă lăsaţi singur aici?- vreţi să renunţ şi la mâncare şi să plec.! Cum doriţi, zice, şi tranc cu uşa-n nas…Păi să fi fost vreo piţipoancă de-a noastră…"

Cum e bătrân, moşneagule? îl întreb eu pe acel om bătrân care juca rolul meu.

E greu, tinere! Omori demonii din tine şi te-mpeci cu moartea! Trăieşti în preajma ei, o cultivi cu drag şi începi s-o iubeşti ca pe-o ibovnică! Am urcat Golgota şi-acum privesc de sus peisajul: nenorociri şi numai nenorociri! A sosit eroicul moment al crucificării!

Nu vreau să-l mai aud cu lamentările lui! Strig la Dedal: o vreau pe Marika la optspre zece ani! şi se-nvârt scripeţii oglinzilor şi apare o fetişcană îmbobocită într-o rochiţă de stambă, slabă, cu nişte priviri galeşe… Ce-mi trebuie mie această străină? Ea la această vârstă nu mă cunoaşte! Cine sunteţi dumneavoastră, zice. Mihaly, îi răspund. Nu ştiu, nu cunosc!-zice. Cum să nu mă cunoşti, Marika? Vorbesc foarte serios, nu te cunosc ! -şi-mi trânteşte poarta-n nas.

Gata!

S-a terminat cu dorinţele, urlă Dedal într-un difuzor, pierdem prea mult timp, să mergem mai departe la cutia cu reptile! şi dintrodată apare un indian cu un fluier, el cânta şi un şarpe dansa mai mult din cap, în ritmul muzicii, se repezea ritmic cu capul spre mine şi-şi îndoia corpul şerpesc, frângându-l de la mijloc când în dreapta, când în stânga…

"Bătrâne, mă mişcă Isoscel cu figura lui brănească, ce dracu visezi că mi-ai împuiat capul toată noaptea cu rătăcirile tele prin seraiurile bazbuzucilor de turci?" Mă uit în patul celălalt, Trapez se tăvălea de râs, îi curgeau lacrimile, strigând: " Domnule, Bătrânul ne termină, dacă ne ţine trei nopţi aşa, ha, ha ,ha, eu pun gâtul jos că pe mata te obsedează o crimă, dormi greu, te baţi cu toate orătăniile de pe pământ, visezi, ce dracu ai, ce mister ne ascunzi, spune, Bătrâne, să ştim şi noi cu cine trăim şi cu cine ne împărţim viaţa pe pământ…că murim proşti, Bătrâne!"

,Începuse să bată vântul, un pui de crivăţ sculat de prin stepele calmuce, urla, sufla, ninge, Bătrâne, ninge, a venit iarna, cerul era negru, noapte de păcură, focul în godin stins, pe sus zburau îngerii, doar un colţ de lună, rămas de-astă vară, pitit după gurile flămânde ale unor nori, trimise câteva semnale luminoase prin noaptea slinoasă pe colţul din dreapta al ferestrei.

Bă, băieţi, le zisei eu, un vis nenorocit, bă, un vis nenorocit…

Trapez şi Isoscel, cele două figuri geometrice, cum le zicea inginertul Pripescu- veniră în patul meu şi fusei nevoit să le povestesc acel vis şi toată viaţa mea… Le-o povestii simplu, aşa cum o trăisem, le povestii şi visul şi deodată băieţii se întristară, tăcură, amuţiră…Se vede că povestea mea-i sensibilizase, li se făcuseră milă de mine- auziţi: milă, mi-e oroare de acest cuvânt: mi-lă…Băieţii: de ce, Bătrâne, aşa şi pe dincolo, că făceam noi norma, te-ajutam, ce dracu, pardon, scuzaţi, că doar nu eram alţii străini…Te mirosisem noi că nu erai învăţat cu munca fizică, vedeam după cum mergeai cu roaba, dă-l în aia mă-sii c-o fi vreun contabil scos din puşcărie, a păpat banii vreunei intreprinderi, le-a luat la copii Dacie, le-a făcut vilă şi acum se dau la fund până la pensie, de ce, Bătrâne, nu ne-ai spus, de ce? Tu voiai să îngropi trecutul ăsta mizerabil

şi noi, eu şi cu Trapez-ăsta să îngropăm, dacă se poate zice aşa, viitorul…

3

“Tu eşti Kiraly?” “Da, domnu’ inginer, eu sunt! De ce mă priviţi aşa?” “Mi s-a vorbit de tine!”- zice inginerul Pripescu. “De bine?” ,Da, şi nu prea…” Privii cu atenţie la el, era prima relaţie pe care-o stabileam în noul oraş. Căutam să găsesc nişte puncte de reper între acest om şi toţi ceilalţi semeni care mi-au trecut prin viaţă: avea ceva din toţi şi nimic din niciunul, o figură pe care-o văzusem şi n-o văzusem… “Ce vreţi să spuneţi, domnu’ inginer cu *da şi nu prea, adică cum nu prea*?- îi iscodii eu ochii mongoloizi şi inexpresivi, spălăciţi şi stufoşi. “Păi da, sare el, trebuie să primim telex de la centrală ca să aflăm şi noi câte ceva despre tine!” “şi cam ce vă interesează?” “Multe, zice el, închizând ochii, mimând un iubit într-un joc şăgalnic cu iubita, păi, bine, măi, omule, noi avem nevoie de macaragii, de buldozerişti, de excavatorişti, de draglinişti şi dumneata te dai la fund cu figurile alea geometrice?” “Da, tovarăşe inginer, Forţele de muncă, de ce nu daţi posturile libere, de unde era să ştiu eu ce vă doare pe dumneavoastră?” “De la întâi te prezinţi la mine, ai înţeles?” “şi cu Trapez şi Isoscel ce fac?” “Lasă-i dracului pe şmecherii ăia! Tu ai calificare, calificare înaltă şi nouă ne arde cămaşa după oameni ca dumneata!”

Ochii lui mongoloizi mă luaseră în primire şi mă posedau hipnotic, era în ei o lumină care pătrundea în inimă; în acelaşi timp în ei era şi ceva din marile dileme, o dorinţă fantastică de-a afla cine sunt eu, ce e cu mine pe pământ, ce fel de om sunt…Când mă prezentai la el, îmi zise: “Ia loc, te rog, îmi făcu el semn, arătându-mi un fotoliu de lângă biroul lui, ia loc să bem un coniac!” Mă aşezai, mă înfundai în fotoliul moale, larg, ca un tron împărătesc şi deodată avusei senzaţia că am aterizat cu un avion pe o pistă. “ Lumea e rea, viaţa e grea, să le mai îndulcim şi noi cu ce putem!”- făcu inginerul Pripescu dintr-un ochi, şmechereşte, şi scoase din birou sau de sub birou o sticlă de coniac. “Eşti şi membru pecere?” “Pârât! Făcut pe şanţ la normă, să aibă ei activitate!” “,Îţi place oraşul?” Iată o întrebare pe care nu mai mi-o pusesem. Să-mi placă mie oraşul? Ce să-mi placă din acest oraş? Străzile? Noile cartiere? Arhitectura? Muzeele? Ca să-ţi placă un oraş, trebuie să ai ceva comun cu el, să fi copilărit în el sau să-ţi fi consumat aici o mare iubire, sau de ce nu, să ai pe cineva drag, părinţi, fraţi, familie, prieteni… Spre

exemplu, deşi Dejul e un oraş mic, când intru în el încep să tremur, mă cuprinde emoţia, am o nelinişte permanentă, nu cumva se dă ceasul timpului înapoi şi-mi apare în faţă Agneta sau Pater Vardian, sau doamna Clara? Dar aici? Aici ce să-mi placă? Măscăricii-ăia de Trapez şi cu Isoscel? O fi frumos oraşul, dar pe mine nu mă încălzeşte cu nimic. "Domnule inginer, eu aici m-am autoexilat, am fugit de nefericirea mea şi un om când e nefericit, nu se simte bine în nici un loc de pe pământ!" "Noroc!- întinde el paharul- noroc! şi să fie într-un ceas bun! şi lasă chestiile aste cu fericirea şi nefericirea că nu e nimeni fericit, aşa cum crezi dumneata! Fericirea e pasăre rară!" "Noroc!"- îi răspund eu, şi amândoi ca la o comandă ne vărsăm paharele pe gât. Câteva clipe se lăsă tăcerea, doar focul în sobă torcea vesel. "Da' de ce m-aţi întrebat dacă-mi place oraşul?" "Nu ştiu, zise el, să-ţi spun sau să nu-ţi spun? Te văd om serios şi-mi place să lucrez cu dumneata! Are ARCOM-ul o comandă la noi pentru deschiderea unui şantier în Orient şi m-aş gândi că ar fi bine să-ţi faci şi dumneata dosar. ,În starea asta a dumitale nu ţi-ar strica nişte aer de Orient, ai mai cunoaşte lumea*, te-ai detaşa de starea asta a dumitale*!"

"Da, aveţi dreptate, mă bucurai eu sincer, m-ar ispiti o asemenea propunere, am o sete a dracului de necunoscut…Eu la origine am fost mecanic, apoi şofer, am colindat ţara-n lungiş şi-n curmeziş şi nu mi-ar strica să mai cunosc şi eu lumea!." "Mai gândeşte-te, domnule Mihaly! Apropo, ziseşi că eşti mecanic?" "Da, am fost şi mecanic!" Ăsta, gândii eu, bag mâna-n foc că e tot oltean ca domnul inginer Ionescu. Mai târziu aveam să aflu că e din Segarcea, de la mama vinului oltenesc. "Am o maşină aci, făcu el semn cu ochiul drept spre parcarea din stradă, nu vrea să mai pornească nici de-a dracului…" "E simplu, domnu Inginer, cred că pe timpul ăsta bubele tuturor maşinilor sunt aprinderile! Aveţi baterie bună?" "Acum câteva luni am luat-o!" "Hai afară!"-zisei eu-şi, privindu-l, observai că obrajii lui căpătaseră culoarea bujorului.

Odată cu acest om începusem să mă agăţ de viaţă ca de un fir de pai, o dragoste de viaţă apărută aşa din senin. După coniac devenisem ceva mai vesel, ieşirăm afară şi-mi băgai nasul sub capotă. "Aaaa, domnu inginer, aţi înecat-o, trebuie să umblăm la bujii, le scoatem, le ardem cu puţină benzină şi gata!" După ce făcui operaţia aceasta, maşina o luă la centimă. "Mergi prin oraş că tot mă duc eu pe la judeţeană? Suite pe locul mortului, cunoşti meserie, domnule!"

Din hol apăru o duduie: ţopa! ţopa! ţopa! Avea tocuri înalte şI mergea ca o paiaţă. "Tovarăşu' inginer Pripescu, mergeţi cumva în oraş?"- băgă ea capul pe geamul din faţă al maşinii. "Daaa!- îi răspunse el, zeflemisind-o- cu ce vă pot servi?" "Aş merge şi eu până la centrală!" "Hai, frumoaso, că te iau!" "Staţi un pic să -mi iau nişte

hârtii!" Pripescu către mine: "Azi se poartă femeia jnur, fără burtă, fără cur! O vezi, e dată dracului!" Veni femeia şi se urcă lângă domnul inginer. Era probabil o cunoştinţă veche că se tutuiau. "Astupă-ţi ciolanele-alea că mă bagi dracului într-un stâlp!" "Unde-ai fost aseară, că te-am căutat la telefon…" "Tu pe mine?- sări el- ce te-a găsit?" "Uite-aşa, mi se făcuse dor de tine!" "Tu ştii că de la un timp mi-ai devenit apetisantă? Te şi visez din când în când…" "şi cum mă visezi?" "Cum se visează o femeie, cu faţa-n sus!"- glumi el.

O privii din profil, era tipul secretarei, vopsită pe la ochi, platinată, pudrată, ştearsă, la vreo trei zeci de ani, cu o haină de blană, imitaţie de zebră, guler bogat. Dar avea corp, inginerul nu avusese dreptate, femeia de lângă el avea de toate, dar mai ales o voce plăcută, foşnitoare, mătăsoasă, vorbea puţin stricat sau se prostea şi această prosteală o făcea mai naivă, mai apetisantă, vorba domnului inginer Pripescu.

La un moment dat, maşina se opri şi femeia alunecă uşor în stradă, pierzându-se în mulţime. "O vezi pe tipă?- deschise el vorba, demarând nervos- vrea s-o iau în Orient, stă de capul meu de un an s-o iau pe orice post: dactilografă, magazioneră, betonistă, orice, numai să ajungă şi ea să pună piciorul în ţară străină; aici n-are pe nimeni şi cred că vrea s-o întindă… De doi ani mă ţin de ea să-mi cedeze şi de doi ani mă duce cu vorba, nu aici, zice, dincolo…Eu, inginerul Pripescu, specialist în betoane şi în curve să fiu dus de nas de-o piţipoancă ca asta!…Nebuna mi-a dat de cap! Dar ce să mai vorbim, domnule Mihaly, şi eu ca şi dumneata, trăim tot cu nefericirea în sân! Nu ştiu când vor mai veni timpurile alea pe care le aşteaptă toată lumea…" Care timpuri, mă întrebai eu, şi cu această întrebare pe buze mă lăsă la punctul numit Farmacie, în centrtul oraşului. Ce timpuri aşteaptă toată lumea? Mai târziu aveam să-mi dau eu seama unde bătea…Acum, privind centrul oraşului, îmi veni pe buze o a doua întrebare, oare mă va asimila pe mine acest oraş? Există şi fenomene de respingere ca inimile grefate care nu se integrează noului organism. Trăiam acest fenomen şi nu ştiu de ce, după ce băusem coniacul care mă melancolizase şi mă moleşise, mă simţeam aşa de singur în acest univers închis. Priveam strada, o stradă străină, rece, clădirile ca nişte cuiburi de rândunică părăsite, un décor hibernal, fără zăpadă însă, lume multă, străină, femei reci, elegante şi reci, care mă sfidau sau mi se părea mie că mă sfidează, undeva doi sau trei lei enormi aruncau pe gurile lor larg căscate stropi de apă; pe o parte a stăzii un mic parc pustiu, câţiva guguştuci căutau hrană pe jos, la o bodegă din apropiere se serviau mici şi se bea bere, bodega era vizitată mai mult de muncitori, beau şi vorbeau tare, fapt ce-mi aduse aminte de Trocadero…

Intrai vizavi într-o librărie şi cumpărai o carte apărută proaspăt, mult timp interzisă, "Aimez-vous Brahms?", pe copertă autoarea, tânără,

pozată într-un autoturism decapotabil, zâmbia cititorilor, parcă era o liceeană. ‚Îi mai citisem de la domnul inginer Ionescu "Castel în Suedia" şi-mi plăcuse. Francoise Sagan era ca şi personajele ei, ca şi mine, o rătăcită prin lume care nu-şi găsea locul…

Mă gândii că are dreptate inginerul Pripescu, nu-mi strică nişte aer de Orient, trebuie să plec, să plec cât mai departe…Plecările mă adună în mine, nu mă mai lasă risipit, mă fac mai bun, mai proaspăt, mă întineresc pur şi simplu şi-mi dă un sentiment de plenitudine. Doi copii se zbenguiau lângă mine, plecai repede, nu vreau să văd copii, mi-aduc pentru moment aminte de Pişto şi de Iulişka, îmi vine să plâng, mă abţin, două doamne cred că mă observă, se opresc şi mă privesc, zic ceva pe nemţeşte, cred că sunt beat, am băut la bodegă şi acum îmi e rău, dar pleacă urmărindu-mă din priviri.

Nu mai stau, m-am hotărât, plec imediat la cămin; în compania lui Trapez şi Isoscel mă simt mai bine, ei au metodele lor să-mi alunge tristeţea. "Bătrâne, ştii ceva? Nu ştii? Păi cum să ştii dumneata dacă stai aici ca o bufniţă, ieşi, domnule,-n lume, mai mângâie câte-o curvă că are şi ea nevoie…"

Am luat maşina paisprezece şi într-un sfert de oră am ajuns la dormitor, dar în loc să-i găsesc pe cei doi acolo, dau de o fată, parcă era un copil. "Pe unde-ai intrat, domnişoară, că era uşa încuiată?" "Păi să vedeţi, zise ea încurcată, că am şi eu cheia de-aici! Mi-a dat-o Gicu." "şi cine este Gicu-ăsta al dumitale?" "Păi…e muncitor aici!" "Ahaa, gândii eu, trebuie să fie Trapez sau Isoscel…apoi tare: cel gras sau cel slab?" "Cel slab!"- râse ea şi se aşeză pe dunga patului. Tăcurăm amândoi câteva clipe, apoi reluai dialogul: "şi de unde sunteţi?" "Din provincie!", îmi răspunde ea şi tocmai atunci observai că avea şi două pachete şi un geamantan puse după uşă. "Sora lui?"- insistai eu. "Nu, zise ea puţin jenată, logodnică…" "Păi…nu mi-a spus nimic de dumneavoastră domnu' Gicu, e secret şmecherul!" "O fi, zice, îmi cunosc eu marfa!""şi unde v-aţi cunoscut?" "La Cluj la examene! Am dat amândoi la Agronomie şi am picat cu succes…" Fata era tare frumoasă, o blondă scundă cu o faţă încadrată de nişte bucle mătăsoase, cârlionţate, când zâmbea, o făcea într-o parte a gurii şi-i rămânea o gropiţă în obraz care-i da tot farmecul. "Trebuia să vină şi ei la ora asta, probabil că mai au vreun cibuc."- îi scuzai eu, văzând nemulţumirea fetei că nu-l găsise acasă, aşa cum probabil stabiliseră. "ştiţi, reluă guraliva, eu trebuia să vin mâine aşa cum îi scrisesem, dar am avut o ocazie cu un văr al meu de la uzină care-a venit acasă şi m-a adus şi pe mine." Se dezbrăcă, îşi puse haina de piele pe pat şi-şi desfăcu pantofii din picioare. "ştiţi, continuă ea, n-am mai primit nimic de la el şi trebuia să punem nunta că mămica mi-a zis: Meri, ori albă, ori neagră, terminaţi, fată, odată, intraţi şi voi în

rândul lumii că-ţi trânteşte fantele un copil şi rămâi cu el pe drumuri, dar eu, lasă, mămico, că-l cunosc eu, e sufletist, ţine la mine! ţine pe dracu, zice ea, băieţii din ziua de azi e şmecheri, uite a lui Prepulgel făcu copil de fată mare? Făcu! Se poate, reflectă ea, are şi ea dreptate, ca părinţii, de!" ",Înseamnă că jucăm la nuntă!"-îi ţinui eu isonul. "De-aia am venit şi eu, ori albă ori neagră!"

,Într-o oră tot cerul se schimbase, se întunecase spre răsărit, nori grei se săltaseră şi cucereau acum întreaga boltă cerească metru cu metru. Veneau nişte fulgi mari ca de vată, întâi lin, uşor, apoi, după câtva timp, viscolit, cu un crivăţ violent, transformându-i într-o pulbere albă, care venea în cercuri ca o furtună de nisip, acoperind totul. Privit pe fereastră, spectacolul naturii deveni măreţ, se răvăşise parcă tot cerul, se obrăznicise, nu mai încăpea în el, căuta forme noi de manifestare şi le căuta stihic coborând printre blocuri, pe străzi, prin parcuri.

"Ninge frumos, zise blonda, aducându-mi aminte de anul trecut când eram la pregătire la Cluj. Ne-a prins tot la fel o furtună, eu cu Gicu voiam să mergem la Grădina botanică, să învăţăm să cunoaştem plantele şi, aşa din senin, dintr-un firişor de nor, a venit o furtună, încât în câteva minute s-a amestecat cerul cu pământul, apa curgea pe străzi, vântul rupsese copacii, se oprise circulaţia şi Gicu mă ia de mână şi fuge cu mine, hai undeva, zice, pe dealul Feleacului, vom găsi noi acolo un cuib unde să ne uscăm…"

Varianta Trapez, după ce o expediază pe blondă: "Bătrâne, pardon, scuzaţi, dar eu n-am avut nici-o vină, cazul fusese că eu umblasem cu Isoscel ca zăpăciţii pe dealuri şi ochisem cuibul, mă gândeam că aici c-o gagică am trăi ca-n sânul lui Adam. Era o stână părăsită cu fân proaspăt pe jos şi-un peisaj mortal, se vedea Clujul ca-n palmă, pardon, scuzaţi, amurguri şi răsărituri de soare fantastice, covoare de iarbă pe care-ţi venea să te tăvăleşti ca bivolii…şi când am luat-o pe Meri de mână, acolo mi-a fost gândul, dă-o dracului de facultate, fata se lipise de mine, intrase în sufletul meu, îmi declarase dragoste până la sfârşitul vieţii, pardon, scuzaţi, şi fug cu ea spre deal, avea pe ea o rochie de stambă care, după ploaie, se mulase pe corpul ei din care ieşeau aburi calzi, mirosind a carne proaspătă de femeie, care mă băgase şi pe mine-n draci, pardon, scuzaţi, ajungem la stână, Meri mă electrizase, am aprins un foc şi ne uitam unul la altul cu privirile rătăcite, nu ştiu ce m-a atras, un licăr nebun care se juca în ochii ei, faţa rumenă, proaspăt spălată de ploaie, părul în neorânduială, mirosul acela cald de femeie, că m-am repezit la ea şi-am sărutat-o pe buze, pe gât, pe obraji şi-am început s-o dezbrac de rochia udă, avea o rochie stil capot, cu nasturii-n faţă, am descheiat-o încet, aşa cum filezi un loz câştigător, întâi pielea subţire a gâtului, apoi pieptul roz cu cele două mere roşii ţuguiate, tari, obraznice, şi încet-încet

burta siluietică pe care i-am sărutat-o şi i-am mângâiat-o, apoi pulpele bălane de fecioară…N-am mai răbdat, Bătrâne, când am văzut-o goală aşa, am tras-o lângă mine, am strâns-o în braţe şi ea a căzut ca moartă, pardon, scuzaţi, a stat aşa câteva clipe, credeam c-o părăsise viaţa, am vrut să-i dau două palme s-o trezesc din delirul ăsta, cum se spune, din isteria asta, dar deodată, ca din senin, sare din braţele mele ca o vârlugă şi-mi arde câteva palme: să nu crezi că sunt de-alea cu care vă faceţi voi mendrele! Ei, Bătrâne, m-a apucat un tremurat, pardon, scuzaţi, de-mi venea să iau câmpii, m-am gândit să-i dau un picior în… să se ducă dracului la cămin într-o clipă, dar m-am abţinut.

Furtuna trecuse, cerul se limpezise, devenise de un albastru spălăcit, privite de pe deal, străluceau toate acoperişurile caselor în soare, era ceva minunat, Bătrâne, şi eu ca prostul rămăsesem ca un semn de întrebare în faţa lui Meri; mă uitai la ea, trăsese peste ea rochia şi plângea, îi văzusem lacrimile şiroindu-i peste obraji ca pe nişte mici safire rostogolindu-se jos…"Tu plângi, îi zic, şi uite că s-a făcut noapte, să vedem unde o să dormim!" ,Întradevăr se lăsase soarele peste dealuri, Bătrâne, apăruseră umbrele înserării şi răcoarea pe marginea pădurii şi noi, pardon , scuzaţi, tăceam ca doi proşti şi stelele ne căzdeau în cap, începuseră să clipească, o lună nebună, doar o felie din ea, se vedea dinspre Alba şi clopotele oraşului băteau rar a sărbătoare, arama lor suna straniu peste toată natura…

După câteva tăceri complice o aud, Bătrâne, pe Meri: "Dormim aici!" Eu am tăcut, nu mai puteam să mai zic nimic, uitasem de foame şi de sete, Bătrâne, numai ea continua: hai, măi, prostuţule, să mai luăm nişte lemne, te supăraşi numai dintr-atât!" Am plecat să culegem răburele pentru foc, am revenit şi ne-am culcat, eu într-un colţ, ea în celălalt colţ ca doi străini; eram obosit şi inervat de gestul ei, colcăiau dracii-n mine, pardon, scuzaţi, ca-n iad şi într-un târziu adorm, să fi dormit un somn bun, când mă trezesc, mă pomenesc încolăcit de braţele Mariei, mi-e frig, zice, fă-mi şi mie loc lângă tine- şi o adun, Bătrâne, la pieptul meu, o strâng tare şi ea se face mică, mică şi caldă , ce caldă!, că ardea ca jărăgaiul şi ce-a urmat, Bătrâne, în noaptea aia, nu-ţi mai spun, o fericire, un vis, un basm, dragoste nebună până dimineaţa, era mortală, Bătrâne, pardon, scuzaţi…"

De fapt fata nu-şi terminase povestea spusă de ea, fusese întreruptă de Trapez şi de Isoscel care veniseră cu chef, fluierau, cântau, bodogăneau, veniseră cu noaptea-n cap. "Ninge, Bătrâne, ninge şi viscoleşte, s-a-nrăit natura, trosnesc băierele cerului, bagă-n foc că e frig al naibi…Hopaaaa, aici miroase-a parfum de femeie, tu, Mario, sare Isoscel la ea şi o îmbrăţişază, ce-i cu tine, fato, pe timpul ăsta?" Ea se

agaţă de gâtul lui şi-l sărută şi-l întreabă: “Pe unde-mi umblaţi, măi, băieţică, mie până la ora asta?”

“,Îmbrăcareaaa, zice el, hai, Bătrâne, sper că nu mă refuzi, hai la restaurant, în cinstea Mariei, e şapte, avem timp destul, până la zece, până închid ăia, avem timp destul să ne facem damblaua! De acord, Meri?- se adresează el fetei care nu mai zise nimic.”

ŞI am plecat, Meri înainte cu Gicu şi eu cu grasu pe urmă, grasul tăcea, era reţinut, nu era în toate apele lui. Pe stradă se aşezase şi ceva zăpadă, mai ales pe la adăposturi, vântul se aşternuse şi el ca lumea pe treabă, semn că va fi un viscol de cel puţin trei zile. Grasu se melancoliză, oftă şi-mi zise: “Bătrâne, e încurcată, semne rele, o să fie o iarnă grea, de sărbători m-aş fi repezit şi eu pe-acasă că nu i-am mai văzut de câteva luni…” Am tăcut, mi-am amintit şi eu de-acasă, de Remetea, de copilărie, dar n-aveam la ce mă mai duce pe-acolo, era totul pustiu, de câte ori mă duceam mă apuca dezolarea, rămăsese totul ca un muzeu în paragină, numai figurile fraţilor şi ale surorilor şi ale părinţilor stăteau împăiejenite pe pereţii scorojiţi…,Îmi pusesem în gând să merg odată acolo, într-un concediu şi să refac totul, voiam să-mi aduc copiii vara în vacanţe, numai aşa puteam repara memoria lor, să anim acel pustiu, să dau viaţă unei gospodării care murise şi ea. Dar se dusese totul de râpă…

Maşinile încă mai circulau, am aşteptat în staţie vreo două zeci de minute şi a venit 24, era aproape goală, s-a urcat întâi Maria, apoi Isoscel, Trapez şi eu, mai la urmă, ne hotărâsem să mergem la retaurantul *Boema*, era un local select, cu muzică, se putea şi dansa, avea şi ceva revistă. Isoscel propusese şi meniul: unu, peşte prăjit cu votcă poloneză sau rusească, doi, o ciorbă de perişoare, trei, pane cu icre negre, patru, friptură de porc în sânge la grătar cu segarcea, vinul casei, băut cu alune americane.

“ Bătrâne, zice Isoscel, integrează-te, scuzaţi, pardon, şi apoi adresându-se Mariei: ăsta e tatăl nostru, nu facem nimic până nu-l întrebăm pe el, are-n spate o viaţă de om!” şi cred că i-a şoptit şi Mariei ceva despre viaţa mea că, după acest fapt, şi-a schimbat comportamentul.

La restaurant atmosfera deveni caldă şi plăcută. “Bătrâne, mă strigă Trapez, ia te uită la balaoacheşi ce s-au boierit; erau întradevăr puşi la costume negre şi la fracuri, feţele le plesneau de sănătate, leneveau acolo acordându-şi instrumentele, gâdilau corzile, cântau un fel de uvertură…Chelnerii îşi aşteptau şi ei clienţii, ne luaseră de la uşă cu poftiţi, ce doriţi, cu ce vă putem servi, ne-au cerut hainele şi le-au dus la garderobă, după care am ocupat o masă lângă orchestră şi lângă ringul de dans.

Maria în rochia ei bleo, deşi obosită, era totuşi frumoasă, radia în lumina obscură a localului şi atrăgea privirile tuturor bărbaţilor, cu vocea ei dulce şi catifelată. Vorbea şi râdea tare, glumind când cu Trapez, când cu Isoscel şi, când se întorcea la unul şi la altul, părul ei bogat cădea în bucle pe spate, dar şi în faţă peste ochi, peste ochii aceia care-şi mişcau luminile ca două mărgele scăpate dintr-un şirag, întinerind-o.

Restul lumii mi se păru caraghioasă, la două mese trase una lângă alta se aşezase un grup de tineri, trei băieţi şi două puştoaice liceene care veniseră, cred ,să asculte muzică şi să danseze, la altă masă un domn blond cu părul alb, în vârstă vorbea intim cu o doamnă tot în vârstă, îmbrăcată fistichiu şi arogantă…Restul, lume pestriţă care nu se bucura de un cămin cald acasă şi venise aici, ca noi, să-şi mai destindă stomacul şi psihicul cu mâncărea şi cântecele balaoacheşilor.

Trapez comandă primul, primise instrucţiuni de la Isoscel, care se dusese să facă rost de o cameră pentru Maria, să ceară ce-i zisese el, adică cele patru feluri de mâncare.

,În orchestră apărură şi un chitarist cu barbă, fără vârstă, borţos, care-şi ţinea instrumentul pe burtă şi apoi un havaienist cu instrumentul introdus în priză care dădură semnalul începerii. Sala se animă, oamenii deveniră ceva mai veseli după câteva pahare; ochii Mariei, căzuseră parcă în paharul cu votcă, faţa ei se întristă şi deveni din roză, aproape roşie, sub privirile lacome ale lui Isoscel. “Domnule Mihaly, vă cred un om serios, zise ea, aproape şoptindu-mi la ureche, ce părere aveţi de băiatul ăsta? Să-l iau?, nici eu nu ştiu ce să mai fac, sunt într-o mare dilemă!” “ Domnişoară, acolo unde e dragoste, trebuie să fie şi încredere! Dar nu se pot da lecţii şi nici verdicte! Ce să-ţi spun eu? Dacă-ţi spun să-l iai şi pe urmă o dai în bară? Depinde de hotărârea dumitale!”

Muzica ataca un tango, se sculă domnul de la masa vecină şi-şi invită consoarta la dans, Isoscel o invită şi el pe Maria şi trecu pe ringul de dans cu ea. Trapez bea şi tăcea, asculta muzica şi privea la perechile care dansau. “ştii, Bătrâne, ce mi-a spus Isoscel? Că n-o ia…şi uite-te şi dumneta la ea, ce n-are fata asta?” “O iubeşte?”- îl întreb eu. “Ha, ha, ha,ce, Bătrâne, a iubit ăsta vreodată la viaţa lui? Habar n-are ce e iubirea! Să trăiască şi el bine cât o ţine! Te rog, Bătrâne, şopteşte-i şi ei chestia asta, să nu se mai ţină după el…” “Eu n-o fac, de ce să le stric eu dragostea?” “Nu le-o strici, îi deschizi ochii ei!”

Lumea acesta deveni foarte caraghioasă pentru mine, caraghios era domnul acela foarte elegant care dansa cu femeia îmbrăcată foarte fistichiu, caraghioase erau şi celelalte perechi, caraghios era şi Isoscel cu Maria, caraghiosi eram şi eu cu Trapez, şi iarna cu viscolul ei, caraghioasă mi se părea şi viaţa cu meandrele ei, labirintica viaţă care mă adusese aici!

Stând aşa singur şi privind spectacolul, îmi adusei aminte de o întrebare pusă de avocatul Spânache înainte de divorţ: dumneata ai dus-o pe Iulia vreodată la restaurant, la dans, la cinema? Nu, nu o dusesem niciodată! şi eu era prima dată când intram într-un astfel de local, mă obişnuisem cu bombe tip *Trocadero*, cu cloaca de-acolo unde beau toţi beţivii ordinari…

Muzica mă călca pe nervi, acum îmi răscolea inima, trecutul, viaţa, îmi picura parcă venin amar în sufletul meu ciuruit; de ce oare, trecuse aşa de repede timpul? De ce mă născusem eu atunci, sau de ce mă mai născusem, mamă, pe pământ, cu viaţa mea imprevizibilă?

"Bătrâne, mă trezeşte Trapez din visările mele, dacă ţi-ar cădea gagica cu tronc, şi arătă peste cap la femeia aceea care dansa cu bătrânul domn, mi se pare că te filează, se uită peste umărul domnului la tine şi te rumegă!" "De geaba mă rumegă ea, domnule, dacă eu nu pot s-o mai rumeg!"- şi o privii şi eu insistent, avea o rochie lungă, croşetată, din lână, încă mai avea ceva din frumuseţea de odinioară, mai ales corpul şi ochii mari şi expresivi.

Muzica se termină, veni Isoscel cu Maria: " Aici ne facem veacu', pardon, scuzaţi, avem bani, trăim pe picior mare, nu ca la noi în zăvoi, linşi de vacă şi de boi!- şi întinse paharul lui Trapez să-i mai toarne şi lui un păhărel, filezi gagicile, Bătrâne, zice, şi le laşi cu ochii spânzuraţi pe sus…"

Toată lumea mănâncă, muzica atacă o melodie din ABBA, a apărut şi solista, o demoazelă stil 1930 care se scarpină-n fund, pardon, scuzaţi, vorba lui Isoscel, pune mâna pe microfon, nici frumoasă ,nici urâtă, nici îmbrăcată, nici dezbrăcată, lumea o aplaudă, probabil că o cunoaşte, ea îşi pregăteşte microfonul la nivelul capului că era înaltă, stil sud-american, brunetă, păr creţ, buze greţoase şi atacă ceva în limba lui Dante, mio caro, cam aşa ceva şi deodată toată orchestra crapă, urlă, sparge pereţii şi timpanele şi toţi încep să se bâţâie când într-o parte, când în alta…

La o oră şi ceva de la venirea noastră, domnul cu părul alb veni la masa noastră şi mă întrebă dacă sunt drăguţ să stau câteva minute cu el şi cu doamna de vorbă. Isoscel începu ironic: "Bătrâne, scoate spada că duielezi…" "Da, fusei eu de acord şi mă mutai la masa lor. "Ce beţi, mă luă repede doamna, coniac, ţuică, votcă?" Făcurăm cunoştinţă şi apoi urmă interogatoriul, domnul plictisit ne lăsă singuri şi ieşi afară. "Votcă, doamnă!"- şi femeia bătu chelnerul pe umăr să ne aducă comanda.

"Scuzaţi-mă că v-am deranjat de la masă, începu femeia, sta picior peste picior şi fuma kent, arunca fumul în cercuri, cu un aer misterios, puţin nervoasă, cu una din mâini bătea în masă în tactul muzicii, cu cealaltă gesticula şi în acelaşi timp ţinea şi ţigara aproape de buze. Eu

parcă vă cunosc de undeva, se uită femeia insistent la mine, mă uit la dumneavoastră şi nu ştiu de unde să vă iau, sunteţi din acest oraş?" "Nu, doamnă, nu sunt!" "Atunci, renunţă femeia, vă confund eu." "Se poate…", o consolai eu şi mă uitai în ochii ei să văd dacă-mi spun ceva. "De unde sunteţi dumneavoastră?"- mai încercă ea să se agaţe de o bănuială. "Din Remetea, doamnă!" "Remetea, Remetea, numele ăsta parcă-mi spune ceva, oare Agneta din Remetea era?" Când am auzit numele Agnetei am rămas trăznit, ce este cu Agneta, de unde ştie această necunoscută de Agneta? Gândul mă duse la Dej, răscolii toate amintirile, era imposibil, nu-mi amintii de nici o femeie cu chipul celei din faţă. "Dar ce e cu Agneta?"- o descusui eu, curios să aflu misterul acestei femei. "Nimic, domnule…cândva la Dej am întâlnit o…"-şi a tăcut, a tras iar din ţigară, a pus mâna pe masă şi a începul să bată iar tactul unui bolerou, atacat în surdină de orchestra de lângă noi. Doamna a stins kentul şi s-a adresat bărbatului care tocmai venise de afară: "Dragă, îmi dai voie să dansez cu domnul?" "Da, da, făcu bărbatul, foarte drăguţ, zâmbindu-mi amabil, cum să nu!" "Melodia aceasta, se legăna femeia în tactul muzicii, îmi aduce aminte de o altă melodie, domnule, aţi auzit de Buchenwald?" Nu, nu auzisem! Dar nu mă lăsă să-i răspund şi continuă: ",În gară acolo ne-a primit o fanfară, începutul calvarului şi sfârşitul l-am petrecut cu Leonov, el a primit mesajul: curaj şi răbdare, armata a treia a SUA vă va veni în ajutor! Cunoaşteţi *Cartea întâi a Ezderei din Vechiul Testament? Dar Cartea lui Neemia? Cel care a zidit Ierusalimul…Dar Estera? După trei zile de rugăciune Estera şi-a dezbrăcat hainele cele de jale şi s-a îmbrăcat în cele de regină, făcându-se strălucită a mers la rege…* Nu-ţi spune nimic numele de Estera? N-o mai reţii pe maica Evdochia, ea mi-a pus acest nume, numele tău de călugărie este Estera, maică, mi-a zis ea, numele acesta să te slăvească şi să te înalţe spre măreţiile domnului…"

"Doamnă dragă, dumneavoastră sunteţi călugăriţa Estera de la Dej?"- sar eu, bucuros, că în sfârşit descoperisem misterul acestei doamne cu care dansam. "Eu sunt, domnule Mihaly!, micul şi simpaticul călugăr de la Dej, eu în carne şi oase, deşi astăzi sunt mai puţin călugăriţă şi mai mult femeie…Toată Mânăstirea cunoştea dragostea dintre dumneata şi Agneta!"

Da, mi-am amintit-o, o clipă chiar am văzut-o de mână cu maica Evdochia când venea cu apă de la fântână. Agneta mi-a arătat-o de câteva ori: "Uite, zicea ea, aceea e cea mai bună prietenă a mea! Numai mie mi-a povestit viaţa ei.." Era fată de jidani din Dej, părinţii ei plecaseră cu primul eşalon în Germania şi ea ca să scape, fusese înfiată de o familie de români şi dusă la mânăstire. Nimeni însă nu ştia acest mister decât Agneta.

Se termină dansul şi ne retrăserăm la masă, domnul cu părul alb îmi zâmbi şi glumi pe seama noastră: “Văd că începeţi să vorbiţi aceeaşi limbă, înseamnă că doamna mea are o memorie de milioane…” “Dragă, ştii c-am avut dreptate! Dumnealui e domnul Mihaly, puiul de călugăr de la Dej despre care ţi-am povestit!”

La masa prietenilor meu era animaţie mare, cred că râdeau de mine. “E-hei, Bătrâne, te-ai lipit, scoate spada şi loveşte tipu şi, pardon, scuzaţi, ia dama şi invit-o la noi!” Maria râdea de mine şi-i spunea ceva lui Isoscel, îmbiată de aroma votcii care-o muiase, după oboseala ei de peste zi.

“Doamnă, eu am dorit mereu să stau cu cineva de vorbă care a fost acolo în ultimele clipe…După război, am fost acolo în speranţa că mai găsesc pe cineva, dar n-am mai găsit decât gropi şi ruine. Vecinii mi-au spus că maicile au fugit în pădure…” “N-am stat nici eu până la sfârşit, după ce au plecat Pater Vardian şi cu Mater Dolorosa; maicile care-au mai rămas au ascuns zece români care erau urmăriţi de jandarmi pentru că dăduseră foc unor vagoane cu grâu, sabotaj, chestii de-astea, şi nemţii, care-au au aflat că eu sunt jidancă, m-au ridicat- asta e fata lui Iţic, a zis un jandarm- şi m-au dus la Buchenwald, ultimul transport, de restul nu mai ştiu nici eu…Tragedia mea de aici a început…Dar ştiu că pe Agneta n-a mai găsit-o acolo, ea plecase înaintea mea să vă caute…Dacă nu mai vin, mi-a zis ea, să ştii că l-am găsit şi ne-am căsătorit… M-ai ştii ceva de ea?-mi se adresă ea mie - în lagăr am întâlnit o fată care-i semăna leit, pusesem ochii pe ea în cele două zile, cât am mers cu trenul…Când am văzut deviza lagărului *Idem das seine,* adică fiecăruia ce merită, ne-a cuprins groaza, pe mine m-a repartizat la uzinele Gustloff Werke şi de ea nu mai ştiu nimic!”

“Doamna Estera, sunt cuprins de emoţie, nici nu ştiţi ce bine mi-a părut că v-am întâlnit!” “După aceea am dus-o greu, dragă, am venit în ţară bolnavă psihic, fugeam de oameni, aveam o mare frică de ei, nu mai voiam nimic, îmi doream doar moartea! M-au internat la Spitalul numărul nouă, am stat acolo aproape un an, apoi m-au întrebat ce meserie îmi place şi mi-am ales să fiu stuardeză, cunoşteam rusa, o învăţasem cât stătusem în Basarabia şi m-au dus la aeroport şi m-au încadrat pe linia Bucureşti-Chiev-Moscova…Această meserie m-a lecuit de singurătate…”

“Doamna nu mai are coerenţă în vorbire, mă lămuri domnul cu părul alb, sare de la o stare la alta, uită că nu pe toată lumea o interesează biografia ei…Câteodată şi pe mine mă confundă cu aviatorul ei, ştii ce, dragă, vine ea la mine, nu e adevărat că Marius a murit, Marius eşti tu, Marius a fost un vis, Marius s-a întrupat în tine!”

Muzica iar cântă un tango şi doamna iar mă invită la dans; de data aceasta îmi vorbeşte la pertu: “Mihaly, să nu-l iai în seamă, m-am căsătorit cu el că are bani, a fost pilot pe un Tupolev şi a ieşit la pensie.”

De la masa lor, Isoscel şi cu Trapez îmi făceau semne că se răceşte mâncarea, aşteptau ca să mă întorc în timpul dansului cu faţa spre ei şi , ca muţii, făceau figuri cu mâinile spre gură sau spre burtă şi Maria râdea ca nebuna, am şi auzit-o: “Lăsaţi-l, fraţilor, în pace că se simte prost în faţa cucoanei!” “Bătrâne, Bătrâne, nu ne mai onorezi cu prezenţa, pardon, scuzaţi, te-ai lipit ca o lipitoare de doamna!”-îl ironiza Isoscel cu ochii pe femeie. “ştii că-s nostimi prietenii dumitale, i-o scrută Estera, e un fel de gaşcă de cartier, îmi place fetiţa aia cu tânărul de lângă ea! Am văzut că s-au distat toată seara împreună…” “Să vă fac cunoştinţă, doamnă, mă oprii eu din dans, prietenii mei, domnul Isoscel, domnul Trapez şi domnişoara Maria…!” “Mai urma ca dumneata să te numeşti Triunghi şi eraţi o întreagă geometrie!- râse cucoana, când auzi aceste nume- îmi pare bine de cunoştinţă, eu mă numesc Estera…”

Muzica schimbă ritmul, un dans repede luă locul tangoului şi perechile electrizate se mişcau graţios în acel ritm îndrăcit. “Doamnă, pardon, scuzaţi, îmi oferiţi un dans?”- se repezi Isoscel la noua cunoştinţă şi, nemaiaşteptând încuviinţarea, începu să se învârtă piruietic pe lângă ea…

Privii mai atent la Estera, nu arăta nici pe departe vârsta pe care o avea, doar rimelul feţei o trăda, corpul însă, uşor, o întinerea, îi dădea un aer de adolescentă; cu Isoscel făcea o pereche minunată şi se potriveau la dans de minune. “Mario, să laşi gelozia la o parte, zise Trapez, că Isoscel al tău se desfăşoară patetic, a găsit-o pe doamna care-i ţine-n coardă, nu-l mai prinzi toată noaptea! Apoi către mine: am dat-o pe vin, Bătrâne, hai noroc şi la mai mare! Chelner, se adresă el unui picolo care trecu pe lângă noi, mă, voi ştiţi să faceţi muşdei ca-n Oltenia? Usturoi cu sare, mă, şi cu o lingură de supă, că friptura fără usturoi n-are nici-un chichirez, dar repede că se răceşte!” “Vineee!”-îi promise acel picolo şi dispăru printre dansatori.

Afară viscolul se înteţise, domnul cu părul alb adusese câteva veşti că maşinile circulă greu sau sunt suspendate. Isoscel îşi aranjase cu Maria o cameră la hotel, eu şi cu Trapez trebuia s-o luăm pe jos până la cămin şi începea să mă îngrijoreze acest drum. Dansul nu se mai termina, muzica părea să ignoreze acea iarnă care se instalase fără panică, oamenii habar n-aveau, se puseseră pe distracţie, păreau să zică, am dat banii, ne distrăm…

“Păreţi totuşi trist, domnule Mihaly!”, căută Maria să mă aducă pe pământ. şi chiar eram, Estera venise din altă lume cu amintirile postomol peste mine; din privirile ei, din comportarea ei simţeam că această

femeie mă va mai căuta acum sau mai târziu…Toţi oamenii care au un trecut comun se caută şi se găsesc, acum eram stânjeniţi de prezenţa acelui domn cu părul alb pe care mi-l recomandase ca soţ. “Aşa de mult îmi plăcea atunci, eram geloasă pe Agneta că pusese mâna pe tine înaintea mea…”-îi zisese doamna, într-o pauză a dansului.

şI apoi starea mea de apatie după divorţ şi după moartea Marikăi, devenisem parcă un obiect, nu mă mai interesa din cotro bate vântul soartei, eram mulţumit că mai trăiesc…

“Nu par trist, Maria, chiar sunt!”- şi îi povestii şi ei scurtul episod al vieţii mele, apoi discuţia cu Estera. “Dumneavoastră puteţi să scrieţi un roman despre viaţa pe care aţi trăit-o!” şi discuţia rămase la acest nivel pentru că se terminase dansul şi apăruseră Isoscel cu doamna, întrerupându-ne.

“Rămân şi eu la masa voastră, du-te tu, Mihaly, şi invită-l şi pe soţ la această masă!”

Făcusem o masă comună toţi şi începurăm să înfulecăm la fripturi şi să bem la vin în neştire; să te ferească Dumnezeu de beţia aviatorului că domnul nostru, aviatorul, acum pensionar, le trăgea bine la măsea şi povestea frumos şi cu talent ce făcuse el la viaţa lui în război…Trapez o dăduse pe bancuri, începurăm întâi cu prietenul nostru, Bulă…De ce are Bulă ochii roşii? Pentru că a mâncat ardei mult! De ce a făcut Bulă soba în mijlocul casei? Ca să aibe încălzire centrală… Maria: De ce nu se însoară Bulă? Isoscel: Că e homosexual! Trapez: Că n-are puţă! Maria: Să-ţi fie ruşine, obraznicule, are ce zici tu, dar n-are femeie pentru puţa lui! Trapez: Adică cum n-are femeie pentru…? Aviatorul: O fi având vrun făcăleţ, domnule! Estera: Cine vorbeşte! Eu, ca să depăşesc pornografiile: De ce nu se duce Bulă la Biserică? Maria: Că nu crede-n Dumnezeu! Eu: Nu! Estera: Că n-are Biserică! Isoscel: De ce Bulă nu se face aviator? Aviatorul: Că inundă toată Oltenia! Râseră toţi: adică face pe el încât inundă toată Oltenia. Estera-mi făcu cu ochiul, Maria o prinse de braţ şi-i spuse ceva la ureche, vorbeau despre mine şi nu-mi plăcea; nu-mi plăcea ca doamna Estera să ştie mai mult despre mine faţă de ce-i spusesem eu. Maria mă trăda, Estera o descosea…

Solista care cânta, acea panoramă de femeie, imita pe Angela Similea şi o imita bine, ceva cu *iarnă, iarnă…*, saxofonistul se umfla-n instrument şi făcea nişte fălci de bou, violonistul îndulcea totul, vioara, zicea aviatorul, este filozoful orchestrei,ea melancolizează şi te incită la amintiri, călcată uşor pe corzi, îţi gâdilă inima, acordeonul ţi-o calcă-n picioare şi chitara ţi-o spală la maşina de spălat…Toţi şi toate joacă pinpong cu biata inimă! La câte trebuie să mai reziste şi ea! La câte emoţii? La câte bucurii, la câte plăceri şi mai ales la câte neplăceri?…

Isoscel cu Maria se scuzară, că oboseală, că una alta, şi plecară la cameră. Trapez: Ce mai facem, Bătrâne, domnii sunt locatari, noi trebuie să facem pe Emil Racoviţă la polul sud prin iarna asta! Estera se juca cu mâna prin aer, parcă prindea fluturi. Aviatorul pusese capul pe masă, aterizând cu imaginarul avion cine ştie pe ce aerodrom al vieţii. Numai singurătatea mea era reală, aşa mi se părea mie, restul era vis, şi muzica, şi restaurantul, şi Maria cu Isoscel, şi Trapez, şi Estera asta cu numele ei din Biblie, şi aviatorul ei melancolic, un vis care venea dinspre real spre fantastic, dinspre iarna asta brutală care şi ea la rândul ei devenea un fel de metaforă a vieţii… şi această părere sub imperiul vinului devenea certitudine! "*Ce te bălăceşti în ochii mei, Estero, îmi venea să-i strig femeii care prindea fluturi, care este dorinţa ta, regină?" Regina Estera a răspuns: "De am aflat bunăvoinţă în ochii tăi, ooo, rege, şi dacă binevoieşte regele, atunci să ni se dăruiască viaţa mie şi poporului meu, după ruga mea. Căci suntem vânduţi noi, eu şi poporul meu, spre ucidere, spre nimicire şi pieire…*" *şi s-a sculat regele de la ospăţ plin de mânie şi s-a dus în grădina Palatului, iar Aman a rămas să roage pe regina Estera pentru viaţa sa, căci vedea bine că regele hotărâse pieirea lui. Când s-a întors regele din grădina Palatului, Aman tocmai se aruncase pe patul pe care se afla Estera. şi a zis regele: Vreai încă să siluieşti pe regină aici, în casa mea? Eununcul Harbona a zis: Iată şi spânzurătoarea pe care a pregătit-o Aman pentru Mardoheu, care a grăit de bine de rege, stă la casa lui Aman, înaltă de cinci zeci de coţi. Iar regele a zis: Spânzuraţi-l acolo!*

şi au spânzurat pe Aman…"

4

Nu-mi dădusem seama când am ajuns acasă; Trapez se lăuda că el m-a adus pe sus, eu, din contră, cred, sunt convins că eu l-am adus pe el, am tras de el ca de o matahală prin nămeţii de zăpadă… "ştii ceva ,Bătrâne, cred că Isoscel n-a plătit consumaţia şi a întins punga aviatorul, cred că el a plătit, Isoscel mi-a făcut cu ochiul, dându-mi de înţeles că n-are nici un ban, Dumnezeu ne-a scos în cale pe Estera asta cu aviatorul ei că altfel dormiam pe la miliţie…"

,Încercam să nu-l mai văd şi să nu-l mai aud pe domnul Trapez al meu, nu mai voiam să mai petrec astfel de scene penibile, îmi pusesem

în gând să trăiesc un capitol al vieţii noi pe care eu îl numeam în forul meu interior *Drumul Damascului* (*aluzie poate şi la plecarea mea în Orient*), să trăiesc adică în abstinenţă, un fel de autoflagelare, de autopedepsire. şi nu mică mi-a fost mirarea când toată noaptea, împotriva voinţei mele, am visat-o pe Estera: Estera călugăriţă, Estera vampă, Estera concubină, trăiam cu ea, dormeam cu ea, îi frângeam oasele în împreunări carnale oribile, dezgustătoare, Estera spioană, pusă pe urmele mele de o forţă supranaturală să mă urmărească, să vadă ce fac, ce gândesc, cum trăiesc…

Mă culcai, Trapez deja sforăia, se trântise îmbrăcat în pat şi dormea de-abinelea, iarna se înteţea, viscol în puterea cuvântului, urla natura, urla oraşul, urlau lupii printr-o pădure imaginară, eu eram cu caii şi cu căruţa la tăiat lemne, eu cu cei trei fraţi şi cu tata, eu trăgeam de ţapină lângă el. “Hai ,măi, taică, trage şi tu după puterile tale că e viaţa grea, fir-ar a dracului de viaţă, trage şi tu uşor să nu te boşorogeşti că tu nu eşti făcut să ţii ţapina-n mână ca băieţii ăştia, şi arătă spre cei trei fraţi care se omorau cu buşteanul să-l urce-n căruţă, la tine Dumnezeu a fost mai nedarnic, te-a făcut mai pipernicit, tu eşti bun de solgărbirău, am să vorbesc cu unchi-to Bucsi să te ducă la liceu să nu te mai chinui pe-aici!” şi ieşise luna care-şi vărsa argintul ei peste argintul zăpezii, era un peisaj din Disneiland, feeric, dulce, cu un râu ce curgea la vale printre zăpadă în cuiburi de apă; stelele şi ele aprinseseră cerul ca o catedrală gotică cu Drumul robilor plin de puzderie de luminiţe, totul pe un fond muzical din Debusy…De undeva de departe venea o fată, am recunoscut-o, era Iulia, venea cu un coş cu mâncare în mână. “Mihaly, striga ea, vin mai repede şi mă trece apa asta că am obosit, hai, că v-am adus mâncare!” Eu fug înaintea ei, sar prin apă printre nişte pietre şi o cuprind în braţe. “Eşti nebună, i-am zis de ce ai plecat dezbrăcată pe vremea asta?”, era doar într-o bluză şi o fustă de stambă şi desculţă. “Tu nu ştii că eu am pierdut simţul frigului?- îmi răspunde ea- eu nu mai simt nici frigul, nici căldura de când ai plecat tu!” “Măăă, bezmeticule, mă striga tata, să nu te apropii de ea, tu ai auzit de iele, să nu te apropii că asta nu este făptură omenească, ielele te ielesc, te lasă sluţit toată viaţa…” “Nu e tătă ce spui tu, este Iulia mea dragă, n-o mai cunoşti?” ,Îi simţeam căldura gurii peste obrazul meu şi-i simţeam căldura cărnii cum zvâcnea în mâinile mele, corpul ei de vioară care cânta din toate simţurile în braţele mele, cu ochii ei de reptilă, cu gura mică, ovoidală ca o fântână minusculă din care beam ambra dragostei, băutură care mă fermeca şi-mi da puteri…”Aş fugi aşa cu tine până la marginea lumii, Iulia, ca un rătăcit aş fugi, prea-mi eşti nu-ştiu- cum de dragă, prea te-ai lipit de sufletul meu, prea mi-ai intrat în inimă…” “Minţiţi, zice, toţi minţiţi, şi mă sărută pe gură, şi tu minţi, zice, ce e cu Estera asta?- dar cu Agneta?, dar cu Marika? De ce

nu ţi le mai scoţi din cap?" Eu am tăcut, m-am făcut că nu pricep încotro bate ea.

,În timp ce eu discutam cu ea, tata şi cu cei trei fraţi dispăruseră, plecaseră cu căruţa, fugiseră, puseseră caii la ham şi o luaseră pe drum către sat. Pădurea tăcea, copacii albi, încărcaţi de chiciură , golaşi, tăceau; un peisaj alb-albastru care bătea spre galben se lăsase peste toată natura, un peisaj nordic, mort, închis, fără păsări, fără vietate, fără suflet, numai eu cu Iulia…Mă dezbrăcasem de cojoacă şi o băgasem pe ea în lâna moale, miţoasă, călduroasă, se strânsese în mine ca un copil cu genunchii la gură şi-i săruta şi-i sărutam şi eu, îmi lipeam faţa de faţa ei şi stam aşa minute-n şir, ne uitam unul la altul în ochi şi apoi ne apropiam în explozii de sărutări, o luam ca pe un copil, o desfăceam de cojoc şi-o luam la sărutat dinspre gât, o sărutam doar cu vârful buzelor, uşor până mă rătăceam pe corpul ei, apoi ne îmbrăţişam şi ne dădeam drumul prin zăpadă spre râu.

"Eşti tare neastâmpărat, Mihaly!", şi se repezea ca o sălbatecă la mine şi mă strângea în braţe, mă gâdila, îmi călca nervii, se băga ca o pisică în sufletul meu, îi simţeam blana tărcată, caldă, încinsă, cum mă poseda şi mă înnebunea… Când am vrut s-o prind bine s-o iubesc, mi-a scăpat printre degete şi a luat-o ca nebuna la fugă prin pădure… "Târfăăăă ce eşti!- am strigat eu după ea- târfăăă ordinară, du-te şi te pisiceşte cu schizofrenicul tău, fă dragoste cu el, nu cu mine!"

Decorul acela se întuneca, era un alb îndoliat de hermina nopţii, o dulce boare adia printre copacii negri, se juca printre ei hoţeşte; luna era parcă un taler din care picura argint viu, stelele sclipeau ca nişte ochi de strigoi, veniţi după vămi de suflete. Eu, singur acolo, singur în univers, eram parcă osândit la frica şi la spaima de singurătate, începusem să tremur, mi se făcuse frică, frică de fiare, frică de moarte, frică de iele…Cum e când eşti sluţit din dragoste? "Ielele te ielesc, îţi ia o mână, un picior şi rămâi olog toată viaţa!"-mă avertizase tata. "Aiurea!-ar fi zis domnul inginer Ionescu- fii, domnule serios!"

şi din pădure venea însăşi regina iernii, regina Nordului, îmbrăcată în alb, cu picioare colilie, desculţă, călca pe zăpadă ca pe iarbă şi păşea uşor, ridicându-şi rochia cu o mână din poale la fiecare pas. "Eu sunt Ondina, mi se prezentă ea, Regina Nordului!"

"Agnetaaaa!, de ce minţi, tu eşti Agneta, de ce ţi-ai lepădat veşmintele negre de călugărie, de ce ţi-ai părăsit mitocul şi te-ai rătăcit pe-aici? Până când mă mai torturezi? Voiam să închid acest capitol al vieţii şi acum îmi apari iar în faţă…Până când să mă obsedeze numele tău şi umbra ta, tu nu vezi ce rece eşti, mai rece ca iarna, mai rece ca Nordul de unde zici tu că vii transfigurată-n Ondina? ştiu că tu trăieşti

printre gheţurile veşnice, ştiu că-ţi plac grotele glaciale, fantasmagorice, unde ţi-ai făcut cuibul, ce mai cauţi în calea mea?"

"Măi, Mihaly, mă, se prosteşte ea în glas ca atunci când ne jucam ca doi copii în curtea castelului pe care-l păzeam, de ce te supără prezenţa mea?" Avea în voce o dulceaţă, un răsfăţ, o dulce lentoare care mă ameţea, voiam să-i întind braţele s-o cuprind, s-o strâng, s-o sărut, dar nu îndrăzneam, sau nu puteam, mi-era frică să nu mă îngheţe şi pe mine. "Ce-ai zice, tu, de Agneta ta dac-ar veni la tine, dacă ar părăsi Mânăstirea şi-ar veni la tine ca soţie, aşa cum de altfel i-ai scris?" Avea laseri în ochi cu care mă săgeta, lumini misterioase care se rostogoleau şi-i jucau drăceşte pe pupile, înfiorându-mă… "Aş rămâne rece, Agneto, rece de tot ca un călugăr benedectin, viaţa are *Labirintul* ei prin care te rătăceşti adesea şi din care ieşi (dacă se mai poate ieşi) sleit de puteri; câte să mai rabde şi biata inimă şi câte să mai sufere, câte, Agneto, câte?" "Da, Mihaly, ai dreptate, îmi răspundea ea, dar eu am venit la tine să te scot din acest *Labirint,* n-aş putea spune că am o misiune laică de-a te scoate de-acolo de unde ai intrat cu Dedal, nu, misiunea mea e de ordin sentimental, să-ţi aprind flacăra dragostei şi să ţi-o întreţin…Tu, Mihaly, eşti orb fără dragoste!"

şi frumoasă se mai făcuse Agneta, albul rochiei transparent lăsa să se întrevadă un corp de putană cu forme dulci, roze, ca marmora lăcuită de mâinile lui Fidias, cu rotunjimi nebănuite de rotule şi şolduri şi de sâni pârguiţi, vesperali, aţâţători şi buze senzuale, moi, cărnoase roşii ca cireşile de mai, umezi, buze pe care odată i le învineţisem sărutându-i-le, strivindu-i-le chiar, între ale mele; şi ce corp!-balerină, desculţă aşa părea că-şi joacă un mare rol pe scena grandioasă a naturii, plină de graţie…

Femeia e tentaţie, gândeam eu, de aceea urmează în lume perpetuarea, de la Eva până la Agneta femeia e tentaţie şi bărbatul un subtil instrument de procreere prin însămânţare, Femeia e Pământ, bărbatul e Cer, femeia e Floare, bărbatul e Flutur, Femeia e Iluzie, bărbatul o fetişizează… E de ajuns să ţi se-ntindă o cursă că tu, Mihaly, cedezi, o iei în braţe şi o iubeşti aici pe zăpadă…

N-am mai rezistat ispitei şi am luat-o în braţe, se învăluise toată în lirism, plângea, i-am simţit calde, lacrimile căzându-i pe mâna mea ca un minuscul izvor de apă sărată care i se prelingea pe obraji şi curgea, şiroia pe mâna mea, pe pieptul meu. Apoi i-am simţit pleoapele, pâlpâirea lor ca nişte aripi de fluturi peste faţa mea, şi ele umezi, pline parcă de rouă, îmi dădeau o senzaţie stranie de gângănii plăcute ce se jucau peste ochii mei şi peste toată faţa; gurile lacome s-au întâlnit într-o tandră încleştare sorbind parcă una din alta o esenţă de licoare care ne ameţea şi ne îmbăta şi nu mai ştiam unul de altul, corpurile se îmbrăţişaseră într-o

împreunare violentă, caldă, dură, un fel de luptă de dominare până la iepuizare…

"Mi-era dor de tine, Mihali- zisese ea în acea încleştare, desprinzându-se uşor din braţele mele pentru a-şi ridica câteva şuviţe de păr care-i căzuseră, rebele, pe frunte- sunt aşa de singură şi eu pe acest pământ încât îmi vine câteodată să-mi iau zilele, mi-era dor de tine cum numai unei femei disperate îi poate fi, nu de geaba te-am întrebat: ce-ai zice tu, de Agneta ta, dacă ar părăsi lăcaşul sfintei Mânăstiri şi-ar veni la tine ca soţie, doar tu mi-ai propus în acea scrisoare de după vizita la Mânăstire…De atunci m-am tot răscolit în Sfântul Lăcaş, n-am mai avut nopţi şi zile albe, mă urmărea ceva, un demon- *maică Agneto,* ziceau novicele, *de ce nu mănânci, de ce nu dormi, de ce veghezi mereu la Preacurata? Ce pustiu este în sufletul tău?-întoarce faţa la cele lumeşti că altfel te usuci ca o floare-n glastră…*Plec, mi-am zis, căci păcătuim şi păcatul cu gândul tu ştii că e mai rău ca cel cu fapta, te visam , nebunule, zi şi noapte şi nu puteam să scap de umbra ta, mi te culcam lângă mine în pat, te strângeam la piept, mă dăruiam ţie, nebunule, acolo unde niciodată n-am cutezat s-o fac…

şi-am plecat pe raze de lună şi pe căi de stele să te caut în Lume şi am întrebat de tine în cele patru colţuri ale pământului şi nu te-am găsit. "Nu e, a venit răspunsul din ceruri de la Domnul, rătăceşte prin Labirint! Ce e , Doamne, cu Labirintul ăsta?- mă întrebam- şi am început să caul legendarul fir al Ariandei până am dat de tine aici!…"

şi m-a sărutat şi am sărutat-o şi m-a strâns la pieptul ei şi am strâns-o la pieptul meu, iubit şi iubită, ca în poeziile lui Eminescu, mângâindu-ne unul pe altul cu un dor nebun…

N-am ştiut câtă fericire poate fi şi într-un vis, căci visam ca un nebun după noaptea mea petrecută la restaurant cu Isoscel şi Trapez. Când m-am trezit din aiurelile mele, o femeie plângea pe patul lui Isoscel, am privit la ea şi era Maria… Afară se luminase, tot viscol, urla nebunul, ca un balaur scoţând foc pe cele şapte capete şi Trapez cu Isoscel, vorba lor, nix…Dispăruseră ca măgarii-n ceaţă! Dacă m-ar fi întrebat ei: "Ce faci, Bătrâne?" Le răspundeam: "Joc tare, noaptea asta m-au vizitat trei gagici: Estera, nevastă-mea, şi călugăriţa de la Dej! Dar ei, nicăieri! Paturile erau făcute şi pe marginea patului lui Isoscel, uşor Maria suspina, torcea parcă un verset din Apocalipsă…

5

De la întâi inginerul Pripescu m-a trasferat la treaba mea. Macaraua era acum dragostea mea, în sfârşit, solitar acolo sus, puteam să-mi ling rănile, să visez, să privesc lumea minusculă care mişuna pe străzi, puteam să privesc dealurile, câmpia, blocurile, cerul, păsările…Libertatea unui om de-aici vine, îmi ziceam, de la puterea de a visa. ţi se iau averile, te poate sluţi fizic cineva, te poate arde pe rug, dar nu-ţi poate lua libertatea de a visa; visul!- iată ce măreţie i-a dat Dumnezeu omului, cine visează este un om bogat…

Mă despărţisem de Trapez şi de Isoscel şi nu mai voiam să mai ştiu de ei. Mă supărase scena aceea când am găsit-o pe Maria plângând pe marginea patului. "Ce ai, Mario, cine te-a supărat?"- am apucat eu s-o întreb şi în acea clipă parcă ceva s-a rupt în ea şi a început să plângă în hohote. "Am crezut în el, domnule Mihali, l-am iubit ca o proastă şi acum m-a aruncat ca pe o cârpă, zice că nu-i trebuie lui însurătoare, că n-are după ce bea apa…Ce le spun eu părinţilor mei? Cum mă justific în faţa lor? Că noi ne pregătisem de nuntă…" "Taci, Mario!", am căutat eu s-o liniştesc, mi se făcuse milă de ea, era şi ea un suflet de om părăsit, în ea mă vedeam pe mine…Când îţi pierzi încrederea în omul cel mai drag, parcă ţi se dărâmă cetăţi, oşti întregi ţi se îneacă, tu însuţi ai senzaţia că ţi se surpă lumea sau că te nărui într-un abis. Dar după un timp, Mario, când priveşti totul cu detaşare, ai impresia că ai trecut printr-o boală şi te-ai refăcut, râzi şi priveşti ironic ca la un altul, nu-ţi vine a crede că chiar tu ai fost capabil de asemenea slăbiciuni. Nu mai plânge, Mario, că tu trebuie să-ţi regăseşti demnitatea pierdută, iată ce-ţi trebuie ţie…Tu eşti frumoasă, eşti tânără, ai viitorul în faţă…" şi am făcut-o să tacă. "ştii că ai dreptate, domnule Mihaly!-mi-a zis ea după o lungă pauză de reflecţie- oare mă voi dezmetici eu din boala asta?" ",Încearcă, o îndemnam eu, încearcă şi ai să vezi ce bine va fi, încearcă să guşti iară libertatea păsării singurtice de a trăi singură până-ţi vei găsi perechea…"

"Cum va fi după aceea, domnule Mihaly?"- mă întreba ea şi parcă se ruga de mine în care găsise un punct de sprijin. "Va fi frumos, va fi soare, va fi senin, inima ta va zburda şi vei fi tu însăţi!" "Vă mulţumesc, zice, adevărata înţelepciune la dumneavoastră am găsit-o!" "Isoscel e o lepră incorigibilă, eu l-am citit, renunţă la el definitiv!"

Maria şi-a luat geamantanul şi cu lacrimi în ochi a părăsit căminul de nefamilişti. Priveam în urma ei cu o umbră de regret că nu-i mai lăsasem nici o speranţă. Plângea, cred că-n ea acum se dăduse lupta definitivă, niciodată n-am mai văzut o femeie mai nenorocită ca ea, m-am luat după urma ei şi-am condus-o până la gară. Mi-a rămas la

despărţire în suflet zâmbetul ei de căprioară rănită şi suspinul ei discret pentru *frumoasa* dragoste lăsată aici, în acest anonim oraş.

De dimineaţă m-a chemat domnul inginer Pripescu şi mi-a dat o veste bună. "M-am luptat pentru tine, Mihaly, şi ţi-am obţinut o garsonieră, lasă-i pe derbedeii ăia şi mută-te-n ea. ţi-am făcut rost şi de nişte mobilă mai veche de la ăştia care s-au mutat în case noi şi ţi-am mobilat-o. Apropo, de unde o cunoşti tu pe doamna Estera?" "Dar ce e cu ea?"- rămân eu înmărmurit. "Cum ce e? Te-a căutat, mi-a cerut adresa ta şi numărul de telefon!" "Domnule inginer, spune-i orice, adresă n-am, număr de telefon nici atât, de unde dracului a răsărit vampa asta de mă urmăreşte?" "Cum de unde? Tu nu ştii că lucrează la noi la trust la contabilitate! M-a înnebunit întrebând de tine! Chiar acum te cere la telefon!"

Am oprit macaraua şi am mers la telefon, voiam s-o mint, voiam s-o îndepărtez de mine, nu-mi mai trebuiau complicaţii sentimentale. "Domnule Mihaly, zice ea la telefon, sunt fericită că am dat de tine, ţi s-a aprobat dosarul pentru Orient, trebuie să optezi între Libia şI Irak, comunică-i şi lui Pripescu! Eu te-aş sfătui să alegi Libia, cu Irakul e mai complicat, ştii, chestia cu războiul…" "Da, doamnă Estera, optez pentru Libia…" "şi nu uita că merg şi eu…" Păi aviatorului ce-i faci, îmi venea să-i zic. "Ce-i, Mihaly, ni s-au aprobat dosarele?"- mă întreabă domnul inginer Pripescu. "Da, domnule inginer! şi zăpăcita asta zice că merge şi ea!"

Plecai puţin descumpănit, dar fericit, nu greşisem eu cu *Drumul Damascului, îmi intrase în cap chestia asta, voiam să cunosc Orientul, să-mi clătesc creierul cu Mahomed, să citesc Coranul, să văd lumea aceea de basm despre care se spun atâtea poveşti…* "Domnule inginer, vă văd cam supărat, ce s-a întâmplat?" "M-a supărat platinata, face fasoane, şi-apoi nu-mi mai văd nasul din hârtii, înot în sarcini, unii zic da, alţii zic ba, să-i ia dracu', domnule, dacă-i mai înţeleg; unii îmi fixează un termen, 1 Mai, până atunci să dau gata aripa străzii Ilie Pintilie, partidu' zice, nu, te muţi de acolo, retragi oamenii şi atacăm centrul, bine, tovarăşe secretar, ăia de la centrală zic că până la…; nimic!- noi zicem aşa, mai e cazul să-ţi amintim cine conduce-n ţara asta?- auzi, domnule, mă ia pe mine cu cine conduce… de-abia aştept adunarea de partid să le dau cu sacâz pe dinţi! Ai o ţigară?- veni el către mine- că mi-am uitat pachetul în portiera maşinii…" "Am carpaţi cu filtru!" "Carpaţi, zice şi întinde mâna spre pachetul de ţigări, îi întind şi bricheta şi aprinde nervos, trage din ţigară şi zice: de-abia aştept să plecăm, să mai facă şi lingăii ăştia, inginerul Pripescu nu e dracu să le facă pe toate, fac ce depinde de betoane, restul nu mă interesează! Tu ai fost pe front?" "Am fost puţin în Vest! Eram crud pe-atunci…"

“,Înaintam prin stepa rusească, la o răspântie, un soldat mai al dracului, care dirija căruţele, strigă în zeflemea: ţiganii la dreapta şi românii la stânga!- ştii chestia cu ţiganii lui Antonescu că-i dusese tocmai la Bug- unul din noi îl întreabă în glumă pe soldat: şi nemţii? ăla le răspunde: nemţii-n aia măsii, înapoi ! Sare, frate, unul de lângă mine şi-l ia de piept: bă, bolşevicule, te dau pe mâna siguranţei!- şi aşa a făcut, dom’ne, l-au arestat imediat! Azi la trust l-am văzut pe tip, scoate panglici acolo pe nas, cred că e ciripitor, l-a recreutat securitatea să ne spioneze pe noi. Auzi, se dădu el la urechea mea, ai grijă ce vorbeşti că noi, ăştia, care avem dosare de plecare suntem filaţi! Cred că ne-au băgat microfoane şi-n c…să afle despre noi ce vorbim.”

Ieşirăm afară din birou, iarna se mai îmblânzise, un cârd de ciori se aşezase pe o grămadă de gunoi şi gărăiau înnebunite peste partea aceea a oraşului, de la Combinat se înălţau două enorme flăcări care aruncau pe cer mari petece de fum ce-şi luau zborul, zdrenţuite, undeva spre vest; din vale venea zgomotul oraşului, scârţâit de frâne, vorbe, glasuri de copii de la şcoala din apropiere, fluiere de miliţieni de la circulaţie, o sirenă. Câţiva muncitori strânseseră resturi de scânduri şi aprinseseră focul, se adunaseră toţi pe lângă foc, râdeau şi glumeau cu mâinile întinse la pala focului care se ridicase aproape cât ei. “Mi-e scârbă, Mihaly, de oraşul ăsta! Eu nu ştiu ce-ai căutat tu aici…De-abia aştept să plecăm, eu cred că mă evapor, rămân dincolo…Tu ce părere ai, mai merită să ne întoarcem? Asta e ţara lui Papură-Vodă! Auzi, domnule, unde faci revelionul? Hai să evadăm, să ne ducem dracului undeva, aşa burlaci, pe la vreun chemping să ne destrăbălăm şi noi puţin. Apropo, ce hram poartă Estera asta? Tot întreabă de dumneata! Sunt în femeia asta atâtea contraste, am auzit c-a fost şi pe la Auschwitz…E mai tare ca platinata mea! N-o scapă din ochi aviatorul…şi e fată citită, domnule! Ce faceţi, bă, voi, mi-a zis odată, închisori, astea sunt blocuri? Cutii de chibrituri în care băgaţi biata clasă muncitoare! Le-ar mai trebui şi lor nişte Cariatide ceva ca să le mai însufleţească! Mai lăsaţi-o dracului de geometrie dreaptă, mai făceţi şi voi câte-o arcadă, o dantelă, un crenel, o ogivă…Păi unde te trezeşti, doamnă, în islam?-am întrebat-o eu. Apropo de islam, ziceea, vreau şi eu să merg! Nu-ţi spusei, a venit ordin să ne cărăbănim după-ntâi ianuarie, au mai deschis lucrul la o fabrică de ciment… Trebuie să ne facem bagajul!”

Pe stradă trecu în viteză o maşină cu girofarul aprins şi cu sirena la maximum, era maşina miliţiei, zgomotul acoperi totul câteva clipe, apoi rămăserăm suspendaţi într-o linişte mormântală. Inginerul Pripescu îmi mai ceru o ţigară şi o luă în jos, spre oraş, grăbind pasul. Zice: o iau pe jos, m-am săturat de înghesuială şi de nasturi rupţi…Eu rămăsei suspendat în acea linişte, mi se blocase parcă sistemul nervos central. Ce

dracului vrea să spună inginerul ăsta cu *dincolo* al lui? Merg spre casă, mă hotărâi, spre noua mea garsonieră, mă simţeam singur, inginerul Pripescu zisese: te-ai închis în orgoliul tău, orgoliul este o formă a singurătăţii… Eu, orgolios? şi seara se lăsase, adia vântul, de data asta un vânt cald, copiii treceau acasă de la şcoală într-un alai infernal, dăduseră drumul pe trotuar la o mingie şi fugeau toţi băieţii după ea, câteva perechi de tineri mergeau cu flori în mână, probabil la o zi onomastică, mirosea a fum umed şi-a câine plouat, seninul cerului devenise siliniu, bătând în alb, soarele de după deal îşi arunca razele peste apa râului din vale, un avion în înaltul cerului de sticlă lăsase o dâră de fum ca o linie dreaptă despărţind bolta în două de la est la vest, câteva lumini se aprinseseră în noul cartier, se vedeau aşa ca un joc de licurici pe un portativ, pac, pac, pac, era frumos…Această civilizaţie citadină umpluse sufleteşte golurile câmpiei mele, cine putea să se acomodeze aici cu ea se simţea fericit.

Pripescu ăsta era parcă un inginer Ionescu, amestecat cu avocatul Spânache, în el sălăşluiau cele două suflete şi-mi atrăsese simpatia…Din Spânache avea vocabularul şi gesturile, din domnul inginer Ionescu avea sufletul… şi mai avea ceva: geniul! ştia că e superior multora şi poate tuturor, era doldora de carte, de la Egiptul antic şi până la războiul stelelor el găsea explicaţii ştiinşifice, filozofice, religioase…Jongla cu miturile lui Mircea Eliade, la modă, profesional era ireproşabil, cunoştea secretul betoanelor ca nimeni altul. “Bă, zicea, eu am studiat betoanele la munte în pauzele zilelor ploioase, când lucram la baraje, zile-ntregi, luni întregi, ani întregi, există un secret al betoanelor…” Toată lumea din şantier ştia acest lucru şi-l respecata. ,Îl bruiau vreo doi de pe la centrală, ciripitorul şi cu încă unu de la partid, un analfabet care se trezise peste noapte din cioban, instructor, văcsuit la ştefan Gheorghiu. “Răul prinde repede, Mihaly, zicea el când îmi vorbea despre ei, au vrut să mă discrediteze că sunt divorţat, că mă ţin de fuste, că spun lucrurilor pe nume şi lor nu le convine; aceşti papiţoi şi capete pătrate m-au tot şicanat ba pe la direcţie, ba pe la partid, ba pe la securitate… Tăticule, le-am spus eu celor care veneau în anchete, eu sunt vulpe bătrână, nu mă speriaţi pe mine cu mizeriile astea! Eu, tăticule, am ridicat oraşe întregi şi fabrici, baraje şi şosele, în urma mea vorbesc faptele…” Toţi au rămas trăzniţi când a fost invitat la Moscova la un congres al constructorilor să conferenţieze despre rezistenţa betoanelor la eroziunile îndelungate. Ziarul *Pravda* îl lăudase şi mersese mai departe, numindu-l *un deschizător de drumuri în compoziţia betoanelor.*

M-am despărţit de el şi am luat-o pe jos spre casă gândindu-mă la propunerea lui obscură de-a trece *dincolo*.

6

,Încă din copilărie mă obsedau înmormântările, ţăranii din satul nostru înjghebaseră o orchestră din alămuri care participa la toate ceremoniile de înmormântare; trecea întâi orchestra într-un marş funebru, apoi papistraşii, carul mortuar, apoi lumea mută în doliu, păşeau încet spre cimitir cu capetele în jos. Un moş ieşea la poartă şi filozofa: "Se duce lumea, se duce…" Era o figură tolstoiană cu barba albă, păr cărunt, pantalon larg, maramureşean, un fel de patriarh al bătâneţii. şi tocmai el îmi ieşise înainte, sub pleoape, într-un vis: "Aici stă băiatul lui Kiraly?" "Aici, bătrâne!", zic eu. "Dat în aia mă-sii de deştept!" "De ce?" "Păi dacă se duce el un' se duce, înseamnă că e deştept!" Era pilit, mirosea a pâlincă. "Eu cu tac'-tău am iubit aceeaşi mândră!" "Se poate!" "O unguroaică de la noi, că unguroaicele sunt date dracului de focoase, zice, şi-mi face şmechereşte cu ochiul. Dumneata zici că eşti băiatul lui?" "Eu!" ",Îi semeni şi lui, dar ai mai mult de la bătrână-tău, ăla era aşa mic şi ambiţios, dar a avut nenorocul să-l lase muierea şi s-a tras la Mânăstire, s-a călugărit!"

,În timp ce discutam cu el, am avut senzaţia că-mi umblă prin sân un şoarece, mă gâdila, scârbosul, pe la burtă cu botişorul lui mic şi-am început să-mi scot cămaşa, dând din mâini şi din picioare; în clipa următoare au început să sară o puzderie de şoareci din cămaşă şi din pantaloni şi-am luat-o la fugă din garsonieră pe scări, în urma mea, mii de şoareci fugeau după mine, o luasem spre o lizieră, era primăvară, pomii înfloriţi, o femeie râdea de mine de se tăvălea pe jos, semăna cu nevastă-mea- ea strigă la mine: ai adus ciuma, nenorocitule, o să murim toţi! N-ai vrea să murim frumos amândoi în braţe, i-am zis eu…Afară lună, noapte, noapte albă, pe acoperişul blocului se cotoiau nişte pisici, mierlăiau disperate de durere şi adia vântul şi miroseau florile, hai, zic eu, şi mă culc lângă duduie, hai să murim frumos amândoi în braţe!-şi închid ochii, şoarecii ronţăiau carne din trupurile noastre şi o făceau morman lângă noi, şi noi aşa morţi, auzeam cum ne cântau alămurile şi moşul care repeta: *se duce lumea, se duce…*

Tocmai când zicea moşul, *se duce lumea, se duce…*mă trezi buimac soneria: ţârrrr! Ieşii în pijama: "Cine e?" "Noi, zice, inginerul Pripescu!" Ce dracului mai caută şi ăsta la ora asta la mine? "Ce e domnu' inginer?- întrebai eu, dar pe uşă mi se strecură platinata cu mâna la gură: "şiiiit!" "Ce s-a întâmplat, doamnă?"- insistai eu, crezând că e vorba de ceva grav. "Nimic!- zice ea- îţi spune el!"- şi arătă către inginer. După câteva clipe apăru şi inginerul Pripescu, nu era chiar beat, dar era bine dispus. "Scuză-ne de oră, zise, dar am un chef al dracului să

beau ceva cu platinata!" "Vă las cheia!"- îi şoptii eu la ureche, văzându-le intenţia. "Nu, mă ameninţă el cu mâna, adu-ne ceva de băut, în seara asta vreau să mă împac cu platinata, aşa e Pufi?"- făcu el ochii mari ca de broscoi către ea şi o sărută pe obraz. "Dacă vrea platinata să se împace cu tine!"- i-o întoarse femeia, dând ochii peste cap cum numai femeile ştiu s-o facă atunci când sunt curtate. Mare podoabă trebuie să fie şi platinata asta, gândini eu, admirându-i fizicul; avea un fund rotund şi picioarele depilate bălane, muşchi pe muşchi, cu mijloc de domnişoară, cu bust spartan, piept doldora de ţâţe, strunite zdravăn într-un sutien ce se vedea prin bluză. ,Îşi lepădă haina de blană, flanelul de mohair şi rămase în bluză şi-n fustă, picior peste picior pe singurul scaun pe care-l aveam. "Ăsta e cuibul tău, puişor?"- mă întrebă ea după ce ocoli cu privirea toată camera. "Da, doamnă, ăsta!" "Păcat, zise, după câte mi-a spus Pripescu, trăieşti din iluzii!" "Tot e bine, o înfruntai eu, e rău când nu vom mai avea nici iluzii şi n-avem din ce mai trăi." "Hai, lasă aluziile, se formaliză ea, noi, femeile, suntem mai pe picioare, orice-aţi zice, voi, făcu ea aceleaşi rotocoale din ochi către inginerul Pripescu, sunteţi mai sentimentali şi mai prostuţi în materie de dragoste, păi bine, domnule, când oraşul geme de femei, dumneta tai poze din reviste ca adolescenţii şi le înşirui pe pereţi? Ce faci, domnule, masochism, onanism?"

"Domniţă, o rugai eu, reţineţi subiectul că e interesant până aduc ceva de băut, ce vrea domnul inginer?- am coniac, vin şi bere!" "Regina mea ce bea?- îi întoarse domnul inginer Pripescu aceleaşi priviri, într-un duel sentimental. "Ce-ai mai mult, mi se adresă ea mie, ca să putem să bem până mâine dimineaţă!" "Bere!"-zic. "Nu, mie coniac!"- decretă foarte serios inginerul Pripescu. "Uite, vezi de ce nu ne împăcăm noi, domnule Mihaly, de la băuturi până la pat, scumpul meu face mereu invers de ce zic eu! Odată, mai demult, ajunsesem în faţa ofiţerului stării civile, Pripescu cutare- mimă ea pe acel ofiţer, vrei s-o iai în căsătorie pe cutare-cutare?- ei, domnule, închipuie-ţi ce-a răspuns!- nu, a zis fanaticul, un nu accentuat că au rămas toţi cu gura căscată, naşu: păi, bine, domnule, dădurăm banii degeaba pe flori şi pe lumânări?- lasă, altădată, zice, poate i-o veni mintea la cap!- ofiţerul: domnule, aşa ceva nu mi s-a ami întâmplat! Pripescu i-a aruncat o sută pe masă şi a plecat… Eu am crezut că glumeşte, vrea să ia aer, dar de unde!…doi ani, domnule Mihaly, am stat certaţi de chestia asta, doi ani încheiaţi!", se tângui ea şi puse mâinile cruciş la piept, săltând cele două mameloane mai sus şi tremurând toată de ciudă.

"Scuteşte-mă, dragă de trecut, zise Pripescu supărat că se dă în spectacol în faţa tuturor, ce-a fost, a fost!…Parcă aveai şi tu un casetofon, pune ceva muzică să facă atmosferă!" ,Îmi aruncai ochii lângă

uşă, veniseră întradevăr cu un casetofon, un Panasonic, şi când se dezbrăcase platinata, îl lăsase sub cuier. Pripescu nu mai aşteptă, se repezi la Panasonic şi-i apăsă butonul, ţâşni dintrodată vocea Irinei Loghin cu nişte cântece deşucheate- înregistrate pe sub mână, zice el- cânta *Trec ţiganii, trec*…şi Pripescu în ritmul muzicii se balasa când într-o parte, când în alta cu ochii pe platinată.

‚Între timp am adus tot ce aveam: şi berea, şi coniacul, şi vinul…"Varză acră sau ceva murături, ai, domnule?"- mă interpelă Pripescu. "Am varză acră!"- mi-o pusesem singur la murat într-un butoiaş de plastic pe balcon.

"După zece, tâmpiţii ne-au dat afară de la restaurant, continuă inginerul Pripescu, şi n-am mai avut unde să ne mai ducem, hai la Mihaly să-i anunţăm bomba, ne-a telefonat doamna Estera de la centrală că suntem invitaţii ei de revelion să punem la cale plecarea noastră-n Orient. Să-l luaţi şi pe Mihaly", zice. "Păi cu aviatorul ce face?"- îl întreb eu. "Cu moşu? Face ea ce face, ce trebuie s-o învăţăm noi?"- conchise platinata. ‚Începu un cântec deşucheat cu *Cip, cirip cirip şi pa! Cucul şi pupăza…* Inginerul Pripescu întinse paharul să dea noroc, veselia se încinse, platinata intră în atmosferă, avea o voce de filomelă, abandonase conservatorul, dar talentul îi rămăsese; când fusese mai tânără se încadrase la un teatru de revistă, îl părăsise şi intrase funcţionară în construcţii.

"Ştii care e planul nostru? Să plecăm în Orient cu maşina mea toţi patru: eu platinata, tu şi Estera! Mergem până la Istambul cu maşina şi de-acolo luăm avionul, maşina o lăsăm la un cunoscut al meu care lucrează la ambasadă!"-zise Pripescu conspirativ. "Apropo, dragă, zise platinata, tu o cunoşti pe Filomela Mavrodin de la Spitalul judeţean? Doctoriţa aia blonda care se ţinea cu secretarul judeţenei de partid, tipesa aia înalta de la neurologie?" "şi ce-i cu ea?"- sări inginerul Pripescu. "A plecat în State cu bărbatu-său! Era prietenă cu un neamţ care terminase cu ea la Timişoara, au făcut nunta la Poiană, mi se pare că a fost şi fosta ta nevastă la petrecere, era cu unu brunet de la controlul de stat de la Sfatul judeţean!" "Da... ?, îl ştiu pe tip!"- încuviinţă inginerul Pripescu. "Dă, domnule, muzica aia mai încet să ne înţelegem şi noi în casa asta!- strigă platinata. M-am întâlnit eri cu ea: ce faci, dragă, parcă plecasei în State? Plecasem, zice, dar ce tu crezi că acolo fug câinii cu covrigi în coadă? Ce vorbesc ăia pe la Europa Liberă e rahat curat…Bine că n-am cerut azil politic că nu puteam să mai revin", zice. "Asta e propagandă comunistă!"- strigă tare inginerul Pripescu şi tăcu ascultând un bolerou sentimental. Se sculă şi o invită pe platinată la dans, dansau frumos amândoi cu arcuiri elegante, burtă la burtă, ea cu capul pe umărul lui. ‚Îmi venea să plec undeva să-i las singuri, simţeam că-i stingheresc, dar

unde dracu să te duci la miezul nopţii. Mă îmbrăcai şi ieşii afară, oraşul tăcea, oraşul dormea, se odihnea, rar câte-o maşină spărgea tăcerea cu zgomotul leneş al motorului şi se pierdea în ceţa nopţii. Privii cerul, era senin, plin cu stele, văzui carul mare spre apus, îl examinai, erau patru stele, patru osii, până la ultima stea, mă plimbai cu privirea pe calea robilor, ingenios poporul, de ce calea robilor?, apoi cloşca cu pui, luceafărul de dimineaţă, alte lumi, alte timpuri, alte relaţii; universul ăsta mă întristează, noi, adică eu, platinata şi cu domnul inginer Pripescu nu eram nimic în această imensitate de stele, nişte rahaţi cu moţ care încercam şi noi ca şi universul să trăim fiecare după legile noastre.

şi totuşi există iubire…

şi totuşi există speranţă…

Numai nava mea, faţă de steaua polară, rătăcea printr-un ocean de stele în derivă…Simţeam că sunt rătăcit…Dar nu-mi dădeam seama faţă de cine şi de ce eram rătăcit. Ca să te rătăceşti trebuie să ai un loc al tău preferat de la care să pleci. Mie îmi lipsea acel loc de la care aş fi plecat…

7

A doua zi după revelion, Estera, eu, domnu' inginer Pripescu şi cu platinata eram în maşină spre Turcia. Estera cu platinata, pe bancheta din spate, cântau ceva, domnu' inginer Pripescu moţăia şi eu conduceam. Estera avea talent, cânta pe melodia *Chant Indien* din opereta *Roze Marie* şi platinata o seconda, le priveam prin oglinda retrovizoare, platinata, deşi mai tânără, părea cam de aceeaşi vârstă cu ea, avea însă ceva mai vioi în tot corpul, mişcări mai graţioase, priviri mai dulci şi mai blânde. Pe faţa Esterei începuseră să sape ridurile, întreaga ei fiinţă era prinsă într-o tragică mască carnavalească, numai ochii mai magnetizau, sărind din ei frânturi de laseri, părul buclat, natural, o mai întinerea puţin.

Afară ziua devenise ceva între ceaţă şi ploaie, un fel de zi de toamnă târzie care te trage la somn, panglica şoselei, un fel de şarpe încolăcit peste dealuri şi piscuri de munţi teşiţi… "Doarme, domnu' inginer, doarme!"- îl ironiza Estera pe inginerul Pripescu. "Ce faci, dragă, asculţi căţeii pământului?- interveni şi platinata, zău, Marine, că mă enervezi cu moţăiala ta- accentuă ea- pe un ton ceva mai jos, ne-ai pus pe drumuri şi-acum dormi ca o buturugă!" "Mă adoarme cântecul vostru, le replică el, frecându-se la ochi, vreau să-l savurez cu ochii-nchişi!"

Eu apăsai pe acceleraţie şi mă făcui că nu aud nimic din discuţiile lor, priveam litoralul bulgăresc pustiu şi pescăruşii în largul mării care se

jucau în zare. ,În maşină se aşternuse tăcerea, un fel de bombă cu explozie întârziată care nu dură mult. Inginerul Pripescu, trezit din somnul lui, apăsă butonul Panasonicului şi deodată în maşină pătrunse un aer vesel pe care fiecare îl rumega cum vrea el. Era o rumbă spaniolă cântată de veşnicele lor chitare; cântecul venea în cavalcade, apoi mai lent, se-auzeau tocurile dansatoarelor ţopăind pe podea până se pierdeau undeva în neant. Tot drumul tăcurăm, parcă mergeam la o înmormântare. ,Îmi închipui ce era de noi acum dacă-i aveam în companie pe Isoscel şI pe Trapez.

Am trecut podul dintre Europa şi Asia pe seară, la orizont se zăreau minaretele turceşti cu nelipsitele lor turnuri înfipte în cer. Pe sub el vapoare de tot felul îl traversau în sus şi-n jos, Bosforul devenise roşu, parcă se vărsase toate apusurile din lume în el. Toţi, muţi de admiraţie, pentru aceste locuri, priveam încântătoarele privelişti şi ne minunam . De o parte şi alta a Bosforului se zăreau case cochete pitite după palmieri şi eucalipşi. Mai departe se zărea Sfânta Sofia construită de Constantin cel Mare, acum transformată-n moschee…Mă gândeam la istoria noastră, câţi domnitori îşi găsiseră sfârşitul aici, răpuşi de iataganele turceşti? Acum nu mai erau turcii din imaginaţia mea, ca orice capitală europeană Istambulul era plin de lume modernă care se plimba pe străzi la apusul soarelui. Ne-am cazat la hotelul Hilton, o clădire modernă care domina oraşul. Platinata cu Estera şi-au luat o cameră lângă noi, eu cu domnul inginer Pripescu am ieşit prin oraş să ne plimbăm. Mi-a atras atenţia să nu vorbim nimic în hotel despre politica ţării noastre pentru că securitatea are pipiţe pe post de ciripitoare băgate peste tot. ,În oraş am pus la cale programul celei de a doua zi. Ne-am gândit să dăm un tur oraşului, să vizităm Sfânta Sofia şi fosta închisoare Edi-Kule, bazarul şi zidurile de apărare ale oraşului, construite de bizantini. Domnul inginer Pripescu trebuia să se ducă la Ambasadă pentru vize şi apoi la aeroport să vadă dacă există vreo linie directă Istambul- Tripoli. Dacă nu va exista asemenea linie, vom lua avionul de Roma şi vom cere *azil politic.*

Târziu de tot ne-am întors la hotel foarte obosiţi, platinata cu Estera dormeau, sforăiau duse pe lumea cealaltă. Ne-am culcat şi noi, dar n-am putut să dormim. Domnul inginer, fără să-mi spună, a ieşit în oraş, iar eu târziu de tot, spre ziuă, am aţipit câteva ore. Mi-au venit în vis fel de fel de scene din viaţa mea, vedeam familia, o vedeam pe Agneta, pe Marika, pe Iulia, apoi pe cei doi copii pe lângă mine. “Tati, unde pleci?”- mă întreba Pişto. “Plec într-o lume necunoscută, Pişto, şi sper să mă dezbrac de toate amintirile, să-mi uit tot trecutul meu nenorocit şi să încep o viaţă nouă!” “şi pe noi cui ne laşi?”- mă întreba Iulişka. “Voi sunteţi mici; când vă veţi face mari, vă voi chema pe meleagurile noi unde-mi voi găsi libertatea şi zborul. şi vă voi asigura şi vouă un viitor

mai bun!" Agneta plângea, era în faţa Mânăstirii şi plângea, călugăriţa aceea de la Bistriţa care ne povestise despre mormântul gol al lui Constantin Brâncoveanu, îmi era acum străină. Se uita la mine şi plângea. "Soarta, Mihaly, soarta!- repeta ea- aşa s-a întâmplat şi cu domnitorul românilor când a fost ridicat de-acasă şi dus aici la Istambul cu cei trei coconi şi cu ginerele său. şi ce soartă au avut! Să mergi la Edy-Kule să priveşti locul unde au fost executaţi!" Doamneee, ce-i cu Agneta? S-a transformat în ghid, de unde ştie ea istoria Brâncovenilor? Ce străină-mi e! Unde îmi e copila de-altădată care mă alinta şi mă mângâia cu cele mai frumoase epitete apelative? A murit! A murit şi Marika, a murit în sufletul meu şi Iulia! Au murit toţi ai mei… Trăiesc doar Pişto şi Iulişka şi pentru ei vreau să-mi iau zborul spre alt tărâm mai bun.

M-am trezit, de fapt m-a trezit domnul inginer Pripescu care a venit foarte bucuros: "Mihaly, am scăpat de maşină! Am vândut-o şi-am făcut rost de parale! Avem ce cheltui în aventura noastră! Hai să sculăm doamnele şi să mergem prin oraş să vadă şi ele ce-i de văzut aici la Istambul! La ora două avem avion spre Roma! O să cerem *azil politic* în Italia."

Nu mai ştiam ce-i cu mine, lucrurile luau un aspect real. Am intrat în cameră la doamne şi le-am găsit îmbrăcate, le-m spus şi lor ultimele noutăţi în materie de plecare şi au rămas foarte încântate. Pentru ele Roma era oraşul cel mai interesant din lume!

Am ieşit în oraş şi ne-am plimbat până la orele douăsprezece când trebuia să mergem la aeroport. Istambulul este Orient, balcanism, şi Occident la un loc. Rar de tot mai străbat urmele trecutului lui legendar. Peste acel Constantinopol s-a suprapus cultura otomană, clădiri amestecate, tradiţie şi modernism, comerţ la tarabă, multe bijuterii din aur, turcii cu narghilelele lor trăgând din ele fum şi dându-l filozofic pe nas. Istambulul este în rezumat Bazarul. Aici găseşti de toate pentru toţi, dar noi nu mai aveam nevoie de nimic şi ne-am retras către aerodrom. Avionul ne aştepta pe pista de decolare. Era un aerbus modern în care erau călători pestriţi, mulţi englezi şi italieni veniţi în excursii.

Când ne-am ridicat în aer, mi-au venit câteva lacrimi pe obraz, m-am închinat şi mi-am prins bine centura de siguranţă. Toată lumea era mută. Privea curioasă la cerul albastru care ne înghiţea ca pe nişte nimicuri; zburam printre norii zdrenţuiţi fără ţel, fără patrie…Doamneee, ce ne va rezerva viitorul?

SFÂRŞIT Râca, 24 octombrie 1980